ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2003

Ιδιοκτησία
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Εκδότης
Επίκ. Καθηγητής ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΡΤΣΟΣ
Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ

Επιστημονική Επιτροπή
Καθηγητής ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ
Οικονομικός Σύμβουλος Alpha Bank
Αν. Καθηγητής ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΛΕΞΑΚΗΣ
Πρόεδρος Χρηματιστηρίου Αθηνών
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΡΑΚΑΤΟΣ
Ακαδημαϊκός
Καθηγητής ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΡΑΜΟΥΖΗΣ
Αν. Διευθύνων Σύμβουλος EFG Eurobank Ergasias
ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΝΟΣ
Σύμβουλος Διοικήσεως Εθνικής Τράπεζας
Καθηγητής ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΟΣΧΟΣ
Οικονομικός Σύμβουλος Εμπορικής Τράπεζας
ΠΑΥΛΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ
Διευθυντής Διεύθυνσης Σχεδιασμού και
Οικονομικής Ανάλυσης Εθνικής Τράπεζας
Αναπληρωτής Καθηγητής ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
Επιστημονικός Σύμβουλος Γενικής Τράπεζας
Καθηγητής ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΡΑΠΑΝΟΣ
Πρόεδρος Συμβουλίου Οικονομικών
Εμπειρογνωμόνων ΥΠΕΘΟ
Δρ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ
Αντιπρόεδρος Alpha Trust
Καθηγητής ΓΚΙΚΑΣ ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗΣ
Προϊστάμενος Οικονομικού Γραφείου Πρωθυπουργού

Συντακτική Επιτροπή
ΜΑΡΘΑ ΔΕΡΤΙΛΗ
Σύμβουλος ΕΕΤ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΚΚΟΜΕΛΗΣ
Οικονομικός Σύμβουλος ΕΕΤ
Δρ ΜΑΡΙΑ ΜΑΓΓΙΩΡΟΥ
Επιστημονική Σύμβουλος ΕΕΤ

Υπεύθυνη Σύνταξης
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΝΙΑΤΗ

Υπεύθυνη Εκδοσης - Καλλιτεχνική Επιμέλεια
ΕΛΣΗ ΤΣΟΥΤΗ

Εξώφυλλο
ΑΝΝΑ ΚΑΤΣΟΥΛΑΚΗ

Υπεύθυνος Διανομής
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ηλεκτρονική Επεξεργασία Κειμένων
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διόρθωση Δοκιμίων
ΧΑΡΙΣ ΓΚΟΤΖΗ

Διαχωρισμοί-Φιλμ
MEMIGRAF

Μοντάζ
ΤΑΚΗΣ ΚΟΔΕΛΛΑΣ

Εκτύπωση, Βιβλιοδεσία
Α. ΑΝΔΡΕΟΥ ΑΕ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ 0,01€

Το τέλος του 2003 βρίσκει για άλλη μια φορά την Ενωση Ελληνικών Τραπεζών αντιμέτωπη με ποικίλες προκλήσεις, τις οποίες καλύπτει η πολύπλευρη δραστηριοποίησή της σε εγχώριο, κοινοτικό, αλλά και διεθνές επίπεδο.

Το 57ο International Banking Summer School, ο εκπαιδευτικός θεσμός του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού τομέα που ξεκίνησε από την Αγγλία το 1948, διοργανώνεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα από την ΕΕΤ. Το θέμα του IBSS 2004 – Credit Risk Management and Regulation – βρίσκεται στο επίκεντρο των συζητήσεων των τραπεζικών στελεχών, ενόψει της ολοκλήρωσης του Νέου Συμφώνου της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια. Η γνωστοποίηση του προγράμματος, με τη συμμετοχή των πιο ειδικών ακαδημαϊκών και τραπεζικών στελεχών σε διεθνές επίπεδο, έχει ήδη αποσπάσει θερμά σχόλια από τις ενώσεις τραπεζών ευρωπαϊκών και άλλων χωρών και οι προετοιμασίες για την υλοποίηση ενός άρτιου εκπαιδευτικού, αλλά και κοινωνικού γεγονότος βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη. Περισσότερες λεπτομέρειες για το IBSS 2004 θα βρείτε στις επόμενες σελίδες του Δελτίου.

Η κα Αννα Πουσκούρη-Reiche, Γενικός Διευθυντής της HypoVereinsbank στην Ελλάδα, υπογράφει το κύριο άρθρο με θέμα το Νέο Σύμφωνο της Βασιλείας και την ανταγωνιστικότητα. Ακολουθούν άρθρα για τα υποδείγματα πιστωτικού κινδύνου, τις συνέπειες του Νέου Συμφώνου της Βασιλείας στη συμπεριφορά των τραπεζών, τον τελικό δανειστή τελευταίας προσφυγής στην ευρωζώνη, τον καθορισμό κρίσιμου σημείου σε προϊόντα καταναλωτικής πίστης, αλλά και την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σε σχέση με τις τράπεζες. Οι γνωστές σελίδες για τις διεθνείς, κοινοτικές και εσωτερικές εξελίξεις, τη δραστηριότητα της ΕΕΤ και του Ελληνικού Τραπεζικού Ινστιτούτου της και τα νέα εκπαιδευτικά προγράμματα του Α΄ εξαμήνου 2004 ολοκληρώνουν την ύλη του παρόντος τεύχους.

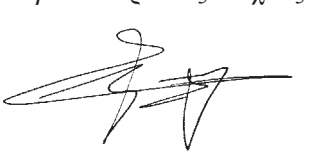

Χρήστος Γκόρτσος
Γενικός Γραμματέας
της Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

σελίδες 5-9

ΑΝΝΑΣ ΠΟΥΣΚΟΥΡΗ-REICHE
Managing Director, Country Head, Hypo Vereinsbank
Το Νέο Σύμφωνο της Βασιλείας και Ανταγωνιστικότητα

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

σελίδες 11-50

- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΖΟΠΟΥΝΙΔΗ, ΜΙΧΑΛΗ ΔΟΥΜΠΟΥ: *Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου* (11-17)
- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΡΡΑ: *Διερεύνηση των συνεπειών του νέου Συμφώνου της Βασιλείας στη συμπεριφορά των τραπεζών* (18-34)
- ΑΝΔΡΕΑ Θ. ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ: *Η εποπτεία του τραπεζικού συστήματος και ο τελικός δανειστής τελευταίας προσφυγής στη ζώνη του ευρώ* (35-42)
- ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΔΡΑΚΤΑ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: *Καθορισμός κρίσιμου σημείου (cut off point) σε προϊόντα καταναλωτικής πίστης: Σημασία και στρατηγικές* (43-50)

IBSS

σελίδες 51-54

Credit Risk Management and Regulation
- *IBSS 2004*
- *Συνοπτικό πρόγραμμα*
- *Ιστορικό του IBSS*

Τα δημοσιευόμενα άρθρα εκφράζουν τις προσωπικές απόψεις των αρθρογράφων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ — *σελίδες 55-58*

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΤΣΑΤΗΡΗ: *Εταιρική κοινωνική ευθύνη και τράπεζες*

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ — *σελίδες 59-85*

Διεθνείς και κοινοτικές εξελίξεις (59-70)

Εσωτερικές εξελίξεις (77-85)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΕΤ — *σελίδες 87-109*

Διατραπεζικές επιτροπές (87-102)

Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο (104-109)

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ — *σελίδες 111-114*

Διοίκηση ΕΕΤ

Διοικητικο Συμβουλιο

Προεδρος

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Β. ΚΑΡΑΤΖΑΣ
Διοικητής Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Αντιπροεδροι

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Alpha Bank

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος

Μελη

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Διευθύνων Σύμβουλος Τράπεζας EFG Eurobank Ergasias

ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΜΠΡΟΥ
Διοικητής Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΑΛΛΑΣ
Πρόεδρος Τράπεζας Πειραιώς

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΜΠΟΥΜΗ
Πρόεδρος Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΟΡΩΤΟΣ
Γενικός Διευθυντής Citibank International plc

ΑΝΤΩΝΗΣ ΧΑΣΙΩΤΗΣ
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Γενικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Τράπεζας Αττικής

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Aspis Bank

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ
Υποδιοικητής Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΡΤΣΟΣ
Γενικός Γραμματέας Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών

Εκτελεστικη Επιτροπη

Προεδρος

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Β. ΚΑΡΑΤΖΑΣ
Διοικητής Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Αναπληρωτης Προεδρου Ε.Ε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ
Υποδιοικητής Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Μελη

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΝΤΖΟΥΝΗΣ
Εντεταλμένος Σύμβουλος -Γενικός Διευθυντής Alpha Bank

ΒΥΡΩΝ ΜΠΑΛΛΗΣ
Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος Τράπεζας EFG Eurobank Ergasias

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΣ
Υποδιοικητής Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΡΑΓΓΕΤΗΣ
Γενικός Διευθυντής Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΣΤΑΥΡΟΣ ΛΕΚΚΑΚΟΣ
Γενικός Διευθυντής Τράπεζας Πειραιώς

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ
Α΄ Αντιπρόεδρος Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου Ελλάδος

ΑΝΔΡΕΑΣ ΗΛΙΑΔΗΣ
Γενικός Διευθυντής Τράπεζας Κύπρου

ΛΑΜΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Chief Financial Officer Greece, Citibank International plc

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΛΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Διευθύνων Σύμβουλος Εγνατίας Τράπεζας

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΑΝΙΣΚΙΔΗΣ
Διευθύνων Σύμβουλος Novabank

ΑΝΝΑ ΠΟΥΣΚΟΥΡΗ-REICHE
Γενικός Διευθυντής Bayerische und HypoVereinsbank

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΡΤΣΟΣ
Γενικός Γραμματέας Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών

Το Νέο Σύμφωνο της Βασιλείας και Ανταγωνιστικότητα

ΑΝΝΑΣ ΠΟΥΣΚΟΥΡΗ-REICHE
MANAGING DIRECTOR, COUNTRY HEAD, HYPOVEREINSBANK AG

I. Εισαγωγή

Στα πλαίσια της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και ιδιαίτερα της Ευρωζώνης ο τομέας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και περισσότερο αυτός των τραπεζών καλείται, ίσως πιο επιτακτικά από οιονδήποτε τομέα οικονομικής δραστηριότητας, να επαναπροσδιορίσει τη στρατηγική του, το μοντέλο διαχείρισης (business model), στο οποίο με επιτυχία είχε στηριχθεί τις τελευταίες δεκαετίες, να οριοθετήσει ξανά – με νέους όρους και συνθήκες – την αγορά στην οποία απευθύνεται. Η ανταπόκριση στις προκλήσεις αυτές γίνεται ακόμη πιο σύνθετη, αν αναλογισθεί κανείς τις ευρύτατες διακυμάνσεις που παρατηρήθηκαν στις αγορές χρήματος, κεφαλαίων και συναλλάγματος την τελευταία πενταετία, τις θεμελιώδεις αλλαγές που επίκεινται με τη διαμόρφωση του νέου ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου "Βασιλεία ΙΙ", αλλά και το γεγονός, ότι πλέον ο χρόνος σχεδιασμού και υλοποίησης των αναγκαίων αλλαγών έχει εξαιρετικά συντμηθεί συγκριτικά με προγενέστερες εποχές.

Στις σκέψεις που ακολουθούν θα προσπαθήσουμε ν' αναλύσουμε μία από τις θεμελιώδεις αλλαγές που θα χρειασθεί να πραγματοποιήσουν οι τράπεζες στις σχέσεις με τους πελάτες τους, προκειμένου οι προκλήσεις που απορρέουν από το νέο κανονιστικό πλαίσιο της "Βασιλείας ΙΙ", να συμβάλουν όχι μόνο στη μεγιστοποίηση του δικού τους οφέλους, αλλά και στην ουσιώδη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των πελατών τους.

II. Βασιλεία ΙΙ ... ακόμη μία φορά

Το νέο κανονιστικό πλαίσιο που επεξεργάζεται η Επιτροπή της Βασιλείας σχετικά με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών αναφέρεται σε τρεις ενότητες (πυλώνες):[1]

[1] Βλέπε και Χ. Γκόρτσος: Το Νέο Διεθνές Πλαίσιο Υπολογισμού της Κεφαλαιακής Επάρκειας των Τραπεζών και οι Επιπτώσεις του στη Λειτουργία του Τραπεζικού Συστήματος, δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Επιλογή, 2003: "Μηχανισμοί του Χρήματος".

Πρώτη ενότητα: Εναλλακτικές μεθοδολογίες υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών για κάλυψη του πιστωτικού και λειτουργικού κινδύνου.

Δεύτερη ενότητα: Παρακολούθηση της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών και των εφαρμοζόμενων μεθόδων εκ μέρους των εποπτικών αρχών, και

Τρίτη ενότητα: Πειθαρχία μέσω της αγοράς, δηλαδή τη ρύθμιση της υποχρέωσης των τραπεζών να δημοσιοποιούν ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία σχετικά με τους κινδύνους που αναλαμβάνουν, τη μέθοδο με την οποία τους παρακολουθούν, αλλά και τις αρχές της εταιρικής διακυβέρνησής τους, προκειμένου να επιτρέψουν στους επενδυτές των κεφαλαιαγορών να αξιολογήσουν σωστά τις επενδύσεις τους στον τραπεζικό τομέα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων της πρώτης ενότητας οι τράπεζες θα μπορούν να επιλέγουν για την αξιολόγηση των πιστωτικών κινδύνων μια από τις δύο μεθόδους που το νέο πλαίσιο θέτει στη διάθεσή τους:

- Την τυποποιημένη μέθοδο (Standardized Approach), που στην ουσία είναι η τροποποιημένη μέθοδος που εφαρμόζεται ήδη, και
- Τη μέθοδο υπολογισμού του πιστωτικού κινδύνου με βάση εσωτερικό σύστημα διαβάθμισης (Internal Rating Based Approach), που θα πρέπει ωστόσο να εγκριθεί από τις εποπτικές αρχές.

Μολονότι η ορθότητα της επιλογής της μιας ή της άλλης μεθόδου έχει συχνά αποτελέσει αντικείμενο μεγάλης ανάλυσης και κριτικής, είναι ίσως χρήσιμη η άμεση σύγκριση των κεφαλαιακών απαιτήσεων των τραπεζών ανάλογα με τη μέθοδο που προτίθενται να χρησιμοποιήσουν για την αξιολόγηση των πιστωτικών τους κινδύνων. Τα στοιχεία που παρατίθενται στον **Πίνακα 1** υπολογίστηκαν με βάση τα σημερινά αποτελέσματα των διαβουλεύσεων.

Το εμφανές συμπέρασμα από τη σύγκριση των στοιχείων του Πίνακα 1 είναι ότι δανειολήπτες με εξωτερικό Rating AAA– BB+ ή εσωτερικό Rating 1 έως και 4 θα μπορούν να επιτυγχάνουν ευνοϊκότερους όρους χρηματοδότησης λόγω της – ceteris paribus – χαμηλότερης "δέσμευσης" ιδίων κεφαλαίων της χρηματοδοτούσας τράπεζας. Το λιγότερο εμφανές, αλλά ιδιαίτερα σημαντικό, αποτέλεσμα είναι ότι οι οφειλέτες χαμηλού κινδύνου, άρα υψηλού rating, θα ωφεληθούν διπλά γιατί το κόστος άντλησης αυτών των ιδίων κεφαλαίων από τις χρηματοδοτούσες τράπεζες θα μειωθεί λόγω της υψηλής ποιότητας του χαρτοφυλακίου τους. Αμεσα λοιπόν απορρέει η διαπίστωση ότι οφειλέτες με υψηλή πιστοληπτική ικανότητα, άρα χαμηλότερου κινδύνου για τις τράπεζες, μπορούν οι ίδιοι να μειώσουν σημαντικά το κόστος των κεφαλαίων που χρησιμοποιούν που προέρχεται, κατά ένα μεγάλο ποσοστό, από το τραπεζικό σύστημα και να βελτιώσουν έτσι την ανταγωνιστικότητά τους. Με άλλα λόγια: Μία από τις θεμελιώδεις αλλαγές που προκύπτουν για τις τράπεζες και τις επιχειρήσεις από την εφαρμογή του νέου κανονιστικού πλαισίου "Βασιλεία ΙΙ" είναι η ανάγκη ***ενεργητικής διαχείρισης εκ μέρους των τραπεζών και των πελατών της ποιότητας του πιστωτικού κινδύνου*** προκειμένου να επιτευχθεί το άριστο κόστος χρήματος και για τα δύο μέρη.

Η διαδικασία αυτή θα προσδώσει στη σχέση ΤΡΑΠΕΖΑ/ΠΕΛΑΤΗΣ ένα εντελώς καινούριο περιεχόμενο και μπορεί να οδηγήσει, αν εφαρμοσθεί σωστά, σε μία σημαντική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων-πελατών και των τραπεζών.

III. Ενεργητική διαχείριση ποιότητος πιστωτικού κινδύνου (rating management)[(2)]

Ανεξάρτητα από την επίσημη μέθοδο αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου που θα

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Αξιολόγηση Πιστοληπτικής Ικανότητας		Πιθανότητα Πτώχευσης	Μέθοδος Τυποποιημένης Προσέγγισης	Μέθοδος IRBA	Σύγκριση Τυποποιημένης & IRBA
Εξωτερικό Rating (S&P)	Εσωτερικό Rating (HVB)				
			(α)	(β)	(γ)=(β)/(α)
AAA	1+	0,00%	20%	14,1%	0,71
AA+	1+	0,00%	20%	14,1%	0,71
AA	1	0,00%	20%	14,1%	0,71
AA-	1-	0,03%	20%	14,1%	0,71
A+	2+	0,02%	50%	14,1%	0,28
A	2	0,05%	50%	19,1%	0,38
A-	2-	0,05%	50%	19,1%	0,38
BBB+	3+	0,12%	100%	32,8%	0,33
BBB	3	0,22%	100%	47,9%	0,48
BBB-	4+	0,35%	100%	64,3%	0,64
BB+	4	0,44%	100%	74,3%	0,74
BB	5+	0,94%	100%	120,2%	1,20
BB-	5-	1,33%	100%	149,5%	1,50
B+	6	2,91%	150%	241,5%	1,61
B	7	8,38%	150%	440,1%	2,93
B-	8	10,32%	150%	490,2%	3,27
CCC	8	21,94%	150%	625,0%	4,17

επιλέξουν οι τράπεζες στα πλαίσια του νέου κανονιστικού πλαισίου Βασιλεία ΙΙ, η εφαρμογή των νέων κανόνων προϋποθέτει οπωσδήποτε τη δημιουργία ενός εσωτερικού συστήματος διαβάθμισης (rating), γιατί οι νέοι κανόνες επιβάλλουν την τακτική – τουλάχιστον ετήσια – δημοσιοποίηση της ακολουθούμενης μεθοδολογίας (βλέπε ενότητες 2 και 3 του Συμφώνου).

Η δομή των πλέον δοκιμασμένων συστημάτων rating είναι συνήθως η ακόλουθη:

α) ***Στοιχεία αγοράς (Soft facts)***
- Δομή και προοπτικές του κλάδου
- Στοιχεία ανταγωνισμού
- Σχέσεις με προμηθευτές/πελάτες
- Ποικιλία, ποιότητα προϊόντων
- Δαπάνες επενδύσεων σε πάγιο εξοπλισμό
- Δαπάνες για Ερευνα και Τεχνολογία

β) ***Στοιχεία διοίκησης (Soft facts)***
- Επιχειρηματική στρατηγική
- Εταιρική διακυβέρνηση, ικανότητες διοικούντων, θέματα διαδοχής
- Διαφάνεια και αξιοπιστία
- Εμπειρία από την επικοινωνία με την τράπεζα

(2) Οι αναφορές που ακολουθούν αφορούν στην αξιολόγηση των επιχειρηματικών πελατών.

γ) ***Οικονομικά στοιχεία (Hard facts) (μεταξύ άλλων)***
- Εξέλιξη εσόδων και κερδοφορίας
- Διαχείριση κεφαλαίου κίνησης/Cash flow
- Κεφαλαιακή δομή, δανεισμός
- Ρευστότητα, δυνατότητα άντλησης κεφαλαίων από την κεφαλαιαγορά
- Τριετής, τουλάχιστον, οικονομικός προγραμματισμός

δ) ***Ειδικοί κίνδυνοι (Soft και hard facts)***
- Μέγεθος, δομή Ομίλου
- Εμπειρία συμπεριφοράς στην αγορά
- Αλλοι κίνδυνοι, π.χ. περιβαλλοντολογικοί, εργασιακοί, παρουσία σε χώρες υψηλού πολιτικού κινδύνου κ.λπ.

ε) ***Μακροοικονομικοί – θεσμικοί κίνδυνοι***
- Ευαισθησία σε συγκυριακές αλλαγές (π.χ. τουρισμός)
- Ευαισθησία σε θεσμικές αλλαγές (π.χ. φαρμακοβιομηχανία)

στ) ***Υπάρχουσες εξασφαλίσεις σε κινητές αξίες, ακίνητα κ.λπ.***

Η διαδικασία "βαθμολογίας" (rating) του πελάτη ολοκληρώνεται με τον (σταθμισμένο) συνδυασμό
- των αριθμητικών κριτηρίων, με τα οποία αποτυπώνεται η αξιολόγηση του πελάτη στα hard facts με
- τα ποιοτικά κριτήρια που αποτυπώνουν την αξιολόγηση του πελάτη στα soft facts,

λαμβανομένων υπόψη των εξασφαλίσεων που προσφέρονται. Σε περισσότερο εξειδικευμένα συστήματα διαβάθμισης κινδύνου σημαντικό ρόλο παίζουν και οι δείκτες που αποτυπώνουν – βασισμένοι σε ιστορικά στοιχεία – την πιθανότητα αφερεγγυότητας του πελάτη (probability of default) και το πιθανό ύψος της ζημίας (loss given default), εφόσον ο κίνδυνος προκύψει.

Ποιοι και πόσοι πελάτες διαθέτουν αυτά τα στοιχεία στην απαιτούμενη πληρότητα και ποιότητα ώστε να επιτύχουν ένα καλό rating; Και πόσες τράπεζες διαθέτουν στελέχη, αλλά και συστήματα, ικανά να επεξεργαστούν αυτά τα στοιχεία με την απαιτούμενη ακρίβεια, συνέπεια και κρίση ώστε να καταλήξουν στο "σωστό" rating για τον πελάτη τους και, κατ' επέκταση, για το σύνολο του χαρτοφυλακίου τους;

Η απάντηση δεν είναι εύκολη. Και βεβαίως δεν θα πρέπει να είναι ότι μόνο οι μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις, που ήδη διαθέτουν εξωτερικά ratings από τους Moody's και τους S&P's και οι μεγάλες διεθνείς τράπεζες θα είναι τελικά οι ωφελημένοι από τη Βασιλεία ΙΙ. Γιατί τότε το σύστημα αυτό, με τη δυναμική που εμπεριέχει, θα βοηθούσε τους ήδη καλούς πελάτες να γίνουν καλύτεροι – λόγω του μειωμένου κόστους χρηματοδότησής τους, αλλά και της ιδιοτελούς επιθυμίας των τραπεζών να στραφούν προς αυτούς – "εις βάρος" εκείνων με χαμηλό rating που, εάν δεν βελτιωθούν, τελικά θα έπρεπε να αναζητήσουν τα αναγκαία τους κεφάλαια εκτός του τραπεζικού συστήματος.

Αυτή η απάντηση – αν και συνοψίζει τους φόβους που κατά καιρούς έχουν εκφραστεί – δεν μπορεί να είναι η σωστή για τους ακόλουθους τουλάχιστον λόγους:
- Το παράδειγμα των Enron, WorldCom, αλλά και πιο πρόσφατα της ευρωπαϊκής Parmalat, μας διδάσκει ότι η ύπαρξη μεγάλου μεγέθους, διεθνούς παρουσίας και υψηλού εξωτερικού rating δεν προστατεύει τις τράπεζες από σοβαρές ζημίες και, εν πάση περιπτώσει, δεν τις απαλλάσσει από την υποχρέωση να κάνουν, όσο πιο επαγγελματικά μπορούν, την ανάλυση των πιστωτικών κινδύνων που αναλαμβάνουν, και
- Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων στην Ευρωζώνη είναι μικρού και μεσαίου μεγέθους χωρίς εξωτερικό rating. Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης είναι λοιπόν απαραίτητη, εάν οι τράπε-

ζες δεν θέλουν να περιορίσουν σημαντικά το μέγεθος του χαρτοφυλακίου τους ή ν' αυξήσουν δραματικά το κόστος της αναχρηματοδότησής τους.

Νομίζουμε ότι η απάντηση θα δοθεί μέσα από μία νέα ποιότητα σχέσης μεταξύ τράπεζας και πελάτη. Η ενεργητική διαχείριση της ποιότητας του πιστωτικού κινδύνου είναι μόνο τότε εφικτή και αποτελεσματική – οδηγεί δηλαδή στο άριστο κόστος χρήματος – όταν γίνεται από την τράπεζα ***μαζί*** με τον πελάτη. Οταν η τράπεζα συμβουλεύει τον πελάτη για τις αλλαγές που θα ήταν επιθυμητό να γίνουν στο στρατηγικό, οικονομικό, οργανωτικό τομέα προκειμένου να βελτιώσει τη "βαθμολογία" του και ο πελάτης με τη σειρά του εξηγεί στην τράπεζα τους ειδικούς κινδύνους που αντιμετωπίζει στην αγορά του προκειμένου εκείνη να μπορέσει να αξιολογήσει σωστά την ποιότητα της επιχειρηματικής του δραστηριότητας. Η ασυμμετρία πληροφόρησης και – τελικά – κατανόησης των αναγκών των τραπεζών για τους πελάτες τους και το αντίθετο μπορεί, νομίζουμε, ν' αντιμετωπισθεί μόνο με τη συνεπή και ειλικρινή εμβάθυνση της σχέσεως τράπεζας/πελάτη και σε συνεχή συνεργασία μαζί του.

Δεν είναι λίγες οι τράπεζες που, προκειμένου ν' αντιμετωπίσουν αυτή την πρόκληση, δημιούργησαν συμβουλευτικές υπηρεσίες (Rating Advisory Services) για να ενημερώσουν έγκαιρα τους πελάτες τους ως προς τις επικείμενες νέες ρυθμίσεις, αλλά και να θέσουν στη διάθεσή τους μία σειρά εναλλακτικών λύσεων και εργαλείων ώστε να τους βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν τη νέα πραγματικότητα της Βασιλείας ΙΙ.

IV. Βασιλεία ΙΙ και ανταγωνιστικότητα – Συμπεράσματα

Η εφαρμογή των ρυθμίσεων του νέου κανονιστικού πλαισίου έχει προγραμματισθεί για το 2007. Δεν είναι τυχαίο ότι θα έχει προηγηθεί η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για τις επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες στα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια. Και τα δύο αυτά νέα συστήματα κανόνων και λειτουργιών αναμένεται να προκαλέσουν μια σειρά αλλαγών, οι κυριότερες των οποίων αναμένουμε να είναι:

- Ενδυνάμωση της τάσεως συγχωνεύσεων και συμμαχιών μεταξύ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων για τη δημιουργία μονάδων μεγαλύτερου μεγέθους
- Οργάνωση και διοίκηση των επιχειρήσεων με βάση συστήματα στρατηγικού και οικονομικού προγραμματισμού και ελέγχου που εξασφαλίζουν διαφάνεια και συγκρισιμότητα
- Αναζήτηση νέων μορφών χρηματοδοτήσεως και πηγών άντλησης κεφαλαίων, ιδιαίτερα για τις νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις (Start Ups), και

τελευταίο, αλλά όχι λιγότερο σημαντικό,

- Συγχωνεύσεις μεταξύ τραπεζών, προκειμένου να μπορέσουν ν' αντιμετωπίσουν – μεταξύ άλλων – τις αυξημένες κεφαλαιακές απαιτήσεις που τους επιβάλλει η Βασιλεία ΙΙ, αλλά και η επιθυμία τους για αύξηση εργασιών και κερδοφορίας.

Ολες αυτές οι αναμενόμενες αλλαγές σημαίνουν κόστος και επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό, συστήματα, νέες αγορές, χρόνο. Το περιβάλλον σταθερότητας και χαμηλών επιτοκίων υποστηρίζει την άμεση έναρξη αυτών των προσαρμογών. Χθες καλύτερα από αύριο.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η Βασιλεία ΙΙ, ενώ συχνά εκλαμβάνεται από τις τράπεζες και τους πελάτες ως ένα σύνολο βασανιστικών (δύσκολων και απαιτητικών) κανόνων και υπολογισμών που αφορούν τις τράπεζες, καταλήγει να γίνεται μοχλός των αναγκαίων αλλαγών για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

❍

ΚΩΣΤΑ Π. ΚΩΣΤΗ

με τη συνεργασία

ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΩΣΤΕΛΕΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 1914-1940

Εκδοση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Το βιβλίο του Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών Κ. Κωστή – το οποίο έγραψε σε συνεργασία με τον Γ. Κωστελένο, ερευνητή του ΚΕΠΕ – αποτελεί το δεύτερο από τους τρεις τόμους της Ιστορίας της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Τυπικά καλύπτει την περίοδο 1914-1940. Στην πραγματικότητα οι συγγραφείς μελετούν την περίοδο που ξεκινά από το 1898, καθώς, όπως εξηγούν οι ίδιοι, η επιβολή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου και των αλλαγών που επέφερε στη λειτουργία της Εθνικής Τράπεζας αποτέλεσε μια τομή πολύ σημαντικότερη για την ιστορία της επιχείρησης σε σύγκριση με τις μάλλον επιφανειακές ανακατατάξεις που παρατηρούνται το 1914.

Επιδίωξη των συγγραφέων, όπως πάλι επισημαίνουν οι ίδιοι, είναι η συγκρότηση μιας "συνεκτικής αφήγησης", η οποία να στηρίζεται στην αξιοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερου εμπειρικού υλικού, αλλά και που να εδράζεται στη σύγχρονη οικονομική θεωρία και ιστορία. Πέρα λοιπόν από το ποιοτικό υλικό, το οποίο χρησιμοποίησαν στην έρευνά τους οι δύο συγγραφείς, προχώρησαν και σε μία ποσοτική μελέτη της συμπεριφοράς της Τράπεζας, τόσο στο πεδίο της αποδοτικότητας των εργασιών της, όσο και σε εκείνο των κινδύνων που αναλάμβανε. [Σημειώνεται ότι το σύνολο της ποσοτικής ανάλυσης παρατίθεται σε CD-ROM που συνοδεύει το βιβλίο.] Ο συνδυασμός τόσο της ποιοτικής, όσο και της ποσοτικής ανάλυσης διευκολύνει την καλύτερη κατανόηση των πολιτικών που ακολούθησε η Τράπεζα, αλλά και των επιλογών στις οποίες προέβη. Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγουν τις "μεταφυσικές" ερμηνείες στην ανάπτυξη της δραστηριότητάς της για την περίοδο που ερευνούν.

Το βιβλίο εξετάζει από τη μια πλευρά τη γεγονοτολογική ιστορία της Τράπεζας και το πώς αυτή συναρτάται με τις εξελίξεις που παρατηρούνται στην ελληνική πολιτική και οικονομική ζωή. Ετσι εξετάζονται, μεταξύ άλλων, ο τρόπος με τον οποίο η Εθνική Τράπεζα αποκτά τα χαρακτηριστικά μιας κεντρικής τράπεζας – χωρίς ωστόσο να γίνει ποτέ αμιγώς κεντρική τράπεζα – υπό την πίεση του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου, την κρατική παρέμβαση στη λειτουργία της το 1914, τις μεταρρυθμίσεις των ετών 1927, 1928 και 1929 που οδήγησαν στη δημιουργία της Εθνικής Κτηματικής Τράπεζας, της Τράπεζας της Ελλάδος και της Αγροτικής Τράπεζας αντιστοίχως, με την αφαίρεση των ανάλογων εργασιών από την Εθνική κ.λπ.

Από την άλλη πλευρά, οι συγγραφείς αποδίδουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και στην εσωτερική ιστορία της Τράπεζας, δηλαδή στις αλλαγές που παρατηρούνται στην οργάνωσή της σε όλη τη διάρκεια της περιόδου, αλλά και στις πολιτικές που ακολουθεί προκειμένου να επιτύχει τους στόχους της. Τέλος, ένα σημαντικό κομμάτι της ανάλυσής τους αφορά τη συμβολή που μπορεί να είχε η Εθνική Τράπεζα, αλλά και το τραπεζικό σύστημα γενικότερα, στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

❑

Αξιολογηση της Αποτελεσματικοτητας Υποδειγματων Πιστωτικου Κινδυνου*

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΖΟΠΟΥΝΙΔΗ
Καθηγητή του Πολυτεχνείου Κρήτης
Προέδρου του Τμήματος Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης

ΜΙΧΑΛΗ ΔΟΥΜΠΟΥ
Λέκτορα του Πολυτεχνείου Κρήτης

Η εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου βρίσκεται στο επίκεντρο των γεγονότων στον επιχειρηματικό και χρηματοοικονομικό χώρο εδώ και πάρα πολλά χρόνια, παρουσιάζοντας σημαντικό ενδιαφέρον τόσο για τους επιστήμονες του χώρου, όσο και για τους επαγγελματίες (πιστωτικούς και χρηματοοικονομικούς αναλυτές, επενδυτές κ.ά.).

Χαρακτηριστικό της σημασίας του θέματος αυτού στον ελλαδικό χώρο αποτελεί η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που σταματούν τις δραστηριότητές τους, κηρύσσοντας πτώχευση (η πτώχευση είναι άμεσα συνυφασμένη με την έννοια του πιστωτικού κινδύνου). Σύμφωνα με τη Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος, το 1999 διέκοψαν τη δραστηριότητά τους 61.850 επιχειρήσεις, το 2000 64.904 επιχειρήσεις και το 2001 67.494 επιχειρήσεις.

Η έρευνα για την ανάπτυξη αξιόπιστων μεθοδολογιών εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου και πρόβλεψης της πτώχευσης επιχειρήσεων σημείωσε σημαντικά βήματα προόδου, κυρίως μετά τα τέλη της δεκαετίας του 1960, δίνοντας έμφαση στη χρήση στατιστικών τεχνικών και άλλων μεθόδων ποσοτικής ανάλυσης (βλ. Zopounidis και Dimitras, 1998, *Multicriteria Decision Aid Methods for the Prediction of Business Failure*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht).

Εκτός όμως της ανάπτυξης μεθοδολογιών για την κατασκευή υποδειγμάτων εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου, ιδιαίτερη σημασία έχει και η ανάπτυξη των κατάλληλων εργαλείων για τον έλεγχο της αξιοπιστίας των υποδειγμάτων αυτών. Στο διεθνή χώρο το εν λόγω θέμα αποτελεί σημαντικό πεδίο έρευνας, όχι μόνο σε ακαδημαϊκό επίπεδο, αλλά και από τα αρμόδια στελέχη κορυφαίων διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

Γενικά, κάθε ανάλυση της αποτελεσματικότητας ενός υποδείγματος εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου θα πρέπει να εξετάζει τα ακόλουθα δύο βασικά ζητήματα:

1. την ποιότητα των εξεταζόμενων παραγόντων και των λοιπών διαθέσιμων στοιχείων,

2. την επάρκεια του υποδείγματος.

Στατιστική ανάλυση των εξεταζόμενων παραγόντων και των λοιπών στοιχείων

Η επιτυχία κάθε υποδείγματος εκτίμησης πιστωτικού κινδύνου καθορίζεται σε σημαντικό βαθμό από τους παράγοντες που εξετάζει. Οι παράγοντες αυτοί μπορεί να είναι ποσοτικοί (χρηματοοικονο-

**** Το άρθρο αυτό εντάσσεται στο πλαίσιο μιας ερευνητικής συνεργασίας μεταξύ του Εργαστηρίου Συστημάτων Χρηματοοικονομικής Διοίκησης και της ICAP στον τομέα ανάπτυξης και αξιολόγησης υποδειγμάτων εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου επιχειρήσεων.***

μικοί δείκτες) αλλά και ποιοτικοί (μάνατζμεντ, οργάνωση, θέση στην αγορά κ.ά.). Προφανώς οι εξεταζόμενοι παράγοντες πρέπει να έχουν άμεση σχέση με το επίπεδο του πιστωτικού κινδύνου των επιχειρήσεων. Η σχέση αυτή θα πρέπει να μπορεί να διαπιστωθεί με σαφήνεια σε πραγματικά δεδομένα.

Η επίδραση των εξεταζόμενων παραγόντων στον πιστωτικό κίνδυνο των επιχειρήσεων μπορεί να διαπιστωθεί και να αξιολογηθεί μέσω κατάλληλων στατιστικών αναλύσεων σε επαρκή δείγματα δεδομένων, βάσει των οποίων θα πρέπει να εξεταστούν τα ακόλουθα ζητήματα:

1. Τα στατιστικά χαρακτηριστικά των παραγόντων: Οι στατιστικές τεχνικές που συχνά χρησιμοποιούνται στην ανάπτυξη υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου βασίζονται σε συγκεκριμένες υποθέσεις σχετικές με τα στατιστικά χαρακτηριστικά των εξεταζόμενων παραγόντων. Οι υποθέσεις αυτές αφορούν τρία κύρια θέματα: (α) τη στατιστική κατανομή των παραγόντων, (β) τις διακυμάνσεις που παρουσιάζονται στον κάθε παράγοντα για κάθε κατηγορία επιχειρήσεων και (γ) τις συσχετίσεις μεταξύ των παραγόντων. Με τη χρήση των κατάλληλων στατιστικών ελέγχων εξετάζονται αυτά τα θέματα και βάσει των αποτελεσμάτων αναλύεται η επίδρασή τους στη χρήση στατιστικών τεχνικών κατά την ανάπτυξη υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου.

2. Η στατιστική σημαντικότητα των παραγόντων: Κατά την ανάπτυξη υποδειγμάτων εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου είναι σημαντικό να διερευνηθούν οι διαφοροποιήσεις που παρουσιάζονται στους εξεταζόμενους παράγοντες για τις διάφορες κατηγορίες επιχειρήσεων (κατηγορίες πιστωτικού κινδύνου). Η χρησιμοποίηση παραγόντων στους οποίους δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των κατηγοριών είναι πιθανό να έχει αρνητική επίδραση στην αποτελεσματικότητα των αναπτυσσόμενων υποδειγμάτων. Το θέμα αυτό μπορεί να εξεταστεί χρησιμοποιώντας γνωστούς στατιστικούς ελέγχους, ώστε να αξιολογηθούν οι διαφοροποιήσεις που παρατηρούνται μεταξύ των κατηγοριών στους παράγοντες που εξετάζονται στα υπάρχοντα μοντέλα, αλλά και στα λοιπά στοιχεία που είναι διαθέσιμα.

Αξιολόγηση της επάρκειας των υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου

Προσδιορισμός των εσφαλμένων εκτιμήσεων

Η αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας ενός υποδείγματος εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου είναι προφανώς το πλέον σημαντικό σημείο της ανάλυσης.

Κύριο κριτήριο της αποτελεσματικότητας του υποδείγματος αποτελεί το σφάλμα που παρατηρείται στις εκτιμήσεις του, αξιολογούμενο βάσει ενός δείγματος επιχειρήσεων, ο πιστωτικός κίνδυνος των οποίων είναι γνωστός (συνεπείς, ασυνεπείς πελάτες). Το σφάλμα αυτό αναλύεται σε δύο βασικές διαστάσεις: το σφάλμα τύπου Ι και το σφάλμα τύπου ΙΙ. Ως σφάλμα τύπου Ι (σ_I) θεωρείται το ποσοστό των επιχειρήσεων υψηλού κινδύνου, οι οποίες ταξινομούνται από το υπόδειγμα ως επιχειρήσεις χαμηλού κινδύνου. Αντίστοιχα, ως σφάλμα τύπου ΙΙ (σ_{II}) θεωρείται το ποσοστό των επιχειρήσεων χαμηλού κινδύνου, οι οποίες ταξινομούνται από το υπόδειγμα ως επιχειρήσεις υψηλού κινδύνου.

Η επίδραση του κάθε τύπου σφάλματος στη συνολική αξιολόγηση ενός υποδείγματος προσδιορίζεται συναρτήσει δύο στοιχείων:

1. Του κόστους K_I και K_{II} για κάθε τύπο σφάλματος. Το κόστος K_I αναφέρεται στο σφάλμα τύπου Ι και αφορά την απώλεια κεφαλαίων που πιθανόν να προέλθουν από τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων με εταιρείες υψηλού πιστωτικού κινδύνου. Αντίθετα το κόστος K_{II} αναφέρεται στο σφάλμα τύπου ΙΙ και αφορά το κόστος ευκαιρίας που προκύπτει από την απόρριψη κερδοφόρων επιχειρηματικών συνεργασιών με εταιρείες χαμηλού πιστωτικού κινδύνου. Προφανώς το κόστος K_I είναι σημαντικά υψηλότερο σε σχέση με το κόστος K_{II} (έρευνες στις ΗΠΑ έχουν προσδιορίσει ότι το κόστος K_I είναι πε-

ρίπου 15 φορές υψηλότερο σε σχέση με το κόστος K_{II}, αν και η σχέση αυτή διαφέρει ανάλογα με τη χώρα και τη χρονική περίοδο).

2. Των a priori πιθανοτήτων p_I και p_{II}, οι οποίες προσδιορίζουν την αναμενόμενη συχνότητα εμφάνισης κάθε τύπου σφάλματος. Οι πιθανότητες αυτές προσδιορίζονται με βάση το πλήθος των επιχειρήσεων υψηλού/χαμηλού κινδύνου σε σχέση με το σύνολο των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη χώρα σε μια δεδομένη χρονική στιγμή (για παράδειγμα πλήθος πτωχεύσεων σε σχέση με το σύνολο των επιχειρήσεων). Σε κάθε περίπτωση η πιθανότητα p_I είναι σημαντικά χαμηλότερη της πιθανότητας p_{II}, καθώς οι επιχειρήσεις υψηλού κινδύνου είναι σημαντικά λιγότερες σε σχέση με τις επιχειρήσεις χαμηλού κινδύνου. Για παράδειγμα, έρευνες στις ΗΠΑ έχουν προσδιορίσει ότι κάθε χρόνο πτωχεύει περίπου το 5% των επιχειρήσεων ($p_I \approx 0{,}05$ και $p_{II} \approx 0{,}95$). Βέβαια η σχέση μεταξύ των δύο πιθανοτήτων δύναται να μεταβάλλεται ανάλογα με τις γενικότερες συνθήκες του οικονομικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Με βάση τα παραπάνω δύο στοιχεία (κόστη και πιθανότητες), η συνολική αποτελεσματικότητα ενός υποδείγματος εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου μπορεί να προσδιοριστεί βάσει του αναμενόμενου κόστους K, που προκύπτει από τις εσφαλμένες εκτιμήσεις του υποδείγματος:

$$K = p_I K_I \sigma_I + p_{II} K_{II} \sigma_{II}$$

Βέβαια οι αριθμητικές τιμές για τις πιθανότητες p_I και p_{II}, καθώς και για τα κόστη K_I και K_{II} δεν είναι εύκολο να προσδιοριστούν. Δεδομένων όμως των παραπάνω παρατηρήσεων είναι εμφανές ότι η πιθανότητα p_I είναι πολύ χαμηλότερη σε σχέση με την πιθανότητα p_{II}, ενώ αντίθετα το κόστος K_I είναι πολύ υψηλότερο από το κόστος K_{II}. Συνεπώς είναι λογικό να θεωρηθεί ότι τα γινόμενα $p_I K_I$ και $p_{II} K_{II}$ είναι περίπου ίσα, οπότε ο υπολογισμός του αναμενόμενου κόστους εσφαλμένων ταξινομήσεων μπορεί να πραγματοποιηθεί πιο απλά ως εξής:

$$K \approx 0{,}5 \times (\sigma_I + \sigma_{II})$$

Αυτό το μέγεθος μπορεί να αποτελέσει ένα πρώτο μέτρο αξιολόγησης ενός υποδείγματος, καθώς ο υπολογισμός του είναι ιδιαίτερα απλός, ενώ ταυτόχρονα τα αποτελέσματά του είναι εύκολα κατανοητά. Περαιτέρω ανάλυση της αποτελεσματικότητας του υποδείγματος μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω των διαγραμμάτων ROC και CAP, καθώς και μέσω της χρησιμοποίησης πιο εξελιγμένων κριτηρίων αξιολόγησης.

Διαγράμματα ROC και CAP

Για τον προσδιορισμό του αναμενόμενου σφάλματος K ενός υποδείγματος σημαντικό ρόλο παίζει η κατάλληλη επιλογή του σημείου διαχωρισμού των κατηγοριών με βάση τις βαθμολογίες των επιχειρήσεων, όπως αυτές προκύπτουν από το υπόδειγμα. Η ανάλυση του θέματος αυτού μπορεί να υλοποιηθεί μέσω δύο διαδεδομένων τεχνικών γραφικής ανάλυσης, τα διαγράμματα ROC (Receiver Operating Characteristic) και CAP (Cumulative Accuracy Profiles). Τα διαγράμματα αυτά αναπαριστούν γραφικά την αποτελεσματικότητα ενός υποδείγματος και ταυτόχρονα βοηθούν στον καθορισμό του σημείου διαχωρισμού των κατηγοριών. Η κατασκευή των διαγραμμάτων αυτών βασίζεται στην υπόθεση ότι υπάρχουν δύο κατηγορίες επιχειρήσεων (υψηλού και χαμηλού κινδύνου), αλλά η χρήση τους μπορεί εύκολα να επεκταθεί και στην περίπτωση περισσότερων κατηγοριών.

Το διάγραμμα ROC (σχήμα 1) είναι ένα διάγραμμα δύο αξόνων, το οποίο κατασκευάζεται με βάση τις βαθμολογίες των επιχειρήσεων, όπως αυτές υπολογίζονται από ένα υπόδειγμα πιστωτικού κινδύνου. Ουσιαστικά το διάγραμμα ROC απαντά στην ερώτηση:

Ποιο είναι το ποσοστό των επιχειρήσεων χαμηλού κινδύνου που πρέπει να απορριφθούν ώστε να επι-

τευχθεί η απόρριψη ενός καθορισμένου ποσοστού επιχειρήσεων υψηλού κινδύνου;

Για ένα δεδομένο σημείο διαχωρισμού των επιχειρήσεων ο οριζόντιος άξονας του διαγράμματος δείχνει το ποσοστό R_X των επιχειρήσεων χαμηλού κινδύνου που απορρίπτονται, καθώς με βάση τα αποτελέσματα του υποδείγματος ταξινομούνται στην κατηγορία υψηλού κινδύνου, ενώ στον κάθετο άξονα παρουσιάζεται το ποσοστό R_Y των επιχειρήσεων χαμηλού κινδύνου (απορριπτέες επιχειρήσεις), που ταξινομούνται από το υπόδειγμα στη σωστή κατηγορία. Μεταβάλλοντας την τιμή του σημείου διαχωρισμού σχεδιάζεται η καμπύλη ROC.

Σχημα 1

Καμπύλες ROC για τρία υποδείγματα πιστωτικού κινδύνου

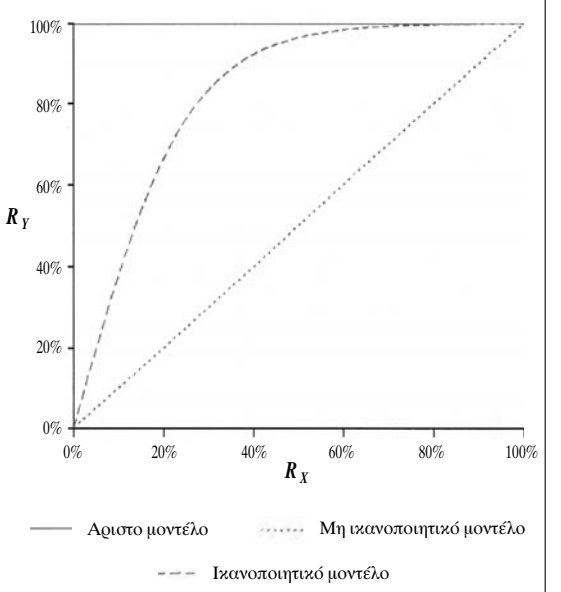

Για ένα άριστο υπόδειγμα, το οποίο ταξινομεί με απόλυτη ακρίβεια τόσο τις επιχειρήσεις υψηλού κινδύνου, όσο και τις επιχειρήσεις χαμηλού κινδύνου ανεξαρτήτως του σημείου διαχωρισμού, η καμπύλη ROC έχει τη μορφή μιας ευθείας παράλληλης προς τον οριζόντιο άξονα, η οποία τέμνει τον κάθετο άξονα στο σημείο (0, 100). Στην αντίθετη περίπτωση, για ένα μη ικανοποιητικό υπόδειγμα, το οποίο δεν διαθέτει καμία ουσιαστική δυνατότητα διάκρισης μεταξύ επιχειρήσεων υψηλού και χαμηλού κινδύνου, αλλά αποδίδει αποτελέσματα που αντιστοιχούν σε μια τυχαία ταξινόμηση, η καμπύλη ROC έχει τη μορφή μιας ευθείας γραμμής, η οποία διέρχεται από την αρχή των αξόνων και έχει κλίση 45°. Στη γενική περίπτωση η καμπύλη ενός ικανοποιητικού υποδείγματος βρίσκεται μεταξύ των δύο αυτών περιπτώσεων. Γενικά, όσο μεγαλύτερο είναι το εμβαδόν κάτω από την καμπύλη ROC, τόσο καλύτερο θεωρείται ένα υπόδειγμα.

Κατά παρόμοιο τρόπο κατασκευάζεται και το διάγραμμα CAP, το οποίο έχει όμοια μορφή με το διάγραμμα ROC. Για ένα δεδομένο σημείο διαχωρισμού των επιχειρήσεων ο οριζόντιος άξονας του διαγράμματος CAP δείχνει το ποσοστό R των επιχειρήσεων που ταξινομούνται από το εξεταζόμενο υπόδειγμα στην κατηγορία υψηλού κινδύνου (απορριπτέες επιχειρήσεις), ενώ στον κάθετο άξονα παρουσιάζεται το ποσοστό R_Y των επιχειρήσεων υψηλού κινδύνου που ταξινομούνται από το υπόδειγμα στη σωστή κατηγορία. Μεταβάλλοντας την τιμή του σημείου διαχωρισμού σχεδιάζεται η καμπύλη CAP. Ουσιαστικά το διάγραμμα CAP απαντά στην ερώτηση:

Ποιο είναι το ποσοστό των επιχειρήσεων που πρέπει να απορριφθούν ώστε να επιτευχθεί η απόρριψη ενός καθορισμένου ποσοστού επιχειρήσεων υψηλού κινδύνου;

Σε ένα άριστο υπόδειγμα πιστωτικού κινδύνου η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων υψηλού κινδύνου θα πρέπει να έχει ιδιαίτερα χαμηλή βαθμολογία, με αποτέλεσμα μια μικρή αύξηση του σημείου διαχωρισμού να οδηγεί σε σημαντική αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων υψηλού κινδύνου που ταξινομούνται σωστά. Αντίθετα, για ένα μη ικανοποιητικό υπόδειγμα οι βαθμολογίες των επιχειρήσεων υψηλού και χαμηλού κινδύνου δεν παρουσιάζουν ουσιαστικές διαφοροποιήσεις και συνεπώς μικρή αύξηση του σημείου διαχωρισμού δεν συμβάλλει ουσιαστικά στον εντοπισμό μεγάλου πλήθους επιχειρήσεων υψηλού κινδύνου. Στη

γενική περίπτωση η καμπύλη CAP ενός ικανοποιητικού υποδείγματος βρίσκεται μεταξύ των δύο αυτών περιπτώσεων. Οπως και στην περίπτωση της ανάλυσης ROC, όσο μεγαλύτερο είναι το εμβαδόν κάτω από την καμπύλη CAP, τόσο καλύτερο θεωρείται ένα υπόδειγμα.

Κριτήρια αποτελεσματικότητας

Εκτός της γραφικής ανάλυσης που προσφέρουν τα διαγράμματα ROC και CAP, ταυτόχρονα βοηθούν στην ανάπτυξη νέων κριτηρίων αξιολόγησης των υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου. Ενα από τα πλέον διαδεδομένα κριτήρια είναι ο δείκτης ακρίβειας (accuracy ratio, *AR*), ο οποίος προσδιορίζεται μέσω του διαγράμματος CAP. Ειδικότερα, όπως παρουσιάζεται στο σχήμα 2, ο δείκτης ακρίβειας υπολογίζεται ως $AR = A / B$, όπου A είναι το εμβαδόν της περιοχής μεταξύ της καμπύλης CAP του εξεταζόμενου υποδείγματος και της καμπύλης CAP του μη ικανοποιητικού υποδείγματος, και B είναι το εμβαδόν της περιοχής μεταξύ της καμπύλης CAP του άριστου υποδείγματος και της καμπύλης CAP του μη ικανοποιητικού υποδείγματος.

Οι τιμές του δείκτη ακρίβειας κυμαίνονται μεταξύ 0% και 100%. Ενα υπόδειγμα με χαμηλό δείκτη ακρίβειας δεν διαθέτει καμία ουσιαστική ικανότητα διάκρισης μεταξύ επιχειρήσεων υψηλού και χαμηλού κινδύνου και τα αποτελέσματα που αποδίδει δεν διαφέρουν σημαντικά από μια τυχαία ταξινόμηση των επιχειρήσεων. Αντίθετα ένα υπόδειγμα με υψηλό δείκτη ακρίβειας διαθέτει υψηλή δυνατότητα διάκρισης μεταξύ επιχειρήσεων υψηλού και χαμηλού κινδύνου και συνεπώς κρίνεται αποτελεσματικό. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι τα μοντέλα της Moody's έχουν δείκτη ακρίβειας περίπου 75%.

Ενα εναλλακτικό κριτήριο για τον προσδιορισμό της αποτελεσματικότητας υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου είναι ο δείκτης εντροπίας της υπό συνθήκη πληροφορίας που αποδίδουν τα μοντέλα (conditional information entropy ratio, *CIER*).

Σχημα 2

Προσδιορισμός του δείκτη ακρίβειας από το διάγραμμα CAP

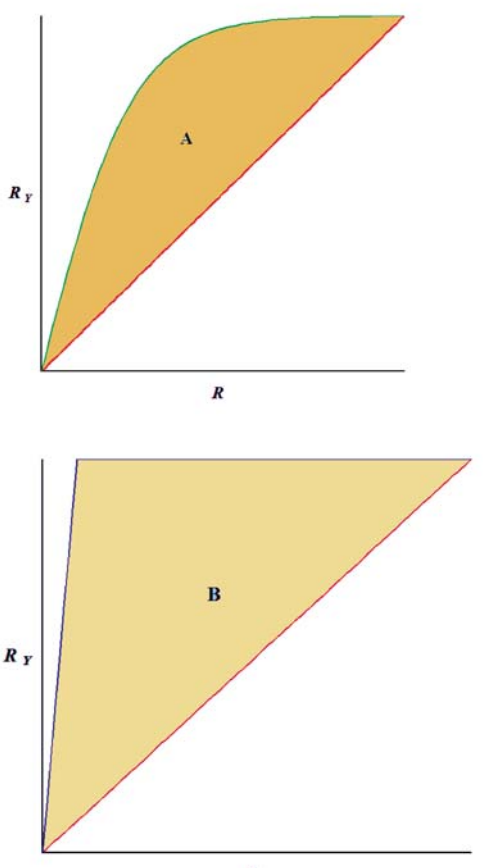

Ο δείκτης αυτός βασίζεται στην πληροφορία που παρέχει η βαθμολογία ενός υποδείγματος σχετικά με την κατάσταση των επιχειρήσεων (επίπεδο πιστωτικού κινδύνου). Ο δείκτης CIER συγκρίνει το επίπεδο αβεβαιότητας A_1, το οποίο παρατηρείται στις εκτιμήσεις του πιστωτικού κινδύνου των επιχειρήσεων στην περίπτωση που οι εκτιμήσεις αυτές δεν βασίζονται σε κάποιο υπόδειγμα με την αβεβαιότητα A_2, η οποία απομένει μετά τη χρησιμοποίηση κάποιου υποδείγματος:

Ενα μη ικανοποιητικό υπόδειγμα, το οποίο δεν διαθέτει καμία δυνατότητα σωστής εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου, έχει $CIER=0\%$. Το υπόδειγμα αυτό δεν παρέχει καμιά παραπάνω πληροφορία

σε σχέση με ό,τι είναι ήδη γνωστό. Αντίθετα ένα άριστο υπόδειγμα έχει *CIER*=100%, γεγονός το οποίο υποδεικνύει ότι το υπόδειγμα συνεισφέρει ουσιαστικά στη λήψη ορθών εκτιμήσεων σχετικά με τον πιστωτικό κίνδυνο των επιχειρήσεων. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι ο δείκτης *CIER* των υποδειγμάτων της Moody's κυμαίνεται περίπου στο 20%.

Ανάλυση ευστάθειας

Η πραγματοποίηση όλων των αναλύσεων που αναφέρθηκαν προηγούμενα βασίζεται σε ένα δείγμα επιχειρήσεων, το οποίο περιλαμβάνει επιχειρήσεις υψηλού και χαμηλού κινδύνου. Το δείγμα αυτό αποτελεί τη βάση για τον έλεγχο του εξεταζόμενου υποδείγματος πιστωτικού κινδύνου. Προφανώς κάθε αριθμητικό αποτέλεσμα σχετικό με την αποτελεσματικότητα του υποδείγματος επηρεάζεται από το δείγμα που χρησιμοποιείται και συνεπώς πρέπει να εξεταστεί η ευστάθεια των αποτελεσμάτων των παραπάνω αναλύσεων σε αλλαγές του εξεταζόμενου δείγματος.

Δεδομένου ότι η συλλογή διάφορων δειγμάτων είναι μια δύσκολη και χρονοβόρα διαδικασία, η μελέτη του παραπάνω θέματος μπορεί να βασιστεί στη χρήση τεχνικών επαναληπτικής δειγματοληψίας (resampling techniques), όπως η ανάλυση bootstrap, η λειτουργία της οποίας παρουσιάζεται γραφικά στο σχήμα 3.

Δεδομένου ενός δείγματος Δ αποτελούμενου από n επιχειρήσεις, η ανάλυση bootstrap βασίζεται στην κατασκευή T τυχαίων δειγμάτων $B_1, B_2, ..., B_T$ (δείγματα bootstrap), καθένα από τα οποία έχει τον ίδιο αριθμό παρατηρήσεων n με το αρχικό δείγμα Δ (σε κάθε δείγμα κάποιες από τις επιχειρήσεις εμφανίζονται περισσότερες από μία φορές). Κατά μέσο όρο, κάθε δείγμα bootstrap περιλαμβάνει το 63,2% των επιχειρήσεων του δείγματος Δ. Ανάλογα με το αντικείμενο της ανάλυσης, το πλήθος των δειγμάτων bootstrap μπορεί να κυμαίνεται από μερικές δεκάδες, μέχρι και μερικές χιλιάδες. Στην περίπτωση που σκοπός είναι η ανάλυση της ευστάθειας και της μεταβλητότητας κάποιων αριθμητικών εκτιμήσεων, περίπου 1.000 δείγματα bootstrap θεωρούνται επαρκή. Για κάθε δείγμα bootstrap υπολογίζονται όλα τα απαραίτητα μεγέθη που προσδιορίζουν την επάρκεια του εξεταζόμενου υποδείγματος. Με την ολοκλήρωση των υπολογισμών για όλα τα δείγματα bootstrap πραγματοποιείται κατάλληλη στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων (μέσες τιμές, διακυμάνσεις, διαστήματα εμπιστοσύνης κ.ά.), η οποία συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης εικόνας για την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα του υποδείγματος που εξετάζεται.

ΣΧΗΜΑ 3

Ανάλυση bootstrap για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου

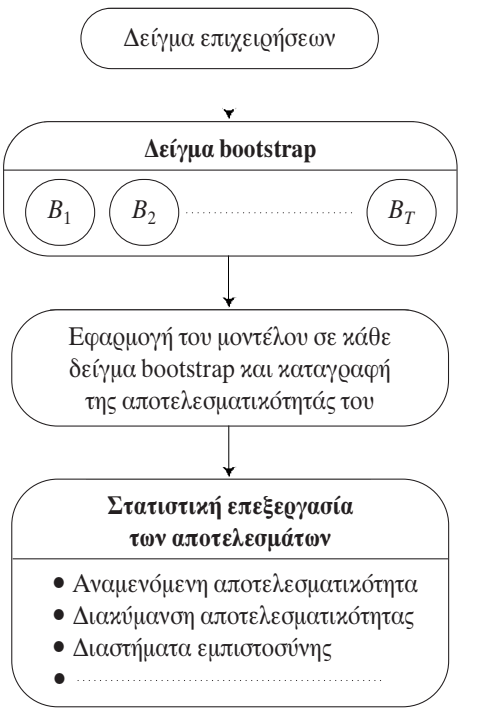

Κατά την ανάλυση bootstrap ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δίνεται στη σύνθεση του εξεταζόμενου δείγματος (πλήθος επιχειρήσεων υψηλού και χαμηλού κινδύνου), δεδομένου ότι η σχέση μεταξύ επιχειρήσεων υψηλού και χαμηλού κινδύνου παρουσιάζει αυξομειώσεις στην πορεία του χρόνου ανά-

λογα με τις γενικότερες οικονομικές και επιχειρηματικές συνθήκες, επηρεάζοντας έτσι την αποτελεσματικότητα ενός υποδείγματος εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου.

Ως επιπλέον μέσο ανάλυσης της ευστάθειας του υποδείγματος μπορεί να εξεταστεί η συμπεριφορά και η αποτελεσματικότητά του, όταν στα εξεταζόμενα δεδομένα γίνουν τυχαίες μεταβολές προκαθορισμένου επιπέδου (προσθήκη "θορύβου"). Οπως παρουσιάζεται γραφικά στο σχήμα 4, η αποτελεσματικότητα ενός καλού υποδείγματος εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου θα πρέπει να είναι ευσταθής σε αλλαγές των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο του υποδείγματος. Αντίθετα, εάν η αποτελεσματικότητα ενός υποδείγματος μειώνεται ακόμη κι όταν υπάρξουν μικρές αλλαγές στα δεδομένα, τότε το υπόδειγμα αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητικό.

ΣΧΗΜΑ 4

Ευστάθεια υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου σε μεταβολές των δεδομένων ελέγχου (προσθήκη θορύβου)

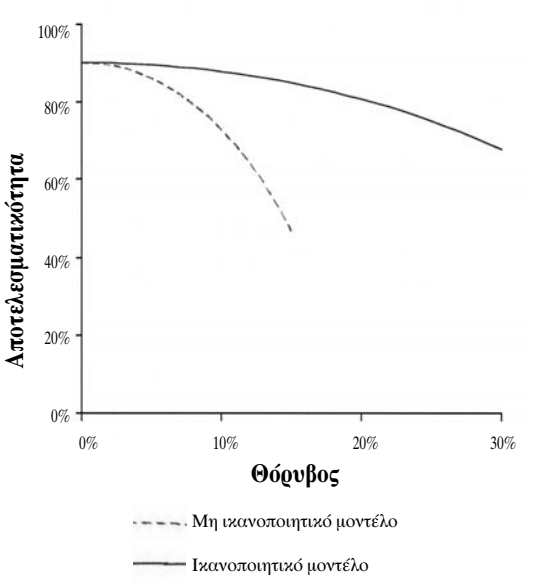

Συμπεράσματα

Η ανάπτυξη εργαλείων και μεθοδολογιών για την αξιολόγηση υποδειγμάτων εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου επιχειρήσεων μπορεί να είναι εξίσου σημαντική με την ανάπτυξη των ίδιων των υποδειγμάτων. Η χρησιμοποίηση τέτοιων μεθοδολογιών από τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς παρέχει τη δυνατότητα ανάλυσης της λειτουργίας των υποδειγμάτων πριν από το στάδιο της πραγματικής τους χρήσης, συμβάλλοντας έτσι στον εντοπισμό ατελειών και πιθανών προβλημάτων. Στη βάση αυτή, τα εργαλεία που παρουσιάστηκαν παραπάνω μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό τμήμα ενός ολοκληρωμένου συστήματος παρακολούθησης και ελέγχου του πιστωτικού κινδύνου ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού.

Διερευνηση των Συνεπειων του Νεου Συμφωνου της Βασιλειας στη Συμπεριφορα των Τραπεζων

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΡΡΑ (Ph.D)
Αναλυτή
Διεύθυνση Παρακολούθησης και Διαχείρισης Κινδύνων
Εμπορική Τράπεζα

1. Εισαγωγή

Η επικείμενη αλλαγή του πλαισίου για την εποπτεία της κεφαλαιακής επάρκειας[1] των τραπεζών έδωσε την αφορμή σε τραπεζικούς και ακαδημαϊκούς κύκλους να αναπτύξουν εκτιμήσεις σχετικά με τις συνέπειες που θα επιφέρει στο υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο, στη συμπεριφορά των τραπεζών και στο τραπεζικό σύστημα ευρύτερα.

Τα κύρια στοιχεία κάθε τραπεζικού κανονιστικού πλαισίου είναι[2]:

α) ο μηχανισμός παρακολούθησης και εποπτείας της δραστηριότητας των τραπεζών (safety net)[3],

β) η πολιτική κινήτρων για τις τράπεζες,

γ) ο ρόλος της πειθαρχίας της αγοράς,

δ) οι κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης των τραπεζών, και

ε) η υποχρέωση λογοδοσίας (accountability) και η πολιτική πειθαρχίας (disciplining).

Κάθε στοιχείο από τα παραπάνω καθορίζεται ανάλογα με τις αλλαγές στις συνθήκες και τη φιλοσοφία λειτουργίας του εκάστοτε τραπεζικού συστήματος. Οι αλλαγές στα χαρακτηριστικά και στο μείγμα των παραπάνω στοιχείων επηρεάζουν τη συμπεριφορά των τραπεζών και κατ' επέκταση τα τραπεζικά συστήματα. Η ανάλυση των συνεπειών στη συμπεριφορά των τραπεζών βασίζεται σε σημεία που προέρχονται από τις βασικές μικροοικονομικές θεωρίες τραπεζικής μονάδας. Αυτές είναι: α) η θεωρία διαχείρισης τραπεζικών αποθεματικών, β) η θεωρία διαχείρισης στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, γ) η θεωρία διαχείρισης τραπεζικού χαρτοφυλακίου, δ) η θεωρία παραγωγής και διαμεσολάβησης, ε) η θεωρία επεξεργασίας πληροφοριών και παρακολούθησης, και στ) η θεωρία διαχείρισης κινδύνων.

Επιπρόσθετα το νέο πλαίσιο εποπτείας θα απαιτήσει την εσωτερική αναδιάρθρωση της διοικητικής δομής των τραπεζών. Γι' αυτό το λόγο γίνεται αναφορά στην εταιρική διακυβέρνηση, που συνδέεται με το πρόβλημα της σχέσης εντολέα-εντολοδόχου (principal-agent problem). Σκοπός του άρθρου είναι να καταγράψει τις πιθανές συνέπειες που μπορεί να έχει το νέο Σύμφωνο της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια στα διάφορα επίπεδα της τραπεζικής διοίκησης και στη διάρθρωση των τραπεζικών συστημάτων, αλλά και πώς αυτές οι συνέπειες συνδέονται με το κανονιστικό πλαίσιο.

Οι απόψεις στο άρθρο είναι του συγγραφέα και όχι της Εμπορικής Τράπεζας.

Θερμές ευχαριστίες στον κ. Κ. Τασάκο για τη βοήθειά του στην απόδοση του κειμένου.

[1] Στο *www.bis.org* περιέχονται όλα τα κείμενα του νέου προτεινόμενου πλαισίου της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών.

[2] Llewellyn (2001).

[3] Για περισσότερα σχετικά με το δίχτυ ασφαλείας βλέπε Herring and Santomero (1995).

1. Οι Εξελίξεις της Basel II(*)

Η Επιτροπή της Βασιλείας είναι στη διαδικασία επεξεργασίας του νέου συμφώνου για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών. Η Επιτροπή, μετά την παρουσίαση των προτάσεών της, πραγματοποιεί ποσοτικές μελέτες για να εκτιμήσει τις συνέπειες των προτάσεων αυτών στις τράπεζες (Quantitative Impact Studies, στο εξής QIS). Οι μελέτες όμως αυτές δεν διερευνούν τις αλλαγές που θα επιφέρουν στη συμπεριφορά των τραπεζών. Το χρονοδιάγραμμα της διαδικασίας για την οριστικοποίηση του νέου πλαισίου έχει ως εξής:

First Consultation Paper (CP1)	Ιούνιος 1999
QIS 1	Ιούλιος 2000
Second Consultation Paper (CP2)	Ιανουάριος 2001
QIS 2	Απρίλιος 2001
QIS 2.5	Νοέμβριος 2001
QIS 3	Οκτώβριος 2002
Third Consultation Paper (CP3)	Ανοιξη 2003
Οριστικοποίηση του Συμφώνου	Ανοιξη 2004
Παράλληλη εφαρμογή των εξελιγμένων μεθόδων και του παρόντος Συμφώνου	2006
Εφαρμογή	τέλος 2006

Πηγή: Jackson P. (2002)

Τα αποτελέσματα από το QIS1 (πραγματοποιήθηκε μετά το CP1) έδειξαν σημαντικές διαφορές στις συνέπειες για τις τράπεζες που συμμετείχαν, κυρίως λόγω προβλημάτων και περιορισμών στα στοιχεία των τραπεζών. Επίσης τα αποτελέσματα του QIS2 (πραγματοποιήθηκε μετά το CP2 σε 138 τράπεζες 25 χωρών) έδειξαν σημαντικές διαφοροποιήσεις για τις τράπεζες. Κατά μέσο όρο, οι τράπεζες θα αντιμετώπιζαν αύξηση των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων 18%, 24% και 5% (σε σύγκριση με το ισχύον Σύμφωνο), χρησιμοποιώντας την τυποποιημένη, τη θεμελιώδη IRB και την εξελιγμένη IRB μέθοδο αντίστοιχα (σε αυτά τα ποσοστά περιέχονται και οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου). Η Επιτροπή, μετά και από παρότρυνση των τραπεζών, προχώρησε σε τροποποιήσεις του CP2 (κυρίως με νέες πιο επίπεδες καμπύλες συντελεστών στάθμισης του πιστωτικού κινδύνου) στα ακόλουθα βασικά σημεία:

1. Οι τράπεζες κρίνουν πως το προτεινόμενο πλαίσιο θα εξελιχθεί σε ένα μεγάλο και πολύπλοκο κείμενο. Γι' αυτό το λόγο η Επιτροπή προσπαθεί, όπου είναι δυνατό, να απλοποιήσει τη διαδικασία.
2. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για επιχειρηματικά δάνεια τροποποιήθηκαν μέσω αλλαγών στους συντελεστές συσχέτισης των ζημιών από επιχειρήσεις.
3. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τη λιανική τραπεζική θα οριστικοποιηθούν μετά από λεπτομερή ποσοτική ανάλυση.
4. Ο δανεισμός σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα έχει πιο ευνοϊκή αντιμετώπιση.
5. Οι εγγυήσεις θα αναγνωρίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό.

6. Τροποποιήθηκαν σημεία σε σχέση με τον παράγοντα της ληκτότητας των χορηγήσεων.
7. Ο ορισμός της αθέτησης (αδυναμία πληρωμής) διευκρινίστηκε.
8. Σημεία του πλαισίου για το λειτουργικό κίνδυνο τροποποιήθηκαν.
9. Η Επιτροπή παρουσίασε πλήρεις προτάσεις για την τιτλοποίηση.

Η Επιτροπή πραγματοποίησε το QIS2.5 και εξέτασε τις νέες πιο επίπεδες καμπύλες συντελεστών στάθμισης του πιστωτικού κινδύνου. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως κατά μέσο όρο οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις των 38 τραπεζών αυξήθηκαν κατά 2%, αλλά μειώθηκε και η διαφοροποίηση των αποτελεσμάτων μεταξύ των τραπεζών (24 τράπεζες παρουσίασαν μείωση στις κεφαλαιακές απαιτήσεις). Με την πραγματοποίηση του QIS3 για 365 τράπεζες 43 χωρών, η Επιτροπή της Βασιλείας διαπίστωσε πως οι αλλαγές στο CP2, που ενσωματώθηκαν στο CP3, επιβεβαιώθηκαν σε γενικά επίπεδα από τα αποτελέσματα του QIS3.

Τα αποτελέσματα (βλέπε πίνακα 1) παρουσιάζουν περιορισμένες αλλαγές γεγονός που σημαίνει πως ο σκοπός των προσαρμογών ήταν ο καλύτερος συντονισμός των τραπεζών με το πλαίσιο. Παρόλα αυτά διαπιστώθηκε πως μεγάλος αριθμός τραπεζών δεν έχει αναπτύξει επαρκείς διαδικασίες συλλογής δεδομένων (Data Reporting) και δεν διαθέτει τα ανάλογα συστήματα που θα επιτρέψουν αφενός την αναγνώριση των τεχνικών μείωσης (Credit Risk Transfer Instruments) του πιστωτικού κινδύνου και αφετέρου να εφαρμόσει την εξελιγμένη IRB μέθοδο. Η σύνθεση των τραπεζών που συμμετείχαν στο QIS3 είναι η ακόλουθη: α) 118 τράπεζες από 13 G10 χώρες και 177 τράπεζες από 30 άλλες χώρες (15 ΕΕ και 5 ΕΕ προς ένταξη χώρες, και άλλες χώρες), β) οι τράπεζες επίσης είναι χωρισμένες σε δύο κατηγορίες Group1 (τράπεζες με Tier 1>3bn ευρώ και Group2 τράπεζες με Tier 1<3bn ευρώ).

Πινακας 1

	Standardised (%)			IRB-Foundation (%)			IRB-Advanced (%)		
	Aver	**Max**	**Min**	**Aver**	**Max**	**Min**	**Aver**	**Max**	**Min**
G10-Group1	11	84	-15	3	55	-32	-2	46	-36
Group2	3	81	-23	-19	41	-58			
EUGroup1	6	31	-7	-4	55	-32	-6	26	-31
Group2	1	81	-67	-20	41	-58			
Other-Groups1&2	12	103	-17	4	75	-33			

* Τα αποτελέσματα αναφέρονται σε μεταβολές στις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις σε σύγκριση με το ισχύον πλαίσιο Basel Committee (2003).

Οπως μπορεί να παρατηρηθεί, στην περίπτωση της τυποποιημένης μεθόδου αυξάνονται οι κεφαλαιακές απαιτήσεις σε μέτρια επίπεδα, ενώ στις IRB μεθόδους οι κεφαλαιακές απαιτήσεις παρουσιάζονται αμετάβλητες ή και μειωμένες. Πρέπει να σημειωθεί, όπως τονίζει η Επιτροπή, πως τα αποτελέσματα μπορούν να θεωρηθούν υπερεκτιμημένα, διότι οι τράπεζες αντιμετώπισαν δυσκολίες στην αναγνώριση των νέων τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου. Επίσης υπάρχουν σημαντικές διαφορές στις κεφαλαιακές απαιτήσεις για κάθε χαρτοφυλάκιο π.χ. λιανικής τραπεζικής, επενδύσεων σε κρατικά χρεόγραφα κ.λπ., γεγονός που υποδηλώνει την πολύ χαμηλή ευαισθησία της Basel I ως προς τον κίνδυνο.

Τα αποτελέσματα του QIS3 δείχνουν σημαντικές διαφοροποιήσεις για κάθε τράπεζα λόγω των διαφορετικών χαρακτηριστικών ποιότητας των κινδύνων, τα οποία εκφράζονται με τις παραμέτρους Probability of

Default (PDs) και Loss Given Default (LGDs). Σημαντικό στοιχείο για κάθε τράπεζα είναι κατά πόσο έχει επεκταθεί στη λιανική τραπεζική. Παρατηρήθηκε πως οι τράπεζες με μεγάλη δραστηριότητα στη λιανική τραπεζική (τράπεζες κυρίως του Group 2), χρησιμοποιώντας τις νέες μεθόδους, μειώνουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις. Μία άλλη πηγή των διαφοροποιήσεων στις κεφαλαιακές απαιτήσεις είναι η εισαγωγή του λειτουργικού κινδύνου στο νέο πλαίσιο. Τέλος οι τράπεζες κατά τη διάρκεια του QIS3 παρουσίασαν δυσκολίες στη συλλογή στοιχείων, με αποτέλεσμα να μην είναι σε θέση να εκτιμήσουν τα PDs, τα LGDs και τα Exposure at Default (EADs). Μία αναλυτική σύγκριση μεταξύ των QIS2, QIS2.5, και QIS3 δεν θα ήταν αξιόπιστη, διότι το δείγμα των τραπεζών είναι διαφορετικό και η ποιότητα των στοιχείων επίσης πιο βελτιωμένη.

2. Βασικοί μαθηματικοί τύποι υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο με βάση τις IRB μεθόδους

Βασικός τύπος:

$$\text{κεφαλαιακές απαιτήσεις} = LGD \times N\left(\frac{N^{-1}(PD) + \rho^{1/2} N^{-1}(C)}{\sqrt{1-\rho}}\right) \times EAD$$

- Οι παράμετροι LGD και EAD ορίζονται από την Επιτροπή στην περίπτωση της θεμελιώδους IRB.
- Η παράμετρος PD για κάθε απαίτηση υπολογίζεται από την τράπεζα.
- Η παράμετρος ρ (συντελεστής συσχέτισης στοιχείων ενεργητικού) και η C (διάστημα εμπιστοσύνης) ορίζονται από την Επιτροπή.
- Η Επιτροπή διακρίνει τις διάφορες κατηγορίες κινδύνων, ορίζοντας διαφορετικά επίπεδα ρ. Οι προτεινόμενοι τύποι είναι οι εξής:
- Για επιχειρηματικά, κρατικά και διατραπεζικά στοιχεία ενεργητικού:

$$\rho(PD) = 12\% \times \left(\frac{1 - e^{-50 \times PD}}{1 - e^{-50}}\right) + 24\% \times \left(1 - \frac{1 - e^{-50 \times PD}}{1 - e^{-50}}\right)$$

- Για μικρομεσαίες επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών Τ ευρώ.

$$\rho(PD) = 12\% \times \left(\frac{1 - e^{-50 \times PD}}{1 - e^{-50}}\right) + 4\% \times \left(1 - \frac{T - 5}{45}\right)$$

- Για στεγαστική πίστη:

$$\rho(PD) = 15\%$$

- Για ανανεούμενη λιανική πίστη:

$$\rho(PD) = 2\% \times \left(\frac{1 - e^{-50 \times PD}}{1 - e^{-50}}\right) + 15\% \times \left(1 - \frac{1 - e^{-50 \times PD}}{1 - e^{-50}}\right)$$

➢ Για άλλες κατηγορίες λιανικής πίστης:

Στην περίπτωση της ανανεούμενης λιανικής πίστης η κεφαλαιακή υποχρέωση είναι μειωμένη, θέτοντας το 90% της προσδοκώμενης ζημίας για τον κίνδυνο. Επίσης πρέπει να σημειωθεί πως είναι αναγκαία η προσαρμογή των κεφαλαιακών απαιτήσεων με βάση τη ληκτότητα των στοιχείων ενεργητικού (maturity).

3. Συντελεστές Στάθμισης Πιστωτικού Κινδύνου με βάση την Τυποποιημένη Μέθοδο

Πινακας 2

Rating Level	Proposed risk weights(%)					
S&P	Sovereign		Διατραπεζικά δάνεια		Επιχειρηματικά δάνεια	
			Επιλογή I	Επιλογή II		
AAA to AA-	0		20	20-20	AAA to AA-	20
A+ to A-	20		50	50-20	A+ to A-	50
BBB+ to BBB-	50		100	50-20	BBB+ to BBB-	100
BB+ to B-	100		100	100-50	BB+ to BB-	100
Below B-	150		150	150-150	B+ to B-	150
Unrated	100		100	50-20	Below B	150
					Unrated	100
1988 Accord	OECD	0	20	20	100	
	Non-OECD	100	100	20	100	

Παρατηρήσεις:

1. Η στήλη Επιλογή I (νέο πλαίσιο) αναφέρεται στην αξιολόγηση βάσει του κράτους-έδρας.
2. Η στήλη Επιλογή II (νέο πλαίσιο) αναφέρεται στην αξιολόγηση βάσει της ατομικής αξιολόγησης.
3. Η δεύτερη στήλη της Επιλογή II (νέο πλαίσιο) αναφέρεται σε στοιχεία ενεργητικού με διάρκεια ≤3 μηνών.
4. Η στήλες της Επιλογή I και II (non-OECD, ισχύον Σύμφωνο) αναφέρεται σε στοιχεία ενεργητικού με διάρκεια > 1 έτους και <1 έτους αντίστοιχα.
5. Για τον πιστωτικό κίνδυνο που προέρχεται από τη λιανική τραπεζική οι συντελεστές στάθμισης είναι 40% και 75% για τα στεγαστικά δάνεια και για τα δάνεια λιανικής τραπεζικής αντίστοιχα.

**** Οι παραπάνω πληροφορίες προέρχονται από το άρθρο της Jackson P. (2002) και από το Basel Committee (2003), τα οποίο αναλύει σε μεγαλύτερη έκταση τα βασικά σημεία των εξελίξεων και των αποτελεσμάτων του QIS3.***

2. Πολιτική κινήτρων για τις τράπεζες

Ο σχεδιασμός ενός κανονιστικού πλαισίου από τις εποπτικές αρχές μπορεί να βασίζεται είτε στην επιβολή κανόνων είτε στη δημιουργία κινήτρων. Τα κίνητρα θα πρέπει να δημιουργούν τις ικανές συνθήκες, έτσι ώστε η συμπεριφορά των τραπεζών να είναι σε αρμονία με τους στόχους της εποπτικής αρχής, που είναι η σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος και η προστασία των καταθετών. Στην περίπτωση που η δομή

και ο σχεδιασμός των κινήτρων είναι ανεπαρκής, τότε, εκτός από τις αρνητικές επιπτώσεις στη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, θα επιφέρει δυσλειτουργίες στις ίδιες τις τράπεζες που τελικά θα έχουν ως αποτέλεσμα το υψηλό κόστος παροχής τραπεζικών υπηρεσιών. Οι λόγοι σύγκρουσης των κινήτρων μεταξύ των τραπεζών αφενός και της εποπτικής αρχής αφετέρου είναι: α) το μεγαλύτερο ύψος των αμοιβών των στελεχών που επιδιώκουν την αύξηση της κερδοφορίας σε σχέση με τα στελέχη που είναι υπεύθυνα για τη συνετή διαχείριση των κινδύνων, στους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα και β) η αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, παρακολούθησης και λήψης αποφάσεων[4].

2.1. Εποπτικό και οικονομικό κεφάλαιο

Ο μηχανισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τις τράπεζες είναι ένας σημαντικός παράγοντας δημιουργίας κινήτρων κυρίως για την επαρκή τιμολόγηση του απόλυτου και σχετικού κινδύνου των στοιχείων ενεργητικού. Οι τράπεζες πρέπει να γνωρίζουν αν η κεφαλαιακή απαίτηση για κάθε στοιχείο ενεργητικού ανταποκρίνεται στον απόλυτο και σχετικό κίνδυνο του συγκεκριμένου στοιχείου ενεργητικού. Στην περίπτωση που οι κεφαλαιακές απαιτήσεις δεν αντιπροσωπεύουν τους πραγματικούς κινδύνους των επιμέρους στοιχείων του ενεργητικού, τότε η τράπεζα εφαρμόζει τεχνικές αποφυγής κεφαλαιακών απαιτήσεων (regulatory capital arbitrage). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να παρατηρείται μεγάλη συγκέντρωση σε στοιχεία ενεργητικού, που βάσει των κανόνων της Basel I είναι υποεκτιμημένα (ως προς τον κίνδυνο) και να εμφανίζεται μικρή συγκέντρωση σε στοιχεία που είναι υπερεκτιμημένα σε τέτοιο βαθμό που δεν είναι οικονομικά άριστο. Το νέο πλαίσιο, που προτείνει μεθόδους υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων πιο ευαίσθητες ως προς τον κίνδυνο (risk sensitivity), μειώνει τα κίνητρα για κανονιστικό arbitrage, ενώ συγχρόνως ενδυναμώνει τα κίνητρα για την αξιόπιστη μέτρηση των κινδύνων και την άριστη επιλογή στοιχείων ενεργητικού. Είναι βέβαιο ότι θα γίνει μία ευρείας κλίμακας επανατιμολόγηση των δανείων και των χρεωστικών τίτλων. Συμπερασματικά, η Basel II αναμένεται ότι θα επιφέρει μεγαλύτερη σύγκλιση μεταξύ του εποπτικού και οικονομικού κεφαλαίου[5].

Επιπλέον η εισαγωγή αυτού του πλαισίου δημιουργεί νέα κίνητρα στις τράπεζες για την ανάπτυξη συστημάτων reporting-ανάλυσης, μέτρησης, διαχείρισης και ελέγχου των κινδύνων, στο μέτρο που οι μέθοδοι υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων είναι αυξανόμενης πολυπλοκότητας. Οσον αφορά την ποιότητα των δεδομένων που απαιτούνται για την εφαρμογή του νέου συμφώνου, η Επιτροπή της Βασιλείας μετά και την πραγματοποίηση του QIS3 εκτιμά πως χρειάζεται βελτίωση. Η ανάπτυξη τέτοιων συστημάτων και η διαχείριση ενός χαρτοφυλακίου υψηλής ποιότητας οδηγούν σε χαμηλότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις με σημαντικές οικονομικές συνέπειες. Παρόλα αυτά, όπως θα αναφερθεί παρακάτω, η δυνατότητα για κανονιστικό arbitrage παραμένει σε κάποιο βαθμό.

Σε πρώτο στάδιο θα ήταν χρήσιμο να διερευνηθούν οι συνέπειες της εφαρμογής της Basel II στο ύψος των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Πολλές έρευνες βασιζόμενες σε προσομοιώσεις και ειδικές μελέτες καταλήγουν στο συμπέρασμα πως οι τράπεζες που χαρακτηρίζονται ως “μεγάλες και εξελιγμένες” θα έχουν μία καθαρή μείωση στις κεφαλαιακές απαιτήσεις[6]. Αντίθετα ένας μεγάλος αριθμός τραπεζών θα αντιμετωπίσει μία σημαντική αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Αυτή η πιθανή εξέλιξη εξηγείται

[4] Llewellyn (2001).

[5] Η Basel II είναι μία εξαιρετική ευκαιρία για τις τράπεζες να αναπτύξουν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο διαχείρισης της απόδοσης υπολογισμένης με βάση τον κίνδυνο (enterprise-wide risk-adjusted performance measurement-RAPM). Βλέπε σχετικά Marshall C. (2003).

[6] Στο Westlake (2002) εκτιμάται πως η μείωση στις κεφαλαιακές απαιτήσεις θα είναι μεταξύ 20-30%. Επίσης πρόσφατη μελέτη του Mercer Oliver Wyman υποστηρίζει πως οι 30 μεγαλύτερες αμερικανικές τράπεζες θα μπορούσαν να μειώσουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις κατά 10-15%, ενώ για τις 30 μεγαλύτερες ευρωπαϊκές τράπεζες εκτιμάται πως θα παραμείνουν αμετάβλητες. Κύριος λόγος της διαφοροποίησης αυτής είναι η διαφορετική φιλοσοφία στη διαχείριση των κινδύνων μεταξύ αμερικανικών και ευρωπαϊκών τραπεζών.

από το γεγονός ότι οι μεγάλοι τραπεζικοί οργανισμοί: α) είναι έτοιμοι να υιοθετήσουν τις εξελιγμένες προσεγγίσεις που προσφέρει η Basel II στην ανάλυση, μέτρηση και στάθμιση των κινδύνων, β) έχουν την ευχέρεια να χρησιμοποιήσουν κάθε εργαλείο διαχείρισης και μείωσης των κινδύνων, γ) μπορούν να προβούν σε αλλαγή στρατηγικού σχεδιασμού, αναδιάρθρωση χαρτοφυλακίου ή και αλλαγή της διάρθρωσης των προσφερόμενων τραπεζικών προϊόντων βασιζόμενοι σε υποδείξεις αναλυτών που βοηθούν τις τράπεζες να ελαχιστοποιούν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις[7] (risk-pillar strategists). Αυτή η μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων θα αποδεσμεύσει κεφάλαια, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε νέες τραπεζικές και επενδυτικές εργασίες, ενισχύοντας την εταιρική αξία της τράπεζας. Μία τέτοια προσέγγιση επιβεβαιώνεται και από τα αποτελέσματα του QIS3 της Επιτροπής της Βασιλείας.

Η παρουσία τριών εναλλακτικών μεθόδων για τον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας, που εμφανίζουν διαφορά στο βαθμό ευαισθησίας ως προς τον κίνδυνο, και τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά κάθε τράπεζας ως προς τον κίνδυνο χαρτοφυλακίου διατηρούν τη δυνατότητα για κανονιστικό arbitrage. Εφαρμόζοντας τη μέθοδο των εσωτερικών διαβαθμίσεων (Internal ratings-based approach - IRB), που είναι πιο ευαίσθητη ως προς τον κίνδυνο[8], η τράπεζα που δεν ευνοείται από τις διαβαθμίσεις των στοιχείων ενεργητικού θα αντιμετωπίσει υψηλότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις από αυτές εάν εφάρμοζε την τυποποιημένη μέθοδο (standardised approach) (ισχύει και ακριβώς το αντίθετο). Αρα οι τράπεζες που έχουν στοιχεία ενεργητικού χαμηλής διαβάθμισης, που σημαίνει πως διατρέχουν και μεγαλύτερο πιστωτικό κίνδυνο, θα επιλέξουν την τυποποιημένη μέθοδο, αφού οδηγεί σε χαμηλότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Στην περίπτωση που η τράπεζα είναι πιο σύγχρονη, έχει το κίνητρο να αναδιαρθρώσει το χαρτοφυλάκιό της, κυρίως με "καλής ποιότητας" στοιχεία ενεργητικού, σε αντίθεση με τις λιγότερο εξελιγμένες τράπεζες, που θα έχουν το κίνητρο να χρησιμοποιούν την τυποποιημένη μέθοδο[9]. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η τράπεζα που χρησιμοποιεί την IRB μέθοδο είναι ικανότερη στη διαχείριση κινδύνων και στην απορρόφηση ζημιών από αυτή που χρησιμοποιεί την τυποποιημένη, τότε παρατηρείται το φαινόμενο του "clientele effect" και συγχρόνως δημιουργείται έντονο πρόβλημα μη άριστης κατανομής πόρων (υψηλός βαθμός συγκέντρωσης κινδύνου προερχόμενος από χαμηλής ποιότητας στοιχείων ενεργητικού) στις ίδιες τις τράπεζες (κυρίως στις μικρομεσαίες) και γενικότερα στο τραπεζικό σύστημα[10] .

2.2. Η πειθαρχία της αγοράς και οι οργανισμοί αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας

Οι τράπεζες για να εφαρμόσουν την IRB μέθοδο πρέπει να χρησιμοποιήσουν δικές τους πληροφορίες και εσωτερικά στοιχεία για τη διαβάθμιση των στοιχείων ενεργητικού. Σε αυτό το σημείο εισέρχεται ο κίνδυνος για "gaming and manipulation"[11] στις διαβαθμίσεις (υποεκτιμήσεις των στοιχείων ενεργητικού), ο οποίος μπορεί να αντιμετωπιστεί με τη διαδικασία εποπτικού ελέγχου και την πειθαρχία αγοράς[12].

---

[7] Blount and Daigle (2002).

[8] Επίσης πρέπει να σημειωθεί πως αναλύσεις ευαισθησίας στην εξελιγμένη IRB μέθοδο έχουν δείξει πως το PD (και όχι τόσο οι παράμετροι LGD και M) επηρεάζει σημαντικά τους συντελεστές στάθμισης πιστωτικού κινδύνου.

[9] Είναι πολύ πιθανόν τράπεζες, οι οποίες είναι ικανές να εφαρμόσουν τις IRB μεθόδους, να επιλέξουν να εφαρμόσουν την τυποποιημένη μέθοδο και παράλληλα να δοκιμάζουν τις IRB μεθόδους (ωρίμανση βάσεων δεδομένων, συμπεριφορά μετρήσεων σε πραγματικές συνθήκες κ.λπ.). Αυτή η επιλογή όμως θα έχει και υψηλότερο κόστος.

[10] Kupiec (2001). Στο συγκεκριμένο άρθρο αναλύονται διάφορα θέματα που επικεντρώνονται στην εξέταση διακρίβωσης (calibration test). Εξετάζει σημεία που αφορούν α) σχέση κεφαλαιακών απαιτήσεων για υψηλής ποιότητας στοιχείων του ενεργητικού και IRB μέθοδο, β) σχέση μέτρησης κεφαλαιακών απαιτήσεων και επενδυτικής στρατηγικής - διάρκειας στοιχείων ενεργητικού - ονομαστική αξία πιστοδοτήσεων - αποθεματικά για επισφαλή δάνεια.

[11] Στο Lucas (2001) αξιολογείται η πρακτική εφαρμογής των υποδειγμάτων εσωτερικής διαχείρισης κινδύνων από τις τράπεζες και διαπιστώνεται πως οι τράπεζες παρουσιάζουν χαμηλότερα επίπεδα του κινδύνου αγοράς από τα πραγματικά επίπεδα.

[12] Benink and Wihlborg (2002).

Επίσης διατυπώνονται ανησυχίες πως οι προτεινόμενες μέθοδοι ανάλυσης του πιστωτικού κινδύνου θα οδηγήσουν τον τραπεζικό τομέα: α) σε μία ενιαία προσέγγιση (μέτρηση) του πιστωτικού κινδύνου και β) σε μία ενιαία μεθοδολογία διαχείρισης του κινδύνου. Αυτές οι δύο συνέπειες μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση του συστημικού κινδύνου.

Στο ίδιο πλαίσιο πρέπει να διερευνηθεί πώς θα επηρεάσει τις τράπεζες ο νέος ρόλος των οργανισμών αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, οι οποίοι θα παρέχουν τη διαβάθμιση εταιρειών, χωρών κ.λπ.[13]. Ο κίνδυνος προέρχεται από μία κατάσταση, στην οποία: α) οι χαμηλής ποιότητας δανειολήπτες θα προσπαθήσουν να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους, έτσι ώστε να εξασφαλίσουν θετική διαβάθμιση, αν και θα παραμένουν δανειολήπτες υψηλού κινδύνου για τις τράπεζες[14], β) οι οργανισμοί αξιολόγησης δεν θα παρέχουν επαρκείς πληροφορίες ως προς τους κινδύνους των δανειοληπτών και δεν θα επικεντρώνονται στην ανάλυση των μη αναμενόμενων συστημικών κρίσεων[15]. Επίσης πρέπει να τονιστεί ότι η δυσκολία μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου ενός στοιχείου ενεργητικού, η αυξημένη μεταβλητότητα των διαβαθμίσεων από τους οργανισμούς αξιολόγησης και η μεταβολή του σχετικού κινδύνου των στοιχείων του ενεργητικού λόγω των πιστωτικών παραγώγων, της τιτλοποίησης κ.λπ. μπορούν να οδηγήσουν σε συστημικές διαταραχές[16].

Ο ρόλος της πειθαρχίας της αγοράς θα δημιουργήσει κίνητρα στις τράπεζες να ενδυναμώσουν την αξιολόγηση και την τιμολόγηση των απόλυτων κινδύνων και των σχετικών κινδύνων των στοιχείων του ενεργητικού, με συνέπεια την αποτελεσματικότερη κατανομή των πόρων. Το νέο σύμφωνο προς το παρόν δεν παρέχει έναν ισχυρό μηχανισμό για τη λειτουργία της πειθαρχίας της αγοράς. Η δημοσίευση και η διαφάνεια πληροφοριών δεν μπορούν να ενεργοποιήσουν την πειθαρχία αγοράς, αν δεν υπάρχει ένας αριθμός επενδυτών με ισχυρά κίνητρα να αξιολογήσουν αυτές τις πληροφορίες, όπως οι επενδυτές σε τίτλους μειωμένης εξασφάλισης[17].

Σημαντικό ρόλο στην επιτυχία των κινήτρων έχει η δομή της εταιρικής διακυβέρνησης στις τράπεζες ως προς τον έλεγχο και τη διαχείριση των κινδύνων[18]. Οι αλλαγές στην εταιρική διακυβέρνηση των τραπεζών με σκοπό την αποτελεσματική λειτουργία σε ένα περιβάλλον με υψηλούς κινδύνους επικεντρώνονται: α) στη δομή διοίκησης με ευκρινή διαχωρισμό αρμοδιοτήτων, β) στη συμμετοχή ανεξάρτητων διευθυντών (non-executive) στο διοικητικό συμβούλιο, γ) στη δημιουργία ανεξάρτητου ελεγκτικού συμβουλίου, δ) στον επαρκή έλεγχο για σημαντικές αποφάσεις που αφορούν την κατάσταση της τράπεζας ως προς τους κινδύνους, ε) στην ευκρινή ιδιοκτησιακή δομή της τράπεζας, στ) στην εσωτερική δομή της τράπεζας που δημιουργεί τις συνθήκες διαφάνειας και διαχείρισης των κινδύνων της, και ζ) στην εγκατάσταση και παρακολούθηση των συστημάτων ανάλυσης και διαχείρισης κινδύνων.

Στο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης των τραπεζών μία πρόταση[19] που διατυπώθηκε είναι ότι οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να επικεντρωθούν περισσότερο στη δομή της εταιρικής διακυβέρνησης στις τράπεζες, κάνοντας τους μετόχους και το διοικητικό συμβούλιο υπεύθυνα όργανα για την άσκηση τραπεζικής-επιχειρηματικής δραστηριότητας. Οι εποπτικές αρχές συνήθως συνεργάζονται με τα όργανα διοίκησης και πολύ σπάνια με τα διοικητικά συμβούλια και τους μετόχους, αφού δεν θεωρούνται όργανα λογοδοσίας. Αρα η παρούσα δομή διακυβέρνησης δεν προωθεί την εναρμόνιση των κινήτρων μετα-

[13] Για μια ανάλυση του ρόλου των οργανισμών αξιολόγησης βλέπε το σχετικό αφιέρωμα στο Journal of Banking and Finance (2001), Vol. 25.

[14] Οι τράπεζες θα είναι πιο αυστηρές με τις επιχειρήσεις και θα απαιτούν καλύτερη διαφάνεια στα στοιχεία των επιχειρήσεων.

[15] Honohan (2001).

[16] Στο Amato and Furfine (2003) υποστηρίζεται πως οι αξιολογήσεις για τις εταιρείες από τους οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας δεν μεταβάλλονται συχνά. Εκτιμάται όμως ότι οι μεταβολές στις αξιολογήσεις είναι υπερεκτιμημένες σε περιόδους οικονομικής ανάκαμψης και υποεκτιμημένες σε οικονομική κάμψη.

[17] Στο Benink and Wihlborg (2002) αναλύονται η σχέση μεταξύ πειθαρχίας της αγοράς και χρέους μειωμένης εξασφάλισης, και οι αδυναμίες που παρουσιάζονται σε σχέση με αυτόν το μηχανισμό.

[18] Llewellyn (2001).

[19] Mayes and Passamonti (2003).

ξύ διοίκησης, μετόχων και εποπτικής αρχής. Οι εποπτικές αρχές πρέπει να αναπτύξουν αποτελεσματική συνεργασία με τους μετόχους και τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων, ενημερώνοντας για τις αναλύσεις τους σχετικά με την τράπεζα με σκοπό την έγκαιρη λήψη διορθωτικών μέτρων. Σημαντικό ρόλο για τη λήψη τέτοιων μέτρων θα έχει η επαρκής πληροφόρηση του διοικητικού συμβουλίου της τράπεζας και η ύπαρξη κινήτρων. Με μία τέτοια δομή οι εποπτικές αρχές υποστηρίζουν τα εποπτικά καθήκοντα των μετόχων και μελών των διοικητικών συμβουλίων.

Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι θα ήταν θεμιτή η συμμετοχή ενός διευθυντικού στελέχους υπεύθυνου για την ανάλυση, τη διαχείριση και τα συστήματα ελέγχου των κινδύνων στο διοικητικό συμβούλιο. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις η εταιρική διάρθρωση της τράπεζας (π.χ. η τράπεζα μπορεί να ανήκει σε ένα μεγάλο χρηματοοικονομικό οργανισμό) μπορεί να προκαλέσει συνθήκες αναποτελεσματικής διακυβέρνησης π.χ. δανειοδότηση με μη αντικειμενικά κριτήρια, ανεπαρκή ανάλυση κινδύνων ή και απόκρυψη της επισφαλούς χρηματοοικονομικής θέσης.

Στο σημείο αυτό πρέπει να διερευνηθεί πώς επηρεάζεται ο ηθικός κίνδυνος που αφορά τις τράπεζες. Πρώτον, πρέπει να τονιστεί ότι ο ηθικός κίνδυνος μειώνεται από τη στιγμή που το κίνητρο για αποτελεσματική διοίκηση και παρακολούθηση από τις εσωτερικές διαδικασίες και τους μετόχους ενισχύεται. Δεύτερον, σημαντικό ρόλο έχει ο τρόπος αντίδρασης των εποπτικών αρχών σε περίπτωση που τελικά η τράπεζα αποτύχει στην εφαρμογή αποτελεσματικής διαχείρισης και βρεθεί σε δυσχερή θέση. Επίσης υποστηρίζεται ότι ένα πλαίσιο κεφαλαιακών απαιτήσεων πιο ευαίσθητο στον κίνδυνο μπορεί να ενδυναμώσει την πειθαρχία σε τράπεζες που προσπαθούν να εκμεταλλευτούν το χρηματοοικονομικό 'δίχτυ ασφαλείας' (συνήθως ισχύει για ένα μικρό αριθμό τραπεζών με χαμηλή κεφαλαιοποίηση). Αντιθέτως ο ηθικός κίνδυνος μπορεί να αυξηθεί στην περίπτωση που τα κίνητρα των τραπεζών για παρακολούθηση της πιστοληπτικής ποιότητας των δανειοληπτών αποδυναμωθούν, λόγω του σημαντικού ρόλου των οργανισμών αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, του υψηλού κόστους παρακολούθησης και της εφαρμογής μιας ενιαίας μεθόδου μέτρησης των κινδύνων από το τραπεζικό σύστημα.

Συμπερασματικά, το νέο σύμφωνο βασίζεται σε ένα πλαίσιο εποπτείας που επικεντρώνεται σε επίσημους κανόνες, ενώ εισάγει επίσημα πλέον την αρχή της πειθαρχίας της αγοράς. Αν τελικά το νέο πλαίσιο διαμορφωθεί σε έναν αυστηρά κανονιστικό μηχανισμό, τότε ο ρόλος του μηχανισμού των κινήτρων, οι αλλαγές στην εταιρική διακυβέρνηση και η λειτουργία της πειθαρχίας της αγοράς δεν θα λειτουργήσουν αποτελεσματικά. Αντίθετα, αν το κίνητρο παρακολούθησης και ελέγχου της συμπεριφοράς της τράπεζας από τους οικονομικούς παράγοντες ενισχύεται, τότε η ανάγκη για αυστηρή κανονιστική εποπτεία μειώνεται και οι τράπεζες θα προχωρήσουν σε μία διαδικασία αυτορρύθμισης (self-regulation).

3. Διαχείριση και διάρθρωση του χαρτοφυλακίου των τραπεζών

Οπως έχει προαναφερθεί, οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο είναι πιο ευαίσθητες από της ισχύουσας μεθόδου, εφαρμόζοντας είτε τη νέα τυποποιημένη μέθοδο είτε τις IRB μεθόδους[20]. Το στοιχείο της ευαισθησίας ως προς τον κίνδυνο μπορεί να διαταράξει τη συμπεριφορά της τράπεζας κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής ύφεσης, η οποία θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στο σχεδιασμό και στη διαχείριση των κεφαλαίων. Συγκεκριμένα θα παρατηρηθούν έντονες διακυμάνσεις στις εσωτερικές και εξωτερικές διαβαθμίσεις κατά τη διάρκεια ενός οικονομικού κύκλου που θα οδηγήσει σε σημαντική μεταβλητότητα των εποπτικών κεφαλαίων. Κάτι τέτοιο θα αναγκάσει τις τράπεζες να ασκήσουν περιοριστική πιστωτική πολιτική (περιο-

[20] Στο Jorion (2002) αναλύεται πώς τα συστήματα ανάλυσης κινδύνων με αυξημένη ευαισθησία πρέπει να περιέχουν μηχανισμούς εξομάλυνσης.

ρισμός των πιστώσεων λόγω κανονιστικής πολιτικής - regulatory credit crunch). Με αυτό τον τρόπο περιορίζεται η επιχειρηματική δραστηριότητα των τραπεζών[21] και ενισχύεται η κυκλικότητα της οικονομίας (pro-cyclicality effect)[22], αφού οι τράπεζες θα αντιδράσουν με την ίδια συμπεριφορά κατά τη διάρκεια των κυκλικών διακυμάνσεων[23].

Επιπλέον ο υψηλός βαθμός της ευαισθησίας θα αποθαρρύνει τις τράπεζες να επενδύουν σε στοιχεία ενεργητικού με σχετικά υψηλό κίνδυνο κατά τη διάρκεια ολόκληρου του οικονομικού κύκλου, αποδυναμώνοντας την κερδοφορία της τράπεζας, τη διαφοροποίηση του χαρτοφυλακίου και την κατανομή του κινδύνου. Στην περίπτωση αυτή σημαντικό ρόλο θα έχουν το εύρος χρήσης των τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, η αποτελεσματικότητα αυτών, ο βαθμός αναγνώρισης της μείωσης του κινδύνου από τις εποπτικές αρχές και το κόστος εφαρμογής τους. Υποστηρίζεται πως η μέθοδος της τιτλοποίησης θα επηρεαστεί αρνητικά, αν και όχι σε μεγάλο βαθμό, ενώ θα επηρεαστεί θετικά η χρήση των εγγυήσεων και εξασφαλίσεων. Τα πιστωτικά παράγωγα θα έχουν τελικά πιο ευέλικτη αντιμετώπιση από ό,τι είχαν με βάση τις αρχικές προτάσεις.

Στην περίπτωση που η τράπεζα θέσει στόχο τη σταθερή απόδοση των ιδίων κεφαλαίων (μία στρατηγική βέβαια που δεν εξυπηρετεί την άριστη διαχείριση των κινδύνων της τράπεζας και τα συμφέροντα των μετόχων) και παρατηρηθεί μία έντονη αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων λόγω της ευαισθησίας ως προς τον κίνδυνο, τότε η τράπεζα μπορεί να έχει κίνητρο να αναλάβει μεγαλύτερο κίνδυνο χαρτοφυλακίου. Αν η κεφαλαιακή επάρκεια της τράπεζας θεωρηθεί χαμηλή, η τράπεζα που θα προσπαθήσει να διατηρήσει το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας σταθερό, θα πρέπει πλέον να διαχειριστεί "επιθετικά" τα στοιχεία ενεργητικού. Αυτό μπορεί να σημαίνει ρευστοποιήσεις, περιοριστική πιστωτική πολιτική ή αύξηση των ιδίων κεφαλαίων με υψηλό κόστος (από την πλευρά του παθητικού). Η τράπεζα θα χρειαστεί να λειτουργεί σε χαμηλότερα επίπεδα δανεισμού και σε υψηλότερα επίπεδα ιδίων κεφαλαίων ή άλλου είδους κεφαλαίου. Αν το κόστος ιδίων κεφαλαίων είναι υψηλότερο από το κόστος δανεισμού, τότε η κανονιστική πολιτική διατήρησης των ιδίων κεφαλαίων σε υψηλά επίπεδα θα επιφέρει επιβάρυνση στο συνολικό κόστος, η οποία θα είναι εμφανής στις τιμές των τραπεζικών προϊόντων[24].

Η τράπεζα σε αυτό το ενδεχόμενο μπορεί να αντιδράσει με: α) τη δημιουργία ενός κεφαλαιακού αποθέματος, όταν επικρατούν κανονικές ή ευνοϊκές οικονομικές συνθήκες ή την εκτίμηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων βάσει ενός πολύ δυσμενούς σεναρίου. Μία τέτοια λύση μπορεί να εφαρμοστεί μέσω της εποπτικής διαδικασίας ελέγχου, αλλά το κύριο μειονέκτημα αυτής της λύσης είναι

---

[21] Η Επιτροπή πρότεινε νέες, πιο ομαλές καμπύλες συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου, οι οποίοι αυξάνονται λιγότερο απότομα σε σχέση με την πιθανότητα αθέτησης (αδυναμίας πληρωμής) (Probability of Default). Η Κεντρική Τράπεζα της Αγγλίας, με βάση μελέτη της, παρατηρεί πως έστω και με αυτές τις τροποποιήσεις θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν σημαντικές αυξήσεις στις κεφαλαιακές απαιτήσεις όταν οι οικονομικές συνθήκες επιδεινώνονται. Πιο συγκεκριμένα, μία επιδείνωση της ποιότητας ενός χαρτοφυλακίου, χρησιμοποιώντας τις προσεγγίσεις του Moody's και του Merton, οδηγεί σε αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων 22% (Moody's) και 59% (Merton) (με βάση το CP2), και 16% (Moody's) και 36% (Merton) (με βάση το QIS.3) (Jackson, 2002).

[22] Βλέπε σχετικά Wilson Ervin and Wilde (2001).

[23] Goodhart (2002). Επίσης, στην εργασία του Lowe (2002) εξετάζεται η σχέση μεταξύ πιστωτικού κινδύνου και μακροοικονομικού περιβάλλοντος. Υποστηρίζεται πως ο οικονομικός κύκλος θα επιφέρει σημαντικές μεταβολές στις κεφαλαιακές απαιτήσεις, μεταβολές που θα ενισχύσουν ακόμη περισσότερο τον οικονομικό κύκλο. Επιπλέον οι Segoviano and Lowe (2002) καταλήγουν στο ίδιο συμπέρασμα, χρησιμοποιώντας στοιχεία (διαβαθμίσεις) από τράπεζες του Μεξικού. Στο Allen and Saunders (2003) παρουσιάζονται τα θεωρητικά και proprietary υποδείγματα ανάλυσης της σχέσης του μακροοικονομικού περιβάλλοντος και του συστημικού κινδύνου, με τις μετρήσεις του πιστωτικού κινδύνου και την κυκλικότητα που παρατηρείται σε αυτές. Υποστηρίζεται πως ακόμα χρειάζεται εξέλιξη των υποδειγμάτων ώστε να αναλυθούν τα χαρακτηριστικά συσχέτισης των παραμέτρων των κινδύνου. Τέλος στο Berger and Udell (2002) παρουσιάζεται μία νέα υπόθεση (institutional memory hypothesis) που εξηγεί την κυκλικότητα στη συμπεριφορά των τραπεζών σε σχέση με τις δανειοδοτήσεις.

[24] Milne (2001). Επίσης η μέθοδος RORAC μπορεί εύκολα να δείξει πώς η τιμολόγηση ενός δανείου μεταβάλλεται σε σχέση με αλλαγές στα PD, LGD και EAD.

ότι η βιωσιμότητα του συστήματος θα στηρίζεται σε ένα καθαρό διακριτικό εποπτικό εργαλείο, β) τη διαδικασία εσωτερικής διαβάθμισης που να έχει μακροχρόνιο προσανατολισμό (διάρκεια ενός οικονομικού κύκλου), και γ) τη σωστή μέθοδο καθορισμού αναμενόμενων ζημιών και πρόβλεψης επισφαλών πιστοδοτήσεων (dynamic provisioning[25]).

Ενα άλλο σημείο που πρέπει να τονιστεί συνδέεται με την αποτελεσματική διαχείριση του τραπεζικού χαρτοφυλακίου. Σε μεγάλο βαθμό η νέα συνθήκη αγνοεί τη δυνατότητα διαφοροποίησης του πιστωτικού κινδύνου του τραπεζικού χαρτοφυλακίου και άρα την ύπαρξη συσχέτισης και συνδιακύμανσης διάφορων κατηγοριών στοιχείων ενεργητικού[26]. Μόνο στην περίπτωση της εξελιγμένης μορφής της IRB μεθόδου αναγνωρίζεται ένας βαθμός συσχέτισης μεταξύ των δανείων. Η ύπαρξη υποδειγμάτων που έχουν αναπτυχθεί από τις μεγάλες διεθνείς τράπεζες (KMV, Credit+ και CreditMetrics) ενσωματώνουν τέτοια χαρακτηριστικά και αποτελούν μία καλή βάση για να αναγνωριστεί σε μεγαλύτερο βαθμό η διαφοροποίηση του τραπεζικού χαρτοφυλακίου από τις εποπτικές αρχές[27].

Σε αυτό το πλαίσιο ανάλυσης ιδιαίτερη αναφορά είναι χρήσιμο να γίνει στις επιπτώσεις της νέας συνθήκης στη ροή δανειακών κεφαλαίων προς τις αναπτυσσόμενες οικονομικά χώρες. Υποστηρίζεται πως με βάση την Basel II θα σημειωθεί υπερβολική αύξηση του κόστους τραπεζικού δανεισμού από τις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες προς τις αναπτυσσόμενες. Αυτή η εξέλιξη είναι ικανή να προκαλέσει μείωση των δανειακών κεφαλαίων από τράπεζες, αλλά και προβλήματα διαχείρισης του χαρτοφυλακίου για τις ίδιες τις τράπεζες[28]. Η επιχειρηματολογία αυτή στηρίζεται στη διαπίστωση πως οι οικονομικές μεταβλητές (μακροοικονομικές μεταβλητές, επιτόκια, τιμές ομολόγων, χρηματιστηριακοί δείκτες, περιθώρια κρατικών κοινοπρακτικών δανείων) μεταξύ των αναπτυγμένων οικονομιών παρουσιάζουν υψηλότερο βαθμό συσχέτισης από ό,τι οι μεταβλητές μεταξύ αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων οικονομιών. Ενα τέτοιο δεδομένο, σε συνδυασμό με την αδυναμία του νέου πλαισίου να αναγνωρίσει τα οφέλη της διαφοροποίησης του τραπεζικού χαρτοφυλακίου, αποδυναμώνει τα κίνητρα για διαφοροποίηση σε διεθνές επίπεδο του τραπεζικού χαρτοφυλακίου μεταξύ χωρών. Αλλη εργασία[29], η οποία εξετάζει σε ποια σημεία η Basel II θα μπορούσε να επηρεάσει τη διακίνηση κεφαλαίων προς τις χώρες με αναπτυσσόμενες οικονομίες, στηρίζεται στο διαχωρισμό του δανεισμού των αναπτυσσόμενων οικονομιών πρώτον, από τις μεγάλες διεθνείς τράπεζες και δεύτερον, από τράπεζες που λειτουργούν στις χώρες αυτές. Συμπεραίνουν πως δεν είναι πιθανός ένας περιορισμός των κεφαλαίων προς αυτές τις χώρες, αφού δεν προκαλείται αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων με βάση τις IRB μεθόδους, με εξαίρεση την περίπτωση των αναπτυσσόμενων οικονομιών με χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα. Για αυτές τις περιπτώσεις ήδη οι

---

[25] Carosio (2001). Επίσης, στο Hoggarth and Pain (2002) εξετάζονται ποιοι παράγοντες καθορίζουν το ύψος των προβλέψεων έναντι δανείων στον τραπεζικό κλάδο του Ηνωμένου Βασιλείου (μεγέθυνση του ΑΕΠ, πραγματικά επιτόκια, κλαδική συγκέντρωση των χορηγήσεων, ρυθμός μεγέθυνσης των χορηγήσεων κ.λπ.). Η κυκλικότητα που παρουσιάζεται στις προβλέψεις έναντι δανείων επηρέασε ανάλογα την κερδοφορία των τραπεζών και οδήγησε στο δυναμικό καθορισμό των προβλέψεων έναντι δανείων. Στο Mann and Michael (2002) αναλύονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της δυναμικής αυτής ανάλυσης. Επίσης τονίζεται πως ένα τέτοιο σύστημα (π.χ. το σύστημα της Ισπανίας) μπορεί να εφαρμοστεί, έχοντας ως αποτέλεσμα τη μείωση της μεταβλητότητας των κερδών της τράπεζας και των ιδίων κεφαλαίων της. Ενας σημαντικός παράγοντας για την επιτυχία ενός δυναμικού καθορισμού είναι η αξιοπιστία των εκτιμήσεων της τράπεζας για τις μακροπρόθεσμες αναμενόμενες ζημίες. Οι εποπτικές αρχές, με βάση την εμπειρία της προετοιμασίας των τραπεζών για την Basel II, μπορούν να αξιολογήσουν την επάρκεια των εκτιμήσεων των προσδοκώμενων ζημιών με σκοπό να χρησιμοποιηθούν για το δυναμικό καθορισμό των προβλέψεων έναντι δανείων.

[26] Goodhart (2002). Επίσης, στον Kupiec (2003) υποστηρίζεται πως οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για κάθε τραπεζική δραστηριότητα που προκύπτουν με βάση την IRB μέθοδο δεν ανταποκρίνονται σε αυτές που θα έθετε μία διεύθυνση διαχείρισης κινδύνων. Η μη αναγνώριση της διαφοροποίησης του τραπεζικού χαρτοφυλακίου και η ανάλυση των συντελεστών συσχέτισης αθέτησης για κάθε κατηγορία τραπεζικής δραστηριότητας προκαλεί αδυναμίες στα αποτελέσματα του CP3.

[27] Saunders and Cornet (2002).

[28] Griffith-Jones and Spratt (2001).

[29] Hayes, Saporta and Lodge (2002).

τράπεζες τιμολογούν τέτοιες χορηγήσεις με βάση την πιστοληπτική ικανότητα των χωρών. Για τις τοπικές ή ξένες τράπεζες που λειτουργούν σε αυτές τις οικονομίες δεν είναι δυνατό να διαμορφωθούν ξεκάθαρα συμπεράσματα μέχρι να οριστικοποιηθούν λεπτομέρειες εφαρμογής της συνθήκης.

4. Ανάλυση κόστους και ωφελειών

Το μεγαλύτερο μέρος των αναλύσεων έχει επικεντρωθεί στις εκτιμήσεις των συνεπειών που θα έχει το νέο σύμφωνο στο ύψος των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Είναι όμως χρήσιμο να διερευνηθεί ποιες θα είναι οι συνέπειες στο κόστος και στη σύνθεση των τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών.

4.1. Οικονομίες φάσματος

Είναι πιθανό το υπερβολικό κόστος εφαρμογής και λειτουργίας της Basel II να δημιουργήσει στις τράπεζες κίνητρο να απομακρυνθούν από τραπεζικές εργασίες, έχοντας παράλληλα αρνητικές επιδράσεις και στις οικονομίες φάσματος των τραπεζών. Αντίθετα, αν μία τράπεζα προσανατολίζεται σε δάνεια υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης, τα οποία οδηγούν σε χαμηλότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις, τότε η τράπεζα μπορεί να μειώσει τις θέσεις στις αγορές χρεογράφων και άλλων χρηματοοικονομικών προϊόντων, μειώνοντας συγχρόνως το βαθμό αποδιαμεσολάβησης της ίδιας της τράπεζας. Για παράδειγμα εκτιμάται πως οι τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην επενδυτική τραπεζική (asset management, project finance, private equity) θα αντιμετωπίσουν αυξημένες κεφαλαιακές απαιτήσεις σε σύγκριση με τις τράπεζες που επικεντρώνονται σε δραστηριότητες όπως η λιανική τραπεζική[30]. Η Morgan Stanley εκτίμησε τα εποπτικά κεφάλαια για διάφορες τράπεζες και κατέληξε πως θα υπάρξουν σημαντικές αλλαγές. Οι παρακάτω τράπεζες θα αντιμετωπίσουν αύξηση των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού τους ως προς τον κίνδυνο, λόγω παρουσίας τους στην επενδυτική τραπεζική, ενώ συμβαίνει το αντίθετο με τη λιανική τραπεζική.

Αύξηση των RWA	**%**
Credit Suisse	40,5
UBS	28
Deutsche Bank	24
ABN AMRO	15
Lloyds TSB	14
Société Générale	13,5
BBVA	12,9
SCH	12,8
HSBC	12,5
Royal Bank of Scotland	12
Barclays	11,8
BNP Paribas	11,5
IntesaBCI	10
Commerzbank	8
HVB	6

Πηγή: *Financial Times, October-8-2003.*

4.2 Κόστος συμμόρφωσης

Η προετοιμασία και η αναγκαία υποδομή για την εφαρμογή του νέου πλαισίου θα αποτελέσουν διαδικασίες με υψηλό κόστος για τις τράπεζες. Συγκεκριμένα, για τις συνέπειες στο κόστος εφαρμογής της Basel II πρέπει να σημειωθούν τα παρακάτω: α) Συνολικά για το τραπεζικό σύστημα το κόστος εφαρμογής της Basel II θα είναι υψηλό, διότι είναι μεγάλος ο βαθμός πολυπλοκότητας των οδηγιών[31]. Οι εποπτικές αρχές θα έχουν αυξημένες ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό (νέα εξειδικευμένα στελέ-

[30] Η ένωση Securities Industry Association έχει διατυπώσει κριτική σε αυτό το σημείο. Επιπρόσθετα η European Private Equity & Venture Capital Association εκτιμά πως οι υψηλοί συντελεστές στάθμισης των κινδύνων για δραστηριότητες σε private equity και venture capital funds θα προκαλέσουν μείωση των επενδυτικών κεφαλαίων της τάξεως των 5-10 δισ. ευρώ.

[31] Goodhart (2002).

χη και εκπαίδευση) και σε τεχνολογική υποδομή (IT συστήματα) για τις διαδικασίες παρακολούθησης και ελέγχου, τη συλλογή στοιχείων, τις μεθόδους αξιολόγησης κινδύνων και τις διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων[32]. Το κόστος αυτό της ρυθμιστικής πολιτικής που θα αντιμετωπίσουν οι εποπτικές αρχές μπορεί να μετακυλιστεί μερικώς και στις ίδιες τις τράπεζες. β) Οι τράπεζες θα επιβαρυνθούν άμεσα με το κόστος συμμόρφωσης για τη μετάβαση από την ισχύουσα συνθήκη στη νέα ή από την προτεινόμενη τυποποιημένη μέθοδο της Basel II σε μία πιο εξελιγμένη[33]. Πρόσφατες μελέτες υπολογίζουν πως το κόστος συμμόρφωσης με το καινούριο πλαίσιο ανέρχεται σε 100-200 εκατ. ευρώ για τις μεγάλες διεθνείς τράπεζες και σε λιγότερα από 100 εκατ. ευρώ για τις περισσότερες μικρομεσαίες τράπεζες[34].

Οσον αφορά την επιβάρυνση των τραπεζών, το κόστος συμμόρφωσης θα αυξηθεί από: α) το κόστος υποδομής για την εσωτερική διαβάθμιση από τις ίδιες τις τράπεζες (IT συστήματα, ανθρώπινο δυναμικό) – σημαντικό κόστος θα έχουν και οι επιχειρήσεις που θα προχωρήσουν σε διαβάθμιση από τους οργανισμούς διαβάθμισης, β) το κόστος ανάλυσης, μέτρησης, διαχείρισης και παρακολούθησης των κινδύνων, και γ) το κόστος για financial reporting και εσωτερικό έλεγχο. Οι παραπάνω διαδικασίες είναι απαραίτητες σε περιπτώσεις εξωτερικού ελέγχου και επιθεώρησης από την εποπτική αρχή. Πρέπει να σημειωθεί πως οι τράπεζες, εφαρμόζοντας τις εξελιγμένες μεθόδους, θα αποσκοπούν τόσο στη μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων, όσο του κόστους του κεφαλαίου. Συγχρόνως η απελευθέρωση κεφαλαίων θα βελτιώσει την κερδοφορία των τραπεζών, αλλά θα αυξηθεί παράλληλα το κόστος συμμόρφωσης με τις εξελιγμένες μεθόδους. Ωστόσο η σχέση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί κανόνας, ιδιαίτερα για τις μικρές τράπεζες (σε αυτή την περίπτωση οι μικρές τράπεζες μπορεί να μην είναι πρόθυμες να αναλάβουν το κόστος λειτουργίας συστημάτων διαχείρισης κινδύνων για τις εποπτικές αρχές και συγχρόνως για την εσωτερική κατανομή των κεφαλαίων). Αρα κύριο κριτήριο εφαρμογής των εξελιγμένων μεθόδων υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων αποτελεί η σχέση κεφαλαιακά οφέλη-μείωση κινδύνου και πρόσθετο κόστος εφαρμογής της Basel II. Αν σε αυτή τη σχέση το κόστος υπερβαίνει τα οφέλη τότε η Basel II μπορεί να θεωρηθεί ως ένα κανονιστικό πλαίσιο που επιβαρύνει σημαντικά το λειτουργικό κόστος της τράπεζας.

4.3. Οικονομίες κλίμακας

Η αύξηση του κόστους θα παρατηρηθεί εντονότερα στη λειτουργία μονάδων της τράπεζας, όπως αυτών της διαχείρισης κινδύνων, του MIS, των οικονομικών υπηρεσιών κ.λπ. Επιπρόσθετα το νέο πλαίσιο θα επηρεάσει το περιθώριο κέρδους πολλών τραπεζικών προϊόντων (λόγω στάθμισης κινδύνου, εγγυήσεων και βαθμού ευαισθησίας ως προς τη ληκτότητα των στοιχείων ενεργητικού (maturity sensitivity)), με αποτέλεσμα, όπως παρατηρήθηκε προηγουμένως, μία πιθανή αναδιάρθρωση του τραπεζικού χαρτοφυλακίου λόγω μεγάλων διαφυγόντων κερδών.

Η εισαγωγή του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια θα διαμορφώσει πιθανόν συνθήκες για επίτευξη οικονομιών κλίμακας. Το υψηλό κόστος εφαρμογής της Basel II για τις μικρομεσαίες τράπεζες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των χαρτοφυλακίων τους καθιστούν δύσκολη την προσαρμογή τους στις νέες εξελιγμένες μεθόδους και ανέφικτη τη μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων[35]. Αυτό μπορεί να οδηγήσει τις τράπεζες σε ένα νέο κύκλο εξαγορών, συγχωνεύσεων και ενοποιήσεων. Οι εξελιγμένες τράπεζες θα είναι σε πλεονεκτική

[32] Milne (2001).

[33] Stordel and Cross (2002).

[34] Garside T. and C. Pedersen (2002).

[35] Οι μικρές τράπεζες έχουν συνήθως αυξημένη κεφαλαιακή επάρκεια, δεδομένου ότι το χαρτοφυλάκιό τους είναι λιγότερο διαφοροποιημένο.

θέση να αποκτήσουν τις υπόλοιπες τράπεζες, αφού θα έχουν τη δυνατότητα να εκσυγχρονίσουν τα συστήματα διαχείρισης κινδύνων και να απελευθερώσουν εποπτικά κεφάλαια. Γενικότερα εκτιμάται πως τα εμπόδια μεταξύ κρατών που υπάρχουν στις εξαγορές και συγχωνεύσεις τραπεζών θα εξαλειφθούν, αφού τα νέα IAS (διεθνή λογιστικά πρότυπα) και η διεθνής ισχύς της Basel II θα μειώσουν τις διαφορές των διεθνών εποπτικών κανόνων.

5. Συμπεράσματα

Βάσει της ανάλυσης που προηγήθηκε διαφαίνεται πως η επικείμενη αλλαγή του εποπτικού πλαισίου θα επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην τραπεζική διοίκηση και γενικότερα στο τραπεζικό σύστημα και δεν πρέπει να θεωρηθεί μόνο ως μία διαδικασία αναβάθμισης των τεχνολογικών συστημάτων των τραπεζών. Συνοπτικά οι θετικές συνέπειες είναι: α) αύξηση της σταθερότητας του διεθνοποιημένου τραπεζικού συστήματος, λόγω της ύπαρξης σωστής πολιτικής κινήτρων για τις τράπεζες σε γενικές γραμμές, β) βελτίωση της οικονομικής αποτελεσματικότητας των τραπεζών, λόγω αναδιοργάνωσης της εσωτερικής διαχείρισης και διοίκησης, γ) εναρμόνιση της ρυθμιστικής πολιτικής στον χρηματοοικονομικό τομέα.

Τα αδύνατα σημεία είναι: α) η μεγάλη εξάρτηση των τραπεζών από τους διεθνείς οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας[36], β) ο επιμέρους σχεδιασμός κινήτρων, που μπορεί να έχει αρνητικές επιδράσεις στη συμπεριφορά της τράπεζας και στο τραπεζικό σύστημα συνολικά, γ) το υψηλό κόστος εφαρμογής της Basel II για τις τράπεζες και τις εποπτικές αρχές που αναλαμβάνουν μεγαλύτερη ευθύνη και εργασία για τη διαδικασία εποπτικού ελέγχου. Σημαντικό ρόλο στο εύρος και στο είδος αυτών των επιπτώσεων θα έχουν οι οικονομικές συνθήκες, η διάρθρωση του τραπεζικού συστήματος και η φιλοσοφία διοίκησης της κάθε τράπεζας. Σε πρόσφατη έρευνα των Institute of Financial Services, IBM και SAP, η πλειονότητα των τραπεζών εκτιμά πως η Basel II θα βελτιώσει την αποτελεσματική διοίκηση, εφαρμόζοντας τις νέες μεθόδους μέτρησης των κινδύνων. Ανησυχία τους προκαλεί η εφαρμογή του πλαισίου για το λειτουργικό κίνδυνο και το κόστος εφαρμογής.

Μέχρι την εφαρμογή του νέου πλαισίου στα τέλη του 2006 οι τράπεζες θα βρίσκονται στο στάδιο προετοιμασίας. Ο τραπεζικός και ο ακαδημαϊκός χώρος όμως συνεχίζουν να προτείνουν αλλαγή προσέγγισης για το νέο πλαίσιο. Μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα μέθοδος προτείνεται από το Centre for the Study of Financial Innovations με τίτλο "New General Approach"[37]. Είναι μία μέθοδος που βασίζεται στη μέθοδο της προδέσμευσης (precommitment approach). Στο πλαίσιο αυτής της μεθόδου οι ίδιες οι τράπεζες θα αναπτύξουν τις πολύπλοκες μεθόδους διαχείρισης κινδύνων και συγχρόνως θα μειωθεί η παρέμβαση των εποπτικών αρχών που έχουν σκοπό την κατασκευή ενός υποδείγματος διαχείρισης κινδύνων. Η τράπεζα θα επιλέγει το επίπεδο της κεφαλαιακής επάρκειας και θα δεσμεύεται να το διατηρεί πάνω από αυτό το επίπεδο. Συγχρόνως οι εποπτικές αρχές θα χρησιμοποιούν έναν πολλαπλασιαστή (παράμετρος ζημιών) για κάθε τράπεζα, με σκοπό να συσχετίζονται τα ίδια κεφάλαια με την αποτελεσματικότητα της τράπεζας όσον αφορά τη διαχείριση των ζημιών. Σε αυτή την περίπτωση οι τράπεζες θα πρέπει να διατηρούν τις ζημίες τους κάτω από το επίπεδο των ιδίων κεφαλαίων προσαρμοσμένων με βάση την παράμετρο ζημιών.

Η κριτική αυτής της μεθόδου επικεντρώνεται στο κίνητρο των τραπεζών να διακινδυνεύουν (gamble) τα ίδια κεφάλαιά τους και στην επιδείνωση της κα-

[36] Χαρακτηριστικό παράδειγμα του νέου ενισχυμένου ρόλου των οργανισμών αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας είναι η απόφαση της Standard & Poor's να προειδοποιήσει πως όσες τράπεζες, μειώσουν σημαντικά τις κεφαλαιακές απαιτήσεις εφαρμόζοντας αυστηρώς την Basel II (κυρίως οι τράπεζες που επικεντρώνονται στη λιανική τραπεζική), θα τις υποβαθμίσει.

[37] Taylor (2002).

τάστασης των αδύναμων τραπεζών από την επιβολή από τις εποπτικές αρχές αύξησης των ιδίων κεφαλαίων τους. Σημειώνεται πάντως ότι σημαντικό στοιχείο για την επιτυχή εφαρμογή αυτής της μεθόδου είναι πώς οι εποπτικές αρχές θα υπολογίζουν τον πολλαπλασιαστή για κάθε τράπεζα, και αν θα χρειάζεται να επεμβαίνουν στην εσωτερική λειτουργία της τράπεζας, το οποίο είναι πιθανό να συμβαίνει με την Basel II.

Η πορεία προετοιμασίας για την εφαρμογή της Basel II έχει προχωρήσει. Παρόλα αυτά το τραπεζικό σύστημα των ΗΠΑ μαζί με τις εποπτικές αρχές, Federal Reserve, Federal Deposit Insurance Corporation, Office of the Comptroller of the Currency, διατυπώνουν αμφιβολίες για το πόσο είναι εφικτή η εφαρμογή της Basel II (και ιδιαίτερα της εξελιγμένης μεθόδου) σε όλες τις αμερικανικές τράπεζες και εκτιμούν πως χρειάζονται καλύτερες μετρήσεις και εκτιμήσεις των συνεπειών στις τράπεζες. Υποστηρίζεται πως μόνο οι μεγάλες διεθνείς τράπεζες θα ακολουθήσουν το νέο πλαίσιο και την εξελιγμένη μέθοδο[38]. Μία τέτοια εξέλιξη συνδέεται και με τη νομοθεσία της ΕΕ που απαιτεί από τις αμερικανικές τράπεζες, οι οποίες λειτουργούν στο χώρο της ΕΕ, να ακολουθούν τους ευρωπαϊκούς κανόνες κεφαλαιακής επάρκειας. Επίσης η Επιτροπή της Γερουσίας των ΗΠΑ εξέφρασε σοβαρές επιφυλάξεις για την Basel II όσον αφορά τη δημιουργία μειωμένου κινήτρου για δανεισμό των τραπεζών προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, το περιβάλλον ανταγωνισμού και την ικανότητα των εποπτικών αρχών να εφαρμόσουν το νέο πλαίσιο.

Η διαφοροποιημένη υιοθέτηση του νέου πλαισίου από την πλευρά των ΗΠΑ δημιουργεί τις εξής παρενέργειες: α) η Basel II δεν θα είναι ένα σύμφωνο που θα ενισχύει τη θέσπιση διεθνών χρηματοοικονομικών προτύπων, β) δημιουργεί κίνητρα σε άλλες χώρες (όπως οι αναπτυσσόμενες οικονομικά χώρες) να διαμαρτυρηθούν, επειδή η νέα συνθήκη μπορεί να προκαλέσει περιορισμό του δανεισμού προς αυτές λόγω των υψηλών κεφαλαιακών απαιτήσεων[39], γ) μπορεί να απαιτηθεί παρόμοια μεταχείριση από τις μικρές τοπικές ευρωπαϊκές τράπεζες[40]. Οι British Bankers' Association και London Investment Banking Association[41] διατύπωσαν αμφιβολίες για την εφαρμογή της Basel II από τα μέλη τους και τις εποπτικές αρχές. Η κριτική τους επικεντρώνεται στην πολυπλοκότητα και στην καθοδηγητική μορφή του νέου πλαισίου. Οι δύο ενώσεις θεωρούν πως το νέο πλαίσιο θα έπρεπε να βασίζεται σε αρχές και όχι σε κανόνες, δίνοντας τη δυνατότητα στις τράπεζες να υπολογίζουν τις κεφαλαιακές ανάγκες τους και μετά να εξετάζονται από τις εποπτικές αρχές. Επιπλέον η Securities Industry Association έχει ασκήσει κριτική στο σημείο που αφορά τη διαφοροποίηση μεταξύ των κεφαλαιακών απαιτήσεων για διαφορετικές τραπεζικές δραστηριότητες (π.χ. λιανική και επενδυτική τραπεζική). Η SIA και η European Private Equity & Venture Capital Association τονίζουν πως οι αυξημένες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις επενδυτικές τραπεζικές εργασίες δημιουργούν τον κίνδυνο αρνητικών επιπτώσεων στη ρευστότητα των κεφαλαιαγορών και περιορισμό των επενδυτικών κεφαλαίων. Το International Institute of Finance (εκπροσωπώντας 330 περίπου πιστωτικά ιδρύματα) εξέφρασε κριτική για τα θέματα του pro-cyclicality, της μη αναγνώρισης της διαφοροποίησης του χαρτοφυλακίου μιας τράπεζας, του υψηλού κόστους συμμόρφωσης, της πολυπλοκότητας του συμφώνου και της έλλειψης

---

[38] Είναι βέβαιο πως κάθε τράπεζα θα σχεδιάζει τη στρατηγική της αν θα εφαρμόσει την Basel II ή όχι, με βάση τη συμπεριφορά των ανταγωνιστριών της και τη διάρθρωση του χαρτοφυλακίου της.

[39] Η Κίνα, μετά και την Ινδία, αποφάσισε να μην εφαρμόσει την Basel II, επειδή δεν ανταποκρίνεται στις συνθήκες των τραπεζών που λειτουργούν στις οικονομικά αναπτυσσόμενες χώρες. Η Κίνα σκοπεύει να διατηρήσει την Basel I, εισάγοντας κάποιες αλλαγές προερχόμενες από την Basel II. Πάντως έρευνα της Asia Pacific Economic Co-operation έδειξε πως οι περισσότερες τράπεζες της περιοχής αντιδρούν θετικά στο νέο πλαίσιο.

[40] Η ιταλική κυβέρνηση ζήτησε εξαίρεση των μικρών τοπικών ιταλικών τραπεζών από την Basel II. Η French Banking Federation άσκησε κριτική στα ίδια σημεία με αυτά των BBA, European Banking Fedearation και SIA.

[41] Βλέπε σχετικά Seal (2003) για τις επιπτώσεις της Basel II στις επενδυτικές εταιρείες.

εναρμόνισης μεταξύ της Επιτροπής της Βασιλείας και του International Accounting Standards Board όσον αφορά τον καθορισμό των επισφαλειών[42].

Σε κάποια χρονική στιγμή η νέα Basel II θα πρέπει να εισαχθεί ως Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όμως έχουν εκφράσει την ανησυχία τους για τις συνέπειες του νέου πλαισίου. Με βάση τις εξελίξεις στις ΗΠΑ, η νέα Οδηγία της ΕΕ θα ήταν χρήσιμο να προσφέρει ένα βαθμό ευελιξίας, σε τέτοιο σημείο όμως που να μην εξασθενεί τη διεθνή εναρμόνιση των κανόνων.

Ο σχεδιασμός και η τελική διαμόρφωση της Basel II ήδη έχει διαρκέσει μεγάλο χρονικό διάστημα, χωρίς να είναι βέβαιο αν το νέο πλαίσιο τελικά θα λειτουργήσει αποτελεσματικά και αν θα γίνει αποδεκτό σε ευρεία κλίμακα. Αναμένεται να καθυστερήσει σε πρώτο στάδιο η έκδοση της τελικής μορφής του συμφώνου από την Basel Committee, χωρίς να αποκλείεται καθυστέρηση και στην εφαρμογή του συμφώνου κατά ένα έτος – εξέλιξη που θα βλάψει την αξιοπιστία της Επιτροπής της Βασιλείας και θα δημιουργήσει πρόβλημα και στην Ευρωπαϊκή Ενωση που πρέπει να εισάγει τη νέα Οδηγία.

Επίσης πρέπει να τονιστεί πως οι περισσότερες τράπεζες έχουν επικεντρωθεί στην προετοιμασία τους όσον αφορά τον πιστωτικό κίνδυνο και δεν έχουν προχωρήσει σε επαρκείς επενδύσεις για να ικανοποιήσουν τις προϋποθέσεις για τον λειτουργικό κίνδυνο. Βεβαίως οι τράπεζες μέσα από αυτή τη διαδικασία προετοιμασίας μπορούν να διαπιστώσουν τις αδυναμίες τους, να αναπτύξουν νέα εσωτερικά συστήματα διαχείρισης, αλλά και να προτείνουν τροποποιήσεις για την Basel II[43]. Σε τρεις βασικές περιοχές πρέπει να συνεχιστεί η προσπάθεια για τροποποιήσεις: α) αντιμετώπιση του pro-cyclicality, β) βελτίωση της κανονιστικής και λογιστικής εναρμόνισης (διάδραση των διεθνών λογιστικών προτύπων με το νέο σύμφωνο), και γ) απλοποίηση του συμφώνου.

Η συνεχής εξέλιξη όμως του τραπεζικού κλάδου κάνει αναγκαία και χρήσιμη τη διατύπωση νέων προσεγγίσεων για ανάλυση, με σκοπό ίσως την προετοιμασία της Basel III.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Allen L. and A. Saunders (2003), "A survey of cyclical effects in credit risk measurement models", Monetary and Economic Department No. 126, BIS Working Paper, January.

Allen T. (2001), "Revisions to international bank solvency standards: A UK supervisory perspective", *Journal of Financial Regulation and Compliance,* Vol. 9, No. 4, pp. 305-311.

Amato J. and C. Furfine (2003), "Are Credit Ratings Procyclical?", BIS Working Papers, no. 129, February.

Benink H. and C. Wihlborg (2002), "The New Basel Capital Accord: Making it effective with Stronger Market Discipline", *European Financial Management,* Vol. 8, No. 1, pp. 103-115.

Berger A. and G. Udell (2003), "The institutional memory hypothesis and the procyclicality of bank lending behaviour", Monetary and Economic Department No. 125, BIS Working Paper, January.

Basel Committee on Banking Regulation (2003), *Quantitative Impact Study 3 – Overview of Global Results,* Bank for International Settlements, May 5.

Blount and Daigle (2001), "A new breed of banker: the 'risk pillar' strategist", *ABA Banking Journal,* June, p. 42-46.

Buerkle T. (2003), "Basel under threat", *Institutional Investor,* July, pp. 32-39.

Carosio G. (2001), "The New Basel Capital Adequacy Framework", Economic Notes, *Review of Banking, Finance and Monetary Economics-Banca Monte dei Paschi di Siena,* Volume 30, No. 3, November, pp. 327-336.

European Central Bank (2001), "The new capital adequacy regime-the ECB perspective", Monthly Bulletin, May.

[42] Οσον αφορά τον καθορισμό των προβλέψεων σε σχέση με τις αναμενόμενες και μη αναμενόμενες ζημίες αποφασίστηκε να ακολουθηθεί η προσέγγιση που υποστηρίζουν οι ΗΠΑ.

[43] Οι International Swaps and Derivatives Association και Bond Markets Association διατύπωσαν μετά και τη δημοσιοποίηση του CP3 προτάσεις για τροποποιήσεις που αφορούν τα πιστωτικά παράγωγα, τα repos και τις βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις. Εκτιμάται πως, η εφαρμογή της Basel II μπορεί να επηρεάσει τις αγορές των εταιρικών ομολόγων, των πιστωτικών παραγώγων και της τιτλοποίησης, αφού πλέον οι τράπεζες θα προσανατολιστούν σε καλής διαβάθμισης δανειοδοτήσεις.

Freixas X. and J. C. Rochet (1997), *Microeconomics of Banking Firm,* MIT Press.

Gandy T. (2003), "A Risky Business? A Survey of Industry Preparations for Basel II", *Financial World,* Special Report, September.

Griffith-Jones S. and Spratt S. (2001), *Will the Proposed New Basel Accord Have a Net Negative Effect on Developing Countries?,* University of Sussex, mimeo.

Garside T and C. Pedersen (2002), *Basel II Prompts Strategic Rethinks,* Mercer Oliver Wyman, December, Research Paper.

Hall Max. (2001), "The Basle Committee's Proposal for a New Capital Adequacy Assessment Framework: A Critique", *Banca Nationale del Lavoro Quarterly Review,* Vol. 54, No. 217, pp. 111-179.

Hayes S., V. Saporta and Lodge D. (2002), "The Impact of the new Basel Accord on the Supply of Capital to Emerging Market Economies", *Financial Stability Review,* Bank of England, December, pp. 110-114.

Herring R. J. and A. M. Santomero (1995), "The Role of the Financial Sector in Economic Performance", Working Paper, 95-08, Wharton School for Center for Financial Institutions, University of Pennsylvania.

Hoggarth G. and Darren Pain (2002), "Bank Provisioning: the UK experience", *Financial Stability Review,* Bank of England, June, pp. 116-127.

Çonohan P. (2001), "Perverse Effects of an External Ratings-related Capital Adequacy System", Economic Notes, *Review of Banking, Finance and Monetary Economics Economics-Banca Monte dei Paschi di Siena,* Volume 30, No. 3, November, pp. 359-372.

Goodhart C. (2002), *The New Basle Capital Accord,* Presentation Draft, Hellenic Bank Association, 15 November.

Jackson P. (2002), "Bank Capital: Basel II developments", *Financial Stability Review,* Bank of England, December pp. 103-109.

Journal of Banking and Finance (2001): "Special Issue on Credit Ratings and the Proposed new Guidelines on Capital Adequacy for Bank Credit Assets" Vol. 25, January.

Jorion R. (2002), "Fallacies about the Effects of Market Risk Management Systems", *Financial Stability Review,* Bank of England, December, pp. 115-127.

Kupiec P. (2002), "Why Basel must brush-up on Credit", *Risk,* June, pp. 74-77

Kupiec P. (2003), "Does CP3 get it right?", *Risk,* August, pp. 22-23.

Llewellyn D. (2001), "A regulatory regime and the new Basel Capital Accord", *Journal of Financial Regulation and Compliance,* Vol. 9, No. 4, pp. 327-337.

Lowe P. (2002), "Credit risk measurement and procyclicality", Monetary and Economic Department No. 116, BIS Working Paper, September.

Lucas A. (2001), "Evaluating the Basle Guidelines for Back-testing Banks' Internal Risk Management Models", *Journal of Money, Credit and Banking,* Vol. 33, August, No. 3, pp. 826-846.

Mann F. and Ian Michael (2002), "Dynamic Provisioning: Issues and Applications", *Financial Stability Review,* Bank of England, December, pp. 128-136.

Marshall C. (1993), "What lies beyond compliance?", Basel II: A New Competitive Landscape, *The Banker,* Supplement, October 2003.

Mattesini F (2001), "Capital Requirements in a Financially Driven Business Cycle Model", Economic Notes, *Review of Banking, Finance and Monetary Economics Economics-Banca Monte dei Paschi di Siena,* Volume 30, No. 3, November, pp. 491-508.

Mayes D. and L. Passamonti (2003), "Boards should not escape the Basel shake-up", *Financial Times,* August 12, page 11.

Milne A. (2001), "Minimum capital requirements and the design of the new Basel Accord: A constructive critique", *Journal of Financial Regulation and Compliance,* Vol. 9, No. 4, pp. 313-325.

Polyn G. (2001), "Preparing for the worst", *Risk,* October, p. s16-s17.

Rowe D. (2002), "The future for Basel II", *Risk,* May, p. 69.

Saunders A. and Cornet M. (2002), *Financial Institutions Management: A Risk Management Approach,* McGraw-Hill.

Seal K. (1993), "Investment Angle", Basel II: A New Competitive Landscape, *The Banker,* Supplement, October 2003.

Segoviano M. and P. Lowe (2002), "Internal ratings, the business cycle and capital requirements: some evidence from an emerging market economy", Monetary and Economic Department No. 117, BIS Working Paper, September.

Stordel H. and A. Cross (2002), "A cost/benefit approach to Basel II", *Risk,* June, pp. 38-44.

Taylor C. (2002), "A New General Approach to Capital Adequacy: a Simple and Comprehensive Alternative to Basel2", Report, Centre for the Study of Financial Innovation.

Timewell S. (2003), "Latest US move sets the pace for the world", *The Banker,* pp. 22-24.

Westlake M. (2002), "Can Basel II be made to work?", *The Banker,* August, p. 61-64.

Wilson D. and T. Wilde (2001), "Pro-cyclicality in the New Basel Accord", *Risk,* October, p. s28-s32.

Η Εποπτεια του Τραπεζικου Συστηματος και ο Τελικος Δανειστης Τελευταιας Προσφυγης στη Ζωνη του Ευρω

ΑΝΔΡΕΑ Θ. ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ
MSc in Applied Economics and Economic Policy
Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Δύο κυρίαρχες τάσεις στο διεθνή χρηματοοικονομικό χώρο, κατά την τελευταία δεκαετία, ήταν η απελευθέρωση της παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και η παγκοσμιοποίηση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου. Στην Ευρώπη οι τάσεις αυτές ενισχύθηκαν από την υιοθέτηση ενιαίου νομίσματος και την άσκηση ενιαίας νομισματικής πολιτικής. Ενα από τα αποτελέσματα που προέκυψαν, στο επίπεδο εφαρμογής της νομισματικής πολιτικής, ήταν η επικράτηση της αντίληψης ότι αυτή είναι αποτελεσματική όταν έχει την ευχέρεια να προσαρμόζεται κατάλληλα, προκειμένου να επιτύχει τον πρωταρχικό στόχο της σταθερότητας των τιμών, αλλά και να συμβάλει στην επίτευξη άλλων μακροοικονομικών στόχων (π.χ. απασχόληση).

Οσον αφορά το εποπτικό και ρυθμιστικό θεσμικό πλαίσιο η απελευθέρωση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου επιτεύχθηκε μέσω της έκδοσης κοινοτικών οδηγιών, που στόχευαν στην εναρμόνιση των εθνικών ρυθμιστικών κανόνων και την αμοιβαία αναγνώριση τυχόν πρόσθετων απαιτήσεων. Το καθεστώς αυτό δεν άλλαξε μετά από την εισαγωγή του ευρώ. Ετσι η εποπτεία και ρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα στις χώρες της ζώνης του ευρώ παραμένουν αρμοδιότητα των εθνικών εποπτικών αρχών.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είναι υπεύθυνη για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στην ευρωζώνη, έχει όμως μόνο συντονιστικό και συμβουλευτικό ρόλο σε θέματα προληπτικής εποπτείας και προώθησης της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών της ΟΝΕ. Οπως θα διαπιστώσουμε, αν και η εποπτεία των τραπεζικών ιδρυμάτων πιθανόν να είναι ασυμβίβαστη με την άσκηση της νομισματικής πολιτικής από τον ίδιο φορέα, η μη συμμετοχή της ΕΚΤ στην τραπεζική εποπτεία αποτελεί αντικείμενο αντιπαράθεσης στους ακαδημαϊκούς κύκλους, αφήνοντας τελικά "ανοικτό" το ζήτημα ως προς την αναγκαιότητα ή μη του θεσμικού διαχωρισμού των φορέων άσκησης νομισματικής πολιτικής από τους φορείς άσκησης τραπεζικής εποπτείας.

Η διεθνής οικονομική αναταραχή, η οποία προκλήθηκε από την ασιατική κρίση (Σεπτέμβριος 1997) και συνεχίστηκε με τη ρωσική κρίση (Αύγουστος 1998) οδήγησε τους υπευθύνους για την άσκηση της οικονομικής πολιτικής στην ευρωζώνη να επικεντρώσουν την προσοχή τους στις προσπάθειες διασφάλισης των αγορών από συστημικούς κινδύνους. Οι μεταρρυθμίσεις που προτείνονται, αν και διαφέρουν σε αρκετά σημεία, περιλαμβάνουν όλες σχεδόν αλλαγές στο υπάρχον πλαίσιο εποπτείας και ρύθμισης του χρηματοπιστωτικού τομέα. Γίνεται προφανές ότι η ανάλυση του σημερινού θεσμικού πλαισίου τραπεζικής εποπτείας στην ευρωζώνη είναι απαραίτητη για να ξεκαθαρίσει τις αντι-

κρουόμενες απόψεις που έχουν αναπτυχθεί στο συγκεκριμένο θέμα.

Το σημερινό θεσμικό πλαίσιο

Μετά την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ, από τις πέντε κύριες λειτουργίες που ασκούν παραδοσιακά οι Κεντρικές Τράπεζες (ΚΤ) – χάραξη και εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής, εφαρμογή της συναλλαγματικής πολιτικής, εκδοτικό προνόμιο, εποπτεία του συστήματος πληρωμών και προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων – οι τρεις πρώτες ασκούνται πλέον με ενιαίο τρόπο σε υπερεθνικό επίπεδο, η εποπτεία του συστήματος πληρωμών ασκείται και αυτή σε υπερεθνικό επίπεδο όσον αφορά το σύστημα TARGET και σε εθνικό όσον αφορά τα υπόλοιπα συστήματα, ενώ η προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων εξακολουθεί να παραμένει αρμοδιότητα των εθνικών αρχών (Plihon & Amouriaux, 1999).

Ειδικότερα, τα κοινοτικά πιστωτικά ιδρύματα υπάγονται στη δικαιοδοσία των εποπτικών αρχών του κράτους-μέλους καταγωγής τους. Το θέμα της τραπεζικής εποπτείας δεν άλλαξε από την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης του Μάαστριχτ, με αποτέλεσμα το ΕΣΚΤ να ασκεί μόνο συντονιστικό ρόλο για την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων στη ζώνη του ευρώ (Γκόρτσος, 1999).

Τα επιχειρήματα υπέρ της εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων από τις ΚΤ

Το κυριότερο επιχείρημα υπέρ της διατήρησης των εποπτικών αρμοδιοτήτων στις ΚΤ βασίζεται στο ιστορικό ενδιαφέρον των ΚΤ να προάγουν τη χρηματοοικονομική σύνεση και πειθαρχία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η παραδοσιακή αυτή αρμοδιότητα εν πολλοίς συνδέεται με το ρόλο μιας ΚΤ ως δανειστή τελευταίας προσφυγής (lender of last resort). Οταν μία εμπορική τράπεζα αντιμετωπίζει σοβαρή ανεπάρκεια ρευστότητας, καθυστερεί τις πληρωμές της και την εκπλήρωση των λοιπών υποχρεώσεών της. Αυτό μπορεί να δημιουργήσει αλυσιδωτές αρνητικές επιδράσεις και σε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, με πιθανές αρνητικές συνέπειες για το σύνολο της οικονομίας (Carr et al., 1995, και Benston & Kaufman, 1995). Η ΚΤ δανείζει ρευστότητα στην εμπορική τράπεζα που αντιμετωπίζει στενότητα, εξασφαλίζοντας έτσι ισορροπία στο χρηματοοικονομικό σύστημα.

Εχει υποστηριχθεί ότι η μετάδοση μιας τραπεζικής κρίσης σε μη τραπεζικούς χρηματοοικονομικούς οργανισμούς (χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της κατάρρευσης του αμερικανικού hedge fund LTCM) είναι αποτέλεσμα των τεχνολογικών αλλαγών που οδήγησαν στη δημιουργία νέων πηγών ρευστότητας ("οιονεί χρήμα"). Αυτό έκανε το χρήμα, με την παραδοσιακή έννοια του όρου, να χάσει το ειδικό βάρος και χαρακτήρα που είχε ανάμεσα στα διάφορα επιμέρους χρηματοοικονομικά προϊόντα (Wihlborg, 1999). Συχνά επισημαίνεται ακόμα ότι όσο αυξάνεται ο βαθμός της συγκέντρωσης του τραπεζικού συστήματος, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος μετάδοσης μιας τραπεζικής κρίσης. Αυτό εντείνει την ανάγκη θεσμικών ρυθμίσεων και ενεργού εποπτείας των χρηματοοικονομικών οργανισμών (π.χ. μέσω της θέσπισης κανόνων κεφαλαιακής επάρκειας, συστημάτων ασφάλισης των καταθέσεων, έμμεσης εγγύησης των υποχρεώσεων κ.λπ.). Εφόσον λοιπόν οι ΚΤ επιτελούν μεταξύ των άλλων το ρόλο του δανειστή τελευταίας προσφυγής, τότε πρέπει ταυτόχρονα να ασκούν και εποπτικά καθήκοντα. Δηλαδή η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων πρέπει να ανήκει στην ΚΤ.

Οι Peek et al. (1999) παρατήρησαν ότι, παρόλο που οι διεθνείς δραστηριότητες των ευρωπαϊκών τραπεζών έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια, οι πιστωτικοί κίνδυνοι που αυτές αναλαμβάνουν αφορούν κατά κύριο λόγο εγχώριους πελάτες. Επομένως υπογραμμίζουν τη σημασία της πληροφόρησης και της καλής γνώσης της χρηματοπιστωτικής αγοράς σε εθνικό επίπεδο για την ουσιαστική αξιολό-

γηση των κινδύνων του τραπεζικού περιβάλλοντος και τη σωστή λήψη αποφάσεων από την εποπτική αρχή. Σε εμπειρική τους μελέτη σχετικά με τη χρηματοοικονομική κατάσταση των αμερικανικών πιστωτικών ιδρυμάτων, έδειξαν ότι η χρήση των εμπιστευτικών πληροφοριών που διαθέτουν οι εποπτικές αρχές (ΚΤ) είναι κρίσιμη και ουσιαστική για την αποτελεσματική εποπτεία και τη γενικότερη επιτυχή άσκηση της νομισματικής πολιτικής. Παράλληλα οι Rochet & Vives (2002) επισημαίνουν το σημαντικό ρόλο των ΚΤ στη διάχυση πληροφόρησης και στη διαμόρφωση των προσδοκιών αναφορικά με τη σταθερότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος μέσω της μετάδοσης σημάτων (signaling), γεγονός που οδηγεί στον περιορισμό του συστημικού κινδύνου και στην επιτυχή άσκηση της νομισματικής πολιτικής. Επομένως ενισχύεται η άποψη ότι οι ΚΤ θα πρέπει να είναι υπεύθυνες για την εποπτεία του πιστωτικού συστήματος στην οικονομία.

Οι De Haan & Van't Hag (1995) προχώρησαν παραπέρα. Ανέλυσαν τη σχέση ανάμεσα στην ανεξαρτησία της ΚΤ και των εποπτικών της καθηκόντων, χρησιμοποιώντας τους δείκτες μέτρησης της ανεξαρτησίας της Κεντρικής Τράπεζας LVAU, GMT και SUMLV και ένα δείκτη του Posen (1993), σχετικά με τους περιορισμούς που θέτει η ΚΤ στις χορηγήσεις πάγιων διευκολύνσεων και στις πράξεις ανοικτής αγοράς, καταλήγουν ότι η ανάθεση εποπτικών αρμοδιοτήτων στην ΚΤ δεν επηρεάζει την ανεξαρτησία της στην επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της νομισματικής πολιτικής (Ευθυμιόπουλος, 2000).

Οπως επισημαίνουν οι Goodhart & Haizhou Huang (1999) και οι Goodhart, Schoenmaker και Dasgupta (2001), επειδή ο συστημικός κίνδυνος επηρεάζει την αποτελεσματική άσκηση της νομισματικής πολιτικής, κατά τη χάραξη της νομισματικής πολιτικής οι ΚΤ θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τόσο τις μακροοικονομικές, όσο και τις μικροοικονομικές συνθήκες που επικρατούν στο χρηματοοικονομικό σύστημα. Σε παρόμοιο συμπέρασμα είχαν καταλήξει νωρίτερα και οι De Beaufort Wijnholds & Hoogduin (1994). Αυτοί τόνισαν επιπλέον ότι η επιλογή ανάμεσα στην ανάθεση ή μη των εποπτικών αρμοδιοτήτων του τραπεζικού συστήματος στην ΚΤ αφορά κυρίως τη μικροοικονομική διάσταση του θέματος και εξαρτάται σε κάθε περίπτωση από το σχετικό μέγεθος και τη δομή του τραπεζικού συστήματος.

Τα επιχειρήματα κατά της ανάθεσης των εποπτικών αρμοδιοτήτων στις ΚΤ

Οι υποστηρικτές του διαχωρισμού ανάμεσα στην αρχή άσκησης νομισματικής πολιτικής και στο φορέα εποπτείας του χρηματοπιστωτικού τομέα επισημαίνουν ότι η παρατηρούμενη αυξανόμενη τάση των επιχειρήσεων να δανείζονται απευθείας από την αγορά αντί από τις τράπεζες και η μείωση του μεριδίου των τραπεζικών καταθέσεων των νοικοκυριών σε σχέση με τις άλλες μορφές αποταμιεύσεων, όπως τα αμοιβαία κεφάλαια, αυξάνει το ειδικό βάρος των εποπτικών αρμοδιοτήτων, επομένως αυτές θα πρέπει να ανατίθενται σε οργανισμούς που δεν ασκούν τη νομισματική πολιτική.

Επιπρόσθετα είναι δυνατόν η άσκηση της τραπεζικής εποπτείας από τις ΚΤ να οδηγήσει σε σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των λειτουργιών τους (Lannoo, 1998). Συγκεκριμένα, η ΚΤ μπορεί να οδηγηθεί στη χαλάρωση μιας περιοριστικής νομισματικής πολιτικής που έχει ως στόχο τη συγκράτηση του πληθωρισμού ή/και να καθυστερήσει να λάβει τα ενδεδειγμένα αντιπληθωριστικά μέτρα, στην προσπάθειά της να βελτιώσει τη χρηματοοικονομική κατάσταση και να αποτρέψει τυχόν κατάρρευση ενός πιστωτικού ιδρύματος, το οποίο αντιμετώπισε πρόβλημα ρευστότητας. Ο Heller (1991) σύγκρινε το μέσο ρυθμό πληθωρισμού (τον οποίο λαμβάνει ως δείκτη ανεξαρτησίας) σε ένα δείγμα χωρών, όπου η ΚΤ έχει είτε καθόλου είτε μερική είτε αποκλειστική αρμοδιότητα για την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι Κεντρικές Τράπεζες που έχουν

πλήρη καθήκοντα, τείνουν να δημιουργήσουν υψηλότερο πληθωρισμό. Επομένως είναι δυνατόν η ανάθεση της προληπτικής εποπτείας στην Κεντρική Τράπεζα να έρχεται σε σύγκρουση με τον πρωταρχικό στόχο της νομισματικής πολιτικής: την προάσπιση της σταθερότητας των τιμών. Ωστόσο το επιχείρημα αυτό αποδυναμώνεται εν μέρει από την άποψη που θεωρεί την περίπτωση της στήριξης ενός μεμονωμένου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, το οποίο αντιμετωπίζει πρόβλημα ρευστότητας, σχετικά σπάνια και ότι, ακόμη και στην περίπτωση που αυτή προκύψει, τότε επιφέρει αλλαγή όχι στο ύψος αλλά μόνο στην κατανομή της ρευστότητας μεταξύ των εμπορικών τραπεζών (Σαχινίδης, 1999).

Από την άλλη, οι επικριτές της ανάθεσης εποπτικών καθηκόντων στις ΚΤ θεωρούν ότι όσο ευρύτερος είναι ο ρόλος μιας ΚΤ, τόσο εντονότερο γίνεται το πρόβλημα της ασυμμετρίας στην πληροφόρησή της, αποδυναμώνοντας την ικανότητά της να λειτουργήσει αποτελεσματικά ως εποπτική αρχή. Ειδικότερα, από τη στιγμή που ο ρόλος του δανειστή τελευταίας προσφυγής ανατίθεται στην ΚΤ, τότε αυτός θα πρέπει να περιορίζεται μόνο στην περίπτωση κατά την οποία υπάρχει η ανάγκη διάσωσης μιας φερέγγυας τράπεζας που αντιμετωπίζει πρόβλημα ρευστότητας σε μία δεδομένη χρονική στιγμή, π.χ. λόγω πανικού των καταθετών[1] ή λόγω αύξησης των κινδύνων που αντιμετωπίζει και η οποία αδυνατεί να αντλήσει ρευστότητα από τις άλλες εμπορικές τράπεζες παρέχοντας επαρκείς διασφαλίσεις (collateral). Ο δανεισμός ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, το οποίο βρίσκεται σε οριακή χρηματοοικονομική κατάσταση διεξάγοντας συστηματικά κινδυνοφόρες επενδυτικές πολιτικές, δημιουργεί ηθικό κίνδυνο (moral hazard) και είναι δυνατό να καταστρατηγήσει την αξιοπιστία και τη διαφάνεια των επιλογών της ΚΤ ως νομισματικής αρχής, αφού είναι δυνατόν το αφερέγγυο αυτό ίδρυμα να επαφίεται στο ότι η ΚΤ θα παρέμβει σε περίπτωση κατάρρευσής του ως ο δανειστής τελευταίας προσφυγής (Briault, 1997). Ωστόσο δεν υπάρχει πάντοτε στην πράξη η κατάλληλη πληροφόρηση που θα επιτρέψει στις εποπτικές αρχές (ΚΤ) να ξεχωρίσουν ένα αφερέγγυο πιστωτικό ίδρυμα από εκείνο που απλώς αντιμετωπίζει πρόβλημα ρευστότητας (Gros & Lannoo, 1999). Παράλληλα, στην προσπάθεια μετριασμού των πιθανοτήτων εμφάνισης συστημικής κρίσης είναι δυνατό να ασκηθούν ισχυρές πολιτικές πιέσεις στην ΚΤ για την έγκαιρη διάσωση του πιστωτικού ιδρύματος που εμφανίζει πρόβλημα ρευστότητας, υπονομεύοντας με αυτόν τον τρόπο τη διαφάνεια και την ανεξαρτησία της ΚΤ, όχι μόνο στα εποπτικά της καθήκοντα, αλλά και στην άσκηση της νομισματικής πολιτικής (Goodhart, 1996).

Οι Goodhart & Schoenmaker (1995) επισημαίνουν ότι η σύγκρουση μεταξύ ασκούμενης νομισματικής πολιτικής και διαφύλαξης της σταθερότητας του συστήματος, που αποτελεί έναν από τους βασικότερους εποπτικούς στόχους, προκύπτει συνήθως από το γεγονός ότι οι Κεντρικές Τράπεζες κάνουν το σφάλμα να μη λαμβάνουν υπόψη τους το συστημικό κίνδυνο που υπάρχει στο χρηματοπιστωτικό τομέα, όταν χαράζουν τη νομισματική τους πολιτική. Στο εμπειρικό τμήμα της μελέτης τους, χρησιμοποιώντας δεδομένα από διαφορετικές οικονομίες, διαπίστωσαν ότι μόνο σε δύο περιπτώσεις από τις συνολικά 62 περιπτώσεις παροχής ρευστότητας για τη διάσωση εμπορικών τραπεζών σε 22 χώρες, κατά τις δεκαετίες του 1980 και 1990, η ΚΤ αποτέλεσε τη μοναδική πηγή χρηματοδότησης. Παράλληλα κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η αυξανόμενη τάση για διαχωρισμό των νομισματικών από τις εποπτικές αρχές, οφείλεται στην αυξανόμενη συμμετοχή κρατικών πόρων στη διάσωση των πιστωτικών ιδρυμάτων που αντιμετωπίζουν προβλήματα. Επομένως, εφόσον χρησιμοποιούνται χρήματα των φορολογουμένων, τότε η εποπτική αρχή πρέπει να ελέγχεται απευθείας από την κυβέρνηση.

---

[1] Οι Benston & Kaufman (1995) βρίσκουν ότι η ιστορία των τραπεζικών κρίσεων αναφέρει ελάχιστες περιπτώσεις που τα προβλήματα ρευστότητας από τον πανικό των καταθετών μετέτρεψαν οικονομικά υγιή πιστωτικά ιδρύματα σε αφερέγγυα.

Η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων στη ζώνη του ευρώ

Το σημερινό κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο δεν προβλέπει την ίδρυση ενός κοινοτικού οργάνου για την εποπτεία του συνόλου των πιστωτικών ιδρυμάτων που είναι εγκαταστημένο στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Η Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας, η οποία έχει ως κύριο σκοπό τη μεταφορά πληροφοριών μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών εποπτικών αρχών, δεν μπορεί να θεωρηθεί σε καμία περίπτωση ότι είναι ένας υπερεθνικός κοινοτικός εποπτικός φορέας, αλλά μάλλον αποτελεί ένα συντονιστικό όργανο ανάμεσα στις επιμέρους εθνικές εποπτικές αρχές. Από την άλλη, η Επιτροπή της Βασιλείας, η οποία συστάθηκε το 1974 από τους διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών των κρατών-μελών της "Ομάδας των 10" (G-10), δεν αποτελεί διεθνή διακυβερνητικό οργανισμό, αλλά είναι μια de facto οργάνωση, χωρίς νομική προσωπικότητα, που λειτουργεί στο πλαίσιο της Τράπεζας των Διεθνών Διακανονισμών (BIS). Παρόλο που το έργο της για τη διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος είναι πολυδιάστατο, η Επιτροπή έχει εκφράσει ρητά τη θέση ότι δεν άπτεται του ρόλου των Κεντρικών Τραπεζών ως δανειστών της τελευταίας προσφυγής, καθώς οι διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών που είναι μέλη της δεν επιθυμούν να διευρύνουν τη σχετική αρμοδιότητά τους και ως προς τις αλλοδαπές θυγατρικές επιχειρήσεις των τραπεζών με καταστατική έδρα στην επικράτεια άσκησης δικαιοδοσίας τους. Επισημαίνεται σχετικά ότι, σύμφωνα με το ισχύον οικονομικό δίκαιο, σε κανένα διεθνή οργανισμό ή υπερεθνικό όργανο δεν έχει εκχωρηθεί μέχρι σήμερα η εξουσία της λειτουργίας ως διεθνούς εποπτικής αρχής τραπεζών (Γκόρτσος, 2001). Το βασικότερο αντικείμενο δραστηριότητας της Επιτροπής της Βασιλείας υπήρξε και συνεχίζει να είναι ο διεθνής συντονισμός των εθνικών διατάξεων που διέπουν μια ιδιαίτερα σημαντική πτυχή της προληπτικής εποπτείας: την εποπτεία της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών.

Στη ζώνη του ευρώ όχι μόνο ο φορέας άσκησης νομισματικής πολιτικής διαφέρει από το φορέα άσκησης προληπτικής εποπτείας, αλλά και ενώ η πρώτη λειτουργία ασκείται σε υπερεθνικό επίπεδο, η δεύτερη είναι κατακερματισμένη σε ένα πλήθος εθνικών εποπτικών αρχών, οι οποίες μπορεί να είναι ή να μην είναι Κεντρικές Τράπεζες. Με δεδομένο αυτό το θεσμικό πλαίσιο, για να ληφθεί έγκαιρα οποιαδήποτε απόφαση είναι απαραίτητη η ύπαρξη μιας σταθερής ροής πληροφοριών μεταξύ Κεντρικής Τράπεζας και εποπτικών αρχών (Duisenberg, 2002). Ωστόσο το κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο δεν προβλέπει συστηματική παροχή εποπτικών πληροφοριών από τις εθνικές αρχές στο ΕΣΚΤ. Το ΕΣΚΤ, όταν κρίνει σκόπιμο, μπορεί να ζητάει από τις αρμόδιες εθνικές αρχές εποπτικές πληροφορίες. Οι εθνικές εποπτικές αρχές όμως εξετάζουν κατά περίπτωση τη χορήγηση ή μη πληροφόρησης στο ΕΣΚΤ. Ο κατακερματισμός αυτός θα μπορούσε να αποβεί ιδιαίτερα επικίνδυνος για τη σταθερότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος, αν δεν συμπληρωθεί με στενότερη συνεργασία των εποπτικών αρχών σε μόνιμη βάση (cooperation). Ωστόσο πολλοί υποστηρίζουν ότι αυτό δύσκολα θα επιτευχθεί χωρίς την ύπαρξη ενός κοινού θεσμικού πλαισίου εποπτείας και τη θεσμοθέτηση ενός υπερεθνικού εποπτικού οργάνου (Σεγούρα, 2000).

Οι υποστηρικτές του σημερινού θεσμικού πλαισίου προβάλλουν ότι η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων μπορεί να ασκείται πιο αποτελεσματικά σε εθνικό επίπεδο, λόγω της καλύτερης γνώσης των τοπικών αγορών και της ειδικής εμπειρίας που έχουν οι εθνικές αρχές (ECB, 2001). Η δημιουργία ενός υπερεθνικού εποπτικού φορέα θα μπορούσε να οδηγήσει σε συγκεντρωτισμό και αναποτελεσματική διαχείριση των κρίσεων. Επιπλέον ο σημερινός κατακερματισμός δικαιολογείται από το γεγονός ότι το μεγαλύτερο τμήμα της τραπεζικής δραστηριότητας, ιδιαίτερα στον τομέα της λιανικής τραπεζικής, εξακολουθεί να παραμένει περιορισμένο στις εθνικές αγορές (Padoa-Schioppa, 1999).

Αυτοί που αντιτίθενται στον κατακερματισμό

της άσκησης προληπτικής εποπτείας στην ευρωζώνη υποστηρίζουν ότι με την ανάπτυξη του χρηματοοικονομικού συστήματος τα ρευστά και οι καταθέσεις υποκαθίστανται όλο και περισσότερο από πιο αποδοτικά χρηματοοικονομικά προϊόντα της δευτερογενούς αγοράς, με αποτέλεσμα η ρευστότητα της οικονομίας να εξαρτάται από την πορεία των χρηματιστηριακών αγορών. Επιπλέον η σταδιακή ολοκλήρωση των ευρωπαϊκών κεφαλαιαγορών θα έχει ως αποτέλεσμα τα πιστωτικά ιδρύματα να εκτίθενται σε μεγαλύτερο βαθμό στους πιστωτικούς κραδασμούς που προέρχονται από περιοχές του κόσμου εκτός ευρωζώνης. Επομένως, αν η εμπιστοσύνη των επενδυτών στη ρευστότητα του συστήματος κλονιστεί μαζικά, θα αυξηθεί ο συστημικός κίνδυνος και η πιθανότητα μετάδοσης της κρίσης πέραν των εθνικών συνόρων (Gros & Lannoo, 1999). Υποστηρίζεται με αυτόν τον τρόπο ότι η ανάγκη είτε για την ενοποίηση των φορέων χρηματοοικονομικής εποπτείας στο εσωτερικό των κρατών-μελών είτε για τη δημιουργία ενός ενιαίου υπερεθνικού εποπτικού φορέα για όλο το χρηματοοικονομικό σύστημα στην ευρωζώνη γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική (Aglietta, 1999).

Η τελική ευθύνη της παροχής ρευστότητας στη ζώνη του ευρώ

Χαρακτηριστικό του σημερινού θεσμικού πλαισίου αποτελεί το γεγονός ότι αφήνει μια "δημιουργική αμφιβολία" αναφορικά με τον τρόπο αντιμετώπισης μιας πιθανής χρηματοπιστωτικής κρίσης, ιδιαίτερα στην περίπτωση που αυτή αφορά ένα χρηματοπιστωτικό οργανισμό, για τον οποίο πολλές εθνικές αρχές μοιράζονται ρυθμιστικές και εποπτικές αρμοδιότητες (Alpha Bank, 2003). Οι υποστηρικτές του σημερινού συστήματος προληπτικής εποπτείας παραδέχονται ότι, αν οι εποπτευόμενοι γνωρίζουν ότι η Κεντρική Τράπεζα θα παράσχει οπωσδήποτε ρευστότητα σε περίπτωση τραπεζικής κρίσης, τότε ενδέχεται να αναλάβουν αυξημένους κινδύνους, δημιουργώντας ηθικό κίνδυνο (Padoa-Schioppa, 1999).

Οι επικριτές του σημερινού καθεστώτος αντιμετώπισης των κρίσεων αντιτείνουν ότι στη ζώνη του ευρώ υπάρχει ασάφεια, όχι τόσο για το ποια απόφαση θα λάβουν οι αρχές σε περίπτωση τραπεζικής κρίσης, όσο κυρίως για το ποιος είναι αρμόδιος για τη λήψη της απόφασης αυτής. Σε αρκετές μάλιστα περιπτώσεις, σε εθνικό επίπεδο, η μεγάλη συμμετοχή του κρατικού τομέα σε ορισμένα πιστωτικά ιδρύματα δημιουργεί επιπλέον ασάφεια για το τι θα συμβεί, αν υπάρξει τραπεζική κρίση. Στις περιπτώσεις αυτές η έλλειψη δέσμευσης εκ μέρους των αρχών μπορεί να ερμηνευτεί από τις αγορές ως έμμεση εγγύηση διάσωσης των ιδρυμάτων που αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας, ανεξάρτητα αν τα ιδρύματα αυτά είναι μακροχρονίως βιώσιμα. Τέλος υποστηρίζεται ότι, όταν ένα χρηματοοικονομικό ίδρυμα αρχίζει να γιγαντώνεται και να αναπτύσσει σημαντικές διεθνείς δραστηριότητες (too big to fail), η ασάφεια σχετικά με το ποιος θα αναλάβει το ρόλο του δανειστή τελευταίας προσφυγής μπορεί να αυξήσει αντί να μειώσει τον ηθικό κίνδυνο (Wihlborg, 1999).

Οι εθνικές ΚΤ είναι δυνατό να λειτουργήσουν ως δανειστές τελευταίας προσφυγής, παρέχοντας overnight διευκολύνσεις στα πιστωτικά ιδρύματα για την άντληση ρευστότητας έναντι εξασφάλισης, με αποδεκτά πάντοτε από την ΕΚΤ περιουσιακά στοιχεία. Ωστόσο τα ερωτήματα που τίθενται είναι κατά πόσο η ΕΚΤ θα διαθέτει τελικά όλες τις απαραίτητες εποπτικές πληροφορίες, προκειμένου να αποφασίσει έγκαιρα την ανάληψη ή μη δράσης από τις εθνικές ΚΤ, δεδομένου ότι δεν υπάρχει συστηματικός τρόπος συλλογής στοιχείων από τις εθνικές εποπτικές αρχές, και σε ποιο βαθμό θα επιτρέψει στις τελευταίες να παρέχουν ρευστότητα. Υποστηρίζεται ότι είναι μάλλον απίθανο η ΕΚΤ να έχει στη διάθεσή της όλες εκείνες τις εποπτικές πληροφορίες που θα της επιτρέψουν να διακρίνει μεταξύ φερέγγυων και αφερέγγυων πιστωτικών ιδρυμάτων, διότι, μολονότι οι εθνικές εποπτικές αρχές διαθέτουν τις πληροφορίες αυτές, δεν έχουν ισχυρά κίνητρα για την κοινοποίησή τους στην ΕΚΤ. Αντίθετα έχουν κίνητρο να αποκρύψουν το γεγονός ότι ένα πιστωτικό

ίδρυμα είναι αφερέγγυο, διότι κάτι τέτοιο ίσως εκληφθεί ως αποτυχία της ίδιας της εποπτικής αρχής αναφορικά με την ποιότητα άσκησης των καθηκόντων της (Alpha Bank, 2003). Επιπρόσθετα, ακόμα και στην περίπτωση που υπάρχει τέλεια πληροφόρηση, η διαδικασία λήψης σχετικής απόφασης από την ΕΚΤ είναι σύνθετη και απαιτεί χρόνο, γεγονός που είναι δυνατό να οδηγήσει τις εθνικές ΚΤ να αλλάξουν τους όρους παροχής ρευστότητας, προκειμένου να παρέχουν έγκαιρη και επαρκή υποστήριξη στο χρηματοοικονομικό οργανισμό που αντιμετωπίζει πρόβλημα ρευστότητας (Σεγούρα, 2000).

Οι παραπάνω δυσκολίες ίσως εξηγούν την απουσία συγκεκριμένης πρόβλεψης από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ για δράση της ΕΚΤ ως δανειστή τελευταίας προσφυγής. Αλλά τελικά το κρίσιμο ερώτημα δεν είναι ποιος θα παράσχει έκτακτη ρευστότητα σε περίπτωση συστημικής κρίσης, αλλά κατά πόσο το σημερινό καθεστώς επιτρέπει στην πράξη την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των κρίσεων.

Συμπεράσματα

Τα τελευταία χρόνια ο παραδοσιακός ρόλος των ΚΤ αναφορικά με την ανάληψη ή μη των εποπτικών καθηκόντων του χρηματοπιστωτικού χώρου έχει τεθεί υπό αμφισβήτηση, με αποτέλεσμα να πληθαίνουν οι περιπτώσεις που η τραπεζική εποπτεία ανατίθεται σε οργανισμούς που δεν ασκούν τη νομισματική πολιτική (όπως Μ. Βρετανία, Βέλγιο κ.λπ.).

Το κυριότερο επιχείρημα υπέρ του διαχωρισμού μεταξύ νομισματικών αρχών και φορέων τραπεζικής εποπτείας είναι ότι ο συνδυασμός των δύο αυτών λειτουργιών μπορεί να οδηγήσει σε σύγκρουση συμφερόντων, η οποία θα απέβαινε σε βάρος της σταθερότητας των τιμών και θα έθετε σε κίνδυνο την ανεξαρτησία της ΚΤ. Οι υποστηρικτές της διατήρησης των εποπτικών αρμοδιοτήτων από τις ΚΤ θεωρούν ότι οι αρμοδιότητες αυτές συνδέονται με το ρόλο μιας ΚΤ ως δανειστή τελευταίας προσφυγής. Το ζήτημα παραμένει “ανοικτό” στη θεωρία, ενώ στην πράξη, τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται μία τάση ανάθεσης της τραπεζικής εποπτείας σε οργανισμούς που δεν ασκούν νομισματική πολιτική.

Ο κατακερματισμός του τρόπου άσκησης της χρηματοοικονομικής εποπτείας στη ζώνη του ευρώ βασίζεται στην ελάχιστη εναρμόνιση και στην αμοιβαία αναγνώριση των διαφορετικών εθνικών κανόνων και πρακτικών. Η έλλειψη συγκεντρωτικού συστήματος εποπτείας υπαγορεύεται από την καλύτερη γνώση και εμπειρία των τοπικών αγορών, την οποία διαθέτουν οι τοπικές εθνικές αρχές. Στις χώρες όπου οι ΚΤ διατηρούν και τους δύο ρόλους (π.χ. Ελλάδα, Ιταλία κ.λπ.) έχουν απολέσει τη δυνατότητα ελέγχου της ποσότητας χρήματος, με αποτέλεσμα να μην μπορούν αν ασκήσουν αποτελεσματικά το ρόλο του δανειστή τελευταίας προσφυγής, οπότε γίνεται επιτακτική η παρέμβαση της ΕΚΤ, στην οποία ωστόσο δεν έχει ανατεθεί ξεκάθαρα ο ρόλος του πανευρωπαϊκού δανειστή τελευταίας προσφυγής.

Από την άλλη, η τάση αποδιαμεσολάβησης και σταδιακής ενοποίησης των αγορών χρήματος και κεφαλαίου τείνει να αυξήσει το συστημικό κίνδυνο και την πιθανότητα διασυνοριακής μετάδοσης των χρηματοοικονομικών κρίσεων, με αποτέλεσμα τα πιστωτικά ιδρύματα να είναι ευάλωτα σε κρίσεις προερχόμενες εκτός των εθνικών συνόρων τους. Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο εποπτείας αφήνει ιδιαίτερα ασαφή τον τρόπο αντιμετώπισης μιας πιθανής κρίσης που αφορά ένα χρηματοπιστωτικό οργανισμό για τον οποίο οι εποπτικές ευθύνες μοιράζονται μεταξύ πολλών χωρών. Επομένως απαιτείται είτε η αυξημένη συνεργασία μεταξύ των εθνικών εποπτικών αρχών είτε η δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού εποπτικού φορέα. Αν επιλεγεί η πρώτη λύση, η ΕΚΤ θα πρέπει να καθορίσει ένα πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των εθνικών εποπτικών αρχών, αναθέτοντας συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη τη σταδιακή απόσυρση των ΚΤ της ευρωζώνης από τα εποπτικά τους καθήκοντα, η λύση της θεσμοθέτησης μιας νέας ενιαίας πανευρωπαϊκής αρχής με ακριβή καθορισμό του εύρους των εποπτικών αρμοδιοτήτων της αποκτά ιδιαίτερη βα-

ρύτητα. Σήμερα αυτό που προβληματίζει στην πράξη δεν είναι τόσο το γεγονός της μη συμμετοχής της ΕΚΤ στην τραπεζική εποπτεία, όσο η έλλειψη ενός υπερεθνικού οργάνου που θα μπορούσε να εγγυηθεί την επιτυχή αντιμετώπιση των κρίσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Alpha Bank, (2003) "Η Νομισματική Πολιτική στις ΗΠΑ και στη Ζώνη του Ευρώ: Ομοιότητες και Διαφορές μεταξύ Κεντρικών Τραπεζών", *Οικονομικό Δελτίο.* Τεύχος 86.

Aglietta, M. (1999) "A Lender of Last Resort for Europe", Centre d'Etudes Prospectives et d'Informations Internationales, document de travail No 99.

Benston, G. and Kaufman, G. (1995) "Is the Banking and Payments System Fragile?" *Journal of Financial Services Research,* vol. 9, pp. 209-240.

Briault, C. (1997) "Comments on CBI in the European Union", in Kuroda, I. (eds), *Towards More Effective Monetary Policy,* Macmillan, London.

Γκόρτσος, Χ. (1999) "Η Νομισματική Ενοποίηση της Ευρωπαϊκής Ενωσης", Κεφάλαιο Πέμπτο, Ιστοσελίδα Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών, Οκτώβριος.

Γκόρτσος, Χ. (2001) "Συνολική Θεώρηση του Ισχύοντος Πλαισίου Εποπτείας της Κεφαλαιακής Επάρκειας και η Επερχόμενη Αναθεώρησή του", *Δελτίον Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών,* Β΄-Γ΄ Τριμηνία, σελ. 18-32.

Carr, J., Mathewson, F. and Quigley, N. (1995) "Stability in the Absence of Deposit Insurance: The Canadian Banking System, 1890-1966", *Journal of Money, Credit and Banking,* vol. 27, pp. 1137-1158.

De Beaufort Wijnholds and Hoogduin (1994) "Central Bank Autonomy: Policy Issues", in Eijffinger, S. and Haan, J. "The Political Economy of Central Bank Independence", Special Papers in International Economics (1996), no 19, pp. 48-49.

De Haan, J. and Van't Hag, G.J. (1995) "Variation in central bank independence across countries: some provisional empirical evidence", *Public Choice,* vol. 85, pp. 335-351.

Duisenberg, W. F. (2002) "The role of the Eurosystem in prudential supervision". Speech on the occasion of the conference organized by De Nederlandsche Bank on the 50th anniversary of Dutch banking supervisory legislation, 24 April 2002.

ECB (2001) "The Role of Central Banks in Prudential Supervision", ECB Press Release.

Ευθυμιόπουλος, Α. (2000) "Η Ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας: Η θεωρητική διαμάχη, οι εμπειρικές ενδείξεις και τα ζητήματα πολιτικής που παραμένουν 'ανοικτά' ". *Δελτίον Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών,* Α΄-Β΄ Τριμηνία, σελ. 40- 52.

Goodhart, C.A.E (1996) "Some Regulatory Concerns", *Swiss Journal of Economics and Statistics,* vol. 132, pp. 613-635.

Goodhart, C.A.E and Haizhou Huang (1999) "A model of the Lender of the Last Resort", *LSE Financial Markets Group, Discussion Paper,* No 313, January.

Goodhart, C.A.E , Schoenmaker, D. and Dasgupta, P. (2001) "The Skill Profile of Central Bankers and Supervisors", Discussion Paper 377. London School of Economics.

Goodhart, C.A.E and Schoenmaker, D. (1995) "Institutional Separation between Supervisory and Monetary Agencies", in Goodhart, C.A.E (eds), T*he Central Bank and the Financial System,* Macmillan, London.

Gros, D. And Lannoo, K. (1999) "The Structure of Financial Systems and Macroeconomic Instability", EIB Papers, vol. 4. No 1, pp. 61-69.

Heller, R.H. (1991) "Prudential supervision and monetary policy", In: *International Financial Policy,* Frenkel, A. and Goldstein, M. (eds), pp. 219-243. Washington, D.C.: IMF.

Lannoo, K. (1998) "From 1992 to EMU: The Implications for Prudential Supervision", CEPS, Research Paper, No 23, May.

Padoa-Schioppa, T. (1999) "EMU and Banking Supervision", Lecture LSE Financial Markets Group, February 24th.

Peek, J., Rosenberg, E. and Tootell, G. (1999) "Is Bank Supervision Central to Central Banking?", *Quarterly Journal of Economics,* May, pp. 629-652.

Phlihon, D. and Amouriaux, G. (1999) «Le controle prudentiel dans le cadre de l'union monetaire européenne ». Document de travail de la Commission Bancaire, Juillet.

Posen, A. (1993) "Why a central bank independence does not cause low inflation: there is no institutional fix for politics", In: *Finance and the International Economy,* Richard O'Brien (eds), pp. 41-59, Oxford: Oxford University Press.

Rochet J.C. and Vives X (2002) "Coordination Failures and the Lender of Last Resort: Was Bagehot Right after all?" Discussion Paper No 408, London School of Economics, February.

Σαχινίδης, Φ. (1999) "Η Στρατηγική της Νομισματικής Πολιτικής του ΕΣΚΤ", Ευρωνέα, ειδική έκδοση, Απρίλιος.

Σεγούρα, Η. (2000) "Τραπεζική Εποπτεία και ONE: Τελικά, ποιος είναι ο Υστατος Διαθέσιμος Δανειστής στη Ζώνη του Ευρώ;", *Ευρωνέα,* ειδική έκδοση, Μάρτιος.

Wihlborg, C. (1999) "Supervision of banks after EMU", EIB Papers, vol. 4, No 1, pp. 71-81.

Καθορισμος Κρισιμου Σημειου (cut off point) σε Προϊοντα Καταναλωτικης Πιστης: Σημασια και Στρατηγικες

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΔΡΑΚΤΑ (MSc)
Διεύθυνση Καρτών, Alpha Bank

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ (MSc)
Υπεύθυνος Risk & Scoring, Emporiki Credicom

Πρόλογος

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι την τελευταία δεκαετία η ανάπτυξη του τομέα της καταναλωτικής πίστης υπήρξε ραγδαία. Οι όγκοι πωλήσεων των τραπεζών αναπτύχθηκαν με πολύ γοργούς ρυθμούς, στοχεύοντας – κατά κύριο λόγο – στην εδραίωση της παρουσίας τους στην ελληνική αγορά. Η ταχύρρυθμη αυτή ανάπτυξη όμως είχε ως άμεσο αποτέλεσμα και την αύξηση των επισφαλειών, μιας και η σχέση μεταξύ του όγκου των χορηγούμενων κεφαλαίων και του όγκου των καθυστερημένων οφειλών είναι θετικά συσχετισμένη.

Η ανάγκη για πλήρη αυτοματοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας και της διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου έφερε στο προσκήνιο τη χρήση των μοντέλων βαθμολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας (credit scoring models) και των μοντέλων βαθμολόγησης συμπεριφοράς (βλ. άρθρο με τίτλο "Μέθοδοι αξιολόγησης συμπεριφοράς πελατών καταναλωτικής πίστης", *Δελτίον ΕΕΤ,* Α′ τρίμηνο 2003 Αδρακτάς, Αναγνωστόπουλος). Σκοπός αυτών των μοντέλων είναι να αποδώσουν μια πιθανότητα αθέτησης της υπόσχεσης πληρωμής του πελάτη, χρησιμοποιώντας τα δημογραφικά/οικονομικά στοιχεία, τα οποία αναφέρονται στην αίτηση που καταθέτει ο πελάτης (application scoring), ή εναλλακτικά να προβλέψουν τη μελλοντική συμπεριφορά του βάσει της μέχρι τώρα συναλλακτικής συμπεριφοράς (behaviour scoring). Η τράπεζα λοιπόν, λαμβάνοντας υπόψη τους επιχειρηματικούς της στόχους, καθώς και το ύψος των επισφαλειών που είναι προϋπολογισμένες, καλείται να επιλέξει ποιοι θα είναι οι υποψήφιοι πελάτες που θα γίνουν αποδεκτοί, αλλά και ποιοι θα απορριφθούν. Στο πλαίσιο μιας πλήρους αυτοματοποιημένης διαδικασίας (χρήση μοντέλων credit scoring) η εκάστοτε τράπεζα καλείται να επιλέξει ένα συγκεκριμένο κρίσιμο σημείο (cut off) στην κατανομή που προκύπτει από τη χρήση του μοντέλου, πάνω από το οποίο ο πελάτης θα είναι αποδεκτός και κάτω από το οποίο ο πελάτης θα απορρίπτεται δίχως περαιτέρω ανάλυση των προσωπικών του στοιχείων, οικονομικών και μη.

Πώς επιλέγεται όμως το κρίσιμο αυτό σημείο; Ποιοι παράγοντες μπορεί να επηρεάσουν την επιλογή; Είναι μόνο αρμοδιότητα του τμήματος διαχείρισης κινδύνων της εκάστοτε τράπεζας ή αποτελεί απόφαση που έχει άμεση σχέση και με άλλα τμήματα της τράπεζας;

Σκοπός λοιπόν του συγκεκριμένου άρθρου είναι να παρουσιάσει τις βασικές μεθόδους επιλογής κρίσιμου σημείου που χρησιμοποιούνται στην ελληνική αγορά και όχι μόνο.

Επίσης αυτό που θα πρέπει να συγκρατήσει ο αναγνώστης δεν είναι μόνο το τεχνικό κομμάτι του άρθρου, αλλά η λογική και ο τρόπος σκέψης, πάνω στον οποίο θα πρέπει να κινούνται τα στελέχη που θα κληθούν να συνηγορήσουν για την έγκριση του κρίσιμου σημείου (cut off point).

1) Βάσει αναμενόμενου ποσοστού εγκρίσεων

Ο πιο απλός τρόπος καθορισμού του κρίσιμου σημείου βασίζεται σε ένα προσδοκώμενο ποσοστό απορρίψεων που επιθυμεί ο εκάστοτε τραπεζικός οργανισμός.

Κάθε μελέτη ανάπτυξης μοντέλου βαθμολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας ακολουθείται από μια εκτίμηση της κατανομής των βαθμολογιών των αιτούντων. Ενα απλουστευμένο παράδειγμα τέτοιας κατανομής δίνεται παρακάτω:

Βαθμολογία	**Ποσοστό εγκρίσεων**	**Εκτιμώμενο ποσοστό καθυστερημένων λογαριασμών**
50	100%	5,0%
55	90%	4,5%
60	80%	4,0%
65	75%	3,8%
...	...	...
...	...	...
90	10%	1%
...	...	...
100	1%	0,1%

Βάσει του παραπάνω πίνακα, κάθε τράπεζα μπορεί να επιλέγει κάθε φορά ένα διαφορετικό κρίσιμο σημείο, σύμφωνα με τις ανάγκες της, την πολιτική της ή το βαθμό αυτοματοποίησης που θέλει να επιτύχει.

Παράδειγμα 1. Τράπεζα που μόλις υλοποίησε μελέτη ανάπτυξης μοντέλου βαθμολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας (credit scoring) επιθυμεί να διατηρήσει το ίδιο ποσοστό εγκρίσεων που είχε και πριν από την ανάπτυξη του μοντέλου. Από ανάλυση των στοιχείων προέκυψε ότι το ποσοστό εγκρίσεων εισερχόμενων αιτήσεων της παραπάνω τράπεζας ήταν περίπου 75%. Χρησιμοποιώντας τον παραπάνω πίνακα και πιο συγκεκριμένα υιοθετώντας την πολιτική απόρριψης των αιτήσεων που συγκεντρώνουν βαθμολογία μικρότερη του 65, επιτυγχάνεται ένα ποσοστό εγκρίσεων περίπου 75%.

Παράδειγμα 2. Τράπεζα επιθυμεί να αυτοματοποιήσει τη διαδικασία εγκρίσεων, απορρίπτοντας αυτόματα αιτήσεις που παρουσιάζουν υψηλή πιθανότητα καθυστέρησης και εγκρίνοντας αυτόματα αιτήσεις που παρουσιάζουν χαμηλή πιθανότητα αθέτησης. Με αυτόν τον τρόπο θα απελευθερωθεί ανθρώπινο δυναμικό, προκειμένου να εξετάζει σχολαστικά πιστωτικά αιτήματα που παρουσιάζουν μεγαλύτερες δυσκολίες, και θα μειωθεί σημαντικά το κόστος επεξεργασίας της αίτησης. Ετσι, εάν η τράπεζα υιοθετήσει την πολιτική να απορρίπτει αυτόματα αιτήματα που συγκεντρώνουν βαθμολογία μικρότερη του 55 και να εγκρίνει αυτόματα αιτήματα που συγκεντρώνουν βαθμολογία μεγαλύτερη του 90, τότε περίπου το 20% των αιτημάτων θα αξιολογείται από την αυτόματη διαδικασία χωρίς περαιτέρω επεξεργασία.

2) Βάσει αναμενόμενου ποσοστού καθυστερημένων λογαριασμών

Ο παραπάνω πίνακας παρέχει επίσης άλλη μια πληροφορία που κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική για τον προσδιορισμό του κρίσιμου σημείου. Αυτό το στοιχείο απεικονίζεται στην τελευταία στήλη του πίνακα και περιγράφει το ποσοστό καθυστερημέ-

νων λογαριασμών (bad accounts) που αναμένεται σε κάθε βαθμολογία.

Είναι φανερό ότι υπάρχει μια ανάλογη σχέση μεταξύ ποσοστού εγκρίσεων και ποσοστού καθυστερημένων λογαριασμών. Οσο αυξάνεται το ποσοστό εγκρίσεων, τόσο αυξάνεται και το αναμενόμενο ποσοστό καθυστερημένων λογαριασμών και αντίστροφα. Επομένως, ως κρίσιμο σημείο επιλέγεται κάθε φορά εκείνο το σημείο που μεγιστοποιεί το ποσοστό εγκρίσεων, διατηρώντας πάντα ένα επιθυμητό επίπεδο καθυστερημένων οφειλών.

Παρακάτω παρατίθεται ένα τυπικό απλουστευμένο παράδειγμα επιλογής του κρίσιμου σημείου, λαμβάνοντας υπόψη τόσο το ποσοστό εγκρίσεων, όσο και το αναμενόμενο ποσοστό "κακών" λογαριασμών.

Εστω ότι τραπεζικός οργανισμός έχει ποσοστό απορρίψεων των εισερχόμενων αιτήσεων 30% και αναμενόμενο ποσοστό "κακών" λογαριασμών (bad rate) 14%.

Σύμφωνα με την τελευταία μελέτη επικύρωσης (validation analysis) που πραγματοποιήθηκε στο μοντέλο βαθμολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας που διαθέτει η τράπεζα, προέκυψε ο ακόλουθος πίνακας:

Βαθμολογία	**Ποσοστό εγκρίσεων**	**Εκτιμώμενο ποσοστό "κακών" λογαριασμών**
50	100%	15%
55	90%	14%
60	80%	13%
65	70%	12%
70	60%	11%
75	50%	10%
80	40%	9%
85	30%	8%
90	20%	7%
95	10%	6%
100	0%	5%

Εάν η τράπεζα επιθυμεί να διατηρήσει το υπάρχον ποσοστό εγκρίσεων (70%), τότε το κρίσιμο σημείο θα πρέπει να οριστεί στη βαθμολογία 65. Με αυτόν τον τρόπο αιτήσεις που συγκεντρώνουν βαθμολογία μικρότερη του 65 θα απορρίπτονται. Θέτοντας το κρίσιμο σημείο στο 65, το αναμενόμενο ποσοστό "κακών" λογαριασμών, διαμορφώνεται στο 12%. Επομένως, διατηρώντας το ίδιο ποσοστό εγκρίσεων, η τράπεζα επιτυγχάνει μείωση του αναμενόμενου ποσοστού "κακών" λογαριασμών κατά 15% περίπου.

Αντίστροφα, ας υποθέσουμε ότι η τράπεζα επιθυμεί να διατηρήσει το ίδιο ποσοστό "κακών" λογαριασμών. Προκειμένου να το επιτύχει, το κρίσιμο σημείο θα πρέπει να τεθεί στο σημείο 55. Σε αυτή τη βαθμολογία επιτυγχάνεται 90% ποσοστό απορρίψεων. Επομένως, διατηρώντας το ίδιο ποσοστό εγκρίσεων, η τράπεζα επιτυγχάνει αύξηση των εγκρίσεών της κατά 28%.

Το παραπάνω παράδειγμα απλά υπαγορεύει τις εναλλακτικές στρατηγικές (swap analysis), καθώς και τη βελτίωση που επιφέρει τόσο στην εγκριτική διαδικασία, όσο και στα επίπεδα των καθυστερήσεων η υιοθέτηση ενός μοντέλου βαθμολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας.

3) Βάσει του "σημείου αδιαφορίας"

Η εν λόγω στρατηγική καθορισμού του κρίσιμου σημείου δανείζεται αρκετά από τη μικροοικονομική θεωρία. Πιο συγκεκριμένα, η τράπεζα επιλέγει ως κρίσιμο σημείο εκείνο που θα ελαχιστοποιήσει τις αναμενόμενες ζημίες της. Το σημείο εκείνο στο οποίο η τράπεζα είναι αδιάφορη για το εάν θα απορρίψει ή θα εγκρίνει την αίτηση καλείται κρίσιμο σημείο.

Εγκρίσεις κάτω του κρίσιμου σημείου οδηγούν σε αύξηση των αναμενόμενων ζημιών. Αντίστοιχα εγκρίσεις άνω του κρίσιμου σημείου οδηγούν σε μείωση των αναμενόμενων ζημιών.

Βαθμολογία	Ποσοστό εγκρίσεων	Ποσοστό "κακών" λογαριασμών	Αναλογία καλών-κακών πελατών (good:bad odds)
50	100%	15%	5,7
55	90%	14%	6,1
60	80%	13%	6,7
65	70%	12%	7,3
70	60%	11%	8,1
75	50%	10%	9,0
80	40%	9%	10,1
85	30%	8%	11,5
90	20%	7%	13,3
95	10%	6%	15,7
100	0%	5%	19,0

Ο πίνακας που αναφέρθηκε σε προηγούμενα παραδείγματα εμπλουτίστηκε με μια επιπλέον στήλη που αναφέρεται στην αναλογία "καλών-κακών πελατών" (good:bad odds) για κάθε βαθμολογία που επιτυγχάνεται. Σημειώνεται ότι κάθε ανάπτυξη ενός μοντέλου βαθμολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας θα πρέπει να περιέχει την εν λόγω ανάλυση και πληροφόρηση.

Στη βαθμολογία 50 η αναλογία είναι 5,7 καλοί πελάτες προς 1 κακό πελάτη. Καθώς μετακινούμαστε σε μεγαλύτερες βαθμολογίες, ο αριθμός των καλών πελατών αυξάνει. Για τον καθορισμό του κρίσιμου σημείου απαιτείται η κατάρτιση από την πλευρά της τράπεζας μιας κατάστασης εσόδων/εξόδων (P&L statement) διασπασμένη στους καλούς και κακούς πελάτες (έτσι τουλάχιστον όπως τους ορίζει ο εκάστοτε τραπεζικός οργανισμός).

Είναι προφανές ότι κάποιες κατηγορίες εξόδων θα είναι κοινές και για τις δύο κατηγορίες πελατών. Π.χ.

Κόστος πρόσκτησης
Κόστος χρήματος
Προμήθειες (π.χ. έμποροι)
κ.λπ.

Οι κακοί πελάτες δημιουργούν κάποια επιπλέον έξοδα συγκριτικά με τους καλούς πελάτες. Αυτά τα κόστη μπορεί να αφορούν:

Κεφάλαιο
Τόκους
Προμήθειες
Εξοδα εισπρακτικών μηχανισμών (π.χ. επιστολές, τηλεφωνήματα κ.λπ.)

Υπολογίζοντας τα κέρδη που μπορεί να αποφέρει ένας καλός πελάτης και τις ζημίες που θα δημιουργήσει ο κακός πελάτης, καταλήγουμε σε ένα λόγο.

Π.χ. εάν υπολογιστεί ότι ένας καλός πελάτης αποφέρει κατά μέσο όρο κέρδη της τάξης των € 100 και ένας κακός πελάτης δημιουργεί ζημίες της τάξης των € 800, τότε χρειάζονται περίπου 8 καλοί πελάτες προκειμένου να αντισταθμίσουν τον έναν κακό πελάτη. Σε μια τέτοια περίπτωση το κρίσιμο σημείο, στο οποίο μεγιστοποιούνται τα κέρδη της τράπεζας, είναι το 70.

Αιτήσεις που έχουν εγκριθεί με βαθμολογία μεγαλύτερη του 70 (δηλ. 71, 72, 73...) οδηγούν σε κέρδη, ενώ αντίθετα αιτήσεις που έχουν εγκριθεί με βαθμολογία μικρότερη του 70 αυξάνουν την αναμενόμενη ζημία.

Αντίθετα, εάν η τράπεζα εγκρίνει αιτήσεις με βαθμολογία 70, δεν θα υπάρχει καμία συνεισφορά στα αναμενόμενα κέρδη.

Κατά συνέπεια ο καθορισμός της βαθμολογίας 70 ως κρίσιμου σημείου οδηγεί σε μεγιστοποίηση των κερδών, μιας και είναι η μικρότερη δυνατή βαθμολογία για την οποία αποδεχόμαστε αιτήσεις και στην οποία η συνεισφορά στα αναμενόμενα κέρδη είναι ουδέτερη.

4) Βάσει του αναμενόμενου κέρδους

Η μέθοδος καθορισμού του κρίσιμου σημείου με βάση τα αναμενόμενα κέρδη/ζημίες αποτελεί προέκταση της μεθόδου που μόλις αναφέραμε. Η συγκεκριμένη μέθοδος (δυναμική) υπερτερεί της στατικής, δεδομένου ότι βασίζεται στα αναμενόμενα οικονομικά αποτελέσματα του εκάστοτε τραπεζικού οργανισμού, όπως αυτά διαμορφώνονται σε έναν δεδομένο χρονικό ορίζοντα. Αξίζει να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι, σύμφωνα με τις τελευταίες τάσεις στο χώρο της καταναλωτικής πίστης, η διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου (risk management) τείνει να ταυτίζεται ολοένα και περισσότερο με τη διαχείριση του κέρδους (profit management). Τι εννοούμε όμως όταν λέμε "αναμενόμενο" κέρδος ή ζημία; Πώς υπολογίζεται; Ποια η χρησιμότητά του στον καθορισμό του κρίσιμου σημείου (cut off);

Υπολογισμός "αναμενόμενου" κέρδους - ζημίας

Είναι γνωστό ότι το κέρδος (profit) αποτελεί τη διαφορά των εξόδων (expenses) από τα έσοδα (revenues). Στο κομμάτι της καταναλωτικής πίστης, σε γενικές γραμμές, στα έσοδα θα πρέπει να υπολογίσουμε:

α) τους τόκους (υπερημερίας και μη) που εισπράττονται από την τράπεζα (interests),

β) τα έξοδα φακέλου (fees),
ενώ στα έξοδα συμπεριλαμβάνονται

i) ζημίες από επισφαλείς απαιτήσεις (credit loss),

ii) έξοδα είσπραξης καθυστερημένων οφειλών (collection costs),

iii) έξοδα απόκτησης νέων πελατών (acquisition costs).

Το πρώτο βήμα στον καθορισμό του κρίσιμου σημείου βάσει των κερδών είναι ο υπολογισμός του κέρδους του χαρτοφυλακίου μας ανά επίπεδο βαθμολογίας (score). Στη συνέχεια υπολογίζεται το μέσο υπόλοιπο ανά μήνα, καθώς επίσης και οι τόκοι που έχουν καταβληθεί (πάντα ανά συγκεκριμένη κατηγορία βαθμολογίας). Ακολουθούμε ακριβώς την ίδια λογική για την κατηγορία των εξόδων. Δηλαδή, ανά κατηγορία βαθμολογίας, για κάθε μήνα υπολογίζουμε το μέσο κόστος διαχείρισης του χαρτοφυλακίου* (έξοδα είσπραξης καθυστερημένων οφειλών, διαγραφές χρεών κ.λπ.). Κατά συνέπεια καταλήγουμε σε τρεις πίνακες που έχουν την ακόλουθη μορφή:

Εσοδα (από τόκους-fees)
(οι αριθμοί του παραδείγματος είναι καθαρά υποθετικοί)

Μήνας / Score	Ιανουάριος	Φεβρουάριος	.....	Δεκέμβριος
150	100	125		110
151	95	120		100
.				
.				
250	80	75		78

Εξοδα
(έξοδα είσπραξης, διαγραφές χρεών κ.λπ.)

Μήνας / Score	Ιανουάριος	Φεβρουάριος	.....	Δεκέμβριος
150	120	150		115
151	100	125		105
.				
.				
250	50	60		50

* Βασική προϋπόθεση για τέτοιου είδους ανάλυση αποτελεί η διατήρηση και διαχείριση βάσης δεδομένων (data warehouse), στην οποία θα συγκεντρώνονται τα απαραίτητα στοιχεία με απόλυτα δομημένο τρόπο. Σε αντίθετη περίπτωση η οποιαδήποτε απόπειρα καθορισμού του κρίσιμου σημείου με τη συγκεκριμένη μέθοδο θα παρουσιάζει ελλείψεις και ανακρίβειες.

Εσοδα - Εξοδα					
Μήνας / Score	Ιανουάριος	Φεβρουάριος	.....	Δεκέμβριος	Κέρδος
150	-20	-25		-5	-50
151	-5	-5		-5	-15
.					
.					
250	50	60		50	160

Στην τελευταία στήλη του τελευταίου πίνακα αναφέρονται τα κέρδη ανά βαθμολογική κλίμακα (score). Για να είναι όμως απόλυτα συγκρίσιμα τα ποσά θα πρέπει να εκφραστούν σε πραγματικά και όχι ονομαστικά μεγέθη. Με απλά λόγια θα πρέπει (ανά score) να υπολογιστεί η καθαρή παρούσα αξία (net present value) των κερδών. Το πρόβλημα που προκύπτει αμέσως είναι το ύψος του επιτοκίου, βάσει του οποίου θα υπολογιστεί η καθαρή παρούσα αξία. Δύο είναι οι κύριες προσεγγίσεις του συγκεκριμένου προβλήματος:

i) Ο υπολογισμός να γίνει με βάση το επιτόκιο άντλησης των κεφαλαίων που θα κατευθυνθούν στη χορήγηση προϊόντων καταναλωτικής πίστης. Στην περίπτωση αυτή η ανάλυσή μας είναι χρηματοοικονομικού επιπέδου.

ii) Χρησιμοποιώντας το μέσο επιτόκιο χορήγησης της τράπεζας σε προϊόντα διαφορετικά από αυτά που ανήκουν στο πλαίσιο της καταναλωτικής πίστης. Στην περίπτωση αυτή η ανάλυση είναι οικονομικού επιπέδου (λαμβάνεται υπόψη ο εναλλακτικός τρόπος χρήσης των κεφαλαίων).

Μέθοδος Αποτελεσματικού Ορίου (Efficient Frontier Method)

Η σχέση του αναμενόμενου κέρδους με την αναμενόμενη ζημία (σύμφωνα με έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στο εξωτερικό) παρουσιάζεται στο επόμενο διάγραμμα:

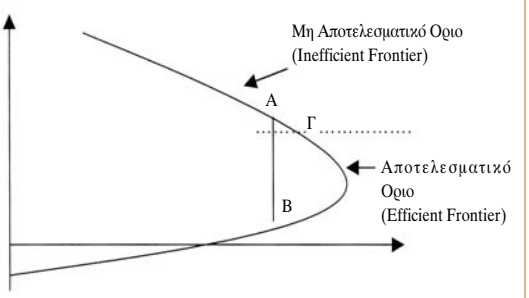

Κάθετος άξονας: Αναμενόμενες ζημίες
Οριζόντιος άξονας: Αναμενόμενα κέρδη

Η συγκεκριμένη καμπύλη ονομάζεται αποτελεσματικό όριο (efficient frontier) και μας δίνει τη δυνατότητα, επιλέγοντας μια συγκεκριμένη βαθμολογία, να:

i) μεγιστοποιήσουμε τα αναμενόμενα κέρδη για ένα συγκεκριμένο επίπεδο αναμενόμενης ζημίας,

ii) να ελαχιστοποιήσουμε την αναμενόμενη ζημία για ένα δεδομένο επίπεδο αναμενόμενων κερδών.

Σημείωση 1:

Στο συγκεκριμένο σχεδιάγραμμα η βαθμολογική κλίμακα μειώνεται καθώς κινούμαστε από κάτω αριστερά προς τα πάνω αριστερά. Κατά συνέπεια σε κάθε σημείο της καμπύλης αντιστοιχεί:

Α) ένα συγκεκριμένο επίπεδο αναμενόμενης ζημίας,
Β) ένα συγκεκριμένο επίπεδο αναμενόμενου κέρδους,
Γ) μια συγκεκριμένη βαθμολογία.

Σημείωση 2:

Το κομμάτι της καμπύλης που βρίσκεται πάνω από τη διακεκομμένη γραμμή ονομάζεται αναποτελεσματικό όριο (inefficient frontier), διότι τα αναμενόμενα κέρδη μειώνονται, ενώ οι αναμενόμενες ζημίες αυξάνονται.

Το κομμάτι της καμπύλης που βρίσκεται κάτω από τη διακεκομμένη γραμμή ονομάζεται αποτελεσματικό όριο (efficient frontier), διότι ο ρυθμός αύξησης των αναμενόμενων κερδών αυξάνεται με ταχύτερο ρυθμό απ' ό,τι οι αναμενόμενες ζημίες.

Παράδειγμα χρήσης σχεδιαγράμματος

Ας υποθέσουμε ότι μια συγκεκριμένη τράπεζα έχει επιλέξει ένα cut off score στο σημείο Α της καμπύλης (υπενθυμίζουμε ότι το score μειώνεται καθώς κινούμαστε από το κάτω μέρος προς το πάνω μέρος της καμπύλης). Στο σημείο Α αντιστοιχεί ένα συγκεκριμένο επίπεδο αναμενόμενων κερδών/ζημιών, το οποίο η τράπεζα καλείται να υπολογίσει. Παρατηρούμε ότι το σημείο Α βρίσκεται στο αναποτελεσματικό κομμάτι της καμπύλης. Η συγκεκριμένη τράπεζα έχει τη δυνατότητα, αλλάζοντας το cut off, να μεταφέρει την εγκριτική της διαδικασία στο σημείο Β, διατηρώντας στα ίδια ακριβώς επίπεδα τα αναμενόμενα κέρδη και μειώνοντας κατά πολύ μεγάλο μέρος τις αναμενόμενες ζημίες.

Μήπως όμως θα ήταν καλύτερα αντί του σημείου Β να επιλέξουμε το σημείο Γ, στο οποίο τα κέρδη μεγιστοποιούνται πλήρως; Στο σημείο Γ πράγματι μεγιστοποιούνται πλήρως τα κέρδη, αλλά η τράπεζα κινδυνεύει να βρεθεί στο αναποτελεσματικό κομμάτι της καμπύλης, εάν:

I) η κατανομή της ποιότητας των δεδομένων αλλάξει,

II) η εκτίμηση της καμπύλης δεν είναι απολύτως ακριβής.

Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε εύκολα συμπεραίνουμε ότι το κρίσιμο σημείο (cut off point) που θα πρέπει να επιλέξει ο υπεύθυνος διαχείρισης κινδύνων (risk manager) θα πρέπει να βρίσκεται στο αποτελεσματικό κομμάτι της καμπύλης.

Μήπως όμως υπάρχει κάτι στο συλλογισμό αυτόν που δεν έχουν λάβει σοβαρά υπόψη; Μήπως τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε μαθηματικές λογικές που δεν λαμβάνουν υπόψη τον παράγοντα αγορά/ανταγωνισμό;

Όγκοι πωλήσεων χρηματοδοτικών προϊόντων (volumes)

Η λογική που μέχρι τώρα ακολουθήθηκε βασίζεται στις έννοιες "μεγιστοποίηση" και "ελαχιστοποίηση", που μάλλον έννοιες της μικροοικονομικής θεωρίας των φοιτητικών χρόνων θυμίζουν παρά εφαρμόσιμες τραπεζικές έννοιες της αγοράς! Δεν περιλάβαμε όμως στο μέχρι τώρα συλλογισμό μας την έννοια του "όγκου" πωλήσεων χρηματοδοτικών προϊόντων. Για να υπάρχει ένας οργανισμός πρέπει:

- Να καταφέρει να εισχωρήσει στην αγορά (ιδιαίτερα αν πρόκειται για νέο οργανισμό). Η φράση αυτή εύκολα διατυπώνεται, αλλά πολύ δύσκολα υλοποιείται, αν λάβει κανένας υπόψη τον ανταγωνισμό στον τραπεζικό χώρο.
- Να καταφέρει, όχι μόνο να διατηρήσει, αλλά και να αυξήσει το πελατολόγιο μέσα από σταυροειδείς πωλήσεις (cross selling), που δίνουν το πλεονέκτημα μονομερούς, από την πλευρά της τράπεζας και βάσει δεικτών συμπεριφοράς, επιλογής του πελάτη.

Πολλές φορές λοιπόν βλέπουμε τράπεζες ιδιαίτερα επιθετικές, που θέτουν ως πρωτεύοντα στόχο την αύξηση των "όγκων", με παράλληλο εμπλουτισμό των βάσεων δεδομένων τους. Βέβαια η επιθετική πολιτική δεν αποτελεί πανάκεια και η επιτυχία της προϋποθέτει την ύπαρξη:

- Εξελιγμένων συστημάτων παρακολούθησης του κινδύνου του χαρτοφυλακίου. Πρόκειται για συστήματα παροχής MIS που θα εντοπίζουν άμεσα τον κίνδυνο.
- Πολύ καλά εκπαιδευμένα τμήματα είσπραξης καθυστερημένων οφειλών (collections).

Εάν οι δύο παραπάνω προϋποθέσεις δεν υφίστανται, τότε η "επιθετική" πολιτική μπορεί να επιφέρει τα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα. Σε γενικές γραμμές αυτό που πρέπει να γίνει απόλυτα κατανοητό είναι ότι η απόφαση να θέσει η τράπεζα το κρίσιμο σημείο (cut off) στο μη αποτελεσματικό κομμάτι της καμπύλης, αυξάνοντας την αναμενόμενη ζημία και μειώνοντας τα αναμενόμενα κέρδη, θα πρέπει να δικαιολογείται μακροχρόνια (in the long run) από την αύξηση των κερδών, η οποία θα προέλθει από την αύξηση του πελατολογίου (και κατ' επέκταση από την καταγραφή της συμπεριφοράς του πελατολογίου, βάσει της οποίας η τράπεζα θα στοχεύσει προκειμένου να πραγματοποιήσει σταυροειδείς πωλήσεις).

Αυτή η αύξηση του πελατολογίου θα επιτρέψει "μακροχρόνια" στην τράπεζα να επιλέγει πελάτες (από τη βάση δεδομένων της) και όχι να επιλέγεται από πελάτες.

Επίλογος

Αναμφισβήτητα ο καθορισμός του κρίσιμου σημείου αποτελεί μια απόφαση που κάθε τραπεζικός οργανισμός θα πρέπει να λαμβάνει. Ο τρόπος επιλογής του αποτελεί συνάρτηση πολλών παραγόντων, ένας εκ των οποίων είναι και η δυνατότητα πραγματοποίησης όλων εκείνων των αναλύσεων και η εύρεση όλων εκείνων των στοιχείων που είναι απαραίτητα, σύμφωνα με όσα περιγράφηκαν παραπάνω, για τον προσδιορισμό του κρίσιμου σημείου.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι, πολλές φορές στην καθημερινή πρακτική, δεν πραγματοποιείται πάντα αυτό που υπαγορεύει η βαθμολογία (score) και το κρίσιμο σημείο (cut off point). Πολλές φορές πραγματοποιούνται υπερβάσεις (overrides), κυρίως γιατί μπορεί να συντρέχουν ειδικοί λόγοι που επιτάσσουν είτε την έγκριση του αιτήματος, παρόλο που η βαθμολογία μπορεί να κινείται σε επίπεδα κάτω του κρίσιμου σημείου, είτε την απόρριψη του αιτήματος, παρόλο που η βαθμολογία μπορεί να κινείται σε άνω του κρίσιμου σημείου επίπεδα (π.χ. γνωστός πελάτης, δυσμενή στοιχεία οικονομικής συμπεριφοράς, άνω του ορίου ηλικίας κ.λπ.).

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να υπάρχει ένας μηχανισμός πλήρους καταγραφής και αιτιολογίας των υπερβάσεων που πραγματοποιούνται, έτσι ώστε να υπολογίζεται και να ελέγχεται κάθε φορά η μεταβλητότητα που θα επέρχεται στις αρχικές εκτιμήσεις, τις οποίες υπαγορεύει η εκάστοτε στρατηγική καθορισμού του κρίσιμου σημείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Knopp D., "Let profit guide your cut off strategies-a practical view", *Viewpoints* magazine, May 2003, Volume 27.

Oliver R.M. and E. Wells, "Using efficient frontiers to improve decisions strategies", "Balancing portfolio profit and size constraints", "Measuring Uncertainties in profit size, losses and profits", *Viewpoints* magazine, Summer 1999, Volume 23.

Αδρακτάς Γ. και Δ. Αναγνωστόπουλος, "Μέθοδοι αξιολόγησης συμπεριφοράς πελατών καταναλωτικής πίστης", *Δελτίον ΕΕΤ,* Α΄ τρίμηνο 2003.

HELLENIC BANK ASSOCIATION

Credit Risk Management and Regulation

Kos - Greece, 20-30 June 2004

57th International Banking Summer School

ibss 2004 GREECE

57th International Banking Summer School

ibss 2004 GREECE

Credit Risk Management and Regulation

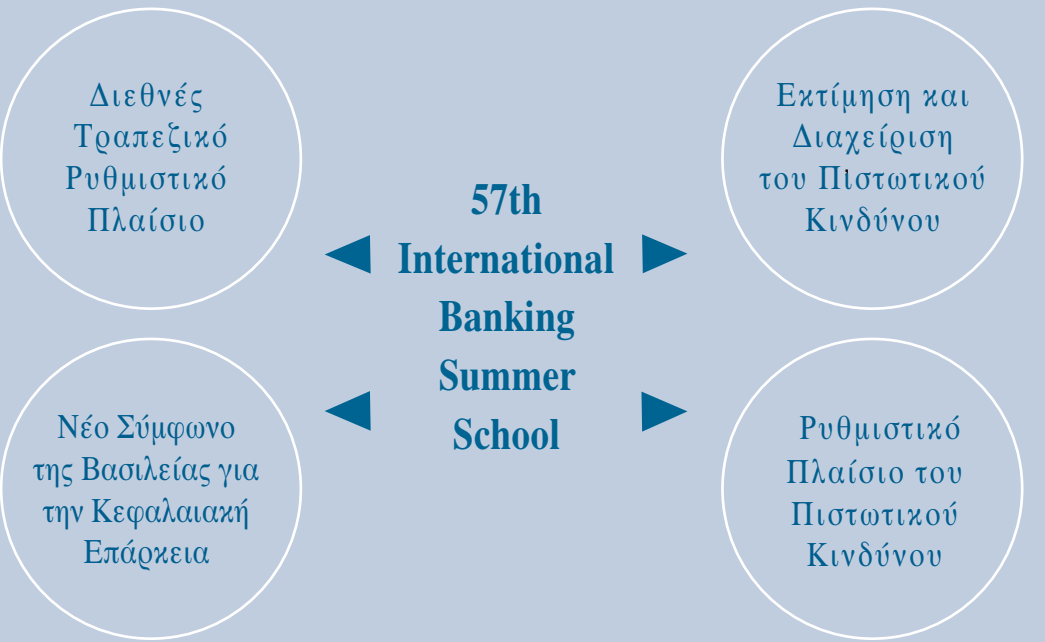

Η Ενωση Ελληνικών Τραπεζών διοργανώνει το IBSS 2004, το οποίο θα επικεντρωθεί σε θέματα πιστωτικού κινδύνου και τραπεζικής εποπτείας.

Θα αναδειχθούν η σπουδαιότητα των διάφορων μοντέλων διαχείρισης κινδύνων, οι συνέπειες της απορρύθμισης του χρηματοπιστωτικού τομέα στην τραπεζική πρακτική και η ανάγκη για επαναρρύθμιση, ενώ ιδιαίτερα θα τονιστούν επιμέρους ζητήματα που ανακύπτουν από το Νέο Σύμφωνο της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια.

Διακεκριμένοι επιστήμονες του διεθνούς ακαδημαϊκού και τραπεζικού χώρου θα αναλύσουν το εννοιολογικό πλαίσιο και θα διεξαγάγουν πρακτικές ασκήσεις και προσομοιώσεις, ενώ ειδικά καταρτισμένο επιστημονικό προσωπικό θα διευκολύνει στην ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων.

Το IBSS 2004 θα γίνει στην Κω, νησί που συνδυάζει εντυπωσιακούς αρχαιολογικούς χώρους και τοποθεσίες ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς.

Οι συμμετέχοντες θα φιλοξενηθούν σε ειδικά επιλεγμένο ξενοδοχειακό συγκρότημα, κοντά στην πόλη της Κω, το οποίο παρέχει μεγάλη ποικιλία υπηρεσιών και διαθέτει πολυλειτουργικό συνεδριακό κέντρο.

Το πρόγραμμα δραστηριοτήτων του IBSS 2004 στοχεύει στον άριστο συνδυασμό γνώσης, εξειδίκευσης, επικοινωνίας και ψυχαγωγίας.

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΤΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ www.ibss2004.com

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ IBSS 2004

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ - *Ημέρα υποδοχής*

Εγγραφή συμμετεχόντων

Εκδήλωση καλωσορίσματος και γνωριμίας

ΔΕΥΤΕΡΑ 21 ΙΟΥΝΙΟΥ - *Εισαγωγή στο θέμα - πρώτες ασκήσεις*

Εννοιολογικοί και μεθοδολογικοί προσδιορισμοί

Εναρκτήρια ομιλία: PETER COOKE, Former President, Basel Committee on Banking Supervision

Παρουσίαση περιπτώσεων από την ελληνική εμπειρία

Επίσημο δείπνο: ομιλητής κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ Β. ΚΑΡΑΤΖΑΣ Πρόεδρος, Ενωση Ελληνικών Τραπεζών

ΤΡΙΤΗ 22 ΙΟΥΝΙΟΥ - *International Banking Regulation: Financial and Institutional Aspects*

- RICHARD HERRING — Wharton Business School, University of Pennsylvania
- DIMITRIOS TSOMOCOS: Saïd Business School, Oxford University

---

ΤΕΤΑΡΤΗ 23 ΙΟΥΝΙΟΥ - *The New Basel Capital Accord*

- HARALD BENINK — Rotterdam School of Management
- CHARLES FREELAND — Basel Committee on Banking Supervision, BIS
- RICHARD HERRING — Wharton Business School, University of Pennsylvania
- DIMITRIOS TSOMOCOS: Saïd Business School, Oxford University

---

ΠΕΜΠΤΗ 24 ΙΟΥΝΙΟΥ - *Credit Risk Assessment and Management: Models and Practices*

- ANTHONY SAUNDERS — Stern School of Business, New York University

---

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 ΙΟΥΝΙΟΥ - *Credit Risk Assessment and Management: Models and Computational Techniques*

- BRIAN DVORAK — KMV-Moody's
- ANTHONY SAUNDERS — Stern School of Business, New York University

ΣΑΒΒΑΤΟ 26 ΙΟΥΝΙΟΥ - *Special Issues in Credit Risk Management and Regulation*

ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

● ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Ι:
Who Should Supervise Credit Institutions?

- CHRISTOS HADJIEMMANUIL — London School of Economics
- JEAN-VICTOR LOUIS — European University Institute
- RENE SMITS — Netherlands Competition Authority
- PANAGIOTIS THOMOPOULOS — Deputy Governor, Bank of Greece
- ANTONIO SAINZ DE VICUNA — European Central Bank (tbc)
- GEORGE PROVOPOULOS — Alpha Bank / University of Athens - *Coordinator*

● ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΙΙ:
Implementing the New Basel Capital Accord into the European Community Law

- MADS ANDENAS — British Institute of International and Comparative Law
- PANAGIOTIS KYRIAKOPOULOS — Bank of Greece
- KAREL LANNOO — Centre for European Policy Studies
- GEORGIOS ZAVVOS — European Commission
- DIMITRIOS TSIBANOULIS — Bank of Greece - *Coordinator*

ΚΥΡΙΑΚΗ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ - ***'Διαχείριση κινδύνου στην επιφάνεια της γης'***
Εκδρομή στο ηφαίστειο της Νισύρου *(με τη συνεργασία του Πανεπιστημίου Αθηνών)*

ΔΕΥΤΕΡΑ 28 / ΤΡΙΤΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ - *Asset and Liability Management, Value Creation and Risk Control*
ALCO Challenge Simulation

- JEAN DERMINE — INSEAD Centre for International Financial Services

Δευτέρα: VALUE-BASED LOAN MANAGEMENT
Τρίτη: CREDIT AND MARKET RISK CONTROL CONVERGENCE AT LAST

ΤΕΤΑΡΤΗ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ - *Corporate Governance and Credit Risk Management*

- NICKOLAOS TRAVLOS — Athens Laboratory of Business Administration

Αποχαιρετιστήριο δείπνο: Επίσημος προσκεκλημένος: ΛΟΥΚΑΣ ΠΑΠΑΔΗΜΟΣ, Αντιπρόεδρος ΕΚΤ

ibss

International Banking Summer School

- Ετήσιο εκπαιδευτικό γεγονός, μοναδικό στην τραπεζική και χρηματοοικονομική κοινότητα
- Εξαιρετική ευκαιρία για την απόκτηση εξειδικευμένης γνώσης σε μείζονα τραπεζικά θέματα
- Σίγουρη επιλογή για την προώθηση της καριέρας των τραπεζικών στελεχών
- Σημείο επικοινωνίας μεταξύ στελεχών διαφορετικής τραπεζικής κουλτούρας

Το **IBSS** ξεκίνησε στο Λονδίνο το 1948 από το **CIB – *Chartered Institute of Bankers*.**

Μέχρι σήμερα το διάρκειας 10 ημερών Summer School έχει διοργανωθεί σε 20 διαφορετικές χώρες με συμμετοχές από 50 και πλέον εθνικότητες.

Οι χώρες που το φιλοξένησαν την τελευταία επταετία είναι κατά σειρά:

- Το **1997**, το **ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ** με θέμα: ***Managing risk in a high technology environment.***
- Το **1998**, το **ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ** με θέμα: ***Customer-oriented banking.***
- Το **1999**, η **ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ** με θέμα: ***Management issues and skills for the 21st century: Learn from the past – prepare for the future.***
- Το **2000**, η **ΕΛΒΕΤΙΑ** με θέμα: ***Banking in the 21st century: Creating value and managing risk.***
- Το **2001**, οι **ΗΠΑ** με θέμα: ***The challenge of leadership in a world of change.***
- Το **2002**, η **ΣΚΩΤΙΑ** με θέμα: ***Innovation and change management.***
- Το **2003**, η **ΝΟΡΒΗΓΙΑ** με θέμα: ***New virtues and core values in the changing world of financial services.***

Το IBSS χαρακτηρίζεται από έντονη συμμετοχική εκπαιδευτική διαδικασία. Το πρόγραμμά του περιλαμβάνει πολλές ομαδικές εργασίες, ασκήσεις και προσομοιώσεις, που στοχεύουν στην πρακτική εμπέδωση των εισηγήσεων.

Μολονότι την πλήρη ευθύνη για τη διοργάνωση του IBSS κάθε χρόνο αναλαμβάνουν οι εθνικές ενώσεις τραπεζών, τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα αξιολογούνται από το **MOO – *Meeting of Officers*** – δηλαδή το Συμβούλιο των Γενικών Γραμματέων των τραπεζικών ενώσεων της Ευρωπαϊκής Ενωσης, των ΗΠΑ, του Καναδά, της Αυστραλίας και της Ιαπωνίας.

Με τη λήξη του IBSS τα μέλη του MOO αξιολογούν το όλο εγχείρημα ως προς την εκπαιδευτική και οργανωτική του αποτελεσματικότητα.

Η συμμετοχή στο δεκαήμερο πρόγραμμα εξειδικευμένης θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης ολοκληρώνεται με την απονομή του ***IBSS certificate*** που παρέχει ουσιαστική πιστοποίηση των γνώσεων που αποκτήθηκαν.

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΤΣΑΤΗΡΗ
Νομικού Συμβούλου-Διευθυντή
Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών

I. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη – Εννοιολογικές προσεγγίσεις

Η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης-ΕΚΕ (Corporate Social Responsibility - CSR) άρχισε να εμφανίζεται πριν από μια δεκαετία, όταν εκφράστηκε η ανάγκη για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και πρωτοδημιουργήθηκαν σχετικά ευρωπαϊκά δίκτυα επιχειρήσεων. Εντονότερα ωστόσο εμφανίστηκε το 2000 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας, όπου δόθηκε έμφαση στη δια βίου μάθηση, την οργάνωση της εργασίας, τις ίσες ευκαιρίες, την κοινωνική ένταξη και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ο ρόλος της ΕΚΕ τονίστηκε και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης.

Σε κοινοτικό επίπεδο αναφορικά με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει δημοσιεύσει ήδη από τον Ιούλιο του 2001 Πράσινο Βιβλίο για την "Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη" (COM (2001) 366 τελικό). Στόχος του ήταν να ξεκινήσει δημόσια συζήτηση σχετικά με την έννοια της ΕΚΕ. Οπως ορίζεται στο Πράσινο Βιβλίο, σύμφωνα με την ΕΚΕ *"οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη τους"*. Ενα χρόνο αργότερα (τον Ιούλιο 2002) η Επιτροπή εξέδωσε Ανακοίνωση σχετικά με την "Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: μια συνεισφορά των επιχειρήσεων στη βιώσιμη ανάπτυξη" (COM (2002) 347 τελικό), με την οποία παρουσιάστηκε η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ενωσης για την προώθηση της ΕΚΕ. Η Ανακοίνωση αυτή διατύπωσε παρόμοιο ορισμό της ΕΚΕ και συγκεκριμένα ότι είναι η έννοια, σύμφωνα με την οποία *"οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στη συνεργασία τους με τα ενδιαφερόμενα μέρη τους"*.

Η Ανακοίνωση επικεντρώθηκε στις ακόλουθες στρατηγικές:

(α) να βελτιωθούν οι γνώσεις σχετικά με την ΕΚΕ και να διευκολυνθεί η ανταλλαγή εμπειριών και ορθής πρακτικής (ανάμεσα στα κράτη-μέλη, στις επιχειρήσεις και την κοινωνία, στις επιχειρήσεις μεταξύ τους),

(β) να προωθηθεί η σύγκλιση και διαφάνεια των πρακτικών και εργαλείων της ΕΚΕ (κώδικες δεοντολογίας, πρότυπα διαχείρισης, υποβολή εκθέσεων, κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις),

(γ) να δρομολογηθούν πολυμερή φόρουμ της ΕΕ για την ΕΚΕ,

(δ) να ενσωματωθεί η ΕΚΕ στις πολιτικές της ΕΕ (πολιτική για την απασχόληση, επιχειρηματική και περιβαλλοντική πολιτική, πολιτική για τους καταναλωτές κ.λπ.).

Ωστόσο, παρά τις επιμέρους εννοιολογικές προσεγγίσεις της ΕΚΕ, είναι κοινώς αναγνωρισμένα και αποδεκτά τα ακόλουθα *κύρια χαρακτηριστικά της γνωρίσματα*:

- έχει έντονα *εθελοντικό χαρακτήρα,* με την έννοια ότι οι επιχειρήσεις συμπεριφέρονται σύμφωνα με τις αρχές της ΕΚΕ, ξεπερνώντας τις νομικές υποχρεώσεις τους και αποβλέποντας στο μακροπρόθεσμο συμφέρον τους,
- έχει στενή σχέση με την έννοια της *βιώσιμης ανάπτυξης,* δηλαδή οι επιχειρήσεις πρέπει να ενσωματώνουν στη δραστηριότητά τους τον κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο, και
- αναφέρεται στον *τρόπο διαχείρισης* των επιχειρήσεων, χωρίς να αποτελεί πρόσθετη κύρια δραστηριότητά τους.

Με την έννοια αυτή στόχος των επιχειρήσεων δεν πρέπει να είναι μόνο η μεγιστοποίηση του βραχυπρόθεσμου κέρδους, αλλά και η επένδυση σε αγαθά και υπηρεσίες που απαιτεί η κοινωνία, δηλαδή η ανάπτυξη κοινωνικά υπεύθυνων πρωτοβουλιών, έτσι ώστε αφενός να δημιουργούνται κέρδη για τους ιδιοκτήτες και μετόχους τους και αφετέρου ευημερία για την κοινωνία.

Η ΕΚΕ αποτελεί μια μορφή σύγχρονης διακυβέρνησης, η οποία υπαγορεύτηκε από το πρόσφατο περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης, της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της ανάγκης για διαφάνεια και πληροφόρηση.

Ωστόσο, από την εμπειρία που έχει αποκτηθεί μέχρι σήμερα και τις σχετικές μελέτες έχει καταστεί σαφές ότι, για να τύχουν πραγματικής και αποτελεσματικής εφαρμογής οι αρχές και οι στόχοι της ΕΚΕ, είναι σκόπιμο να επιτευχθούν – μεταξύ άλλων – και *οι ακόλουθες δράσεις*:

- Να γίνεται *κοινωνικά υπεύθυνη κατανάλωση.* Αυτό σημαίνει ότι δεν αρκεί μόνο η ανάπτυξη συνείδησης Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, αλλά απαιτείται και ανάπτυξη κοινωνικά υπεύθυνης συμπεριφοράς των ίδιων των καταναλωτών.
- Να γίνει κατανοητό ότι η προσέγγιση της ΕΚΕ σε επίπεδο εφαρμοστέων μέτρων και πολιτικών πρέπει να *εξειδικεύεται ανά τομέα και ανά επιχείρηση*.
- Να επεκταθεί η δημιουργία και χρήση από τους οργανισμούς αξιολόγησης φερεγγυότητας *δεικτών αξιολόγησης των κοινωνικών επιδόσεων* των επιχειρήσεων που διαπραγματεύονται σε χρηματιστηριακή αγορά, σε συνδυασμό με την προώθηση κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων.
- Να προωθηθούν και από τις δημόσιες αρχές κοινωνικά και περιβαλλοντικά *υπεύθυνες πρακτικές* των επιχειρήσεων.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η ΕΚΕ έχει διττή διάσταση:

- *εσωτερική,* που εκδηλώνεται δηλαδή στην εσωτερική οργάνωση, διάρθρωση και λειτουργία των επιχειρήσεων, και
- *εξωτερική,* που εκδηλώνεται στην ίδια την κοινωνία.

Σε κάθε περίπτωση οι δύο ανωτέρω παράμετροι προϋποθέτουν την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας, γεγονός που δεν είναι αυτονόητο για όλους τους κλάδους. Η μη ύπαρξη της προϋπόθεσης αυτής μπορεί να οριστεί ως "αρνητική ΕΚΕ" και η κάλυψη του κενού αυτού αποτελεί το ουσιαστικό βήμα για τη χάραξη μιας θετικής πολιτικής στο πλαίσιο της ΕΚΕ.

II. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και τράπεζες

Η δράση των τραπεζών, που συνιστούν έναν από τους βασικότερους παράγοντες ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας, στο επίπεδο της ΕΚΕ κινείται σε δύο άξονες:

(i) Στην εφαρμογή της ισχύουσας κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας αναφορικά με τις εργασιακές σχέσεις, την κοινωνική ασφάλιση (υγιεινή και ασφάλεια, προστασία και άσκηση των συμμετοχικών δικαιωμάτων των εργαζομένων κ.λπ.) και τις εν γένει τραπεζικές εργασίες. Με την έννοια αυτή οι ελληνικές τράπεζες καλύ-

πτουν πλήρως την παραπάνω προϋπόθεση μη ύπαρξης αρνητικής ΕΚΕ, λαμβανομένης υπόψη της υπογραφής για περισσότερα από 25 χρόνια Κλαδικών Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, που θέτουν νομικό πλαίσιο ευνοϊκότερο από το ισχύον σε άλλους κλάδους, ενσωματώνοντας θέματα, που προωθεί η ΕΚΕ στα κείμενα των ΣΣΕ, τα οποία έχουν ισχύ νόμου.

(ii) Στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών σε εθελοντική βάση με έντονα κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική διάσταση.

Α. Πρωτοβουλιακές δράσεις ως προς την εσωτερική οργάνωση και λειτουργία των τραπεζών:

Οι δράσεις αυτές λαμβάνουν, στην πλειονότητα του τραπεζικού συστήματος, κυρίως τη μορφή παροχών απευθείας προς το προσωπικό και τα μέλη των οικογενειών τους.

Συγκεκριμένα έχουν συναφθεί ομαδικά προγράμματα ασφάλισης του προσωπικού, χορηγούνται δάνεια με προνομιακούς όρους με στόχο την εξασφάλιση επαρκούς στέγασης της οικογένειας, καθώς επίσης χορηγούνται επιδόματα για βρεφονηπιακούς σταθμούς στο πλαίσιο της παιδικής μέριμνας. Επιπλέον γίνονται ειδικές δαπάνες για παιδικές κατασκηνώσεις, ενώ στο ευρύτερο πλαίσιο της προστασίας της υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων λειτουργούν κέντρα αιμοδοσίας και προγραμματίζονται σε τακτική βάση ιατρικές επισκέψεις για τους εργαζομένους.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προώθηση και καλλιέργεια των καλλιτεχνικών, πνευματικών και πολιτιστικών ενδιαφερόντων των εργαζομένων και των μελών της οικογένειάς τους και για το λόγο αυτό χορηγούνται ειδικές άδειες στο προσωπικό για αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, γίνονται προσφορές για την παρακολούθηση καλλιτεχνικών θεαμάτων και των εξελίξεων σε θέματα τέχνης, παιδείας και πολιτιστικής κληρονομιάς, ενώ σημαντική στο πλαίσιο αυτό είναι και η επιβράβευση αριστούχων μαθητών σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

Λαμβάνοντας επίσης υπόψη ότι οι τράπεζες λειτουργούν σε έντονα ανθρωποκεντρική βάση, πρέπει να σημειωθεί και η στελέχωση των μονάδων τους με βάση την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία των κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων, όπως των ατόμων με ειδικές ανάγκες, των πολυτέκνων κ.λπ.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον επιδεικνύεται και στην επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού τους, προκειμένου να ανταποκρίνεται στις νέες απαιτήσεις και προκλήσεις της τραπεζικής αγοράς. Στο πλαίσιο αυτό λειτουργούν Ινστιτούτα Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης του προσωπικού και υλοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα εθνικά και κοινοτικά, με στόχο την προσωπική ανάπτυξη και τη δια βίου εκπαίδευσή του. Η εκπαίδευση στον τραπεζικό κλάδο πραγματοποιείται σε διατραπεζικό επίπεδο από το Εκπαιδευτικό Τραπεζικό Ινστιτούτο της Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών και σε επιχειρησιακό επίπεδο από τα εκπαιδευτικά κέντρα των κατ' ιδίαν τραπεζών. Επίσης, στο πλαίσιο της εκπαίδευσης δραστηριοποιείται έντονα και το Ινστιτούτο Εργασίας της ΟΤΟΕ.

Τέλος πρέπει να σημειωθεί το ενδιαφέρον των τραπεζών ως προς την πελατεία τους, στην οποία άλλωστε επενδύουν. Συγκεκριμένα διεξάγουν έρευνες για τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών τους και τη διαπίστωση της σωστής εξυπηρέτησης των πελατών τους, ενώ δημιουργούν μονάδες ανάπτυξης σχέσεων με πελάτες για τη διαχείριση, μεταξύ άλλων, των παραπόνων των πελατών τους.

Στο πλαίσιο αυτό στον τραπεζικό κλάδο λειτουργεί ο θεσμός του Τραπεζικού Μεσολαβητή, ο οποίος γίνεται ολοένα και ευρύτερα γνωστός. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από την τελευταία Εκθεση Πεπραγμένων του (2002), ο αριθμός των υποθέσεων με τις οποίες ασχολήθηκε ο Τραπεζικός Μεσολαβητής ανήλθε σε 5.085 τηλεφωνικές κλήσεις και 741 γραπτές αιτήσεις, που αφορούν το μεγαλύτερο μέρος των τραπεζικών εργασιών. Σε κάθε περίπτωση

το Γραφείο του Τραπεζικού Μεσολαβητή θεωρείται από όλους τους stakeholders απόλυτα επιτυχημένος θεσμός.

Β. Πρωτοβουλιακές δράσεις προς το κοινωνικό σύνολο:

Εντονη εμφανίζεται η δράση των τραπεζών και ως προς αυτόν τον άξονα, με ποικίλες δραστηριότητες και πρωτοβουλίες. Από τα διαθέσιμα στοιχεία αξίζει να αναφερθούν οι ακόλουθες:

Η παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε άτομα με ειδικές ανάγκες και η συμμετοχή για το σκοπό αυτό σε ειδικά κοινοτικά προγράμματα, η χορήγηση δωρεών σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, η συμμετοχή σε φιλανθρωπικές εκδηλώσεις και η γενικότερη συμβολή στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή της χώρας.

Λόγω της ιδιαίτερης ευαισθησίας τους σε θέματα πολιτιστικού ενδιαφέροντος, σημειώνεται η ίδρυση πολιτιστικών ιδρυμάτων (με ειδικές συλλογές έργων τέχνης, εκδοτική δραστηριότητα κ.λπ.), καθώς και η δημιουργία ή/και συμμετοχή σε προγράμματα για την ενίσχυση της ελληνικής γλώσσας.

Στον εκπαιδευτικό τομέα έντονη εμφανίζεται η δράση των τραπεζών με τη διαμόρφωση προγραμμάτων υποτροφιών για μεταπτυχιακά προγράμματα και την ενίσχυση των σχολείων με εκπαιδευτικό υλικό (π.χ. με ηλεκτρονικούς υπολογιστές).

Αξιοσημείωτο είναι το πνεύμα εθελοντισμού που διακρίνει τις τράπεζες, με κύριες εκδηλώσεις σε θέματα υγείας (συνεργασία με διάφορους φορείς και οργανώσεις, όπως η UNICEF, οι Γιατροί χωρίς Σύνορα, ο Σύλλογος παιδιών με καρκίνο "Ελπίδα" κ.ά.).

Τέλος οι περιβαλλοντικές ευαισθησίες τους διακρίνονται από τη λειτουργία των μονάδων τους με προδιαγραφές μειωμένων ενεργειακών απαιτήσεων, χρήση υλικών φιλικών προς το περιβάλλον, συμμετοχή σε προγράμματα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και ενίσχυση των περιβαλλοντικών οργανώσεων.

III. Επίμετρο

Βέβαιο είναι ότι οι προαναφερθείσες δράσεις των τραπεζών δεν είναι πρόσφατες. Το έντονο ενδιαφέρον τους για τον άνθρωπο, την κοινωνία και το περιβάλλον ήταν έκδηλο και εξακολουθεί αυξανόμενο, με ποικιλόμορφες πρωτοβουλίες που δεν περιορίζονται μόνο σε εθνικό επίπεδο.

Εχει καταστεί σαφές στις διοικήσεις, στους μετόχους και στο προσωπικό των τραπεζών ότι η βιώσιμη ανάπτυξη δεν είναι εφικτή εάν περιορίζεται σε επιχειρησιακό επίπεδο. Για την υγιή και μακροπρόθεσμη ανάπτυξή τους απαιτείται η ενσωμάτωση στη δραστηριότητά τους του οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντίκτυπου αυτής, γεγονός που αποτελεί ήδη στόχο του τραπεζικού συστήματος. Με την έννοια αυτή οι τράπεζες ανακοινώνουν στον ετήσιο απολογισμό τους και σε ειδικό κεφάλαιο τον κοινωνικό απολογισμό του παρελθόντος έτους, πολλές δε τράπεζες δημοσιεύουν ειδικό ετήσιο Τεύχος Κοινωνικού Απολογισμού, ενώ ορισμένες εκδίδουν ειδικό τεύχος αφιερωμένο στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Τραπεζικο Δικαιο
και
Δικαιο Κεφαλαιαγορας

Διεθνεις και Κοινοτικες Εξελιξεις

Επιμελεια:

Χριστινα Λιβαδα
Βασιλης Παναγιωτιδης
Κωνσταντινος Τασακος

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ – Αθήνα 2003

ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Α - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Διεθνες Επιπεδο

ΝΕΟΣ ΓΥΡΟΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Στις 11 Οκτωβρίου 2003, η Επιτροπή της Βασιλείας ξεκίνησε νέο γύρο διαβούλευσης με αντικείμενο τα κατωτέρω θέματα:

- μεταρρύθμιση του πλαισίου των μεθόδων εσωτερικής αξιολόγησης με διακριτή αντιμετώπιση των αναμενόμενων (EL) και των μη αναμενόμενων ζημιών (UL),
- μεταχείριση των ανακυκλούμενων πιστώσεων,
- πλαίσιο μεταχείρισης των τιτλοποιημένων απαιτήσεων, και
- τεχνικές άμβλυνσης κινδύνων.

Σύμφωνα με το 3ο Συμβουλευτικό κείμενο της Επιτροπής της Βασιλείας ο υπολογισμός των κεφαλαιακών υποχρεώσεων βάσει των μεθόδων εσωτερικών αξιολογήσεων πραγματοποιείται τόσο για:

- τις μη αναμενόμενες ζημίες (UL) όσο και για
- τις αναμενόμενες ζημίες (EL).

Σύμφωνα με την επικείμενη τροποποίηση του πλαισίου, οι κεφαλαιακές υποχρεώσεις θα υπολογίζονται αποκλειστικά στη βάση των μη αναμενόμενων ζημιών. Σε περίπτωση που το άθροισμα των γενικών και ειδικών προβλέψεων υπολείπεται των αναμενόμενων ζημιών, η διαφορά (shortfall amounts) θα αφαιρείται σε ποσοστό 50% από τα βασικά και 50% από τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια. Σε περίπτωση που το άθροισμα των γενικών και ειδικών προβλέψεων υπερβαίνει τις αναμενόμενες ζημίες το πλεόνασμα (excess amounts) θα περιλαμβάνεται στα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια μέχρι ύψους 20% των εν λόγω κεφαλαίων.

Στα πλαίσια της επικείμενης αναθεώρησης, η Επιτροπή της Βασιλείας θα επανεξετάσει και την ορθότητα διαβάθμισης των παραμέτρων του Συμφώνου προκειμένου να επιβεβαιωθεί ότι τελούν σε αρμονία με τους διακηρυχθέντες στόχους.

Η διαβούλευση θα ολοκληρωθεί στα τέλη Δεκεμβρίου και το νέο κείμενο θα δημοσιευτεί μέχρι τα μέσα του 2004. Η Επιτροπή της Βασιλείας δεν έχει ακόμα ρητώς αποκλείσει το ενδεχόμενο καθυστέρησης της έναρξης εφαρμογής του νέου Συμφώνου.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έδωσε στη δημοσιότητα με τη σειρά της κείμενο διαβούλευσης για τη μεταχείριση των αναμενόμενων και μη αναμενόμενων ζημιών. Καταρχήν επικροτεί την απόφαση της Επιτροπής της Βασιλείας για τη διακριτή μεταχείριση των αναμενόμενων και μη αναμενόμενων ζημιών, επιφυλάσσεται όμως να τοποθετηθεί ρητά μέχρι την οριστικοποίηση του πλαισίου και την εκτίμηση των συνεπειών του στο δείκτη της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Κοινοτικο Επιπεδο

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΕΛΑΧΙΣΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) εξέδωσε τον Οκτώβριο 2003 τους Κανονισμούς ΕΚΤ/2003/9 και ΕΚΤ/2003/10.

Σκοπός του Κανονισμού ΕΚΤ/2003/9[1] είναι η ενσωμάτωση στο λειτουργικό πλαίσιο του Ευρωσυστήματος των πρόσφατων τροποποιήσεων στην άσκηση της νομισματικής πολιτικής[2]. Επιπροσθέτως, ο Κανονισμός αποβλέπει στην αποσαφήνιση των διαδικασιών για τον υπολογισμό των υποχρεωτικών ελάχιστων αποθεματικών και στη θέσπιση συγκεκριμένων διαδικασιών για την κοινοποίησή τους.

Με τον Κανονισμό ΕΚΤ/2003/10 τροποποιείται ο Κανονισμός ΕΚΤ/2001/13 σχετικά με την ενοποιημένη λογιστική κατάσταση του τομέα των νομισματικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Σκοπός της τροποποίησης είναι η επέκταση των υποχρεώσεων παροχής στοιχείων και στις θέσεις των νομισματικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων προς τις υπό ένταξη χώρες, από την ημερομηνία της προσχώρησής τους (1η Μαΐου 2004).

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας υιοθέτησε την 1η Δεκεμβρίου 2003 την Κατευθυντήρια Γραμμή ΕΚΤ/2003/16, η οποία τροποποιεί την Κατευθυντήρια γραμμή ΕΚΤ/2000/7 σχετικά με τα μέσα και τις διαδικασίες νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος. Οι επικείμενες αλλαγές αφορούν:

- τη χρονική οριοθέτηση της περιόδου τήρησης των υποχρεωτικών ελάχιστων αποθεματικών,
- τις μεταβολές των επιτοκίων των παγίων διευκολύνσεων, που θα τίθενται, κατά κανόνα, σε εφαρμογή την πρώτη ημέρα της νέας περιόδου τήρησης,
- τη σύντμηση της διάρκειας των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης (ΠΚΑ) από δύο εβδομάδες σε μία,
- την ημερομηνία εκτέλεσης των πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης, και
- το πλαίσιο ελέγχου κινδύνων για τα περιουσιακά στοιχεία που γίνονται αποδεκτά για τις πιστοδοτικές πράξεις του Ευρωσυστήματος.

ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ LAMFALUSSY ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ, ΤΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥΣ ΟΜΙΛΟΥΣ ΕΤΕΡΟΓΕΝΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το Νοέμβριο 2003 ένα πακέτο επτά μέτρων – εκ των οποίων μια πρόταση Οδηγίας και έξι Αποφάσεις[3] – με στόχο την επέκταση της διαδικασίας Lamfalussy, που εφαρμόζεται ήδη στον τομέα των κεφαλαιαγορών, στον τραπεζικό και τον ασφαλιστικό τομέα.

Τα προτεινόμενα από την Επιτροπή μέτρα, αναμένεται, εφόσον τεθούν σε εφαρμογή, να συμβάλουν στην ενίσχυση

---

(1) Με τον Κανονισμό ΕΚΤ/2003/9 αντικαθίσταται ο Κανονισμός ΕΚΤ/1998/15 σχετικά με την εφαρμογή υποχρεωτικών ελάχιστων αποθεματικών.

(2) *Βλέπε* Δελτίο Τύπου της ΕΚΤ της 23ης Ιανουαρίου 2003 "Λήψη μέτρων με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του λειτουργικού πλαισίου για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής".

(3) Τα εν λόγω κείμενα είναι διαθέσιμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση:
http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/finances/cross-sector/index.htm#committee

της αποτελεσματικότητας της συνεργασίας μεταξύ των εποπτικών αρχών, καθώς και στην ταχύτερη και ορθότερη υιοθέτηση των μέτρων του Προγράμματος δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, μέχρι το τέλος του 2005.
Σε κείμενο εργασίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τους οίκους διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας με εισηγητή τον κ. Κατηφόρη, το οποίο συζητήθηκε προσφάτως στο ευρωκοινοβούλιο, παρουσιάζονται εκτενώς καίρια ζητήματα αναφορικά με το καθεστώς που διέπει τους εν λόγω οίκους. Μεταξύ άλλων, επισημαίνεται η κυριαρχία των αγγλοσαξονικών επιχειρήσεων στη σχετική αγορά και η ολιγοπωλιακή δομή της, καθώς επίσης και η απουσία ειδικού θεσμικού πλαισίου σε κοινοτικό επίπεδο, γεγονός το οποίο δεν δικαιολογείται, δεδομένης της αυξανόμενης σημασίας των αξιολογήσεων πιστοληπτικής ικανότητας. Υπογραμμίζονται επίσης, τα θέματα σύγκρουσης συμφερόντων ανάμεσα στη δραστηριότητα αξιολόγησης και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών που πραγματοποιούν οι εν λόγω οργανισμοί και οι μακροοικονομικές επιπτώσεις (ενίσχυση διακυμάνσεων οικονομικού κύκλου) των αξιολογήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζεται η ανάγκη δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού οίκου διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας και επισημαίνεται η ανάγκη υιοθέτησης της αρχής της υποχρέωσης λογοδοσίας για τους εν λόγω οίκους.

Β - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑΓΟΡΩΝ

Κοινοτικο Επιπεδο

ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΕΧΟΥΝ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ (MARKET ABUSE)

Στις 22 Δεκεμβρίου 2003 δημοσιεύτηκαν δύο Οδηγίες και ένας Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με τα οποία καθορίζονται, σύμφωνα με τη διαδικασία Lamfalussy, τα τεχνικά μέτρα εφαρμογής ορισμένων εκ των διατάξεων της Οδηγίας 2003/6/ΕΚ για τις πράξεις προσώπων που κατέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες και τις πράξεις χειραγώγησης της αγοράς.
Ειδικότερα, στην *Οδηγία 2003/124/ΕΚ*[4], περιέχονται, μεταξύ άλλων, η συγκεκριμενοποίηση του ορισμού των εμπιστευτικών πληροφοριών, τα μέσα και οι χρονικοί περιορισμοί για την ταχεία και άμεση δημοσιοποίησή τους στο επενδυτικό κοινό, ενδεικτική απαρίθμηση καταστάσεων εννόμων συμφερόντων του εκδότη, που ενδέχεται να δικαιολογούν την αναβολή εκ μέρους του της δημοσιοποίησης των εμπιστευτικών πληροφοριών που κατέχει, καθώς επίσης και τα μέτρα που θα πρέπει να λαμβάνει ο εκδότης για τον έλεγχο της πρόσβασης

[4] Ε.Ε. L 339/24.12.2003.

στις πληροφορίες αυτές και τη διασφάλιση του εμπιστευτικού χαρακτήρα τους[5]. Σε σχέση με τις πράξεις χειραγώγησης της αγοράς, περιέχονται, μη εξαντλητικά, οι ενδείξεις που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τις αρμόδιες αρχές και τους συμμετέχοντες στην αγορά όταν εξετάζουν συναλλαγές ή εντολές διενέργειας συναλλαγών, προκειμένου να κρίνουν εάν συνιστούν πράξεις χειραγώγησης.

Με την *Οδηγία 2003/125/ΕΚ*[6] της Επιτροπής καθορίζονται τα μέτρα εφαρμογής της Οδηγίας 2003/6/ΕΚ όσον αφορά τη θεμιτή παρουσίαση των επενδυτικών συστάσεων και τη γνωστοποίηση των συγκρούσεων συμφερόντων. Για το σκοπό αυτό, προβλέπεται καταρχήν η λήψη μέτρων από τα κράτη-μέλη, προκειμένου να διασφαλίζεται η γνωστοποίηση της ταυτότητας του προσώπου που ευθύνεται για την παραγωγή επενδυτικών συστάσεων[7]. Περαιτέρω προβλέπονται οι υποχρεώσεις, στις οποίες υπόκεινται οι υπεύθυνοι για την παραγωγή συστάσεων[8], καθώς επίσης και οι πληροφορίες που θα πρέπει να γνωστοποιούνται σε σχέση με το εάν τα υπεύθυνα πρόσωπα έχουν σημαντικό χρηματοοικονομικό συμφέρον σε ένα ή περισσότερα από τα χρηματοπιστωτικά μέσα που αποτελούν αντικείμενο της σύστασης ή υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων που σχετίζεται με τον εκδότη που αφορά η σύσταση.

Τέλος, με τον *Κανονισμό 2273/2003* της Επιτροπής[9] καθορίζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται προκειμένου τα προγράμματα επαναγοράς και οι πράξεις σταθεροποίησης χρηματοπιστωτικών μέσων να τύχουν της απαλλαγής των απαγορεύσεων της Οδηγίας 2003/6/ΕΚ. Ειδικότερα, προβλέπονται ρυθμίσεις αναφορικά με τις προϋποθέσεις εξαίρεσης των προγραμμάτων επαναγοράς, οι όροι εφαρμογής και δημοσιοποίησής τους και οι περιορισμοί στους οποίους υπόκειται ο εκδότης κατά τη συμμετοχή του σε πρόγραμμα επαναγοράς, προκειμένου να τύχει της απαλλαγής. Σε ό,τι αφορά τις πράξεις σταθεροποίησης χρηματοπιστωτικών μέσων, προβλέπονται, ενδεικτικά, οι όροι για τη διενέργεια πράξεων σταθεροποίησης, οι χρονικοί περιορισμοί σχετικά με τη διάρκειά τους και οι όροι δημοσιοποίησής τους.

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Στις 31 Δεκεμβρίου 2003 δημοσιεύτηκε η Οδηγία 2003/71/ΕΚ σχετικά με το ενημερωτικό δελτίο που πρέπει να δημοσιεύεται κατά τη δημόσια προσφορά κινητών αξιών ή την εισαγωγή τους προς διαπραγμάτευση και την τροποποίηση της Οδηγίας 2001/34/ΕΚ[10]. Κύριος στόχος της Οδηγίας είναι η εναρμόνιση των απαιτήσεων κατάρτισης, έγκρισης και διανομής του ενημερωτικού δελτίου.

Για το σκοπό αυτό, καθιερώνεται καταρχήν γενική υποχρέωση δημοσίευσης ενημερωτικού δελτίου κατά τη δημόσια προσφορά κινητών αξιών εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται ρητά στην Οδηγία[11], ενώ ρυθμίζονται λεπτομερώς θέματα κατάρτισης του ενημερωτικού δελτίου. Λαμβανομένου υπόψη του καθοριστικής σημασίας ρόλου της πληροφόρησης του επενδυτή, εισάγεται η υποχρέωση να περιλαμβάνεται στο ενημερωτικό δελτίο περιληπτικό σημείωμα, διατυπωμένο σε μη τεχνική γλώσσα. Το περιληπτικό σημείωμα θα συντάσσεται στη γλώσσα, στην οποία συντάχθηκε αρχικά το ενημερωτικό δελτίο και θα πρέπει να καθίσταται σαφές στον επενδυτή ότι πρόκειται για απλή περίληψη του ενημερωτικού δελτίου και ότι προκειμένου να λάβει οποιαδήποτε επενδυτική απόφαση, θα πρέπει να εξετάζει το ενημερωτικό δελτίο στο σύνολό του. Σε ό,τι αφορά την παρουσίαση του ενημερωτικού δελτίου, προβλέπεται στην Οδηγία η δυνατότητα κατάρτισης υπό

---

[5] Αρθρα 1-3 Οδηγίας 2003/124/ΕΚ.

[6] Ε.Ε. L 339/24.12.2003.

[7] Αρθρο 2 Οδηγίας 2003/125/ΕΚ.

[8] Αρθρα 3-4 Οδηγίας 2003/125/ΕΚ.

[9] Ε.Ε. L 336/23.12.2003.

[10] Ε.Ε. L 345/31.12.2003.

[11] Αρθρα 3-4 Οδηγίας 2003/71/ΕΚ.

μορφή χωριστών εγγράφων. Στην περίπτωση αυτή, το ενημερωτικό δελτίο θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα έγγραφο αναφοράς (πληροφορίες που αφορούν τον εκδότη), ένα σημείωμα εκδιδόμενου τίτλου (πληροφορίες για τις κινητές αξίες) και ένα περιληπτικό σημείωμα[12].

Περαιτέρω, ρυθμίζεται η διαδικασία έγκρισης και δημοσίευσης του ενημερωτικού δελτίου. Ειδικότερα προβλέπεται ότι η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους καταγωγής κοινοποιεί την απόφασή της σχετικά με την έγκριση του ενημερωτικού δελτίου εντός δέκα εργάσιμων ημερών από την υποβολή του σχεδίου ενημερωτικού δελτίου, προθεσμία, η οποία υπολογίζεται από τη χρονική στιγμή που τα υποβληθέντα έγγραφα είναι πλήρη. Η αρμόδια αρχή θα πρέπει να απευθύνει κοινοποίηση στον εκδότη εάν τα έγγραφα έχουν ελλείψεις εντός δέκα εργάσιμων ημερών από την υποβολή αίτησης.

Γ - ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ – ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ – ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Κοινοτικο Επιπεδο

ΝΕΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΣΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Τον Δεκέμβριο 2003 δημοσιεύτηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανακοίνωση σχετικά με ένα νέο νομοθετικό πλαίσιο για τις πληρωμές στην εσωτερική αγορά[13]. Επί της εν λόγω Ανακοίνωσης, η οποία αποτελεί συνέχεια προηγούμενου κειμένου εργασίας της Επιτροπής[14], ξεκίνησε διαδικασία διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς.

Στην Ανακοίνωση, στην οποία έχουν συμπεριληφθεί πολλές από τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν οι επαγγελματίες του χρηματοπιστωτικού κλάδου κατά τη διάρκεια του πρώτου γύρου διαβούλευσης, οι θεματικές που αφορούν τις πληρωμές στην εσωτερική αγορά ταξινομούνται σε εικοσιένα ειδικότερα παραρτήματα.

Οι προτάσεις της Επιτροπής θα αποκρυσταλλωθούν μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαβούλευσης σε προτάσεις Οδηγιών, Κανονισμών ή Αποφάσεων, διαμορφώνοντας το πλαίσιο, το οποίο θα διέπει τα συστήματα και μέσα πληρωμών την προσεχή δεκαετία. Στο πλαίσιο αυτό, η κινητοποίηση των ευρωπαϊκών τραπεζών μέσω των φορέων εκπροσώπησής τους, όπως το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών, η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία και οι εθνικές ενώσεις τραπεζών, είναι ιδιαίτερα έντονη, προκειμένου να υπάρξει ο κατάλληλος συντονισμός και ομοιόμορφη τοποθέτηση επί των συγκεκριμένων ζητημάτων που αναπτύσσονται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής.

---

[12] Πρβλ. επίσης παραρτήματα I-IV Οδηγίας 2003/71/ΕΚ.

[13] COM (2003) 718 τελικό, 2.12.2003.

[14] Κείμενο εργασία της Επιτροπής “A possible legal framework for the single payment area in the internal market” 2002.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε στις 21.11.2003 την πρώτη της έκθεση αναφορικά με τη μεταφορά και εφαρμογή της Οδηγίας 2000/31/ΕΚ για το ηλεκτρονικό εμπόριο από τα κράτη-μέλη και την επίδρασή της στην οικονομία της εσωτερικής αγοράς.

Οπως προκύπτει από την έκθεση της Επιτροπής, η μεταφορά της Οδηγίας στα κράτη-μέλη έγινε με αρκετή καθυστέρηση, γεγονός το οποίο αποδίδεται ιδίως στον οριζόντιο χαρακτήρα της. Ειδικότερα, μέχρι την έκδοση της εν λόγω έκθεσης, η Οδηγία είχε ενσωματωθεί σε δώδεκα κράτη-μέλη[15], ενώ τρία ακόμη βρίσκονταν στο τελικό στάδιο ενσωμάτωσης[16].

Οι κύριοι στόχοι της Οδηγίας, δηλαδή η διαμόρφωση κοινού θεσμικού πλαισίου για τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας στην εσωτερική αγορά και ο εκσυγχρονισμός των εθνικών νομοθεσιών, κρίνεται, σύμφωνα με τα πορίσματα της έκθεσης, ότι επιτεύχθηκαν. Τα επόμενα βήματα που θα πρέπει να γίνουν σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι τα εξής:

- Συλλογή πληροφοριών όσον αφορά την εφαρμογή στην πράξη του νέου θεσμικού πλαισίου της εσωτερικής αγοράς στον τομέα των παρεχομένων υπηρεσιών ηλεκτρονικού εμπορίου. Για το σκοπό αυτόν, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη αναπτύξει διαδικασίες ανοικτής διαβούλευσης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς της αγοράς.
- Συστηματική παρακολούθηση και ανάλυση των εξελίξεων της αγοράς ηλεκτρονικού εμπορίου για τον έγκαιρο εντοπισμό των προσαρμογών που θα πρέπει τυχόν να γίνουν. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι άμεση τροποποίηση των διατάξεων της Οδηγίας 2000/31/ΕΚ θεωρείται από την Επιτροπή πρόωρη.
- Εγκαιρη και ολοκληρωμένη ενσωμάτωση και εφαρμογή των διατάξεων της Οδηγίας στις υπό ένταξη χώρες.

Δ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Κοινοτικο Επιπεδο

ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΣΕ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Η Επιτροπή Νομικών Θεμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (EP Legal Committee) αποφάσισε τελικά τη μη υποβολή πρότασης για απόσυρση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της πρότασης Οδηγίας για την παροχή πιστώσεων σε καταναλωτές. Θα προτείνει ωστόσο, εκτεταμένες τροποποιήσεις επί του κειμένου της Οδηγίας. Σε συνέχεια των εξελίξεων αυτών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε στις 5 Νοεμβρίου 2003 δελτίο τύπου δέκα σημείων, με το οποίο απαντά στις αντιδράσεις και την επιχειρηματολογία των επαγγελματιών και του Rapporteur στο Κοινοβούλιο επί της πρότασης Οδηγίας.

---

[15] Μεταξύ αυτών και η χώρα μας, στην οποία η Οδηγία 2000/31/ΕΚ ενσωματώθηκε με το Π.Δ. 131/2003, ΦΕΚ Α 116/16.5.2003.

[16] Πρόκειται για τη Γαλλία, την Ολλανδία και την Πορτογαλία.

ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΑΘΕΜΙΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Στις 10 Νοεμβρίου 2003 έλαβε χώρα το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας, στο οποίο συζητήθηκε για πρώτη φορά η πρόταση Οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Η γενική αντίδραση στην Οδηγία ήταν θετική. Τα θέματα που συζητήθηκαν ήταν ιδίως, η επέκταση του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας – η οποία επί του παρόντος αφορά τις σχέσεις μεταξύ επαγγελματιών και καταναλωτών – και στις σχέσεις μεταξύ επαγγελματιών, η εισαγωγή της αρχής της πλήρους εναρμόνισης και η ενδεχόμενη ανάγκη συγκεκριμενοποίησης κάποιων βασικών ορισμών, όπως του μέσου καταναλωτή και της επαγγελματικής επιμέλειας.

Ε - ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κοινοτικο Επιπεδο

ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΣΕ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΙΤΛΩΝ

Στις 13 Δεκεμβρίου 2002 συνήφθη η Σύμβαση της Χάγης για το εφαρμοστέο δίκαιο σε ορισμένα δικαιώματα επί τίτλων που έχουν στην κατοχή τους διαμεσολαβητές (θεματοφύλακες) με στόχο τη διαμόρφωση, σε παγκόσμια κλίμακα, συνθηκών ασφάλειας δικαίου στην περίπτωση διασυνοριακών συναλλαγών επί τίτλων[17].
Ενα χρόνο μετά, το Δεκέμβριο του 2003, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή η οποία συμμετείχε για λογαριασμό της Κοινότητας, στις διαπραγματεύσεις για την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης Σύμβασης, δημοσίευσε πρόταση Απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την υπογραφή της Σύμβασης της Χάγης. Με την Απόφαση αυτή καλείται το Συμβούλιο να εξουσιοδοτήσει τον πρόεδρό του να ορίσει το πρόσωπο ή τα πρόσωπα που εξουσιοδοτούνται να υπογράψουν, έναντι της Κοινότητας τη συγκεκριμένη Σύμβαση[18].
Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης της Χάγης για τα δικαιώματα επί τίτλων ως ένα ακόμα μέτρο για την εκπλήρωση των στόχων του Προγράμματος δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και, κατά συνέπεια, η σύναψή της θα πρέπει να υπαχθεί στο ίδιο χρονοδιάγραμμα με αυτό.
Τέλος, εκφράζεται η βούληση, αμέσως μετά την υπογραφή της Σύμβασης, να υποβληθούν από την Επιτροπή προτάσεις για την τροποποίηση των Οδηγιών 2002/47/ΕΚ σχετικά με τις συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας και 1998/26/ΕΚ για το αμετάκλητο του διακανονισμού, προκειμένου να εναρμονιστεί το περιεχόμενό τους με τη Σύμβαση της Χάγης ως προς τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου.

---

[17] Η Συνδιάσκεψη της Χάγης (Hague Conference) είναι ένας παγκόσμιος διακυβερνητικός οργανισμός που στοχεύει στην προοδευτική ενοποίηση των κανόνων του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

[18] COM (2003) 783 τελικό, 15.12.2003. Η Σύμβαση ανήκει στην κατηγορία των συμβάσεων "μικτού τύπου", δηλαδή εκείνων, στις οποίες τόσο η Κοινότητα όσο και τα κράτη-μέλη αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη.

ΣΤ - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κοινοτικο Επιπεδο

ΜΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΧΩΡΙΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ

Τον Νοέμβριο 2003, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε Ανακοίνωση με τίτλο "Μια εσωτερική αγορά χωρίς φορολογικά εμπόδια των επιχειρήσεων - επιτεύγματα, τρέχουσες πρωτοβουλίες και εναπομείναντα προβλήματα"[19]. Στην Ανακοίνωση αυτή επιχειρείται η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της στρατηγικής της Επιτροπής στο φορολογικό τομέα, όπως αυτή διαμορφώθηκε σε προηγούμενη Ανακοίνωσή της του Οκτωβρίου του 2001[20], καθώς και η εξέταση της μελλοντικής εφαρμογής των στόχων που αποτυπώνονται.
Βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την τελευταία Ανακοίνωση της Επιτροπής είναι τα εξής:

- Η στρατηγική δύο επιπέδων για τη φορολογία επιχειρήσεων παραμένει η καλύτερη δυνατή προσέγγιση για την αντιμετώπιση των φορολογικών προβλημάτων της εσωτερικής αγοράς. Σε ένα πρώτο επίπεδο επιδιώκεται η αντιμετώπιση των φορολογικών αδυναμιών και εμποδίων στις διαμεθοριακές οικονομικές δραστηριότητες στην εσωτερική αγορά, ενώ σε ένα δεύτερο επίπεδο τίθεται ο στόχος υλοποίησης μιας κοινής ενοποιημένης φορολογικής βάσης για τις οικονομικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ενωση.
- Εχουν δρομολογηθεί συγκεκριμένα μέτρα για την καλύτερη μεσοπρόθεσμη προσέγγιση των φορολογικών προβλημάτων. Πρόκειται για πρωτοβουλίες όσον αφορά τις συμβάσεις διπλής φορολογίας και την αντιστάθμιση ζημιών σε διασυνοριακό επίπεδο, καθώς και της σημασίας που προσδίδει η Επιτροπή στις σχετικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου προκειμένου να μην παρατηρούνται περιπτώσεις άνισων επιπτώσεων. Η πορεία υλοποίησής τους θα εξαρτηθεί ωστόσο από τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα της ΕΕ και ιδίως το Συμβούλιο.
- Η επίτευξη του στόχου της κοινής φορολογικής βάσης, αν και αμφισβητείται από ορισμένα κράτη-μέλη, θεωρείται αναγκαία από την Επιτροπή και θα ήταν καλό να αποφασισθεί με ψηφοφορία σε βάση ειδικής πλειοψηφίας – και όχι ομόφωνα, όπως σήμερα απαιτείται – ειδικά στα πλαίσια της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκή Ενωσης.
- Η ανάγκη επαρκούς πολιτικής υποστήριξης για την ανάπτυξη των τεχνικών εργασιών που αφορούν το μακροπρόθεσμο στόχο κοινής ενοποιημένης φορολογικής βάσης, μπορεί να επιτευχθεί μέσω μηχανισμού ενισχυμένης συνεργασίας[21] μεταξύ μιας υποομάδας κρατών-μελών.

---

[19] COM (2003) 726 τελικό, 24.11.2003.

[20] COM (2001) 582 τελικό, "Προς μια εσωτερική αγορά χωρίς φορολογικά εμπόδια. Στρατηγική για την πρόβλεψη ενοποιημένης φορολογικής βάσης για τις δραστηριότητες των εταιρειών σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ενωσης".

[21] Αρθρα 43-45 της Συνθήκης ΕΕ (Συνθήκη της Νίκαιας) και άρθρα I-43, III-322-329 του σχεδίου Συντάγματος.

ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ζ - ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Κοινοτικο Επιπεδο

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΣΤΑΣΗ VII ΤΗΣ FATF ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ – Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Τον Οκτώβριο του 2001 η FATF εξέδωσε οκτώ ειδικές συστάσεις για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Μία από τις συστάσεις αυτές (SR VII) εισάγει υποχρεώσεις για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα που εμβάζουν χρήματα όσον αφορά τις πληροφορίες για την ταυτότητα του εντολέα που πρέπει να συνοδεύουν τη μεταφορά των χρημάτων (αριθμός λογαριασμού, ονοματεπώνυμο και διεύθυνση).

Τον Φεβρουάριο του 2003 δημοσιεύθηκε ένα ερμηνευτικό σημείωμα για την Ειδική Σύσταση VII, σύμφωνα με το οποίο, όλες οι χώρες έχουν προθεσμία δύο ετών για να θέσουν σε εφαρμογή τη σύσταση.

Στο όγδοο παράρτημα της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με ένα νέο νομοθετικό πλαίσιο για τις πληρωμές στην εσωτερική αγορά[22], γίνεται ειδική παρουσίαση του θέματος και προτείνονται διάφορες δυνατές λύσεις για ενιαία αντιμετώπιση και νομοθετική ενσωμάτωση της συγκεκριμένης υποχρέωσης από τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στην Ευρωπαϊκή Ενωση.

Οι βασικές θέσεις τις οποίες εκφράζει η Επιτροπή για το συγκεκριμένο θέμα συνοψίζονται στα εξής:

- Η ενσωμάτωση της SR VII πρέπει να γίνει με κοινοτική νομοθεσία. Προτείνεται μάλιστα η υιοθέτηση νομοθετικής πράξης άμεσης εφαρμογής, δηλαδή Κανονισμού.
- Ολες οι υπηρεσίες μεταφοράς πίστωσης χρημάτων πρέπει να καλύπτονται από τις σχετικές υποχρεώσεις.
- Το καθεστώς πληροφόρησης που πρέπει να εφαρμόζεται για τις ενδοκοινοτικές πληρωμές πρέπει να είναι αυτό της ελάχιστης πληροφόρησης (αριθμός λογαριασμού εντολέα και μοναδικό αναγνωριστικό στοιχείο εντοπισμού του εντολέα).
- Δεν θα πρέπει να προβλεφθούν απαλλαγές και όρια ποσού για την εφαρμογή των σχετικών υποχρεώσεων.

Σημειώνεται ότι η Διεύθυνση Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών της Τράπεζας της Ελλάδος έχει ήδη, από το καλοκαίρι του 2003, ενσωματώσει στην εσωτερική έννομη τάξη τις υποχρεώσεις πληροφόρησης που επιβάλει η Ειδική Σύσταση VII της FATF, αντιμετωπίζοντας μάλιστα τις πληρωμές προς τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ενωσης ως διασυνοριακές πληρωμές και επιβάλλοντας στα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στη χώρα μας να ακολουθούν το καθεστώς πλήρους πληροφόρησης (έναντι αυτού της ελάχιστης πληροφόρησης που προτείνει η Επιτροπή).

[22] COM (2003) 713 τελικό, 2.12.2003.

Η - ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κοινοτικο Επιπεδο

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε έγγραφο με ερμηνευτικά σχόλια για ορισμένα άρθρα του Κανονισμού 1606/2002 σχετικά με την εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων (ΔΛΠ) και την αλληλεπίδρασή τους με την τέταρτη οδηγία 78/660/ΕΟΚ και την έβδομη οδηγία 83/349/ΕΟΚ, που αφορούν τους λογαριασμούς των εταιρειών.

Στο κείμενο αυτό, το οποίο έχει επικουρικό κυρίως χαρακτήρα, με την έννοια ότι δεν προδικάζεται η ερμηνεία που μπορεί να δώσει για τα συγκεκριμένα ζητήματα το Δικαστήριο, αναλύονται και ερμηνεύονται τα εξής κυρίως θέματα:

- το άρθρο 3 του Κανονισμού 1606/2002 σχετικά με την υιοθέτηση και χρήση των διεθνών λογιστικών προτύπων,
- το άρθρο 4 του Κανονισμού 1606/2002 σχετικά με τους ενοποιημένους λογαριασμούς εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών,
- η εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων πριν από το 2005. Εν προκειμένω, επιβεβαιώνεται η διακριτική ευχέρεια των κρατών-μελών, βάσει της εθνικής τους νομοθεσίας, να επιτρέψουν ή απαιτήσουν από τις εισηγμένες σε χρηματιστήριο εταιρείες να καταρτίσουν τους ενοποιημένους λογαριασμούς τους σύμφωνα με τα ΔΛΠ για χρήση προηγούμενη του 2005,
- η διακριτική ευχέρεια παράτασης εφαρμογής των ΔΛΠ έως το 2007 (άρθρο 9, σημείο β Κανονισμού 1606/2002), η οποία εφαρμόζεται μόνο σε εταιρείες που χρησιμοποιούν διεθνώς αποδεκτά πρότυπα,
- η αλληλεπίδραση μεταξύ του Κανονισμού για τα ΔΛΠ και των βασικών λογιστικών Οδηγιών της ΕΕ,
- οι ετήσιοι και ενοποιημένοι λογαριασμοί μη εισηγμένων εταιρειών,
- οι διατάξεις των λογιστικών Οδηγιών, που εξακολουθούν να εφαρμόζονται στις εταιρείες μετά την έκδοση του Κανονισμού για τα ΔΛΠ, καθώς και
- η επιβολή από τα κράτη-μέλη υποχρεώσεων γνωστοποίησης πέραν των προβλεπόμενων από τα ΔΛΠ.

Μελετες / Εκδοσεις Διεθνων Οργανισμων και Κοινοτικων Οργανων στο Διαδικτυο

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Μανιάτη

Παγκοσμια Τραπεζα
Social assistance in Albania: decentralization and targeted transfers

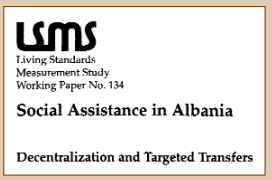

Η Αλβανία παρέχει ένα μικρό ποσοστό κοινωνικής βοήθειας, το οποίο καλύπτει περίπου το 20% του πληθυσμού της, μέσα από ένα σύστημα που επιτρέπει ένα βαθμό κοινοτικής διακριτικής ευχέρειας στον καθορισμό της κατανομής. Η μελέτη αυτή δείχνει ότι, σε σχέση με άλλα προγράμματα που λειτουργούν ως δίχτυ ασφαλείας σε χώρες χαμηλού εισοδήματος, η κοινωνική βοήθεια στην Αλβανία χαρακτηρίζεται από μια αρκετά καλή στόχευση προς τους φτωχούς. Φαίνεται ότι οι διάφορες κοινότητες χρησιμοποιούν τοπικές πληροφορίες. Ωστόσο ένας μεγάλος αριθμός φτωχών αποκλείεται από την κοινωνική βοήθεια. Το σύστημα παρακωλύεται από την απουσία ενός ξεκάθαρου και αντικειμενικού κριτηρίου, που θα προσδιορίζει το μέγεθος των επιδοτήσεων από το κέντρο προς τις κοινότητες, αλλά κι ενός περιορισμένου όγκου πληροφοριών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την εφαρμογή του.

Η μελέτη ξεκινάει με αναφορά σε μερικές έννοιες, οι οποίες είναι χρήσιμες όταν αναλύεται ένα δίχτυ ασφαλείας. Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζεται σε γενικές γραμμές το αλβανικό πρόγραμμα κοινωνικής βοήθειας που χορηγείται από τις τοπικές αρχές, ενώ στην τέταρτη ενότητα εξηγούνται τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στην ανάλυση. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στην πέμπτη ενότητα, σε δύο υποενότητες: η πρώτη πραγματεύεται την αποτελεσματικότητα του εν λόγω προγράμματος ως προς τη στόχευση, ενώ στη δεύτερη αναλύεται η μεταβολή της κατανομής στα νοικοκυριά της Αλβανίας από τότε που αποκεντρώθηκε το κύριο πρόγραμμα κοινωνικής βοήθειας. Στην τελευταία ενότητα παρουσιάζονται πέντε συμπεράσματα πολιτικής, τα οποία εξάγονται από τα παραπάνω αποτελέσματα, καθώς και οι συνέπειές τους για την αποκέντρωση και την εξοικονόμηση πόρων.

Ηλεκτρονικη Διευθυνση:
http://www-wds.worldbank.org
(ενότητα Documents & Reports)

Institute of Business Ethics
Νέα ιστοσελίδα ***Teaching Business Ethics***

Η νέα αυτή ιστοσελίδα είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας του Institute of Business Ethics (ibe) και του European Business Ethics Network-UK. Στόχος της είναι η προώθηση της διδασκαλίας και μελέτης της επιχειρηματικής ηθικής (business ethics) στις σχολές οικονομικών και διοίκησης επιχειρήσεων. Τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί αύξηση των μαθημάτων επιχειρηματικής ηθικής, παράλληλα με ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για τις ηθικές πρακτικές των επιχειρήσεων. Εχει επίσης αυξηθεί ο αριθμός των εκδόσεων (βιβλίων, συγγραμμάτων και περιοδικών) που πραγματεύονται το συγκεκριμένο ζήτημα.

Η ιστοσελίδα απευθύνεται σε ακαδημαϊκούς και φοιτητές που ενδιαφέρονται για τη διδασκαλία και την έρευνα στο πεδίο της επιχειρηματικής ηθικής. Στα βρετανικά πανεπιστήμια το αντικείμενο αυτό διδάσκεται από ακαδημαϊκούς με διάφορες ειδικότητες, άλλοτε προς την κατεύθυνση της διοίκησης επιχειρήσεων και άλλοτε προς την κατεύθυνση της δεοντολογίας και της φιλοσοφίας. Φαίνεται πάντως ότι στις ΗΠΑ η επιχειρηματική ηθική κυριαρχείται από

►

φιλοσόφους, ενώ στο Ην. Βασίλειο επικρατούν οι κοινωνιολόγοι και οι ειδικοί σε επιχειρηματικές – οικονομικές σπουδές. Η συγκεκριμένη ιστοσελίδα ωστόσο έχει σχεδιαστεί με δεδομένο ότι η επιχειρηματική ηθική πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ενιαίο, αν και πολυδιάστατο, πεδίο μελέτης.

Μεταξύ άλλων διδακτικών υλικών, στη νέα ιστοσελίδα του ibe, συμπεριλαμβάνεται μια σειρά από μελέτες περιπτώσεων, οι οποίες καλύπτουν διάφορα επιμέρους ζητήματα επιχειρηματικής ηθικής. Πρόκειται για παρουσιάσεις περιστατικών που συνοδεύονται από προτεινόμενα θέματα για συζήτηση, βιβλιογραφία και προτάσεις για περαιτέρω μελέτη, καθώς και από χρήσιμες σημειώσεις του εκπαιδευτή, που δίνουν απαντήσεις στα θέματα για συζήτηση.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
http://www.ibe.org.uk

ΟΟΣΑ

Babies and bosses: Reconciling work and family life
(τόμος 2)

Το γεφύρωμα απασχόλησης και οικογενειακής ζωής αφορά άμεσα δύο στόχους: τη δυνατότητα τα άτομα να συμμετέχουν πλήρως στην αγορά εργασίας, να παράγουν εισόδημα και να επιδιώκουν την εκπλήρωση στη σημαντικότερη κοινωνική δραστηριότητα της σύγχρονης ζωής, αλλά και να προσφέρουν στα παιδιά τους τη φροντίδα και ανατροφή που χρειάζονται. Επιδιώξεις που δεν είναι απαραίτητο να αλληλοαναιρούνται.

Ωστόσο πολύ συχνά οι γονείς δεν κατορθώνουν να πετύχουν την ισορροπία που θα επιθυμούσαν ανάμεσα στη δουλειά και την οικογένεια. Ως αποτέλεσμα οι (υποψήφιοι) γονείς είτε αναβάλλουν την απόκτηση παιδιών είτε αποκτούν λιγότερα απ' όσα θα ήθελαν είτε δεν αποκτούν κανένα παιδί. Αλλοτε οι γονείς (συνήθως μητέρες) αποσύρονται από την αγορά εργασίας, προσωρινά ή μόνιμα. Μερικές φορές αυτό οφείλεται στην επιθυμία να παράσχουν συνεχή φροντίδα στα παιδιά τους, ανεξάρτητα από τις ευκαιρίες απασχόλησης που υπάρχουν. Σε πολλές περιπτώσεις όμως αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, ενώ θα ήθελαν να εργαστούν ή να εργαστούν για περισσότερες ώρες, δεν το επιτυγχάνουν λόγω περιορισμών στο χρόνο, στην πρόσβαση σε υπηρεσίες ή στις ευκαιρίες να ξαναβρούν το ρυθμό της καριέρας τους μετά από τον τοκετό. Αλλοι γονείς (συχνά πατέρες) καταναλώνουν τόσο χρόνο στην εργασία, ώστε δεν αφιερώνουν όση προσοχή χρειάζεται στα παιδιά τους, γεγονός το οποίο εγείρει ανησυχίες και για τη σταθερότητα των σχέσεων και για την ανάπτυξη των παιδιών. Ετσι προβάλλει το αίτημα για ένα καλύτερο πακέτο "φιλικών προς την οικογένεια" κοινωνικών πολιτικών, που θα προωθούν το γεφύρωμα απασχόλησης και οικογενειακής ζωής, θα διευκολύνουν τις επιλογές των γονιών σχετικά με την απασχόληση και τη φροντίδα και θα προάγουν την ισότητα των φύλων στις ευκαιρίες απασχόλησης.

Η δεύτερη επισκόπηση του ΟΟΣΑ για το γεφύρωμα απασχόλησης και οικογενειακής ζωής αναλύει πώς το υφιστάμενο μίγμα πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών φορολογίας/παροχών, μέριμνας για τα παιδιά, καθώς και των πρακτικών απασχόλησης και εργασιακού περιβάλλοντος, συμβάλλει στην παραγωγή διαφορετικών αποτελεσμάτων, τόσο σε επίπεδο αγοράς εργασίας, όσο και σε επίπεδο κοινωνίας, στην Αυστρία, την Ιρλανδία και την Ιαπωνία.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
http://www.sourceoecd.org/data/cm/00011854/8103141E.pdf

Ευρωπαϊκη Κεντρικη Τραπεζα

Committees and special interests

Working Paper No. 293

Ορισμένες επιτροπές και όργανα λήψης αποφάσεων συνέρχονται κεκλεισμένων των θυρών, ενώ άλλες συζητούν ανοικτά και παίρνουν τις αποφάσεις τους δημόσια. Παραδείγματα της πρώτης κατηγορίας είναι τα σώματα ενόρκων στα δικαστήρια, τα διοικητικά συμβούλια, οι σχολικές επιτροπές και ορισμένα συμβούλια κεντρικών τραπεζών. Παραδείγματα της δεύτερης κατηγορίας είναι τα κοινοβούλια, μερικές υποεπιτροπές τους κ.ά. Κάποιες από τις επιτροπές που ανήκουν στην πρώτη κατηγορία επικρίνονται για έλλειψη δημοκρατικής λογοδοσίας. Οταν οι ψηφοφορίες είναι μυστικές, δεν είναι εύκολο να γίνουν γνωστές οι μεμονωμένες συμπεριφορές και στάσεις κι έτσι το κοινό δεν μπορεί να γνωρίζει με βεβαιότητα τις δράσεις εκείνων που το εκπροσωπούν. Ωστόσο τα συμβούλια και οι επιτροπές που λειτουργούν με μυστικές ψηφοφορίες είναι ευρύτατα διαδεδομένα. Υπάρχουν άραγε λόγοι για τους οποίους ορισμένες επιτροπές πρέπει να λαμβάνουν μυστικές αποφάσεις;

Η παρούσα μελέτη υποστηρίζει ότι σε κάποιες περιπτώσεις μια κλειστή επιτροπή είναι η πλέον κατάλληλη. Το επιχείρημα των συγγραφέων εστιάζεται στην πιθανότητα να προσπαθήσει μια εξωτερική ομάδα συμφερόντων να επηρεάσει τις αποφάσεις μιας επιτροπής. Συζητείται το αν, από κοινωνική άποψη, η φανερή ή η μυστική ψηφοφορία πρέπει να είναι ο κανόνας σε μια τέτοια περίπτωση. Μια επιτροπή θεωρείται σώμα εμπειρογνωμόνων με εξειδικευμένες γνώσεις, το οποίο πρέπει να λάβει αποφάσεις πολιτικής. Τα μέλη διαθέτουν δικές τους πληροφορίες για αυτό που θα αποτελούσε καλύτερη πολιτική και επί της αρχής έχουν τα ίδια συμφέροντα με το κοινό. Ωστόσο μπορεί να δεχθούν εξωτερικές επιρροές από μια ομάδα συμφερόντων, η οποία ευνοεί μια συγκεκριμένη πολιτική έναντι άλλων.
Γενικά τέτοιες προσπάθειες επηρεασμού μπορεί να πάρουν διάφορες – νόμιμες ή μη – μορφές. Τα μέλη των επιτροπών π.χ. μπορεί να περιμένουν ότι θα παρενοχληθούν από δυσαρεστημένα μέλη ομάδων συμφερόντων, μετά από τη λήψη μιας δυσμενούς απόφασης. Το ενδιαφερόμενο μέρος μπορεί να αποφασίσει να απειλήσει ενόρκους ή να υποσχεθεί χρηματικά ανταλλάγματα ανάλογα με την ψήφο του κάθε μέλους. Η μελέτη αφορά την τελευταία αυτή μορφή επιρροής.

Ηλεκτρονικη Διευθυνση:
http://www.ecb.int/pub/wp/ecbwp293.pdf

Μελετες / Εκδοσεις Διεθνων Οργανισμων και Κοινοτικων Οργανων στο Διαδικτυο

Επιμέλεια: Βασίλης Παναγιωτίδης

Ευρωπαϊκη Κεντρικη Τραπεζα

Structural Analysis of the EU Banking Sector - Year 2002

Νοέμβριος 2003

Η ετήσια ανασκόπηση των διαρθρωτικών εξελίξεων στον πιστωτικό τομέα της Ευρωπαϊκής Ενωσης αποτελεί βασική μέριμνα του ευρωσυστήματος, στο πλαίσιο του καταστατικού της ρόλου για τη συμβολή της στην ομαλή άσκηση των πολιτικών των αρμόδιων αρχών όσον αφορά την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Η έκθεση προετοιμάστηκε από την Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας (BSC), που λειτουργεί στο πλαίσιο του ευρωσυστήματος, και η ανάλυσή της βασίστηκε στη σύνθεση μεγάλου αριθμού δεικτών από πολλαπλές πηγές στατιστικής πληροφόρησης.

Τα βασικά συμπεράσματα της έκθεσης θα μπορούσαν να συνοψισθούν στα εξής:

- Οι δυσχερείς οικονομικές συνθήκες κατά τη διάρκεια του 2002 είχαν αρνητικές επιπτώσεις σε ορισμένες μακροπρόθεσμες τάσεις αναδιάρθρωσης του πιστωτικού τομέα στην ΕΕ. Ειδικότερα, οι πρωτοβουλίες περαιτέρω διεθνοποίησης, συγχώνευσης και αποδιαμεσολάβησης των τραπεζικών εργασιών περιορίστηκαν αρκετά.
- Τα πιστωτικά ιδρύματα επέτειναν τις προσπάθειες μείωσης και εξορθολογισμού των εξόδων τους με αναδιάρθρωση του δικτύου καταστημάτων και κλιμακούμενο περιορισμό των εργαζομένων τους.
- Ελήφθησαν πρωτοβουλίες περαιτέρω βελτίωσης των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων στο πλαίσιο και των προβλεπόμενων αλλαγών του υπό διαμόρφωση πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας (Basel II).
- Ο πιστωτικός τομέας παρέμεινε ο κυρίαρχος παράγοντας της χρηματοοικονομικής διαμεσολάβησης στην ΕΕ. Η λειτουργία των τραπεζών σε ένα δύσκολο διεθνές οικονομικό περιβάλλον έστρεψε την προσοχή τους στην παροχή παραδοσιακών υπηρεσιών και προϊόντων λιανικής τραπεζικής στις εγχώριες αγορές τους.
- Παρά τις πρόσκαιρες και μεμονωμένες πιέσεις στη ρευστότητα και τα κέρδη ορισμένων πιστωτικών ιδρυμάτων, ο κλάδος παρέμεινε σε πανευρωπαϊκό επίπεδο εύρωστος.

Αναφορικά με τις προοπτικές του πιστωτικού τομέα στην Ευρωπαϊκή Ενωση η έκθεση προβλέπει και για το 2003 και για τις αρχές του 2004 τη συνέχιση των τάσεων που παρατηρήθηκαν το 2002, με εντατικοποίηση των επενδύσεων που αφορούν τη διαχείριση κινδύνων και προσανατολισμό στην παροχή βασικών τραπεζικών εργασιών στις εγχώριες αγορές δραστηριοποίησης των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Ηλεκτρονικη Διευθυνση:
http://www.ecb.int/pub/pdf/eubksectorstructure2003.pdf

Ευρωπαϊκη Επιτροπη

Updating and Simplifying the Community Acquis

Οκτώβριος 2003

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του Ιουνίου 2002 για τη "Βελτίωση της νομοθεσίας" η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε το Φεβρουάριο 2003 μια πολιτική για την "Αναβάθμιση και απλούστευση του κοινοτικού κεκτημένου", με σκοπό να εγγυηθεί ένα σαφές, κατανοητό, ενημερωμένο και εύχρηστο παράγωγο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ενωσης.

Η βελτίωση του κανονιστικού περιβάλλοντος της ΕΕ, στο οποίο δραστηριοποιούνται και λειτουργούν οι επιχειρήσεις, οι πολίτες και οι δημόσιοι φορείς, ήταν ένας από τους στόχους που έθεσε η στρατηγική της Λισσαβόνας.

Σύμφωνα με την πρόταση για την "Αναβάθμιση και απλούστευση του κοινοτικού κεκτημένου", καθορίστηκε ένα πλαίσιο δράσης χωρισμένο σε έξι τομείς, με υλοποίηση μέτρων σε τρεις φάσεις:

- Φάση Ι: Φεβρουάριος 2003 – Σεπτέμβριος 2003
- Φάση ΙΙ: Οκτώβριος 2003 – Μάρτιος 2004
- Φάση ΙΙΙ: Απρίλιος 2004 – Δεκέμβριος 2004

Με αφορμή την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης του χρονοπρογράμματος υλοποίησης που έθεσε η Επιτροπή, δημοσιεύθηκε τον Οκτώβριο του 2003 η πρώτη έκθεση για την πρόοδο εφαρμογής του πλαισίου δράσης. Αναλυτικότερα:

- Ολοκληρώθηκε η οριζόντια κατηγοριοποίηση του κοινοτικού κεκτημένου με τη διαμόρφωση 20 τομέων πολιτικής και πλέον οι υπηρεσίες της Επιτροπής επεξεργάζονται τις προτάσεις για την απλούστευση του παράγωγου κοινοτικού δικαίου. Ηδη προς την κατεύθυνση αυτή έχουν εντοπιστεί 170 Οδηγίες και Κανονισμοί που είναι βέβαιο ή πιθανό ότι θα απλουστευθούν.
- Ολοκληρώθηκε το καλοκαίρι του 2003 το πρόγραμμα ενοποίησης του παράγωγου δικαίου, έτσι όπως είχε προγραμματιστεί από το 1996.
- Το πρόγραμμα κωδικοποίησης που ξεκίνησε το Νοέμβριο 2001 βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη και στο πλαίσιο της Φάσης Ι εγκρίθηκαν 7 κωδικοποιημένες πράξεις της Επιτροπής και 15 προτάσεις για κωδικοποιημένες πράξεις του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Μέχρι το τέλος του 2005, σύμφωνα με το σχετικό χρονοπρόγραμμα, αναμένεται η έγκριση ή υποβολή προτάσεων για 150 περίπου κωδικοποιήσεις.
- Η απάλειψη της παρωχημένης νομοθεσίας, είτε μέσω κατάργησης πράξεων παράγωγου δικαίου είτε μέσω της "δήλωσης παρωχημένου" που προωθεί η Επιτροπή, έφερε απτά αποτελέσματα κατά την πρώτη φάση του πλαισίου δράσης και αναμένεται σύντομα η κατάργηση 30 τουλάχιστον παρωχημένων νομικών πράξεων. Ηδη εξετάζονται στο πλαίσιο της Φάσης ΙΙ άλλες 600 περιπτώσεις, η κατάργηση των οποίων θα υλοποιηθεί μέχρι το Μάρτιο 2004.
- Η οργάνωση και παρουσίαση του κοινοτικού κεκτημένου αποκρυσταλλώθηκε με τη λήψη μέτρων σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις, με στόχο την επίτευξη ευκολότερης πρόσβασης στην κοινοτική νομοθεσία. Τα ανακοινωθέντα μέτρα εστιάστηκαν κυρίως στη βελτίωση της ακρίβειας, της πρόσβασης και της ευκολίας του χρήστη στις βάσεις πληροφόρησης της Επιτροπής CELEX και EUR-Lex, καθώς και στην προώθηση της συνεργασίας των θεσμικών οργάνων της ΕΕ με τη σύσταση μιας ειδικής διοργανικής ομάδας σχεδιασμού.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
http://www.europa.eu.int/eur-lex/pri/el/lip/latest/doc/2003/com2003_0623el01.doc

ΟΟΣΑ

Survey of Corporate Governance Developments in OECD Countries

Δεκέμβριος 2003

Ο ΟΟΣΑ δημοσίευσε κείμενο επισκόπησης σχετικά με τις νομοθετικές, κανονιστικές και θεσμικές εξελίξεις στον τομέα της εταιρικής διακυβέρνησης μεταξύ των κρατών-μελών του. Το κείμενο αποτελεί μέρος της διαδικασίας αξιολόγησης των *"Βασικών Αρχών του ΟΟΣΑ για την Εταιρική Διακυβέρνηση"*, που υιοθετήθηκαν το 2002. Από την επισκόπηση προόδου επιβεβαιώνεται η χρησιμότητα των βασικών αρχών για την εξέταση των απαιτούμενων δράσεων που θα πρέπει να αναληφθούν τόσο από τις αρμόδιες αρχές, όσο και από τις επιχειρήσεις, με στόχο τη βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης.

Τα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ, λόγω βραχυπρόθεσμων πιέσεων (οικονομικά σκάνδαλα εταιρειών) αλλά και μακροπρόθεσμων στόχων (ανάπτυξη και ενίσχυση της απασχόλησης σε ένα διεθνώς ανταγωνιστικό περιβάλλον) ενεργοποιήθηκαν ιδιαίτερα στην ανάπτυξη πολιτικών πρωτοβουλιών προς την κατεύθυνση ενίσχυσης της εταιρικής διακυβέρνησης. Ειδικότερα:

- Ενας αριθμός κρατών επίσπευσε τις διαδικασίες επανεξέτασης του εταιρικού δικαίου και σε ακόμα μεγαλύτερο ποσοστό υιοθέτησε αυστηρότερα μέτρα για τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου των επιχειρήσεων.
- Σχεδόν όλα τα κράτη-μέλη του Οργανισμού ενσωμάτωσαν στις εσωτερικές έννομες τάξεις τους εθνικά μέτρα στηριζόμενα στις Αρχές του ΟΟΣΑ.

Ωστόσο το κείμενο επισκόπησης ανέδειξε και κάποια πεδία, τα οποία χρειάζονται περαιτέρω βελτίωση:

1. Η συστημική αδυναμία σεβασμού των απαιτήσεων γνωστοποίησης των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων και της ακεραιότητας της λειτουργίας διαδικασιών εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, αν και αποτέλεσε βασικό σημείο στις Αρχές του ΟΟΣΑ, δεν απέτρεψε την πρόληψη εταιρικών σκανδάλων, ακόμα και πτωχεύσεων.
2. Η ισορροπία μεταξύ των νομοθετικών αλλαγών, των κανονιστικών πρωτοβουλιών και της αυτορρύθμισης ή των εθελοντικών συμφωνιών διαφέρει αισθητά προς όφελος των τελευταίων.
3. Τέλος, τα μέτρα που υιοθετήθηκαν πρόσφατα σε εθνικό επίπεδο τείνουν να επικεντρώνονται στη λειτουργία και στη διαφάνεια των εργασιών του διοικητικού συμβουλίου, παραγνωρίζοντας το σημαντικό ρόλο των μετόχων στη διαδικασία της εταιρικής διακυβέρνησης.

Τα ειδικότερα θέματα που αναπτύσσονται στο κείμενο επισκόπησης και συνδέονται με την εταιρική διακυβέρνηση αφορούν:

- τα δικαιώματα των μετόχων στην επιχείρηση,
- το ρόλο και τα δικαιώματα ψήφου των θεσμικών επενδυτών,
- την προστασία της μειοψηφίας των μετόχων μιας επιχείρησης,
- τα δικαιώματα των πιστωτών της επιχείρησης σε περιπτώσεις πτώχευσής της,
- την ανάπτυξη μηχανισμών ενίσχυσης της αποδοτικότητας των εργαζομένων και εξασφάλισης των ασφαλιστικών τους απαιτήσεων,
- την προστασία των μετόχων με την ανάληψη μέτρων για την καταπολέμηση της επιχειρηματικής δωροδοκίας,
- τη λήψη μέτρων για τον αυστηρότερο έλεγχο επαγγελματιών ελεγκτών, των οποίων ο ρόλος έχει ενισχυθεί σημαντικά,
- την πληροφόρηση των μετόχων για μη οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης, όπως οι υιοθετούμενες από την επιχείρηση πολιτικές ανθρώπινου δυναμικού.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
http://www.oecd.org/dataoecd/58/27/21755678.pdf

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Review of the International Role of the Euro
Δεκέμβριος 2003

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δημοσίευσε την τρίτη ετήσια έκθεσή της για το ρόλο του ενιαίου νομίσματος στις διεθνείς κεφαλαιαγορές και χρηματαγορές. Η χρονική περίοδος που καλύπτει η μελέτη είναι από τα μέσα του 2002 έως και τα μέσα του 2003. Βασικό συμπέρασμα της μελέτης είναι η επιβεβαίωση της ολοένα αυξανόμενης χρήσης του ευρώ από κατοίκους περιοχών εκτός της ευρωζώνης, ειδικά από γεωγραφικές περιοχές που γειτνιάζουν με αυτήν. Παράλληλα παρουσιάζονται και ορισμένα νέα στοιχεία σε σχέση με τις δύο προηγούμενες εκθέσεις της ΕΚΤ:

1. Εξετάζονται οι πρόσφατες αναθεωρήσεις των στατιστικών στοιχείων του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για τα παγκόσμια αποθέματα σε συνάλλαγμα. Τα αναθεωρημένα στατιστικά στοιχεία αφενός επιβεβαιώνουν ότι υπήρξε μια θεαματική αύξηση του ποσοστού χρήσης του ευρώ τα τελευταία χρόνια, αφετέρου αποδεικνύουν ότι κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων της Νομισματικής Ένωσης, το σχετικό ποσοστό ήταν σημαντικά υψηλότερο από αυτό το οποίο είχε αρχικά εκτιμηθεί.
2. Υπάρχει ειδικό κεφάλαιο, το οποίο εξετάζει το ρόλο του City του Λονδίνου ως της σημαντικότερης χρηματοπιστωτικής αγοράς για τη χρήση του ευρώ, εκτός της ευρωζώνης.
3. Αποδεικνύεται η αυξημένη χρήση του ενιαίου νομίσματος κατά την πραγματοποίηση αγορών υπηρεσιών και προϊόντων μεταξύ χωρών της ευρωζώνης και τρίτων χωρών.

Τέλος επιβεβαιώνεται η πρόθεση της ΕΚΤ να συνεχίσει να εκδίδει την ετήσια ανασκόπηση για το διεθνή ρόλο του ευρώ. Βασικός στόχος θα είναι η ικανοποίηση της ανάγκης διαφάνειας των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται από τους συμμετέχοντες στις διεθνείς κεφαλαιαγορές και χρηματαγορές και οι οποίες επηρεάζουν το ευρώ.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
http://www.ecb.int/pub/pdf/euro-international-role2003.pdf

Τραπεζικο Δικαιο
και
Δικαιο Κεφαλαιαγορας

Εσωτερικες Εξελιξεις

Επιμελεια:

Γεωργιος Τσατηρης
Κωστας Ραδαιος
Ιωαννα Γιαννικοπουλου

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ – Αθήνα 2003

ΝΟΜΟΙ

1. ΝΟΜΟΣ 3193/2003

ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ, ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ Φ.Π.Α. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ **ΦΕΚ Α′ 266/20-11-2003, σελ. 4645**

Η εισηγητική έκθεση του νομοσχεδίου είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
http://www.parliament.gr/ergasies/nomosxedia/EisigisiEpitropon/K-FPA-eis.pdf

Το κείμενο του νόμου όπως ψηφίστηκε είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:
http://www.parliament.gr/ergasies/nomosxedia/ValidNomosxedio/K-FPA-PAP.pdf

2. ΝΟΜΟΣ 3210/2003

ΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΡΙΑΚΗΣ ΑΡΑΒΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ **ΦΕΚ Α′ 305/24-12-2003, σελ. 5209**

3. ΝΟΜΟΣ 3213/2003

ΔΗΛΩΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ, ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ **ΦΕΚ Α′ 309/31-12-2003, σελ. 5275**

Η εισηγητική έκθεση του νομοσχεδίου είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
http://www.parliament.gr/ergasies/nomosxedia/EisigisiEpitropon/D-PROPERY-EIS.pdf

Το κείμενο του νόμου όπως ψηφίστηκε είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:
http://www.parliament.gr/ergasies/nomosxedia/ValidNomosxedio/D-PROPERTY-PAP.pdf

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

1. ΠΔ 332/2003

Συμμόρφωση προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/17/ΕΚ για την εξυγίανση και την εκκαθάριση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων **ΦΕΚ Α′ 285/12-12-2003, σελ. 4863**

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗ

1) ΠΔ/ΤΕ 2525/12-11-2003

ΦΕΚ Α' 270/25-11-2003 σελ. 4678

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΠΔ/ΤΕ 336/29-2-1984, ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ, ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

2) ΠΔ/ΤΕ 2526/8-12-2003

ΦΕΚ Α' 301/23-12-2003, σελ. 5117

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΠΔ/ΤΕ 1379/24-10-1988, ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ, ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΓΙΑ ΙΔΡΥΣΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η πράξη είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
http://www.bankofgreece.gr/announcements/files/2003.12.15_pd.2526.doc

3) ΠΔ/ΤΕ 2527/8-12-2003

ΦΕΚ Α' 301/23-12-2003, σελ. 5121

ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

1) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 159/26-9-2003, ΘΕΜΑ 6

ΦΕΚ Α' 252/4-11-2003, σελ. 4450

Κωδικοποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων της απόφ. ΕΝΠΘ 485/8/7-10-1991, όπως ισχύει, σχετικά με την υποβολή από τις τράπεζες εξαμηνιαίων καταστάσεων οφειλετών

2) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 160/10-10-2003, ΘΕΜΑ 2

ΦΕΚ Α' 252/4-11-2003, σελ. 4451

Ανάκληση της άδειας άσκησης της δραστηριότητας διαμεσολάβησης στις διατραπεζικές αγορές χρήματος και συναλλάγματος που παρασχέθηκε στην εταιρεία "ΧΑΡΑΜΗΣ COX Α.Ε."

3) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 164/2-12-2003, ΘΕΜΑ 1

ΦΕΚ Α' 290/18-12-2003, σελ. 4920

Εγκριση συγχώνευσης των ανωνύμων τραπεζικών εταιρειών "Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias Α.Ε." και "UNITBANK Α.Ε." με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη

4) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 162/18-11-2003, ΘΕΜΑ 7

ΦΕΚ Α' 290/18-12-2003, σελ. 4920

Εγκριση συγχώνευσης της ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας "ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε." και των εταιρειών "ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ" (Α.Ε.Ε.Ξ.Τ.Μ.Ε.) και "ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε." (Ε.Α.Μ.Κ.Τ.Ε.), με απορρόφηση των δύο τελευταίων από την πρώτη

5) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 163/28-11-2003, ΘΕΜΑ 1

ΦΕΚ Α' 290/18-12-2003, σελ. 4921

Εγκριση ίδρυσης και λειτουργίας στην Ελλάδα Γραφείου Αντιπροσωπείας της αλλοδαπής τράπεζας "HSBC Republic Bank (Suisse) S.A." με έδρα τη Γενεύη

6) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ 159/26-9-2003, ΘΕΜΑ 1

ΦΕΚ Α' 299/23-12-2003, σελ. 5063

Παροχή αδείας για τη μετατροπή της εταιρείας "DINERS CLUB ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε." σε Εταιρεία Παροχής Πιστώσεων υπό την επωνυμία "ΝΤΑΙΝΕΡΣ ΚΛΑΜΠ ΕΛΛΑΔΟΣ Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Πιστώσεων"

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

1) ΑΠΟΦΑΣΗ 4/278/12-8-2003

ΦΕΚ Β' 1491/10-10-2003, σελ. 20932

Δημοσίευση και γνωστοποίηση στοιχείων των Ανωνύμων Εταιρειών Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου (ΑΕΕΧ) σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν.1969/1991 (ΦΕΚ Α' 167)

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
http://www.hcmc.gr/Pdf/278-12.8.2003.pdf

2) ΑΠΟΦΑΣΗ 1/283/7-10-2003

ΦΕΚ Β' 1541/17-10-2003, σελ. 21715

Τροποποίηση του Κανονισμού Εκκαθάρισης Χρηματιστηριακών Συναλλαγών και Λειτουργίας Συστήματος Αϋλων Τίτλων

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
http://www.hcmc.gr/SATT.doc

3) ΑΠΟΦΑΣΗ 10/277/31-7-2003

ΦΕΚ Β' 1596/30-10-2003, σελ. 22302

Τροποποίηση του Κανονισμού Εκκαθάρισης Χρηματιστηριακών Συναλλαγών και Λειτουργίας Συστήματος Αϋλων Τίτλων

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
http://www.hcmc.gr/SAT.doc

Ο Κανονισμός Εκκαθάρισης Χρηματιστηριακών Συναλλαγών και Λειτουργίας Συστήματος Αϋλων Τίτλων, κωδικοποιημένος είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα:
http://www.hcsd.gr/files/el/nfo/rules.pdf

4) ΑΠΟΦΑΣΗ 19/284/9-10-2003

ΦΕΚ Β' 1620/3-11-2003, σελ. 22618

Ανάθεση αρμοδιοτήτων στο Γενικό Διευθυντή της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

1) ΑΡΙΘ. 161337/30-10-2003

ΦΕΚ Β' 1688/18-11-2003, σελ. 23243

Καθορισμός εντύπου σύμβασης διαχείρισης επιχειρηματικών απαιτήσεων (άρθρο 10 παρ. 14 και 16 Ν.3156/2003)

2) ΑΡΙΘ. 161338/30-10-2003

ΦΕΚ Β' 1688/18-11-2003, σελ. 23247

Καθορισμός εντύπου δημοσίευσης συμβάσεων του άρθρου 10 παρ. 8 του Ν.3156/2003

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

1) ΑΡΙΘ. Β.2630/28-11-2003

ΦΕΚ Β' 1820/5-12-2003, σελ. 24855

Εισφορά του Ν.128/75 για τιτλοποιούμενες, μεταβιβαζόμενες απαιτήσεις

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ – ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

1.

Με το **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1089935/1690/ΔΕ-Α'/9-10-2003 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** παρασχέθηκαν οδηγίες αναφορικά με την εφαρμογή της Απόφασης 1084903/1635/ ΠΟΛ.1107/25-9-2003 για την επέκταση των ορίων ακαθαρίστων εσόδων για την υπαγωγή των εκκρεμών υποθέσεων χρήσεων 1993 έως και 1998 στις αποφάσεις ΠΟΛ. 1155/2002 και 1085/2003.

2.

Με το **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1090127/1915/Α0012/8-10-2003 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** διευκρινίστηκε ότι στο πλαίσιο μεταβίβασης νέου οχήματος ως εμπορεύματος από επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία γ' κατηγορίας του ΚΒΣ, ως αξία αγοράς για τον προσδιορισμό της υπεραξίας λαμβάνεται κατά πάγια θέση της Διοίκησης η πραγματική αξία αγοράς του οχήματος, όπως επίσημα προκύπτει, ενώ ως αξία πώλησης λαμβάνεται η τεκμαρτή, προσδιοριζόμενη από το άρ. 5 του Ν. 1146/1972.

3.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 2/48236/0025/30-10-2003 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** καθορίστηκαν οι όροι για την παροχή της εγγύησης του Δημοσίου στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος και τις εμπορικές τράπεζες για την χορήγηση δανείων προς αποκατάσταση των ζημιών που υπέστησαν οι πληγέντες από το σεισμό της 18-6-2003 σε δήμο του Ν. Εύβοιας.

4.

Με το **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1101582/11006/Β0012/13-11-2003 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** διευκρινίστηκε ότι οι διαφημιστικές δαπάνες αναγνωρίζονται ως εκπιπτόμενες από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων και στις περιπτώσεις που πριν τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου η καταβολή του αναλογούντος αγγελιοσήμου έχει διακανονισθεί με τον οικείο ασφαλιστικό οργανισμό, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 61 του Ν. 2676/1999.

5.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 2837/0030/11-11-2003 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** δημιουργήθηκε νέα Ηλεκτρονική Υπηρεσία στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, με την οποία παρέχεται (α) σε κάθε φορολογούμενο φυσικό πρόσωπο η δυνατότητα λήψης με ηλεκτρονική μέθοδο δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος και αντίστοιχα εκκαθαριστικών σημειωμάτων για τα οικονομικά έτη 2003 και εφεξής και (β) σε κάθε φορολογούμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο η δυνατότητα χορήγησης βεβαίωσης φορολογικής ενημερότητας. Περαιτέρω, με την Απόφαση καθορίζεται το περιεχόμενο των ηλεκτρονικά χορηγούμενων εγγράφων και οι όροι χρήσης της συγκεκριμένης υπηρεσίας.

6.

Με το **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1103610/16488/Γ0012/19-11-2003 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** δόθηκαν οδηγίες και διευκρινίσεις για την ομοιόμορφη και ορθή εφαρμογή του Προεδρικού Διατάγματος 299/2003 για τον καθορισμό των κατώτερων και ανώτατων συντελεστών απόσβεσης.

7.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1104898/2194/Α0012/ΠΟΛ. 1124/21-11-2003 ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** παρασχέθηκαν οδηγίες για τον υπολογισμό του φόρου που πρέπει να παρακρατείται από 1-1-2004 από μισθούς, ημερομίσθια, συντάξεις και λοιπές παροχές που καταβάλλονται στους δικαιούχους. Στην εγκύκλιο γίνεται διάκριση για σχέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, αορίστου χρόνου, για καταβολή αμοιβών από υπερωριακή εργασία, επιδόματα και πρόσθετες αμοιβές, για αναδρομικά εισοδήματα, επικουρικές συντάξεις και βοηθήματα.

8.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1104120/2188/Α0012/ΠΟΛ. 1123/1-11-2003 ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** δόθηκαν οδηγίες και διευκρινίσεις ως προς την έκδοση και χορήγηση βεβαιώσεων για τις αποδοχές ή συντάξεις και τις κάθε είδους φορολογούμενες αμοιβές που καταβλήθηκαν σε δικαιούχους, καθώς και για τον παρακρατούμενο από αυτές φόρο για το έτος 2003.

9.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1106005/506/0013/ΠΟΛ.1125/ 25-11-2003 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1106006/486/0013/ΠΟΛ.1126/25-11-2003 ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** καθορίστηκαν τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εξαίρεση των εταιρειών από τον ειδικό φόρο επί των ακινήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 15 των Νόμων 3091/2002 και 3193/2003.

10.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1109430/9476-20/0016/ΠΟΛ. 1131/6-12-2003 ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** δόθηκαν διευκρινίσεις για την εφαρμογή των άρθρων 13 και 14 του Ν. 3193/2003, αναφορικά με την εξόφληση βεβαιωμένων οφειλών προς το Δημόσιο και τις διευκολύνσεις τμηματικής καταβολής.

11.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1111373/13303/Β0012/ΠΟΛ. 1133/11-12-2003 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** καθορίστηκαν οι προϋποθέσεις και τα δικαιολογητικά για την αναγνώριση των αποσβέσεων των επισφαλών απαιτήσεων των επιχειρήσεων. Οπως αναφέρεται, μεταξύ άλλων, δεν αποτελούν απόδειξη της αφερεγγυότητας του οφειλέτη βεβαιώσεις ή επιστολές δικηγόρων για την αδυναμία εισπράξεως της απαίτησης ούτε η έκδοση ακάλυπτης επιταγής και η σχετική καταδίκη του εκδότη.

12.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1096645/11059/Β0012/ ΠΟΛ.1141/22-12-2003 ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** δόθηκαν διευκρινίσεις αναφορικά με την εφαρμογή του άρθρου 9 του Ν. 2992/2002 για το συμψηφισμό ζημίας σε περίπτωση μετασχηματισμών επιχειρήσεων, που πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2166/1993 και Ν. 2515/1997.

13.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1115698/7748/1059/0014/ΠΟΛ.1144/ 29-12-2003 ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,** δόθηκαν διευκρινίσεις αναφορικά με την εφαρμογή των άρθρων 3 έως και 7 του Ν. 3193/2003, με τις οποίες ενσωματώθηκε στο εσωτερικό δίκαιο η Οδηγία 2002/38/ΕΚ για το σύστημα ΦΠΑ που εφαρμόζεται στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες, καθώς και σε ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά.

ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1.

Με το **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. Ε00/88/13-10-2003 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ,** ρυθμίστηκαν θέματα αναφορικά με την αναδρομική αύξηση της εισφοράς που καταβάλλουν οι εργοδότες και οι ασφαλισμένοι υπέρ του Οργανισμού της Εργατικής Εστίας, για την οποία είχε εκδοθεί η Εγκύκλιος 56/2003. Με το έγγραφο αυτό δίδονται οδηγίες για την ευχερέστερη καταβολή των εν λόγω εισφορών.

2.

Με το **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. Α28/338/86/13-10-2003 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ,** ρυθμίστηκαν ζητήματα αναφορικά με την υπαγωγή στην ασφάλιση του κλάδου σύνταξης του ΙΚΑ των δικηγόρων και νομικών ή δικαστικών συμβούλων, που έχουν προσληφθεί πριν την 7-10-1992 και παρέχουν ή παρείχαν τις υπηρεσίες τους σε ν.π.δ.δ., το Δημόσιο, ν.π.ι.δ. ή επιχειρήσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς επίσης και αναφορικά με την αναγνώριση του χρόνου υπηρεσίας τους ως χρόνο ασφάλισης στο ΙΚΑ.

3.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 81/16-10-2003 ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ,** ρυθμίστηκαν ζητήματα αναφορικά με τις Βεβαιώσεις Ασφαλιστικής Ενημερότητας, όπως προϋποθέσεις χορήγησης και επαναπροσδιορισμός της έννοιας του ασφαλιστικά ενήμερου και διάρκεια ισχύος των βεβαιώσεων ανάλογα με τη σκοπούμενη χρήση τους.

4.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 94/5-12-2003 ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ,** ρυθμίστηκαν ζητήματα αναφορικά με την επέκταση της ηλεκτρονικής έκδοσης Βεβαιώσεων μη Οφειλής και σε απογεγραμμένες στο ΙΚΑ επιχειρήσεις (φυσικά και νομικά πρόσωπα) μέσω μηχανισμού κεντρικής διαχείρισης, με έναρξη ισχύος την 10-12-2003.

5.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.Υ1/Γ.Π./ΟΙΚ82942 ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ,** η απαγόρευση του καπνίσματος επεκτάθηκε και στους ιδιωτικούς χώρους εργασίας και συμπληρώθηκαν οι διατάξεις της αρχικής υπ' αριθ. Υ1/Γ.Π/οικ76017 Υγειονομικής Διάταξης.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

N. STILLINGS, S. WEISLER, C. CHASE, M. FEISTEIN, J. GARFIELD, E. RISSLAND

Μετάφραση: **ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΡΑΓΚΟΣ**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΓΝΩΣΙΟΕΠΙΣΤΗΜΗ

Μορφωτικό Ιδρυμα Εθνικής Τραπέζης

Μια από τις σπουδαιότερες διανοητικές εξελίξεις των πρόσφατων δεκαετιών ήταν η γέννηση ενός συναρπαστικού νέου διεπιστημονικού πεδίου, γνωστού με το όνομα Γνωσιοεπιστήμη. Ερευνητές στην Ψυχολογία, στη Γλωσσολογία, στην επιστήμη των ηλεκτρονικών επιστημών, στη Φιλοσοφία και στη Νευροεπιστήμη συνειδητοποίησαν ότι έθεταν εν πολλοίς τα ίδια ερωτήματα για τη φύση της ανθρώπινης διάνοιας και ότι είχαν αναπτύξει συμπληρωματικές και δυνάμει συνεργιστικές μεθόδους διερεύνησης. Η Γνωσιοεπιστήμη πραγματεύεται γνωσιακές διεργασίες που σχετίζονται με την κατ' αίσθηση αντίληψη, τη σκέψη, τη μνήμη, την κατανόηση της γλώσσας, τη μάθηση και άλλα ψυχονοητικά φαινόμενα. Την έρευνά τους τη χαρακτηρίζει αξιοσημείωτη ποικιλία. Στην έρευνα αυτή περιλαμβάνεται η παρατήρηση παιδιών, ο προγραμματισμός ηλεκτρονικών υπολογιστών προς επίλυση πολύπλοκων προβλημάτων, η ανάλυση της φύσης του νοήματος, η μελέτη των αρχών που διέπουν τα νευρωνικά κυκλώματα στον εγκέφαλο. Οι κλάδοι από τους οποίους πηγάζει η Γνωσιοεπιστήμη διακρίνονται ο ένας από τον άλλο όσον αφορά τις μεθόδους, τις θεωρίες και τα αποτελέσματα· τους χαρακτηρίζει ωστόσο και εντυπωσιακή ενότητα, όχι μόνον επειδή συγκλίνουν ως προς τα κεντρικά ερωτήματα, αλλά και κατά το ότι σε όλους έχει αναδυθεί ως κοινό θεωρητικό υπόβαθρο η υπολογιστική αντίληψη, αυτή δηλαδή που εστιάζεται στην επεξεργασία πληροφοριών.

❐

κυκλοφόρησε πρόσφατα

ΓΙΩΡΓΟΥ ΔΕΣΠΟΤΗ

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΩΝ

Ηλεκτρονικές Πληροφορίες – Εκδόσεις

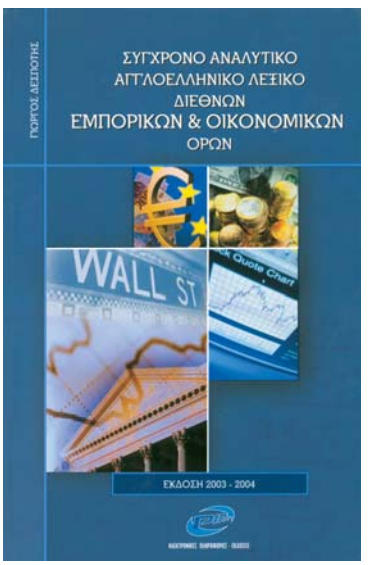

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ:

- ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ
- ΘΕΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ
- ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ
- ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΥΠΑ
- ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ
- ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
- ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
- ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
- ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
- ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
- ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Τραπεζική Εποπτεια και Διαχειριση Κινδυνων

1. ΝΕΟΣ ΓΥΡΟΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Η ΕΕΤ συμμετείχε στην ομάδα εργασίας της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας για τη διαμόρφωση της επίσημης απάντησης των ευρωπαϊκών τραπεζών στο νέο γύρο διαβούλευσης της Επιτροπής της Βασιλείας. Οι παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν εστιάζονται: α) στον αντίκτυπο της μεταχείρισης των αναμενόμενων ζημιών στην πρακτική των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις και β) στη διασφάλιση της συνοχής των διεθνών λογιστικών προτύπων και του νέου Συμφώνου, με σκοπό την αποφυγή διπλής αναπαραγωγής αναφορών και υποβολής στοιχείων. Διευκρινίσεις ζητούνται ως προς τα εξής θέματα:

- την κατάργηση της αναγνώρισης του future margin income,
- τη συμπερίληψη του πλεονάσματος προβλέψεων αποκλειστικά στα συμπληρωματικά στοιχεία (tier II) και το όριο του 20% και
- τον ορισμό των ιδίων κεφαλαίων για τις τράπεζες, που κατά τη μεταβατική περίοδο, θα χρησιμοποιήσουν τόσο την τυποποιημένη, όσο και την IRB μέθοδο.

2. ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Η ΕΕΤ, ως μέλος της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, τάχθηκε υπέρ της διακοπής της διαδικασίας υιοθέτησης της πρότασης Οδηγίας για το νέο πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας για τα πιστωτικά ιδρύματα και τις ΕΠΕΥ έως ότου οριστικοποιηθεί το νέο Σύμφωνο της Βασιλείας. Για το θέμα εστάλη σχετική επιστολή της ΕΤΟ, από κοινού με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές ενώσεις του πιστωτικού τομέα, προς τον επίτροπο Bolkestein.

3. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Λόγω της πληθώρας των θεμάτων που απασχολούν το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στον τομέα της διαχείρισης κινδύνων, η ΕΕΤ έκρινε σκόπιμη τη σύσταση Συντονιστικής Επιτροπής Διευθυντών Διαχείρισης Κινδύνων, έργο της οποίας θα είναι ο στρατηγικός σχεδιασμός, η επεξεργασία και η επίλυση των ζητημάτων που ανακύπτουν, καθώς και η διαμόρφωση κοινών θέσεων του τραπεζικού συστήματος στον εν λόγω τομέα. Αντικείμενο της Επιτροπής θα αποτελούν οι διεθνείς και κοινοτικές εξελίξεις που άπτονται θεμάτων διαχείρισης κινδύνων, όπως οι κανόνες κεφαλαιακής επάρκειας, τα διεθνή λογιστικά πρότυπα κ.λπ.

Την πρώτη συνάντηση της Επιτροπής, η οποία έγινε το Δεκέμβριο 2003, απασχόλησαν ιδίως:

- Η εξέταση της διαμόρφωσης – κοινής – βάσης δεδομένων για την παράμετρο LGD (loss given default),
- η νομική εγκυρότητα σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο του συμψηφισμού στοιχείων εντός ισολογισμού (on balance sheet netting) ως τεχνικής άμβλυνσης κινδύνου,
- οι εγκύκλιοι της ΤτΕ για το πλαίσιο τιτλοποίησης απαιτήσεων και την εποπτική μεταχείριση των πιστωτικών παράγωγων χρηματοπιστωτικών μέσων,
- η σχέση και διάδραση των διεθνών λογιστικών προτύπων με τους κανόνες κεφαλαιακής επάρκειας,
- οι αντικειμενικές αξίες εμπράγματων εξασφαλίσεων στη στεγαστική πίστη: εξέταση του ενδεχόμενου δημιουργίας ανεξάρτητου φορέα εκτίμησης της εμπορικής αξίας.

Θεματα Κεφαλαιαγορας

1. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Στο Νόμο 3152/2003 προβλέπεται ότι δώδεκα μήνες μετά την έναρξη ισχύος του εκδίδεται Κανονισμός για το Χρηματιστήριο Αθηνών (ΧΑ), ο οποίος υποβάλλεται για έγκριση στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Στο πλαίσιο αυτό και με βάση τις απαιτήσεις του Νόμου για το περιεχόμενό του, συντάχθηκε από το ΧΑ σχέδιο κανονισμού, το οποίο υποβλήθηκε στους φορείς της αγοράς για διαβούλευση.

Η ΕΕΤ συμμετείχε ενεργά στη διαβούλευση με εκπροσώπους του ΧΑ, επικεντρώνοντας τις παρατηρήσεις και προτάσεις της στην ενότητα περί των προϋποθέσεων εισαγωγής των εταιρειών στο χρηματιστήριο. Οι παρατηρήσεις της, οι οποίες υποβλήθηκαν και γραπτά, έγιναν με γνώμονα τη διατήρηση και ενίσχυση της αξιοπιστίας του ΧΑ, την αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας και ανταγωνιστικότητάς του και την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων. Προκειμένου οι στόχοι αυτοί να καταστούν εφικτοί, οι προτάσεις που διατυπώθηκαν στρέφονται στην κατάργηση επάλληλων εγκριτικών διαδικασιών, την απλοποίησή τους και τη μείωση κατά το δυνατόν του κόστους. Η διαβούλευση και ανταλλαγή απόψεων με το ΧΑ ήταν ιδιαίτερα εποικοδομητική και πολλές από τις παρατηρήσεις της ΕΕΤ θα αποτυπωθούν στο προτεινόμενο προς έγκριση από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς σχέδιο κανονισμού.

2. ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ 2001/107/ΕΚ ΚΑΙ 2001/108/ΕΚ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Η νομοπαρασκευαστική επιτροπή του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, που έχει ως έργο της την ενσωμάτωση των κοινοτικών Οδηγιών 2001/107/ΕΚ και 2001/108/ΕΚ στην ελληνική έννομη τάξη και της οποίας μέλος είναι η ΕΕΤ, ολοκλήρωσε κατά τη διάρκεια του 2003 το μεγαλύτερο μέρος των εργασιών της και οι προτεινόμενες διατάξεις τέθηκαν σε δημόσια διαβούλευση.

Οπως είναι γνωστό, με την Οδηγία 2001/107/ΕΚ επιδιώκεται η εξασφάλιση εναρμόνισης και η καθιέρωση αμοιβαίας αναγνώρισης της άδειας λειτουργίας των εταιρειών διαχείρισης. Για το σκοπό αυτό καθιερώθηκαν οι προϋποθέσεις για τη δυνατότητα έκδοσης ενιαίας άδειας λειτουργίας με ισχύ σε όλα τα κράτη-μέλη και την άσκηση εποπτείας από το κράτος-μέλος καταγωγής. Παράλληλα, με την Οδηγία αυτή διευρύνονται οι δραστηριότητες που επιτρέπεται να αναλαμβάνουν οι εταιρείες διαχείρισης στη δυνατότητα να ασκούν και ατομική διαχείριση χαρτοφυλακίου, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης συνταξιοδοτικών ταμείων, καθώς και ορισμένες δραστηριότητες παρεπόμενες προς την κύρια απασχόλησή τους. Με την Οδηγία 2001/108/ΕΚ διευρύνονται τα επενδυτικά προϊόντα, στα οποία θα είναι δυνατό να επενδύουν οι εταιρείες διαχείρισης, και οι επενδυτικές επιλογές της.

3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΕΣΚΤ ΚΑΙ ΤΗΣ CESR ΓΙΑ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΕ

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών Κεφαλαιαγορών (CESR) έδωσαν στη δημοσιότητα δύο κείμενα διαβούλευσης αναφορικά με την εκκαθάριση και το διακανονισμό συναλλαγών σε κινητές αξίες. Το πρώτο κείμενο (ECB/CESR Consultative Report on Standards for Securities Clearing and Settlement Systems in the European Union) περιέχει 19 συστάσεις-πρότυπα που αποβλέπουν στη διασφάλιση της αποτελεσματικής και ορθής λειτουργίας των συστημάτων εκκαθάρισης και διακανονισμού συναλλαγών σε τίτλους. Στο δεύτερο κείμενο (ECB/CESR Consultative report on Standards for Securities Clearing and Settlement Systems in the European Union - The scope of application) προσδιορίζεται η εφαρμογή των επιμέρους συστάσεων στους ενεχόμενους φορείς: κεντρικά αποθετήρια τίτλων, κεντρικοί αντισυμβαλλόμενοι, θεματοφύλακες, συμμετέχοντες στην αγορά, εποπτικές αρχές.

Η ΕΕΤ συμμετείχε στη διαβούλευση και υπέβαλε κείμενο παρατηρήσεων προς την ECB/CESR, το οποίο κοινοποίησε στις αρμόδιες εθνικές αρχές. Στο κείμενο παρατηρήσεών της αναγνωρίζει καταρχήν τη σπουδαιότητα των στόχων που τίθενται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τη CESR για τη μείωση των κινδύνων στον τομέα εκκαθάρισης και διακανονισμού στην Ευρωπαϊκή Ενωση. Επισημαίνει ωστόσο ότι θα πρέπει, για λόγους διασφάλισης συνθηκών ισότιμου ανταγωνισμού, να γίνει επιλεκτική εφαρμογή των προτύπων στις τράπεζες, λαμβάνοντας υπόψη το διαφορετικό ρόλο των τραπεζών θεματοφυλάκων σε σχέση με τα αποθετήρια, καθώς επίσης και το γεγονός ότι οι τράπεζες διέπονται από ένα πολύ αυστηρό κανονιστικό πλαίσιο σε ό,τι αφορά την προληπτική εποπτεία των κινδύνων που ενέχουν οι συγκεκριμένες δραστηριότητές τους.

Συστηματα και Μεσα Πληρωμων

1. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ (EPC)

Ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών

Κατά τη συνάντηση της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών στις 10 Δεκεμβρίου 2003 έγινε παρουσίαση του έργου των ομάδων εργασίας, εγκρίθηκε το Σχέδιο Δράσης για το 2004 (2004 EPC Work Plan) και ψηφίστηκαν οι ακόλουθες πέντε αποφάσεις:

- Απόφαση για την έγκριση του τελικού καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (Resolution to approve the final EPC Charter)
- Απόφαση για την έγκριση δημιουργίας προσωρινής Κανονιστικής και Διοικητικής Επιτροπής (Resolution to approve the constitution of the provisional Nominating & Governance Committee)
- Απόφαση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της απάτης μέσω καρτών στην Ευρώπη (Resolution on preventing and fighting card fraud across Europe)
- Απόφαση για τις βασικές λειτουργίες των εθνικών κεντρικών τραπεζών σχετικά με τα μετρητά (Resolution on national central banks' core functions as regards cash)
- Απόφαση για τη διευκόλυνση της διασυνοριακής μεταφοράς μετρητών στην ευρωζώνη (Resolution on facilitating cross-border cash transport in the Eurozone).

Οι δύο πρώτες αποφάσεις αναφέρονται στο καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών και την αποδοχή της δημιουργίας μιας προσωρινής – έως το τέλος Ιανουαρίου 2004 – Επιτροπής για τα διοικητικά θέματα.

Η τρίτη απόφαση αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση της απάτης μέσω καρτών. Εστιάζεται σε ζητήματα όπως: η μελέτη της δυνατότητας ανάπτυξης μιας βάσης δεδομένων για την καταπολέμηση περιστατικών απάτης με πλαστικό χρήμα, η εδραίωση προτύπων και διαδικασιών ασφάλειας με κεφαλαιοποίηση των υφιστάμενων λύσεων, η δημιουργία μιας "συμβουλευτικής ομάδας", καθώς και η πρόταση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δημιουργηθεί μέσα στην ιστοσελίδα της, στη σχετική με θέματα απατών ενότητα, τμήμα αφιερωμένο στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μέσα στην ευρωπαϊκή τραπεζική κοινότητα.

Στην τέταρτη απόφαση αναπτύσσονται μία σειρά από βασικές υποχρεώσεις των κεντρικών τραπεζών αναφορικά με τα μετρητά.

Η πέμπτη απόφαση για τη διευκόλυνση της διασυνοριακής μεταφοράς μετρητών σκοπό έχει να αρθούν οι υπάρχοντες περιορισμοί για τη διασυνοριακή κυκλοφορία μεγάλου όγκου μετρητών, ορίζοντας συγχρόνως τις ελάχιστες απαιτήσεις ασφάλειας.

Δείκτες αναφορικά με την παρακολούθηση της συντελούμενης προόδου για την ολοκλήρωση της αγοράς πληρωμών στην Ευρωπαϊκή Ενωση (SEPA Indicators)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών παρουσίασε στις 31 Δεκεμβρίου 2003 την πρώτη έκθεση σχετικά με τους ακόλουθους δείκτες:

- CREDEURO: αριθμός τραπεζών που έχουν προσχωρήσει στη σύμβαση Credeuro.
- ICP: αριθμός τραπεζών που έχουν προσχωρήσει στην Interbank Convention on Payments.
- PEACH RECEIVER CAPABILITY: συμμόρφωση σε επίπεδο χώρας με το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών για την πρόσβαση όλων των κοινοτικών πιστωτικών ιδρυμάτων στις μέσω STEP 2 διακινούμενες μεταφορές πιστώσεων.
- IBAN & BIC: βαθμός διανομής του Διεθνούς Αριθμού Τραπεζικού Λογαριασμού (IBAN) και του Κωδικού Αναγνώρισης Τράπεζας (BIC) με αναγραφή τους στα αντίγραφα λογαριασμών και τα βιβλιάρια πελατών.
- ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ που προέρχονται από τους χειριστές του Πανευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Πιστώσεων PEACH: απαντήσεις μόνο από τους εν ενεργεία χειριστές (EBA Clearing).
- ΚΑΡΤΕΣ: απαντήσεις των πολυεθνικών σχημά-

των καρτών (MasterCard Europe και VISA EU) ως προς τη συμμόρφωσή τους με τις δύο συστάσεις της Ομάδας Εργασίας Καρτών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών σχετικά με τη διαφάνεια και την ελεύθερη κυκλοφορία εκδοτών καρτών.

➢ ΜΕΤΡΗΤΑ: κατάλογος χωρών, οι οποίες υπέβαλαν εθνικό σχέδιο δράσης για τα μετρητά στην Ομάδα Εργασίας για Θέματα Μετρητών του EPC.

Σημειώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα παρακολουθεί την ταχεία υιοθέτηση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών, με απώτερο σκοπό την ολοκλήρωση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς Πληρωμών (SEPA), μέσω των τριμηνιαίων εκθέσεων για τους παραπάνω δείκτες.

EPC- ECB Workshop με θέμα την Ενιαία Αγορά Πληρωμών για τις υπό ένταξη χώρες

Τον Οκτώβριο πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, με θέμα την Ενιαία Αγορά Πληρωμών στην Ευρωπαϊκή Ενωση για τις υπό ένταξη χώρες. Τα σχετικά έγγραφα διαβιβάστηκαν προς ενημέρωση στα μέλη της Επιτροπής Συστημάτων Πληρωμών της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας.

Ειδική Ομάδα Εργασίας για τις Επιταγές (Cheque Task Force)

Η ειδική ομάδα εργασίας ολοκλήρωσε έκθεση με θέμα την υφιστάμενη κατάσταση των επιταγών στην Ευρώπη κατά το 2002. Η έρευνα αυτή, που πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο 2003, περιλαμβάνει περιγραφή του "χάρτη" των επιταγών στην Ευρωπαϊκή Ενωση, ενώ συγχρόνως προσδιορίζει τους λόγους της σημερινής χρήσης των επιταγών σαν εγχώριο και διασυνοριακό μέσο πληρωμής.

Ομάδα Εργασίας για την Αυτοματοποίηση των Πληρωμών (End-to-end STP Working Group)

Η Ομάδα Εργασίας, μετά από απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών, διαβίβασε σχέδιο ψηφίσματος αναφορικά με την τυποποίηση των προϋποθέσεων για το χαρακτηρισμό μιας μεταφοράς πίστωσης ως επιδεχόμενης αυτόματης επεξεργασίας (STP).

Το σχέδιο ψηφίσματος, το οποίο αφορά τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων σε ευρώ που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 2560 και πληρούν σειρά άλλων κριτηρίων, αποσκοπεί στην εναρμόνιση των πρακτικών που ακολουθούν οι τράπεζες πανευρωπαϊκά και ψηφίστηκε από την ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών.

2. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ (ΕΤΟ)

Νέο Νομοθετικό Πλαίσιο για την Ενιαία Αγορά Πληρωμών (New Legal Framework for Payments in the Internal Market)

Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία έστειλε στις εθνικές ενώσεις τραπεζών την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο "New Legal Framework for Payments in the Internal Market", εγκαινιάζοντας ένα δεύτερο κύκλο διαβούλευσης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στον τομέα των πληρωμών, από τους οποίους ζητά σχολιασμό μέχρι το τέλος Ιανουαρίου 2004.

Κατόπιν συνέστησε ειδική ομάδα εργασίας, η οποία θα ασχοληθεί με το σχέδιο δράσης (NLF plan) και τη μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί για την προετοιμασία της απάντησης προς την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (New Legal Framework Task Force- NLFTF).

Η ΕΕΤ ενημέρωσε – και ζήτησε σχόλια για τα επιμέρους σχέδια της απάντησης της ΕΤΟ στα παραρτήματα της Ανακοίνωσης της Επιτροπής – τα μέλη των διατραπεζικών επιτροπών Κίνησης Κεφαλαίων, Μετρητών και E-Banking, καθώς και την Τράπεζα της Ελλάδος, την εταιρεία Δίας και την εταιρεία Τειρεσίας. Η διαδικασία διαβούλευσης και η βαρύτητα των σχετικών αποφάσεων θα διαμορφώσουν το πλαίσιο, στο οποίο θα κινηθούν τα μέσα και τα συστήματα πληρωμών την προσεχή δεκαετία.

Κυρώσεις για τις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις διατάξεις του Κανονισμού 2560/2001

Η Επιτροπή Συστημάτων Πληρωμών της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας ζήτησε πληροφορίες

σχετικά με τις κυρώσεις που επιβάλλει κάθε κράτος-μέλος της ΕΕ στην περίπτωση μη συμμόρφωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων με τον Κανονισμό 2560/2001/ΕΚ για τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ.

Η ΕΕΤ στην απάντησή της επισήμανε την απουσία ειδικού νομοθετικού πλαισίου, υπογράμμισε την υφιστάμενη, δυνάμει του άρθρου 55α του καταστατικού της ΤτΕ, εξουσία της τελευταίας για την επιβολή κυρώσεων στα πιστωτικά ιδρύματα που δεν συμμορφώνονται με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και ενημέρωσε για τη διακηρυγμένη πρόθεση απονομής αρμοδιοτήτων προστασίας του καταναλωτή στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Αρχές που θα διέπουν τη σύσταση των ομάδων εργασίας και δράσης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών

Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία απέστειλε κείμενο αναφορικά με τις αρχές που θα πρέπει να διέπουν τη σύσταση των ομάδων εργασίας και δράσης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (EPC Working Groups & Task Forces).

Στην απάντησή της η ΕΕΤ επισήμανε αφενός την ανάγκη συμμετοχής εκπροσώπων από όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ενωσης στις ομάδες εργασίας/δράσης και αφετέρου την ανάγκη διαμόρφωσης διαύλων επικοινωνίας μεταξύ των ομάδων εργασίας του EPC, των ευρωπαϊκών ενώσεων του πιστωτικού τομέα και των εθνικών ενώσεων τραπεζών που θα παρέχουν τα κατάλληλα σε κάθε περίπτωση χρονικά περιθώρια πριν τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης για δράση.

Ομάδα Εργασίας για το TARGET

Στις 12 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε κοινή συνάντηση της Ομάδας Εργασίας για το TARGET (TARGET Working Group) της ΕΤΟ με την Ομάδα Διαχείρισης του TARGET (TARGET Management Working Group) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Τα θέματα που απασχόλησαν τη συνάντηση ήταν τα εξής:

- Μηχανισμός αποζημίωσης TARGET και κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας για τη διατραπεζική αποζημίωση σε περίπτωση εσφαλμένων εντολών.
- Διαχείριση έκτακτων περιστατικών για τις συστημικής σημασίας διασυνοριακές πληρωμές TARGET.
- Παράταση του cut off για πληρωμές πελατείας και παράταση κλεισίματος του TARGET ή των εθνικών RTGS συστημάτων.
- Εξελίξεις αναφορικά με το TARGET 2.

Προκειμένου τα αρμόδια στελέχη των τραπεζών να λαμβάνουν έγκαιρα κάθε σχετική πληροφόρηση, αλλά και το ελληνικό τραπεζικό σύστημα να υποβάλει τις απόψεις του στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων που λαμβάνουν χώρα σε διεθνές και κοινοτικό επίπεδο, η ΕΕΤ αποφάσισε να προχωρήσει – με την προϋπόθεση εκδήλωσης σχετικού ενδιαφέροντος των μελών της – στη δημιουργία ολιγομελών ομάδων εργασίας από εξειδικευμένα στο αντικείμενο στελέχη των τραπεζών.

Επιπλέον η ΕΕΤ υπέβαλε στο TARGET Working Group, κατόπιν σχετικού αιτήματός του, τα στοιχεία των αρμόδιων στελεχών των μεγαλύτερων ελληνικών τραπεζών στον τομέα της εκκαθάρισης πληρωμών σε ευρώ. Στόχος είναι η διαμόρφωση μιας λίστας που θα επιτρέπει την ταχεία ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των τραπεζικών στελεχών στους τομείς της διαχείρισης διαθεσίμων και των υποστηρικτικών εργασιών στην κίνηση κεφαλαίων.

Επίσης η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έδωσε στη δημοσιότητα ενημερωτικό φυλλάδιο για το TARGET 2. Το φυλλάδιο διαβιβάστηκε στις διατραπεζικές επιτροπές και στα συνδεδεμένα μέλη της ΕΕΤ.

3. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (ECBS)

Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων για την ασφάλεια των συναλλαγών ηλεκτρονικής τραπεζικής

Η Επιτροπή απέστειλε πρόσκληση για ψήφισμα έως τις 13 Ιανουαρίου 2004 της τελικής μορφής του εγχειριδίου RT411 Version1 “Security Guidelines for E-Banking: Application of the Basel Risk Management Principles”. Το εγχειρίδιο αυτό περιγράφει μια σειρά

από κατευθυντήριες αρχές για ασφαλή παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής τραπεζικής, τις οποίες συστήνει η ECBS να υιοθετήσουν οι ευρωπαϊκές τράπεζες.

Οι θεμελιώδεις αυτές αρχές βέλτιστης πρακτικής για τη διαχείριση των ιδιαίτερων κινδύνων, στους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα κατά την άσκηση δραστηριοτήτων ηλεκτρονικής τραπεζικής, ευθυγραμμίζονται με θέματα που περιγράφονται στο έγγραφο "Risk Management Principles for E-Banking" της Επιτροπής της Βασιλείας για την εποπτεία των τραπεζών.

Η ΕΕΤ ψήφισε υπέρ της επικύρωσης του τεχνικού αυτού εγχειριδίου.

4. ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Θέματα κίνησης κεφαλαίων

Η ΕΕΤ, σε συνεργασία με τις τράπεζες, εξέτασε τα ακόλουθα θέματα:

➢ Επέκταση της απόφασης της Εκτελεστικής Επιτροπής αναφορικά με την τιμολόγηση των υπηρεσιών του νέου DIASTRANSFER στις εισερχόμενες διασυνοριακές εντολές, στις περιπτώσεις μεσολάβησης άμεσου μέλους του STEP2.

➢ Τιμολόγηση ειδικών προϊόντων πίστωσης (π.χ. μερίσματα, συντάξεις κ.λπ.).

➢ Τιμολόγηση λοιπών ενεργειών (επιστροφή και έρευνα).

➢ Διατραπεζική συμφωνία για εντολές που διακινούνται μέσω του συστήματος ΕΡΜΗΣ με ένδειξη εξόδων OUR.

➢ Ορισμός του STP.

Η ΕΕΤ για την εξέταση των παραπάνω θεμάτων σύστησε την Ομάδα Εργασίας για τις Μεταφορές Πιστώσεων, η οποία θα συνεδριάσει μετά και την οριστικοποίηση των θεματικών που θα την απασχολήσουν στις αρχές του 2004.

Αναφορικά με την ενσωμάτωση στην ελληνική έννομη τάξη της Ειδικής Σύστασης υπ' αρ. 7 της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης του ΟΟΣΑ (FATF) οι εκπρόσωποι των τραπεζών διαπίστωσαν την ανάγκη ομοιόμορφης εφαρμογής της από τις τράπεζες.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου έγινε επίσης ενημέρωση των τραπεζών σε σχέση με τις αποφάσεις της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών, οι οποίες αφορούν:

➢ τις κατευθυντήριες γραμμές για την αποτελεσματική διοίκηση του PEACH,

➢ τις αρχές πρόσβασης και τιμολογιακής πολιτικής στο PEACH για τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους και άλλες άτυπες ομαδοποιήσεις, και

➢ την παρουσίαση του προέδρου του TARGET Working Group με θέμα το TARGET 2 στην εκδήλωση SIBOS του οργανισμού SWIFT που πραγματοποιήθηκε στη Σιγκαπούρη.

Επίσης διαβιβάστηκαν προς τις τράπεζες για ενημέρωση και σχολιασμό:

➢ το σχέδιο ανακοίνωσης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών αναφορικά με τους κανόνες τυποποίησης των βασικών διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων σε ευρώ,

➢ τα κείμενα της Ομάδας Εργασίας για το TARGET της ΕΤΟ,

➢ οι δείκτες ολοκλήρωσης της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών,

➢ η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία ενός νέου νομικού πλαισίου, το οποίο θα συμβάλει στη δημιουργία της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών στην Εσωτερική Αγορά.

Η ΕΕΤ για την καλύτερη ενημέρωση των μελών της διαβίβασε επίσης την επιστολή της Διεύθυνσης Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών της Τράπεζας της Ελλάδος προς το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών αναφορικά με την υποχρέωση των τραπεζών να ζητούν από τους εντολείς την προσκόμιση δήλωσης παρακράτησης ΦΠΑ ή απαλλαγής κατά τη διενέργεια πληρωμών τρεχουσών συναλλαγών.

Σύστημα για την ασφάλεια των συναλλαγών μέσω καρτών

Μετά από αίτημα της εταιρείας Τειρεσίας, η ΕΕΤ κάλεσε τις τράπεζες να σχολιάσουν το περιεχόμενο του σχεδίου "Κανονισμού λειτουργίας του συστήματος για την ασφάλεια των συναλλαγών μέσω καρτών", προκειμένου η Τειρεσίας να προχωρήσει στη λήψη της σχετικής άδειας από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Επιτροπή διαμόρφωσης κοινού δικτύου POS

Η Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΕΤ αποφάσισε την αναστολή και ακύρωση της μελέτης για τη βελτίωση του acquiring, μέσω της ανάπτυξης κοινού διατραπεζικού δικτύου POS, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση ορισμένων τραπεζών να κινηθούν ανεξάρτητα στο χώρο.

Θέματα μετρητών

Με στόχο τη δημιουργία εθνικού σχεδίου για τα μετρητά συνεδρίασε η αρμόδια διατραπεζική Επιτροπή Μετρητών. Κατά τη συνεδρίαση αποφασίστηκε η καταγραφή από τις τράπεζες και η γνωστοποίηση προς την ΕΕΤ του συνόλου των παραγόντων κόστους που ενέχονται στη διαδικασία προμήθειας, διακίνησης, διαφύλαξης, αντικατάστασης κ.λπ. του συστήματος υποστήριξης μετρητών.

Στα μέλη της Επιτροπής Μετρητών διαβιβάσθηκαν επίσης για ενημέρωση και υποβολή σχολίων:

- Το σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία ενός νέου νομικού πλαισίου, το οποίο θα συμβάλει στη δημιουργία της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών στην Εσωτερική Αγορά,
- οι δύο νέες Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών σχετικά με τις βασικές λειτουργίες των εθνικών κεντρικών τραπεζών σχετικά με τα μετρητά και τη διευκόλυνση της διασυνοριακής μεταφοράς μετρητών στην ευρωζώνη,
- η παρουσίαση του προέδρου της Ομάδας Εργασίας για Θέματα Μετρητών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών.

Η ΕΕΤ ενημέρωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών για την πορεία των εργασιών της εν λόγω ομάδας εργασίας, καθώς και για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει για τη δημιουργία του εθνικού σχεδίου για τα μετρητά.

Αίτημα του Υπουργείου Οικονομικών για πίστωση του Δημοσίου με το ποσό του ΦΠΑ μέχρι τις 31.12.2003

Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών ζήτησε με επιστολή του την πίστωση του Δημοσίου, μέχρι τις 31.12.2003, με τα χρήματα που αφορούν την πληρωμή των ηλεκτρονικά υποβαλλόμενων περιοδικών δηλώσεων ΦΠΑ για το μήνα Δεκέμβριο 2003.

Η ΕΕΤ ενημέρωσε τις τράπεζες, οι οποίες συμφώνησαν με το προαναφερόμενο αίτημα, καθώς και την εταιρεία ΔΙΑΣ προκειμένου να προχωρήσει στην υλοποίηση του αιτήματος του Υπουργείου.

ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΥΠΑ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Τον Οκτώβριο διαβιβάστηκε σε όλες τις τράπεζες (μέλη και μη μέλη της ΕΕΤ) το νέο ενημερωμένο Ευρετήριο του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος σε ηλεκτρονική μορφή.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΕΤ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΟΤ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ INTERNATIONAL BANK ACCOUNT NUMBER (IBAN)

Κατόπιν σχετικού αιτήματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων, ο Οργανισμός ISO κυκλοφόρησε για ψηφοφορία πρόταση για την τροποποίηση του πρότυπου ISO 13616, στο οποίο βασίζεται τεχνικά η δομή του Διεθνούς Αριθμού Τραπεζικού Λογαριασμού (IBAN).

Η Γενική Γραμματεία, λαμβάνοντας υπόψη ότι το σύνολο των τραπεζών της χώρας μας έχει ήδη υιοθετήσει και εφαρμόσει την εν λόγω τροποποίηση, ακολουθώντας τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ζήτησε με επιστολή της προς τη Γενική Διευθύντρια του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης ΑΕ (ΕΛΟΤ) την υποβολή θετικής ψήφου στην εν λόγω ψηφοφορία.

Ηλεκτρονικη Τραπεζικη

1. ΘΕΜΑΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

Η ΕΕΤ ενημέρωσε τις τράπεζες σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις στο χώρο της ηλεκτρονικής τραπεζικής και ειδικότερα για:

➢ Την ολοκλήρωση του έργου της Ομάδας Εργασίας Electronic Payment Initiator και την απόδοση στα ελληνικά της ορολογίας που χρησιμοποιείται στις διαδικασίες του ePI. Οι τράπεζες ενημερώθηκαν για τη στάση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων σχετικά με τα πρότυπα ePI και IPI.

➢ Την πορεία των εργασιών για την υλοποίηση του CD-ROM με το ενημερωτικό υλικό για το internet banking.

➢ Την ασφάλεια των συστημάτων ηλεκτρονικής τραπεζικής και τις περιπτώσεις εξαπάτησης πελατών ξένων τραπεζών μέσω παραπλανητικών e-mail (scam spam) ή μέσω ψεύτικων ιστοσελίδων (bogus sites).

➢ Τις τελευταίες εξελίξεις στα ψηφιακά πιστοποιητικά στον ελληνικό χώρο.

Προς τις τράπεζες διαβιβάσθηκαν επίσης για ενημέρωση και υποβολή σχολίων:

➢ Το σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία ενός νέου νομικού πλαισίου που θα συμβάλει στη δημιουργία της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών στην Εσωτερική Αγορά.

➢ Τα συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία σχετικά με το internet banking για το χρονικό διάστημα 1.1.2003-30.6.2003.

➢ Το Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 1685/Β΄/14.11.2003), σύμφωνα με το οποίο το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών δημιούργησε μία νέα ηλεκτρονική υπηρεσία χορήγησης εγγράφων μέσω του συστήματος www.e-oikonomia.gr

2. ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΤΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕΤ ΣΤΟ INTERNET BANKING

Το Δελτίο της ΕΕΤ που κυκλοφόρησε το Νοέμβριο ήταν αφιερωμένο στο internet banking. Το ειδικό αυτό αφιέρωμα περιλάμβανε άρθρα εκπροσώπων τραπεζών-μελών που ειδικεύονται στο e-banking, καθώς και συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα τις προοπτικές του e-banking στην Ελλάδα.

3. ΠΡΑΞΗ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Τράπεζα της Ελλάδος κοινοποίησε το Δεκέμβριο την Πράξη Διοικητή 2527/8.12.2003 σχετικά με τους κανόνες προληπτικής εποπτείας από την Τράπεζα της Ελλάδος των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος.

Στατιστικα Στοιχεια

Κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2003 εμπλουτίστηκε η βάση στατιστικών δεδομένων που αφορά τους ισολογισμούς των τραπεζών και των τραπεζικών ομίλων με τα οικονομικά στοιχεία των παρακάτω τραπεζών: Τράπεζα Επενδύσεων, Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, Proton Επενδυτική Τράπεζα, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, Επενδυτική Τράπεζα της Ελλάδος, Unit Bank, Marfin Bank, Πανελλήνια Τράπεζα και συνεταιριστικές τράπεζες. Τα στοιχεία είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών στα ελληνικά και στα αγγλικά.

Επίσης ολοκληρώθηκε η ανάλυση και επεξεργασία των οικονομικών στοιχείων των ελληνικών

τραπεζών, των τραπεζικών ομίλων τους και των συνεταιριστικών τραπεζών και δημιουργήθηκε ειδικό τεύχος στατιστικών στοιχείων που περιλαμβάνει:

➢ ανάλυση βασικών μεγεθών ισολογισμού και ανάλυση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης ανά τράπεζα και ανά όμιλο,

➢ χρηματοοικονομικούς δείκτες επί των Οικονομικών Καταστάσεων ανά τράπεζα και ανά όμιλο,

➢ μερίδια αγοράς στο σύνολο των ελληνικών τραπεζών, στο σύνολο των τραπεζικών ομίλων και στο σύνολο των συνεταιριστικών τραπεζών.

Τραπεζικες Εργασιες

1. ΤΑΜΕΙΟ ΕΓΓΥΟΔΟΣΙΑΣ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ)

Το ΤΕΜΠΜΕ, όπως είναι γνωστό, συστήθηκε με το Ν. 3066/02, θα λειτουργεί συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά προς τον τραπεζικό τομέα και θα παρέχει εγγυήσεις στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις σε ποσοστό από 40-70% επί του ύψους της πίστωσης.

Οι όροι και οι προϋποθέσεις παροχής των εγγυήσεων εξειδικεύονται στον οικείο Κανονισμό Εγγυήσεων, που εγκρίθηκε με την ΚΥΑ 12882/867/31.7.03.

Το αρχικό κεφάλαιο του Ταμείου ανέρχεται σε 100.000.000 ευρώ, το οποίο καλύπτεται από το ελληνικό Δημόσιο και συγχρηματοδοτείται κατά 67% από την Ευρωπαϊκή Ενωση.

Στα μέσα Δεκεμβρίου 2003 ο Πρόεδρος του ΤΕΜΠΜΕ, κ. Ι. Δασκαλόπουλος, απέστειλε με έγγραφό του στις Διοικήσεις των τραπεζών σύμβαση συνεργασίας και ζήτησε την υπογραφή της από αυτές, προκειμένου να ξεκινήσει ουσιαστικά η λειτουργία του Ταμείου.

Πρόσθετα, με στόχο την καλύτερη δυνατή επιτυχία του νεοσύστατου για τη χώρα μας εγγυοδοτικού αυτού θεσμού, συμφωνήθηκε η σύσταση διμερούς επιτροπής ΤΕΜΠΜΕ – τραπεζών, με αντικείμενο την επεξεργασία και επίλυση διαδικαστικών και άλλων θεμάτων που θα προκύπτουν στην πορεία της συνεργασίας τους.

ΤΕΜΠΜΕ, ΑΜΑΛΙΑΣ 26, 105 57 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210 3311201-5, FAX: 210 3311207

2. ΚΩΔΙΚΑΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η ΕΕΤ παρακολούθησε και επεξεργάστηκε σχέδιο κώδικα συμπεριφοράς μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), τον οποίο επεξεργάστηκαν από κοινού ο ευρωπαϊκός τραπεζικός τομέας και οι ευρωπαϊκές ενώσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στον κώδικα, ο οποίος πρόκειται να ολοκληρωθεί στις αρχές του 2004, θα είναι δυνατό να προσχωρήσουν τα πιστωτικά ιδρύματα είτε μέσω των εθνικών ενώσεών τους είτε αυτοτελώς.

Οπως αναφέρεται στο προοίμιό του, ο ευρω-

παϊκός κώδικας συμπεριφοράς αποτελεί ένα μέτρο οικοδόμησης εμπιστοσύνης στις σχέσεις μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και ΜΜΕ και αναμένεται να συμβάλει στη μεγαλύτερη αμοιβαία κατανόηση των αντίστοιχων ρόλων και ευθυνών τους. Μεταξύ άλλων περιέχονται γενικές αρχές για την ενίσχυση της διαφάνειας, τον ανοικτό διάλογο, την τήρηση εμπιστευτικότητας και την αποφυγή διακρίσεων, καθώς επίσης και ειδικότερου περιεχομένου διατάξεις για τη διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθείται για τη χορήγηση πιστώσεων σε ΜΜΕ και την αντίστοιχη ενημέρωση που πρέπει αμοιβαία να παρέχεται.

3. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΕΤ-ΤΑΝΕΟ

Το Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας (ΤΑΝΕΟ), που συστήθηκε με το Ν. 2843/2000, έχει ως σκοπό τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχημάτων, Venture Capital Funds (VCF), τα οποία θα αναλαμβάνουν να επενδύουν σε καινοτόμες επιχειρήσεις με έδρα την Ελλάδα (ενδεικτικά: τηλεπικοινωνίες, πληροφορική, ηλεκτρονικό εμπόριο, βιοτεχνολογία κ.λπ.).

Με δεδομένο ότι η δημιουργία VCF παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον τραπεζικό τομέα, η Ενωση Ελληνικών Τραπεζών, σε συνεργασία με το ΤΑΝΕΟ, διοργάνωσε το Δεκέμβριο 2003 ημερίδα με θέμα: "Δυνατότητες χρηματοδότησης από το ΤΑΝΕΟ εγχειρημάτων των ελληνικών τραπεζών στο χώρο του venture capital".

Σημειώνεται ότι το ΤΑΝΕΟ θα αναλαμβάνει ποσοστό μέχρι 50% του κεφαλαίου των σχημάτων στα οποία θα επενδύει και δεν θα αναμιγνύεται σε θέματα διαχείρισής τους.

Βασικά κριτήρια για την επιλογή των επενδυτικών σχημάτων, στα οποία θα συμμετάσχει το Ταμείο, είναι η αξιοπιστία των επενδυτικών προτάσεων και των διαχειριστών, καθώς και η συμβολή των χρηματοδοτούμενων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην ανάπτυξη των τομέων της νέας οικονομίας.

Το ύψος των κεφαλαίων που πρόκειται να επενδύσει το Ταμείο ανέρχεται σε 150.000.000 ευρώ. Από τα κεφάλαια αυτά, τα 105.000.000 ευρώ προέρχονται από ιδιώτες επενδυτές (έκδοση ομολογιακού δανείου με την εγγύηση του ελληνικού Δημοσίου) και τα 45.000.000 ευρώ αποτελούν επένδυση του ελληνικού Δημοσίου.

4. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ

Στο πλαίσιο της συνεργασίας της Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών με τις παραγωγικές τάξεις της χώρας διοργανώθηκε εσπερίδα στα γραφεία του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών (ΕΒΕΑ), με σκοπό τη συζήτηση ερωτημάτων που το ΕΒΕΑ έθεσε στην ΕΕΤ και τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο εργασίας της Διατραπεζικής Επιτροπής Τραπεζικών Εργασιών.

Στη συνάντηση, όπου συμμετείχαν εκπρόσωποι και μέλη των επιμελητηρίων της χώρας, ο Πρόεδρος της ΕΕΤ, κ. Θ. Καρατζάς, παρουσία και του Γενικού Γραμματέα, κ. Χρ. Γκόρτσου, απάντησε ενδελεχώς στα ερωτήματα των επιμελητηρίων, τα οποία αφορούσαν κυρίως θέματα επιτοκίων, ανατοκισμού, διαφάνειας συναλλαγών, χρεώσεων, χρηματοδότησης μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, ηλεκτρονικής τραπεζικής, θέματα εταιρείας ΤΕΙΡΕΣΙΑ, καθώς και διάφορα άλλα θέματα τραπεζικού ενδιαφέροντος.

5. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΣΗΜΑΤΩΝ ΤΕΛΩΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2004

Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, προκειμένου να διευκολύνει τους φορολογουμένους στην παραλαβή των ειδικών σημάτων τελών κυκλοφορίας ΙΧ αυτοκινήτων και μοτοσικλετών έτους 2004, ζήτησε από τις τράπεζες να συμπεριλάβουν στο ισχύον χρονικό διάστημα διάθεσης των σημάτων αυτών (1.11-20.12.2003) και το τελευταίο δεκαήμερο του Δεκεμβρίου.

Μετά από επανειλημμένες συνεδριάσεις εκπροσώπων των τραπεζών και του Υπουργείου, οι τράπεζες αποδέχθηκαν το αίτημα, παρά το γεγονός ότι το ύψος της αποζημίωσης διεκπεραίωσης της εργασίας αυτής δεν κάλυπτε το πραγματικό λειτουργικό κόστος.

Στην εν λόγω διαδικασία συμμετείχαν οι τράπεζες: Εθνική, Alpha, Emporiki, Αγροτική, Πειραιώς, Κύπρου, Γενική, Εγνατία, Αττικής, Λαϊκή, Novabank, Aspis, Ωμέγα, Probank, Πανελλήνια και Ελληνική Τράπεζα.

6. ΑΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κατά τη διάρκεια του τελευταίου τριμήνου 2003 η Επιτροπή Τραπεζικών Εργασιών ασχολήθηκε επίσης με τα εξής θέματα:

- Προβλήματα δανειοληπτών των παραμεθόριων περιοχών Θράκης, Κιλκίς και Φλώρινας, που τέθηκαν με σχετικό υπόμνημα των Συνδέσμων Βιομηχανιών και Βιοτεχνών των περιοχών αυτών προς το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.
- Είσπραξη εξόδων διαχείρισης από αδρανείς καταθετικούς λογαριασμούς.
- Εφαρμογή οδηγιών των ΚΥΑ 69099, 37497 και 9034/03 περί επιδότησης επιτοκίου παραμεθορίων περιοχών.
- Προσκόμιση φορολογικών δικαιολογητικών για πληρωμή υποχρεώσεων στο εξωτερικό, εξόφληση φορολογικών στοιχείων με δίγραμμη επιταγή ή μέσω τραπεζικού λογαριασμού και υποβολή αθεώρητων μηδενικών δηλώσεων απόδοσης του φόρου στις μεσολαβούσες τράπεζες.
- Δυνατότητα έκδοσης αποδεικτικού εισαγωγής χρηματικών κεφαλαίων από το εξωτερικό.
- Εκδοση επιταγών από τις τράπεζες για εξόφληση οφειλών υπόχρεων προς το Δημόσιο.
- Αίτημα του Πανελλήνιου Συνδέσμου Τυφλών για απαλλαγή των τυφλών από την τιμολόγηση συναλλαγών.
- Συνεργασία τραπεζών - Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων (ΤΕΚ).

Λογιστικα Θεματα

1. ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Η ΕΕΤ επεξεργάστηκε την προωθούμενη από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών τροπολογία για την προσθήκη ιδιαίτερου κεφαλαίου στον κ.ν. 2190/1920 περί ανωνύμων εταιρειών με θέμα "Διεθνή λογιστικά πρότυπα", και υπέβαλε στο Υπουργείο κείμενο κατ' άρθρον παρατηρήσεων. Οι παρατηρήσεις αφορούσαν μεταξύ άλλων την επέκταση της υποχρεωτικής εφαρμογής των ΔΛΠ και στις συνδεδεμένες με τη μητρική εταιρείες, τους όρους δημοσιότητας των συντασσόμενων σύμφωνα με τα ΔΛΠ οικονομικών καταστάσεων, τους κανόνες αποτίμησης και την τήρηση των λογιστικών βιβλίων, καθώς και τον υπολογισμό των φορολογητέων κερδών ή ζημιών.

2. ΛΟΙΠΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Η ΕΕΤ, ανταποκρινόμενη σε σχετικό αίτημα του Κυπριακού Συνδέσμου Τραπεζών, χορήγησε πληροφορίες αναφορικά με τον έλεγχο και πιστοποίηση που παρέχουν οι ελεγκτές ως προς την επάρκεια των προβλέψεων των τραπεζών για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Φορολογικα Θεματα

1. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΕΝΤΟΣ ΦΟΡΟΥ ΕΠΙ ΤΟΚΩΝ ΟΕΔ, ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ

Η ΕΕΤ ζήτησε με έγγραφό της από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών τη διευθέτηση του ζητήματος της επιστροφής σε ξένους θεσμικούς επενδυτές αχρεωστήτως καταβληθέντων φόρων επί τόκων ομολόγων του ελληνικού Δημοσίου. Η ρύθμιση του θέματος αναμένεται να επιδράσει θετικά στην αξιοπιστία της ελληνικής κεφαλαιαγοράς και την προσέλκυση ξένων θεσμικών επενδυτών.

2. ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ "ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ"

Στο πλαίσιο επεξεργασίας του ανωτέρω σχεδίου Νόμου η ΕΕΤ μετείχε ενεργά στην ομάδα εργασίας που συστήθηκε από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών για τη μελέτη, τον προσδιορισμό και την καταγραφή των δαπανών, που εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων και υπέβαλε αναλυτικό σχετικό κείμενο βασιζόμενο τόσο στη σχετική νομολογία, όσο και σε ατομικές λύσεις που έχουν χορηγηθεί από τη Διοίκηση.

Εργασιακα Θεματα

1. ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Η ΕΕΤ, κατόπιν ενδελεχούς συζήτησης και επεξεργασίας στο πλαίσιο της αρμόδιας επιτροπής της, υπέβαλε στο Υπουργείο Εργασίας κείμενο με παράθεση των ζητημάτων – προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες κατά την ερμηνεία και εφαρμογή της νομοθεσίας για την υγιεινή και ασφάλεια και ιδίως αναφορικά με τον ιατρό εργασίας. Τα κύρια ζητήματα αφορούν τον τόπο τήρησης των αρχείων και βιβλίων του ιατρού εργασίας, σε συνδυασμό με τη νομοθεσία περί ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και την εφαρμογή των κριτηρίων του αριθμού των απασχολουμένων και της απόστασης των υποκαταστημάτων των τραπεζών από την κύρια επιχείρηση ή κατάστημα αυτής.

2. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ (ΕΚΕ) - CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY (CSR)

Στο πλαίσιο διεξαγωγής του κοινωνικού διαλόγου για την ΕΚΕ μεταξύ των ευρωπαίων κοινωνικών εταίρων του τραπεζικού κλάδου η ΕΕΤ έλαβε μέρος στο πρώτο στάδιο σχετικού ερωτηματολογίου, που απευθυνόταν στις επιμέρους εθνικές ενώσεις τραπεζών και συνδικαλιστικές οργανώσεις. Αντικείμενο του ερωτηματολογίου ήταν η χορήγηση πληροφοριών, με συνοπτική παρουσίαση των νομοθετικών διατάξεων ή διατάξεων κλαδικών ή επιχειρησιακών συλλογικών συμβάσεων, αναφορικά με την επιμόρφωση και εκπαίδευση των τραπεζοϋπαλλήλων, τη διασφάλιση θεμελιωδών εργασιακών δικαιωμάτων (συμμετοχικά δικαιώματα, δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι), τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, τις μορφές εσωτερικής επικοινωνίας των εργαζομένων, καθώς και την παροχή ίσων ευκαιριών σε αυτούς.

3. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΓΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ (LIAISON COMMITTEE FOR SOCIAL AFFAIRS)

Τον Οκτώβριο 2003 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα η συνεδρίαση της Επιτροπής Συνδέσμων για Ευρωπαϊκά Κοινωνικά Θέματα, στο πλαίσιο της οποίας έγινε παρουσίαση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, των συστημάτων επίλυσης ατομικών και συλλογικών εργατικών διαφορών, καθώς και των συνταξιοδοτικών συστημάτων των τραπεζών, σε συνδυασμό με τη λειτουργία των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης. Από τα θέματα αυτά, η ΕΕΤ ανέλαβε την επεξεργασία και εκπόνηση συγκριτικής παρουσίασης αναφορικά με το θέμα των συστημάτων επίλυσης ατομικών και συλλογικών εργατικών διαφορών που ισχύουν στα κράτη-μέλη. Σημειώνεται ότι την επεξεργασία του θέματος των συνταξιοδοτικών συστημάτων των τραπεζών έχει αναλάβει η Ιταλική Ενωση Τραπεζών.

4. ΕΙΔΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗΣ ΝΕΟΠΡΟΣΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Η ΕΕΤ απηύθυνε επιστολή στο Διοικητή του ΙΚΑ, με την οποία ζητήθηκε η παρέμβασή του για την εκ μέρους των υποκαταστημάτων του ΙΚΑ ομοιόμορφη ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων για την τήρηση του ειδικού βιβλίου νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού. Κοινό αίτημα των τραπεζών είναι η ενιαία αναγνώριση της δυνατότητας τήρησης του βιβλίου αυτού είτε σε κεντρικό επίπεδο (έδρα) είτε περιφερειακά (καταστήματα).

5. ΛΟΙΠΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Η ΕΕΤ, ανταποκρινόμενη σε αίτημα της κεντρικής τράπεζας της Κύπρου, που κοινοποιήθηκε μέσω της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, παρέσχε πληροφορίες αναφορικά με την αντιπροσωπευτική ισχύ των συνδικαλιστικών οργανώσεων στις τράπεζες-μέλη, το καθεστώς των απολύσεων, την υπερωριακή απασχόληση, την προσφυγή των τραπεζών σε ανάθεση εργασιών σε τρίτους ("outsourcing"), καθώς και τα συμμετοχικά δικαιώματα των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβολής της διοίκησης της επιχείρησης.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Στο πλαίσιο των τελευταίων διεθνών και ευρωπαϊκών εξελίξεων αναφορικά με το ξέπλυμα χρήματος η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να εκδώσει το πρώτο εξάμηνο του 2004 την 3η πρόταση Οδηγίας, στόχος της οποίας είναι να ανταποκρίνεται καλύτερα στη σχετική διεθνή πρακτική και να παρέχει υψηλό επίπεδο προστασίας του χρηματοπιστωτικού κλάδου για την αποφυγή της χρησιμοποίησής του από το διεθνές οργανωμένο έγκλημα.

Επιπρόσθετα ο οργανισμός Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF) οριστικοποίησε την τροποποίηση των 40 Ειδικών Συστάσεων που αφορούν το ξέπλυμα χρήματος. Η τροποποίηση αυτή κρίθηκε σκόπιμη, καθώς, μετά από σχετικές έρευνες, διαπιστώθηκε ότι η διενέργεια αυστηρών ελέγχων στο χρηματοπιστωτικό κλάδο ώθησε τους επιδιώκοντες τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες να αναζητήσουν εναλλακτικές μεθόδους για απόκρυψη της προέλευσης των εσόδων τους.

Τέλος, στον τομέα της καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμφώνησε με το αίτημα της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας για τη δημιουργία μιας ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων, η οποία θα περιέχει στοιχεία φυσικών προσώπων και οργανισμών που υπόκεινται σε οικονομικές κυρώσεις. Μετά τη συγκρότηση της βάσης από την ΕΤΟ, την ευθύνη ενημέρωσης και συντήρησής της θα έχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η έναρξη λειτουργίας της αναμένεται στο τέλος του πρώτου εξαμήνου του 2004.

Στη βάση αυτή θα προσφεύγουν εφεξής οι ευρωπαϊκές τράπεζες, προκειμένου να ενημερώνονται και να αντλούν αξιόπιστα στοιχεία για φυσικά πρόσωπα και οργανισμούς που υπόκεινται σε οικονομικές κυρώσεις από την Ευρωπαϊκή Ενωση.

ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΗΣ ΕΕΤ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

1. Προγράμματα πιστοποίησης στελεχών

- CHARTERED FINANCIAL ANALYST (CFA): Ξεκίνησε ο β΄ κύκλος του πρώτου επιπέδου των μαθημάτων προετοιμασίας των εξετάσεων για την απόκτηση του επαγγελματικού τίτλου CFA. Ταυτόχρονα ξεκίνησαν και τα μαθήματα του δεύτερου επιπέδου, τα οποία παρακολουθούν οι επιτυχόντες στις εξετάσεις του Ιουνίου 2003.
- ΠΩΛΗΤΕΣ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ: Πραγματοποιήθηκαν τρεις διοργανώσεις για μεμονωμένες τράπεζες.

2. Σεμινάρια βραχείας διάρκειας

Την περίοδο Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 2003 πραγματοποιήθηκαν 48 σεμιναριακές διοργανώσεις με 595 συμμετοχές.

Από τις διοργανώσεις αυτές, 25 ήταν αποκλειστικής παραγωγής του ΕΤΙ και 10 σε συνεργασία με άλλους φορείς (Περιφ. ΚΕΚ Χρηματιστηριακών Υπηρεσιών, SWIFT). 13 σεμινάρια σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν αποκλειστικά για μεμονωμένους φορείς.

3. Προγράμματα εξ αποστάσεως κατάρτισης

Κατά την περίοδο Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 2003 άρχισε η διεξαγωγή 4 προγραμμάτων αυτής της μορφής ***(Marketing, Ξέπλυμα βρόμικου χρήματος, Καταθετικά προϊόντα, Γενική λογιστική)***, στα οποία συμμετέχουν 285 εργαζόμενοι τραπεζών.

Επίσης πραγματοποιήθηκαν 14 ημερίδες 6 προγραμμάτων που άρχισαν και ολοκληρώθηκαν το β΄ εξάμηνο 2003.

Τέλος, το Δεκέμβριο 2003 ανακοινώθηκε το πρόγραμμα των σεμιναρίων εξ αποστάσεως κατάρτισης για το Α΄ εξάμηνο 2004, το οποίο περιλαμβάνει τα εξής αντικείμενα κατά τη σειρά υλοποίησής τους:

- Τραπεζικό απόρρητο
- Αξιόγραφα: η νομική προσέγγιση της καθημερινής τραπεζικής πρακτικής
- Εγγυητικές επιστολές (εσωτερικού-εξωτερικού)
- Συνάλλαγμα
- Η μεθοδολογία των χρηματοδοτήσεων στην τραπεζική πρακτική
- Ξέπλυμα βρόμικου χρήματος: Θεσμικό πλαίσιο-Τραπεζική τεχνική
- Καταθετικά προϊόντα: Θεσμικό πλαίσιο-Τραπεζική τεχνική
- Γενική λογιστική και αρχές ανάλυσης οικονομικών καταστάσεων
- Αρχές marketing και τεχνικές πωλήσεων για τη δημιουργία ικανοποιημένων πελατών

Αλλες δραστηριότητες

Συνέδριο του European Bank Training Network (EBTN)

Τον Οκτώβριο 2003 πραγματοποιήθηκε στην Κωνσταντινούπολη συνέδριο του European Bank Training Network (EBTN) με θέμα: "A New Risk Culture in Banks: Basel II, HR and Knowledge Management". Ολοι όσοι βρίσκονται στο χώρο των τραπεζών ή των εποπτικών αρχών γνωρίζουν ότι οι νέες ρυθμίσεις της Επιτροπής της Βασιλείας σχετικά με την Τραπεζική Εποπτεία θα αποτελέσουν πηγή πιέσεων για ουσιαστικές αλλαγές στις εσωτερικές διαδικασίες διοίκησης και εσωτερικού ελέγχου. Αυτό που δεν είχε έως τώρα συνειδητοποιηθεί επαρκώς είναι ότι η υλοποίηση αυτών των αλλαγών προϋποθέτει διαφορετική αντιμετώπιση των ζητημάτων ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού και της διαχείρισης γνώσης. Αυτή ήταν η κατεύθυνση των εισηγήσεων που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια του συνεδρίου.

Ενα μέρος των ομιλητών παρουσίασε τις νέες λειτουργικές και διοικητικές απαιτήσεις που συνεπάγονται οι νέες ρυθμίσεις της Επιτροπής της Βασιλείας, οι οποίες αναμένεται να δημοσιοποιηθούν εντός του 2004. Οι κεντρικές ομιλίες αυτής της θεματικής ενότητας έγιναν από τους Charles Freeland (Αν. Γενικό Γραμματέα της Επιτροπής της Βασιλείας), Philip Robinson (Γενικό Διευθυντή στην Αρχή Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου) και Χρήστο Γκόρτσο (Γενικό Γραμματέα της Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών). Οι περισσότερες από τις υπόλοιπες ομιλίες αποτέλεσαν την εξειδίκευση του γενικού πλαισίου των νέων κανόνων τραπεζικής ρύθμισης και εποπτείας σε διαδικασίες ανάπτυξης πληροφοριακών συστημάτων, οργανωσιακών διαδικασιών και επομένως σε διαδικασίες ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού και διαχείρισης γνώσης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασαν οι αναλύσεις του τρόπου με τον οποίο ορισμένες μεγάλες διεθνείς τράπεζες, όπως η UBS και η Unicredito, προετοιμάζονται για να αφομοιώσουν το κανονιστικό πλαίσιο της Επιτροπής της Βασιλείας στις εσωτερικές τους διαδικασίες.

Η διοργάνωση συνεδρίου με αυτόν το θεματικό προσανατολισμό είχε ιδιαίτερη σημασία για την ΕΕΤ και το ΕΤΙ. Η Ενωση Ελληνικών Τραπεζών έχει αναλάβει τη διοργάνωση του 57ου International Banking Summer School - IBSS 2004 (Κως, 20-30 Ιουνίου), με θέμα τη σχέση μεταξύ της διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου και των διεθνών κανόνων τραπεζικής εποπτείας – με έμφαση στους κανόνες της Επιτροπής της Βασιλείας. Οι συμμετέχοντες στο συνέδριο του EBTN έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το επόμενο IBSS, στόχος του οποίου είναι η δημιουργία στελεχών που θα έχουν την ικανότητα αφομοίωσης, επεξεργασίας και εφαρμογής στις εργασίες και στη διοίκηση των λειτουργικών μονάδων των τραπεζών των γνώσεων που αφορούν τις νέες αντιλήψεις περί ελέγχου και διαχείρισης κυρίως πιστωτικών κινδύνων.

(Περισσότερες πληροφορίες για το IBSS 2004: ***www.ibss2004.com***)

Πρόγραμμα κατάρτισης εργαζομένων ΕΕΤ

Στο πλαίσιο σχετικής απόφασης του Γενικού Γραμματέα και σε συνεργασία με το Σύλλογο Εργαζομένων ΕΕΤ ξεκίνησε, το Δεκέμβριο 2003, η υλοποίηση μιας σειράς προγραμμάτων ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης για τους εργαζομένους. Στόχος των προγραμμάτων αυτών είναι η επικαιροποίηση και ο εμπλουτισμός των γνώσεων του προσωπικού της ΕΕΤ σε θέματα που άπτονται των αντικειμένων της εργασίας τους. Το πρώτο πρόγραμμα, με τίτλο "Βασικά ζητήματα σύνταξης κειμένου: θεωρία και εφαρμογές", ολοκληρώθηκε στις 16 Δεκεμβρίου, με τη συμμετοχή 15 εργαζομένων. Δεύτερος κύκλος του ίδιου προγράμματος προγραμματίστηκε για τον Ιανουάριο 2004, με 20 συμμετέχοντες.

Εκπαιδευτικά Προγράμματα Α΄ Εξαμήνου 2004

Α. ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ/ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

- Το κανονιστικό πλαίσιο της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα
- Μέτρηση και διαχείριση της κεφαλαιακής βάσης των τραπεζών
- Τιτλοποίηση και διαχείριση ενεργητικού-παθητικού (χρηματοοικονομική και νομική προσέγγιση)
- Παράγωγα πιστωτικού κινδύνου
- Διαχείριση κινδύνου χαρτοφυλακίου ομολόγων και μετοχών (τεχνικές διαχείρισης κινδύνου χαρτοφυλακίου με παράγωγα χρηματιστηριακά προϊόντα, εφαρμογή του Value at Risk)
- Ανάλυση των συνιστωσών του πιστωτικού κινδύνου
- Διαχείριση κινδύνων και χορηγητικές εργασίες καταστημάτων

Β. ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ & ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

- Το διεθνές και κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο για την επίβλεψη συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού, με διαρκή αναφορά στις συναφείς διατάξεις του ελληνικού δικαίου
- Διεθνές και κοινοτικό δίκαιο των διασυνοριακών πληρωμών
- Ασφάλεια πληροφοριακών και τηλεπικοινωνιακών συστημάτων
- Κρυπτογραφία και ασφάλεια στην ηλεκτρονική τραπεζική
- Internet banking: Νομικές πτυχές
- Internet και διασυνοριακή παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών
- Πρότυπα σχεδιασμού και αναβάθμισης διαδικασιών ηλεκτρονικής τραπεζικής
- Σεμινάρια σε συνεργασία με το SWIFT
- Σεμινάρια σε συνεργασία με το SWIFT μέσω διαδικτύου
- Τυπολογία απατών με κάρτες και τρόποι αντιμετώπισης

Γ. ΘΕΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ & ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

- Εξελίξεις στο χώρο των Αμοιβαίων Κεφαλαίων
- Σύγχρονα επενδυτικά χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες
- Παράγωγα πιστωτικού κινδύνου
- Τραπεζικές υπηρεσίες διαχείρισης κεφαλαίων ασφαλιστικών οργανισμών
- Τεχνικές διαχείρισης κεφαλαίων ασφαλιστικών οργανισμών
- Στρατηγικές διαχείρισης κεφαλαίων ασφαλιστικών οργανισμών
- Τιτλοποίηση και διαχείριση ενεργητικού-παθητικού (χρηματοοικονομική και νομική προσέγγιση)
- Χρηματοοικονομική διαχείριση ακίνητης περιουσίας (real estate finance): Δομή αγοράς– Μεθοδολογία – Εκτίμηση – Αξιολόγηση – Θεσμικό πλαίσιο
- Πρόγραμμα πωλητών Αμοιβαίων Κεφαλαίων
- Απλά μαθήματα χρηματοοικονομικών εφαρμογών στην καθημερινή τραπεζική πρακτική
- Βασικές έννοιες χρηματιστηριακής αγοράς
- Αποτίμηση και διαχείριση χαρτοφυλακίου ομολόγων

Δ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- Μέτρηση και διαχείριση της κεφαλαιακής βάσης των τραπεζών
- Φορολόγηση των υπό μορφή τόκων εισοδημάτων από αποταμιεύσεις
- Εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στις τράπεζες
- Ελεγχος τραπεζών και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα
- Αποτίμηση εταιρειών
- Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων
- Γενική λογιστική και αρχές ανάλυσης οικονομικών καταστάσεων

Ε. ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- Η νέα αρχιτεκτονική του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος
- Το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο της ΟΝΕ
- Νομικά θέματα παραγώγων με βάση το ευρωπαϊκό και το διεθνές κανονιστικό πλαίσιο
- Internet banking: Νομικές πτυχές
- Internet και διασυνοριακή παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών
- Διεθνές και κοινοτικό δίκαιο των διασυνοριακών πληρωμών
- Εργατικό Δίκαιο και διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού στις τράπεζες
- Καταναλωτική πίστη: Νομικές πτυχές
- Αξιόγραφα: Η νομική προσέγγιση της καθημερινής τραπεζικής πρακτικής
- Τραπεζικό απόρρητο
- Ξέπλυμα βρόμικου χρήματος: Θεσμικό πλαίσιο – Πρακτικοί χειρισμοί

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εκπαιδευτικά Προγράμματα

ΣΤ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

- Εταιρική διακυβέρνηση και εσωτερικός έλεγχος (διοικητικές και νομικές διαστάσεις)
- Εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στις τράπεζες
- Ελεγχος τραπεζών και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Ζ. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

- Τραπεζικές υπηρεσίες και προστασία καταναλωτή
- Χορήγηση στεγαστικών δανείων: Θεσμικό πλαίσιο
- Καταναλωτική πίστη: Νομικές πτυχές
- Διαχείριση παραπόνων πελατείας

Η. ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη
- Εργατικό Δίκαιο και διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού στις τράπεζες

Θ. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- Προετοιμασία για την απόκτηση του επαγγελματικού τίτλου Certified Financial Analyst (CFA)
- Εμπορικοί Κανόνες του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου
- Η χρηματοδότηση του κεφαλαίου κίνησης
- Επιχειρηματικές χορηγήσεις: μια συνολική προσέγγιση στην αξιολόγηση και το χειρισμό των πιστωτικών τους κινδύνων
- Καθυστερήσεις χορηγήσεων (εμπλοκές)
- Αξιολόγηση ναυτιλιακών δανείων
- Απλά μαθήματα χρηματοοικονομικών εφαρμογών στην καθημερινή τραπεζική πρακτική
- Τραπεζικό απόρρητο
- Ξέπλυμα βρόμικου χρήματος: Θεσμικό πλαίσιο – Πρακτικοί χειρισμοί
- Σχέδιο επαναλειτουργίας μετά από καταστροφικό γεγονός
- Γραπτή επικοινωνία και έκφραση στις τραπεζικές εργασίες – Σύνταξη επαγγελματικού κειμένου
- Αγγλικά για στελέχη χρηματοοικονομικών υπηρεσιών
- Microsoft Office Automation
  1. Λειτουργικό σύστημα Windows
  2. Επεξεργασία κειμένου Word
  3. Λογιστικά φύλλα Excel
  4. Διαχείριση βάσεων δεδομένων Access
  5. Παρουσιάσεις Powerpoint
  6. Internet & e-mail

Α΄ Εξαμήνου 2004

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Ι. ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΝΕΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

- Οικονομικό και νομισματικό περιβάλλον
- Η εμπορική τράπεζα ως επιχείρηση
- Προϊόντα και υπηρεσίες ιδιωτών
- Καταθετικά προϊόντα: Θεσμικό πλαίσιο – Τραπεζική τεχνική
- Προϊόντα και υπηρεσίες για εταιρικούς πελάτες
- Προϊόντα και υπηρεσίες για θεσμικούς πελάτες
- Διαχείριση κινδύνων και κόστους
- Αρχές marketing και τεχνικές πωλήσεων για τη δημιουργία ικανοποιημένων πελατών
- Συνάλλαγμα
- Αξιόγραφα: Η νομική προσέγγιση της καθημερινής τραπεζικής πρακτικής
- Γενική λογιστική και αρχές ανάλυσης οικονομικών καταστάσεων
- Εγγυητικές επιστολές (εσωτερικού-εξωτερικού)

Κ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

- Διαχείριση κινδύνων και χορηγητικές εργασίες καταστημάτων
- Καθυστερήσεις χορηγήσεων (εμπλοκές)
- Διαχείριση εγκυκλίων και τραπεζικές εργασίες δικτύου
- Πρόγραμμα πωλητών Αμοιβαίων Κεφαλαίων
- Η μεθοδολογία των χρηματοδοτήσεων στην τραπεζική πρακτική

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

1. Αξιόγραφα: Η νομική προσέγγιση της καθημερινής τραπεζικής πρακτικής
2. Αρχές marketing και τεχνικές πωλήσεων για τη δημιουργία ικανοποιημένων πελατών
3. Γενική λογιστική και αρχές ανάλυσης οικονομικών καταστάσεων
4. Εγγυητικές επιστολές (εσωτερικού-εξωτερικού)
5. Η μεθοδολογία των χρηματοδοτήσεων στην τραπεζική πρακτική
6. Καταθετικά προϊόντα: Θεσμικό πλαίσιο – Τραπεζική τεχνική
7. Ξέπλυμα βρόμικου χρήματος: Θεσμικό πλαίσιο – Πρακτικοί χειρισμοί
8. Συνάλλαγμα
9. Τραπεζικό απόρρητο

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΚΕΚ)

Σίνα 11, 106 80 Αθήνα • Τηλεφωνικό Κέντρο: 210.33.86.400

E-mail: eti@hba.gr • Internet: www.hba.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

1. ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ

2. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΠΟ ΑΠΟΣΤΑΣΗ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ

Το έργο του Γραφείου του Τραπεζικού Μεσολαβητή την πενταετία 1999-2003

1. Εισαγωγή

Το έργο του Γραφείου του Τραπεζικού Μεσολαβητή παρουσιάζει συνεχή ανοδική πορεία στη διάρκεια της πενταετούς λειτουργίας του, όπως διαπιστώνεται από την εξέλιξη του αριθμού των παραπόνων, την επίλυση των οποίων οι συναλλασσόμενοι του εμπιστεύθηκαν, τηλεφωνικώς ή γραπτώς.

Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι ο θεσμός γίνεται όλο και περισσότερο γνωστός μεταξύ των ενδιαφερομένων, στη σταθερή οικοδόμηση εμπιστοσύνης των συναλλασσομένων με τις τράπεζες προς το θεσμό, καθώς και στην αύξηση των τραπεζικών συναλλαγών και την εμφάνιση νέων προϊόντων.

Ειδικότερα για το έτος 2003, στην αύξηση των παραπόνων συνέβαλαν και συγκυριακού χαρακτήρα αιτίες, όπως η διακοπή λειτουργίας επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών που είχαν συμβληθεί με τράπεζες για την εξόφληση του τιμήματος των προγραμμάτων τους μέσω πιστωτικών καρτών και καταναλωτικών δανείων, καθώς και η εμφάνιση νέων μορφών απάτης στις συναλλαγές με ΑΤΜ.

Ωστόσο ο αριθμός των παραπόνων σε σχέση με τον αριθμό των συναλλασσομένων με τις τράπεζες βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, όπως συμβαίνει και σε όλες τις περιπτώσεις Τραπεζικών Μεσολαβητών της Ευρωπαϊκής Ενωσης.

2. Αριθμητικά στοιχεία

Στον ***Πίνακα 1*** εμφανίζεται η εξέλιξη του αριθμού των τηλεφωνικών κλήσεων και των γραπτών παραπόνων κατ' έτος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Ετος	Αριθμός	Μεταβολή % έναντι προηγούμενου έτους
Τηλεφωνικές κλήσεις		
1999	1.621	–
2000	3.420	111,0
2001	3.998	16,9
2002	5.085	27,2
2003	7.228	42,1
Σύνολο πενταετίας	21.352	–
Γραπτά παράπονα		
1999	171	–
2000	346	102,3
2001	618	78,6
2002	741	19,9
2003	1.043	40,8
Σύνολο πενταετίας	2.919	–

Η εξέλιξη της κατανομής των εντός κανονισμού τηλεφωνικών κλήσεων κατά προϊόν ή υπηρεσία και κατά αιτία παραπόνου εμφανίζεται στον ***Πίνακα 2***.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2					
Ποσοστό %					
Κατηγορίες	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**
Κατανομή κατά προϊόν/υπηρεσία					
Μέσα πληρωμών	25,8	49,5	41,9	43,2	42,8
Δάνεια	32,6	29,1	37,6	35,7	38,3
Καταθέσεις	21,2	14,3	14,7	12,7	10,4
Κινητές αξίες	17,1	5,1	2,8	2,2	1,6
Λοιπά	3,3	2,0	3,0	6,2	6,9
Σύνολο	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Κατανομή κατά αιτία παραπόνου					
Ποιότητα υπηρεσιών	46,7	33,6	40,8	45,2	41,7
Συναλλαγές/ Υπολογισμοί	31,6	51,0	46,2	38,8	31,3
Τραπεζική πρακτική	15,6	13,7	11,2	14,4	21,3
Λοιπά	6,1	1,7	1,8	1,6	5,7
Σύνολο	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Η εξέλιξη της κατανομής των εντός κανονισμού γραπτών παραπόνων κατά προϊόν ή υπηρεσία και κατά αιτία παραπόνου εμφανίζεται στον ***Πίνακα 3.***

ΠΙΝΑΚΑΣ 3					
Ποσοστό %					
Κατηγορίες	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**
Κατανομή κατά προϊόν/υπηρεσία					
Μέσα πληρωμών	29,2	46,9	50,2	56,8	54,4
Δάνεια	25,9	24,4	30,6	24,7	23,2
Καταθέσεις	20,2	17,5	13,7	12,8	11,9
Κινητές αξίες	15,7	8,9	4,1	2,9	2,4
Λοιπά	9,0	2,3	1,4	2,8	10,3
Σύνολο	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

➤

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 (συνέχεια)					
	Ποσοστό %				
Κατηγορίες	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**
Κατανομή κατά αιτία παραπόνου					
Ποιότητα υπηρεσιών	52,8	31,0	35,0	31,1	29,3
Συναλλαγές/ Υπολογισμοί	28,1	59,3	52,6	53,0	50,2
Τραπεζική πρακτική	14,6	7,8	10,1	13,9	18,1
Λοιπά	4,5	1,9	2,3	2,0	2,4
Σύνολο	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Το υψηλό ποσοστό του αριθμού των γραπτών παραπόνων στα "μέσα πληρωμών", που σε ποσοστό 90% περίπου αφορά κάρτες, είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί και το ποσοστό των αιτίων παραπόνων της κατηγορίας "Συναλλαγές/Υπολογισμοί", επειδή στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι αμφισβητούμενες από τους νόμιμους κατόχους καρτών χρεώσεις από παράνομες συναλλαγές, μετά από κλοπή ή απώλεια των καρτών τους.

Στον ***Πίνακα 4*** εμφανίζεται ο αριθμός των κλεισμένων υποθέσεων (γραπτών παραπόνων) κατ' έτος, ανάλογα με το φορέα και τον τρόπο κατάληξής τους, καθώς και το ποσοστό των υποθέσεων που έκλεισαν υπέρ εκάστου των δύο μερών. Ιδιαίτερη σημασία έχει το γεγονός ότι το ποσοστό ικανοποίησης των συναλλασσομένων που προσέφυγαν στο Γραφείο του Τραπεζικού Μεσολαβητή διατηρήθηκε σε επίπεδα πάνω από 80%, που κρίνεται ιδιαίτερα ικανοποιητικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4					
	Ετος				
Κατηγορίες	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**
	Αριθμός				
Υπέρ των συναλλασσομένων με:					
Πλήρη ικανοποίηση	34	85	218	346	452
Συμβιβαστική λύση	3	66	96	101	110
Υπέρ των τραπεζών	4	35	100	96	118
Σύνολο	**41**	**186**	**414**	**543**	**680**
	Ποσοστό %				
Υπέρ των συναλλασσομένων με:					
Πλήρη ικανοποίηση	82,9	45,7	52,7	63,7	66,5
Συμβιβαστική λύση	7,3	35,5	23,2	18,6	16,2
Υπέρ των τραπεζών	9,8	18,8	24,1	17,7	17,3
Σύνολο	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

3. Τα αποτελέσματα από τη λειτουργία του Γραφείου του Τραπεζικού Μεσολαβητή

Για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του Γραφείου του Τραπεζικού Μεσολαβητή, θα πρέπει να συνεκτιμηθούν: πρώτον, το γεγονός ότι τα οφέλη από τη διευθέτηση διαφορών συστημικού χαρακτήρα επεκτείνονται και στους συναλλασσομένους που αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα, αλλά δεν έχουν υποβάλει παράπονα και δεύτερον, ότι οι συστάσεις που δίνονται προς τους καταναλωτές και προς τις τράπεζες έχουν ως αποτέλεσμα οι πρώτοι να αποφεύγουν ανάλογα προβλήματα και οι τράπεζες να βελτιώνουν την πολιτική ή πρακτική τους. Ως προς τις συστάσεις που έχουν δοθεί, ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:

- Μέτρα αντιμετώπισης, από καταναλωτές και τράπεζες, παγίδων κατά τις συναλλαγές με κάρτες. Η επίλυση της υπόθεσης ενός καταναλωτή επεκτείνεται και σε άλλους που έχουν το ίδιο πρόβλημα.
- Συστάσεις προς τους καταναλωτές για σωστή χρήση των καρτών και προς τις τράπεζες για την παροχή οδηγιών και τη διευκόλυνση της αναγγελίας απώλειας ή κλοπής με την καθιέρωση τετραψήφιου αριθμού για όλες τις τράπεζες.
- Συστάσεις προς καταναλωτές να τηρούν τις προϋποθέσεις της ΚΥΑ ΖΙ-178/2001 για τον περιορισμό της ζημίας τους σε 150 ευρώ ανά κάρτα σε περίπτωση απώλειας ή κλοπής, αλλά και προς τις τράπεζες για την ελαστικότερη αντιμετώπιση, τουλάχιστον σε ειδικές περιπτώσεις, της εύλογης καθυστέρησης στην αναγγελία της απώλειας ή κλοπής.
- Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας για τις τράπεζες να προβαίνουν σε έλεγχο των συμβεβλημένων επιχειρήσεων για να διαπιστώνουν ότι εφαρμόζουν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις σε ό,τι αφορά την πιστοποίηση ταυτοπροσωπίας και τη μεσολάβηση για έκδοση καρτών ή χορήγηση δανείων.
- Συστάσεις προς τους καταναλωτές να μελετούν προσεκτικά τους όρους των συμβάσεων πριν τις υπογράψουν και προς τους τραπεζικούς υπαλλήλους να εφιστούν την προσοχή των συναλλασσομένων στους κρίσιμους όρους.
- Συστάσεις προς τους καταναλωτές να κινούνται στις δυνατότητες του οικογενειακού τους προϋπολογισμού και προς τις τράπεζες να αξιολογούν με ιδιαίτερη προσοχή την πιστοληπτική ικανότητα των πελατών τους.
- Συστάσεις προς τις τράπεζες να τηρούν πιστά τις προϋποθέσεις διάθεσης προϊόντων από απόσταση, αλλά και προς τους καταναλωτές να ενημερώνονται για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους.

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ

ΕΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

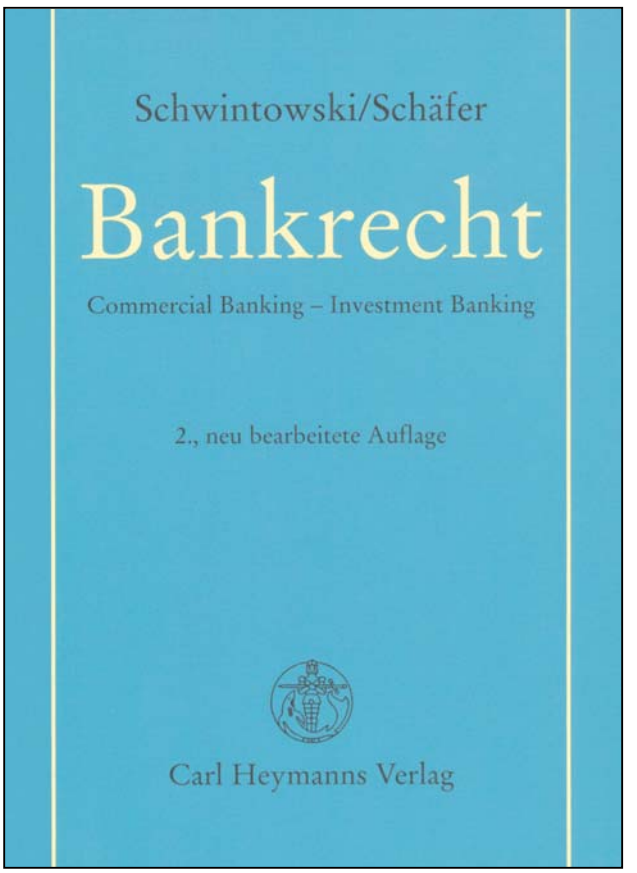

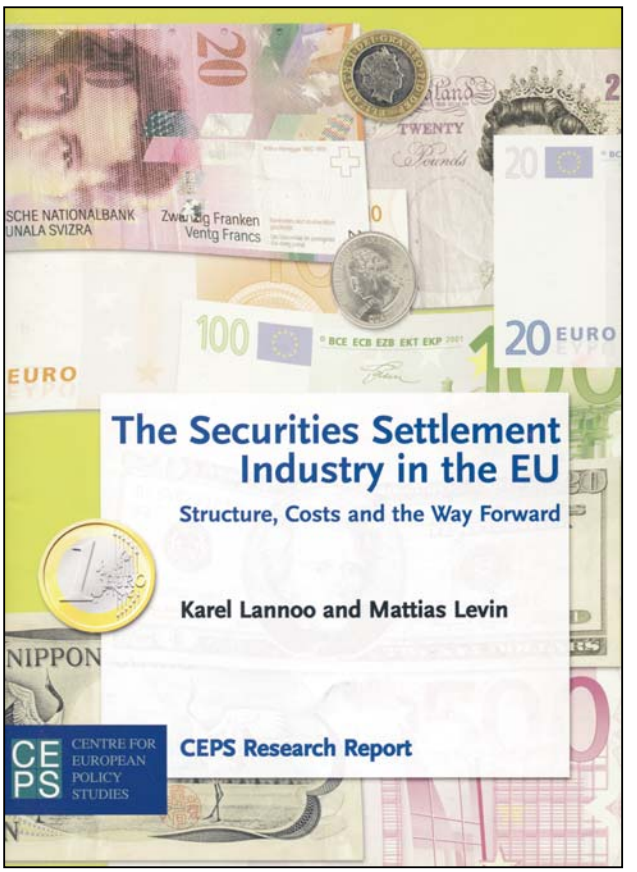

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ

Το *Δελτίον* της Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών δέχεται ανέκδοτα άρθρα προς δημοσίευση, εφόσον είναι επώνυμα, σχετίζονται με επίκαιρα ή διαχρονικά ζητήματα του τραπεζικού τομέα και παρουσιάζουν το θέμα τους με σαφή, αναλυτικό και επιστημονικό τρόπο. Τα κείμενα αποστέλλονται με e-mail, δακτυλογραφημένα σε 1,5 διάστιχο, σε Word. Η βιβλιογραφία παρατίθεται σύμφωνα με το αγγλοσαξωνικό σύστημα (για πρότυπο βλ. εκδόσεις Macmillan). Τα άρθρα δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 4.000 λέξεις.

Για να δημοσιευτεί ένα κείμενο, πρέπει να εγκριθεί από τη Συντακτική Επιτροπή. Οι αρνητικές αποφάσεις δεν αιτιολογούνται. Το περιοδικό δεν ασπάζεται απαραίτητα τις απόψεις των συγγραφέων. Η μερική ή ολική αναπαραγωγή κειμένων του περιοδικού επιτρέπεται μόνο με την άδεια του Εκδότη.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν
με την κα Α. Μανιάτη, τηλ. 210 3386.532, fax 210 3615.324
e-mail: amaniati@hba.gr

ΣΥΣΤΑΣΗ

Προκειμένου να διασφαλιστεί
η απρόσκοπτη παράδοση του ΔΕΛΤΙΟΥ σε κάθε αποδέκτη
παρακαλούμε σε περίπτωση αλλαγής
της υπηρεσιακής θέσης ή της ταχυδρομικής σας διεύθυνσης
να ειδοποιείται ο Υπεύθυνος Διανομής
κ. Δημήτρης Λαμπρόπουλος
τηλ.: 210 3386.547, fax: 210 3386.596
e-mail: dlambrop@hba.gr

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε.Τ.
Σόλωνος & Μασσαλίας 1 • 106 80 Αθήνα
Τηλ. Κέντρο 210.3386.500 • Fax: 210.3386.596
E-mail: hba@hba.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ: Τηλ.: 210.3386.400
Fax: 210.3618.714 / 210.3613.842 • E-mail: eti@hba.gr